

8pf
NA
1023
.A73
roč.6

Architektonický
Obzor.

72 : 05 (437 Praha) = 91.86

A-15
28

Ročník XLI.

≡ 1907. ≡

Z P R Á V Y

S P O L K U A R C H I T E K T Ů V A I N Ž E N Ý R Ů V K R Á L. Č E S K É M .

REDAKTOROVÉ:

Prof. ANTONÍN CECHNER, prof. Dr. ALOIS ČENSKÝ, prof. JOSEF JEDLIČKA, prof. KAREL NOVÁK, inž. OTAKAR NOVÁK,
Dr. JAR. PANTOFLÍČEK, prof. JOSEF PETŘÍK.

ARCHITEKTONICKÝ OBZOR.

Ročník VI.

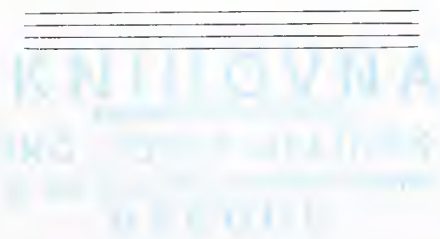
REDAKTOROVÉ:

arch. ANTONÍN CECHNER a arch. ALOIS ČENSKÝ,
PROFESSOŘI C. K. STÁTNÍ PRŮM. ŠKOLY NA SMÍCHOVĚ.

REDAKČNÍ KOMITÉT:

Arch. JAN KOULA, professor c. k. české vysoké školy technické v Praze a professor J. VELFLÍK.

Za redakci odpovídá: Arch. ANT. CECHNER, prof. c. k. stát. prům. školy na Smíchově.

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Getty Research Institute

<https://archive.org/details/architektonicky06unse>

Obsah VI. ročníku.

I. Články.

- A. C.:
Výzdoba Prahy a předměstí za příčinou příjezdu cis. a krále Františka Josefa. Str. 17.
- Bibliografie:*
V.: »Kalendář českých stavitelů na rok 1907«. Str. 12.
- Cechner A.:*
Seznam důležitějších budov veřejných stavených v r. 1906 v král. Českém. Str. 5, 9.
O situaci pomníků M. Jana Husa a Fr. Palackého. Str. 13—14.
- Dr. Čenský Alois, arch.:
Návrh na úpravu letenského pláně dle prof. J. Kouly. Str. 31—32, 34—35, 37—38 a 41—42.
- Čížek Ludvík, stav. r.:
Architektonická úprava cvičiště V. sletu všesokolského v Praze. Str. 39—40, 42—43.
- Fiala Karel, arch.:
Kostel Matky Boží »pod řetězem« s konventem řádu Johaniťů v Praze-III. Str. 11—12, 14.
- Herain Jan, stav. archivář m. Prahy:
Sál c. k. universitní knihovny v Klemenčinu v Praze. 7, 9—10.

- Herain Jan, stav. archivář m. Prahy:
Korridor ve Valdštýnském paláci v Praze-III. Str. 20, 24.
- Kavalír Frant., stavitel v Praze:
O soutěžích. Str. 45—46.
- Krýsl Lad., inženýr a professor:
O výzdobě objektů z armovaného betonu. Str. 1—2, 5—6.
- Materna Otakar, inženýr a stav. r.:
Osnova nového stavebního řádu pro král. hlavní město Prahu. Str. 17—19, 21—23, 25—26.
- Nekrolog:*
A. C.: † Kusý Antonín, arch. a prof. v Praze. Str. 4.
A. C. † Pacold Jiří, dvorní rada a em. prof. české techniky v Praze. Str. 12.
A. C. † Machulka Václav, stavební rada a přednosta m. stav. úřadu v Praze Str. 12.
† Fleischinger Bedřich, arch. a stavitel v Praze. Str. 44.
- Pospíšil Josef, architekt:
O domácí architektuře. Str. 29—31, 33—34.
- Redakční:*
K obnově radnice plzeňské. Str. 26—28.

- Redakční:*
Severní portál chrámu P. Marie před Týnem. Str. 32, 35—36.
Ze schůzí spolkových. Str. 4, 8, 12, 16, 20, 24, 44, 48.
- Směs:*
Slovanská vzájemnost v praxi. Str. 4.
K stavbě české university. Str. 12.
A. K. Zvonice sv. Marka. Str. 16.
F. M. Pomník Andrassyho v Budapešti. Str. 16.
F. M. Vývoz mramoru z Massy a Carrary v r. 1905. Str. 16.
F. M. Model lomu kamenného v provozování. Str. 16.
F. M. Dóm ve Štrasburku. Str. 20.
K stavbě universitních budov. Str. 24.
Odvodnění katedrály sv. Pavla v Londýně. Str. 24.
Kostel ve Skramníkách se sřítit. Str. 28.
F. M. Mezinárodní svaz pro zkoušení materiálu technického. Str. 28.
F. M. Práce potápečí pod katedrálou winchesterskou. Str. 28.
- Zasláno:*
Ant. Balšánek. Str. 8.

II. Návrhy původní.

- Balšánek Antonín, architekt v Praze:
Slavnostní výzdoba u Národního divadla:
Návrh brány u Nár. divadla a v průlomu »U klíčů«. Tab. 22.
Brána u Nár. divadla, pohled. Tab. 23.
Zakončení Ferdinandovy třídy. Tab. 24.
Detail slavnostní brány »U klíčů«. Str. 21.
Brána v průl. »U klíčů«, pohled. Tab. 28.
Průvodní text. Str. 20.
- Blecha Matěj, arch. a stav. v Karlíně:
Nájemný dům v Praze č. p. 235—II. na Riegrově nábřeží, průčelí. Tab. 1.
Půdorys téhož. Str. 6, 7.
Rez téhož. Str. 7.
Portál téhož. Str. 6.
Detail vestibulu a schodiště tamtéž. Tab. 6.
Průvodní text. Str. 2, 6.
Novostavba zatímného katolického kostela v Praze-Libni:
Pohled a půdorys. Tab. 7.
Pohled do vnitř. Tab. 8.
Detail postranního průčelí téhož. Str. 10.
Hlavní vchod téhož. Str. 10.
Průvodní text. Str. 6—7.
- Rodinný dům p. M. v Jičíně:
Půdorys a pohledy. Tab. 55.
Průvodní text. Str. 44.
- Brodský Jan, stavitel v Roudnici:
Soutěžný návrh obecné a měšťanské školy v Roudnici. — I. cena:
Půdorys I. a II. patra. Str. 39.
Situace, půdorys přizemí a perspektivní pohled. Tab. 49.
Průvodní text. Str. 40.
Soutěžný návrh na c. k. státní průmyslovou školu v Plzni. Tab. 58.
Situace téhož. Str. 48.
Průvodní text. Str. 48.

- Dr. Bureš Otakar, arch. na Král. Vinohradech:
Návrh c. k. poštovní budovy na Král. Vinohradech:
Pohled a půdorys. Tab. 9.
Rez téže. Str. 8.
Průvodní text. Str. 6—7.
- Cechner Antonín, arch. a prof. na Smíchově:
Výzdoba Smíchova při návštěvě panovníkové v r. 1907:
Pilyony před zahradou Kinského a ulicí Karlovou. Tab. 36.
Průvodní text. Str. 31.
- Dr. Čenský Alois, arch. a prof. na Smíchově a Mayer, Popp a Riedl, soch. r.:
Z ornamentální výzdoby divadla na Král. Vinohradech. Str. 13, 14.
- Čížek Ludvík, měst. stav. rada a docent české techniky v Praze:
Architektonická úprava cvičiště V. sletu všesokolského v Praze:
Celkový pohled. Str. 37.
Brána Tyršova a severní brána borců. Tab. 47.
Střední brána a hudební pavillon. Tab. 48.
- Donghi M., inž. r.:
Železniční most v Padově z vyztuženého betonu. Str. 2. (K článku o výzdobě objektů z armov. betonu.)
- Drahoňovský J., akad. sochař v Praze:
Model lva na bráně borců. Str. 44. (K architektonické úpravě cvičiště V. sletu všesokolského.)
- Fanta Josef, architekt v Praze:
Výzdoba Václavského náměstí při návštěvě mocnářově v dubnu 1907:
Návrh brány u musea. Tab. 26.
Návrh brány u »Mústku«. Tab. 27.

- Fanta Josef, architekt v Praze:
Výzdoba Václavského náměstí při návštěvě mocnářově v dubnu 1907:
Pohled na brány u musea a u »Mústku«. Tab. 32.
Pomníky na bojišti u Slavkova, návrhy:
Mohyla smrti na hoře Pratské u Sokolnice. Tab. 51.
Pamětní kostel na bojišti Slavkovském na Pratu. Tab. 52.
Krematorium a museum na bojišti Slavkovském. Tab. 53.
Průvodní text. Str. 43—44.
- Fanta Josef, arch. a Šaloun Lad., akad. sochař:
Detail z brány u musea na Václavském náměstí. Str. 26.
- Fey Dominik, arch. a stav. v Uherském Hradišti:
Budova pro stáje p. A. D. v Antal-Völgyö:
Pohled a půdorys. Str. 46.
Průvodní text. Str. 47.
- Fiala Karel, arch. a stav. v Praze:
Kostel Matky Boží »pod řetězem« s konventem ryt. řádu Johaniťů.
Návrh na obnovu, pohledy a půdorys. Tab. 13.
Řezy téhož. Tab. 14.
Podélný pohled ideální restaurace téhož. Str. 15.
- Hrubý Antonín, arch. v Praze:
Slavnostní výzdoba král. hlav. města Prahy za pobytu J. V. v dubnu 1907:
Slavnostní brána v Sadové třídě. Tab. 31.
- Izoz M., arch. r.:
Vnitřek krajské banky Vaudoisské v Lausanne; dlažba, sloupy a strop z vyztuženého betonu. Str. 1.

- Izoz M.*, arch. :
Strop z vyztuženého betonu v paláci Exercentů v Miláně. Str. 8.
(K článku »O výzdobě objektů z armovaného betonu.)
- Kavka Boh.*, akad. sochař a dr. *Čenský Alois*, arch. :
Z figurální výzdoby měst. divadla na Král. Vinohradech. Tab. 4.
Průvodní text. Str. 3.
- Kavalírové V. a F.*, stavitelé v Praze :
Jednopatrový dům p. V. v Lysé n. L. Tab. 3.
Půdorys téhož. Str. 3.
Průvodní text. Str. 3.
Soutěžný návrh průmyslové školy v Plzni. III. cena :
Půdorys a perspektivní pohled. Tab. 43.
Pohled a řez téhož. Tab. 35.
Situace téhož. Str. 27.
Průvodní text. Str. 28.
- Klenka R.* ryt. z *Vlastimil*, arch. a prof. v Praze :
Průčelí domu č. 608-I. na Staroměstském náměstí v Praze. Tab. 59.
Průvodní text. Str. 48.
- Klusáček Karel*, akad. malíř :
Figurální vlysy slavnostní brány u »Můstku«. Str. 29, 33.
- Klusáček K. a Obrovský J.*, akad. malíři v Praze :
Figurální vlysy ze slavnostní brány u mu-sea. Str. 45.
- Koula Jan*, arch. a prof. v Praze :
Polohopisný plán na úpravu letenské pláně. Str. 30.
Perspektivní pohled na vstup do průkopu letenské pláně s assanačním mostem. Tab. 37. a 38.
Perspektivní pohled polohopisného plánu na úpravu letenské pláně s průkopem k assanačnímu mostu, půdorys, řez a průčelí vstupní brány do průkopu. Str. 38.
- L. S.*, arch. ve Vídni :
Soutěžný návrh okresní hospodářské zá-ložny v N. Benátkách :
Pohledy a půdorys. Tab. 11. a 12.
Průvodní text. Str. 10.
- Mayer Jos.*, arch. na Král. Vinohradech :
Nájemný dům v Poděbradech. Str. 11.
Průvodní text. Str. 11.
- Mayer Jos.*, arch. a *Fiala Jos.*, z. m. :
Rodinné domky v Poděbradech :
Půdorys, pohled a detail portálu. Tab. 39.
- Mayer Jos.*, arch. a *Fiala Jos.*, z. m. :
Rodinné domky v Poděbradech :
Průvodní text. Str. 32.
- Míchal V. inž. a Valečka Jar.* arch. :
Budova rolnické školy v Mladé Boleslavi, průčelí. Tab. 19.
Půdorys a situace. Str. 16.
Průvodní text. Str. 15.
- Mikš Frant.*, arch. a stav. v Praze :
Severní portál chrámu Týnského, návrh rekonstrukce. Tab. 40.
- Obrovský J.*, akademický malíř :
Dělský vlys brány u »Můstku«. Str. 25, 26 a 27.
- Papež Ant.*, architekt v Bubenči :
Soutěžný návrh na budovu obchodní a živ-nostenské komory v Brně :
Půdorys a pohledy. Tab. 54.
Řez téhož. Str. 43.
Průvodní text. Str. 44.
- Pospíšil Josef*, architekt v Praze :
Návrh průčelí pro skupinu domů v ulici Koperníkově na Král. Vinohradech :
Pohled na průčelí a situace. Tab. 2.
Průvodní text. Str. 43.
- Skřivánek Lad.*, architekt ve Vídni :
Soutěžný návrh budovy ferialních osad v Luži u V. Mýta. — I. cena :
Pohled a půdorys. Tab. 18.
Průvodní text. Str. 15.
Soutěžný návrh c. k. státní průmyslové školy v Plzni. — I. cena :
Půdorys a perspektivní pohled téhož. Tab. 29.
Pohled orthogonální a řez téhož. Tab. 30.
Situace téhož. Str. 24.
Průvodní text. Str. 24.
- Soutěžný návrh budovy obecné školy v Roudnici na předměstí Bezděkově. — I. cena :
Půdorys přízemí a I. patra a pohled. Tab. 33.
Půdorys II. patra a řez téhož. Str. 28.
Průvodní text. Str. 28.
- Soutěžný návrh měšťanské školy chlapecké a dívčí v Roudnici n. L. — II. cena :
Situace, půdorys přízemí a perspektivní pohled. Tab. 50.
Půdorys I. a II. patra a řez. Str. 40.
Průvodní text. Str. 40.
- Dům M. dra. Č. J. v Hlinsku :
Pohled a půdorys. Str. 41.
- Skřivánek Lad.*, architekt ve Vídni :
Dům M. dra. Č. J. v Hlinsku :
Průvodní text. Str. 43.
- Š., Š. a V., architekti a *Herzán K. a Uhlíř L.* inženýři :
Most před Smetanovým domem v Litomyšli :
Pohled. Tab. 20.
Průvodní text. Str. 15—16.
- Šula J. a Šule V.* arch. a prof. v Plzni :
Soutěžné návrhy c. k. státní průmyslové školy v Plzni. — V užší konkurenci :
Půdorys a pohled návrhu »Sever a vý-chod«. Tab. 56.
Půdorys a pohled návrhu »Ing. ???«. Tab. 57.
Průvodní text. Str. 47—48.
- Vejrych Jan*, architekt v Praze :
Budova Novo-Bydžovské spořitelny :
Půdorys přízemí. Str. 35.
Půdorys I. a II. patra. Str. 36.
Celkový pohled. Tab. 45.
Průvodní text. Str. 35.
- Velich Fr.*, arch. a vrch. inž. měst. stav. úřadu v Praze :
Čestný dvůr u nádraží cis. Fr. Josefa. Tab. 21.
Půdorys a řez konstrukcí stěny téhož. Str. 18.
Detail téhož. Str. 17.
Průvodní text. Str. 19.
Výzdoba kolem pomníku císaře Františka. Str. 9.
Střed čestného dvora u nádraží císaře Fr. Josefa. Str. 22.
Detail téhož. Str. 23.
- Pílony na nábreží cis. Františka. Str. 23.
- Obecná a měšťanská škola u sv. Vojtěcha v Praze-II. :
Orthogonální pohled. Tab. 41.
Půdorys a řez téže. Tab. 42.
Celkový pohled a detaily průčelí. Tab. 43.
Šatny a chodby téže. Tab. 44.
Část průčelí, tělocvična, ředitelna a kres-lírna téže. Tab. 46.
Průvodní text. Str. 35, 38—39.
- Vondrák Jar.*, arch. v Bubenči :
Činžovní dům v Jungmannově třídě na Kr. Vinohradech :
Půdorys a pohled. Str. 42.
Vestibul téhož. Str. 43.
Průvodní text. Str. 44.

III. Vyobrazení starých památek.

Praha :
Vnitřek kostela P. Marie na Karlově. Tab. 5.
Sál universitní knihovny v Klementinu v Praze-I. Tab. 10.

Praha :
Starý stav kostela P. Marie »pod řetě-zem« u Maltézů v Praze-III. Tab. 15.
Vyměřil arch. K. Fiala.

Praha :
Korridor ve Valdštýnském paláci v Praze-III. Tab. 25
Severní portál chrámu Týnského, starý stav. Str. 32. Vyměřil arch. Fr. Mikš.

ARCHITEKTONICKÝ OBZOR

V PRAZE, DNE 2. LEDNA 1907.

O výzdobě objektů z armovaného betonu.

Inž. L. Krýsl, c. k. professor.

Často slycháváme úsudek o stavbách betonových, armovaných (vyztužených) železem, že působí příliš těžce, že mají tvary příliš massivní, že nelze k materiálu tomu sáhnout, kde jde o tvary lehké a dekorativní. A přece možno tvrditi pravý opak, jak hned dovidíme. Jestliže existují stavby budov, mostův a j. objektů stavitelských, které svým vzhledem opravňují k výše uvedenému úsudku, pak leží příčina v tom, že objekty ty prováděly se bez

tom tvaru štíhlého, ku dřevu při stavbách provisorních, tak bude i vyztuženému betonu vyhrazen obor působnosti, který v přítomné době široce se vymezuje. A jako kámen žádá jinou architekturu nežli železo, toto opět jinou nežli dřevo, tak i architektura objektů z vyztuženého betonu bude svérázná. Užité zde motivy budou tvořiti jaksí střed mezi motivy pro kámen a železo. Z připojených obrázků, jichž cliché byly nám vzácnou laskavostí reditele časopisu

Arch. M. Izoz: Vnitřek krajské banky Vaudoisské v Lausanně. — Dlažba, sloupy i strop z vyztuženého betonu.
(Zapůjčil časopis »Le Béton Armé«.)

součinnosti aesthetika — architekta. Někdy provádí se ovšem objekt, kde stránka aesthetická nepřivádí se k platnosti, na příklad stavby skladišť, továren, dílen, mostů mimo měst (v odlehlých krajinách) a t. d., těm ovšem nechceme činiti výtku po stránce aesthetické, ač i tu ji úplně přehlédnouti nelze, my chceme se pouze zmíniti o objektech, kde stránka konstruktivní jde paralelně se stránkou aesthetickou, anebo snad lépe řečeno, kde by stránka dekorativní »měla jíti« souběžně s konstruktivní.

Jako saháme ku kameni tesanému, jde-li o stavby monumentální, ku železu, jde-li o objekty neobyčejně namáhané a při

»Le Béton Armé« z Paříže ochotně k tomuto účelu zapůjčeny, lze seznati celou řadu objektů z armovaného betonu provedených, z nichž vychází na jevo, že konstrukcím těm lze propůjčiti velice vhodnou výzdobu, tak že i po stránce aesthetické vyhovují dokonale. Nelze ovšem upříti, že vzhled nového objektu bývá často skvrnitý, avšak za 2—3 léta, až vše dostane tak zv. »patinu stáří«, pak jeví se tyto objekty jako z kamene tesaného provedené.

Lze ovšem též beton, hlavně však omítky betonové barviti, avšak tu třeba sáhnouti ku barvivům pouze neorganickým, t. j. hlinkám (pro barvy žluté, hnědé, zelené), ultramarinu (pro barvy

modré), anglické červení, cihlového prášku, tesařské červení pálené (pro barvy červené), dále lze též užití jemný prášek uhelný nebo burele (pro barvy šedé až černé) a t. d.

Mají všechny tyto barevné přísady, zejména hlinky ten následek, že hodnota cementu se poněkud sníží, zejména přidá-li se přísady mnoho, a že lze užití takového koloritu pouze v úkrytu a na zevnější straně budov a j. objektů pouze tam, kde jsou před deštěm chráněny. Ultramarin je látka hydraulická a proto nesní-

žuje jakost betonu a malty cementové, avšak barva ráda vybledne. Anglická červen obsahuje vždy látky sirnaté, jelikož je to vedlejší produkt při výrobě kyseliny sírové, a proto lze ji pouze s opatrností a v malých dávkách a jen do omítky užívat. Povrch stroje betonových lze ovšem natírat barvou olejovou, a sice po náležitém vyschnutí. Za tím účelem doporučuje se natírat před nátěrem plochy rozředěnou kyselinou sírovou asi 1°/_o-ní, nebo uhlíčanem amoniatým 2°/_o. (Ostatní vyobrazení a dokončení příště.)

Nájemný dům v Praze č. p. 235-II. na Riegrově nábřeží.

Architekt Matěj Blecha v Karlíně. — Tab. č. 1.

Program novostavby stanoven byl vlastní potřebou a požadavky staveniště, hodící se pro úpravu větších bytů.

V každém patře upraven jest byt o 7 pokojích s bohatým příslušenstvím a v přízemí proveden přístavek konírný a remísi. Jelikož bylo vyhnouti se eventuálním námitkám proti přístavbě konírný na sousední parcelu, upraven tento přístavek jako přílehlá část domu, umožňující pohodlnou komunikaci a manipulaci ve zbylém nezastaveném dvoru. Nad konírnou a senníkem v prostřední části její upravena je terasa, přístupná z bytu I. patra.

V souterrainu nalézá se vedle sklepů pro nájemníky velké skladiště; v přízemí pak vedle 4pokojevého bytu ještě byt domovníka o 2 místnostech.

Pro pohodlí nájemníků zřízena jest osobní zdviž a zdviž na palivo s elektr. pohonem a v každém bytu pak etážové topení (teplou vodou) obsluhované z kuchyně každého patra.

Na půdě jest vedle prádelny a mandlovný upraven ještě atelier o několika místnostech.

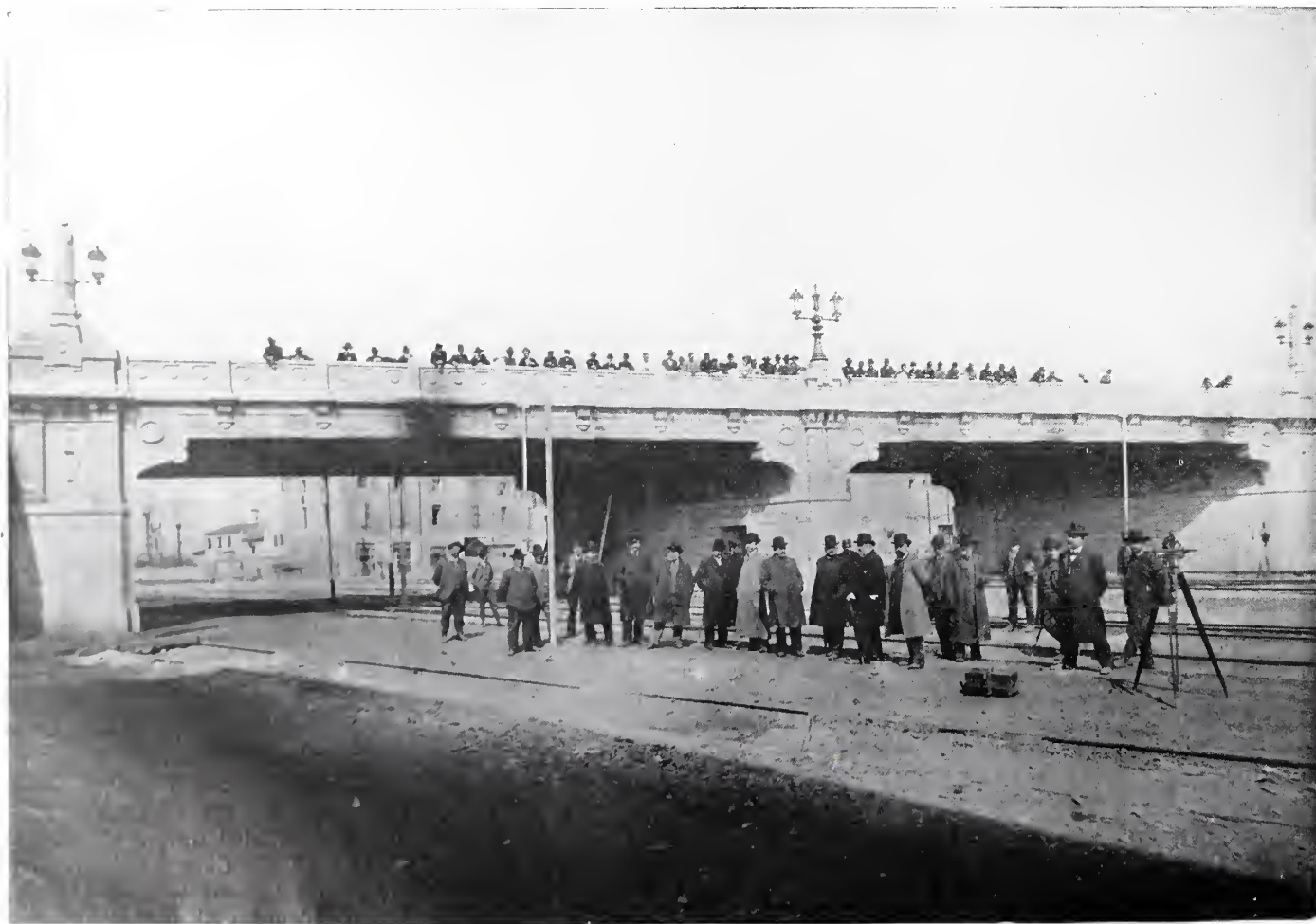
Průčelí provedeno jest v jednoduché úpravě moderní s kamenným portálem navrženým prof. C. Kloučkem.

Náklad na stavbu obnášel ca K 265.000.—.

Návrh průčelí pro skupinu domů v ulici Koperníkově na Královských Vinohradech.

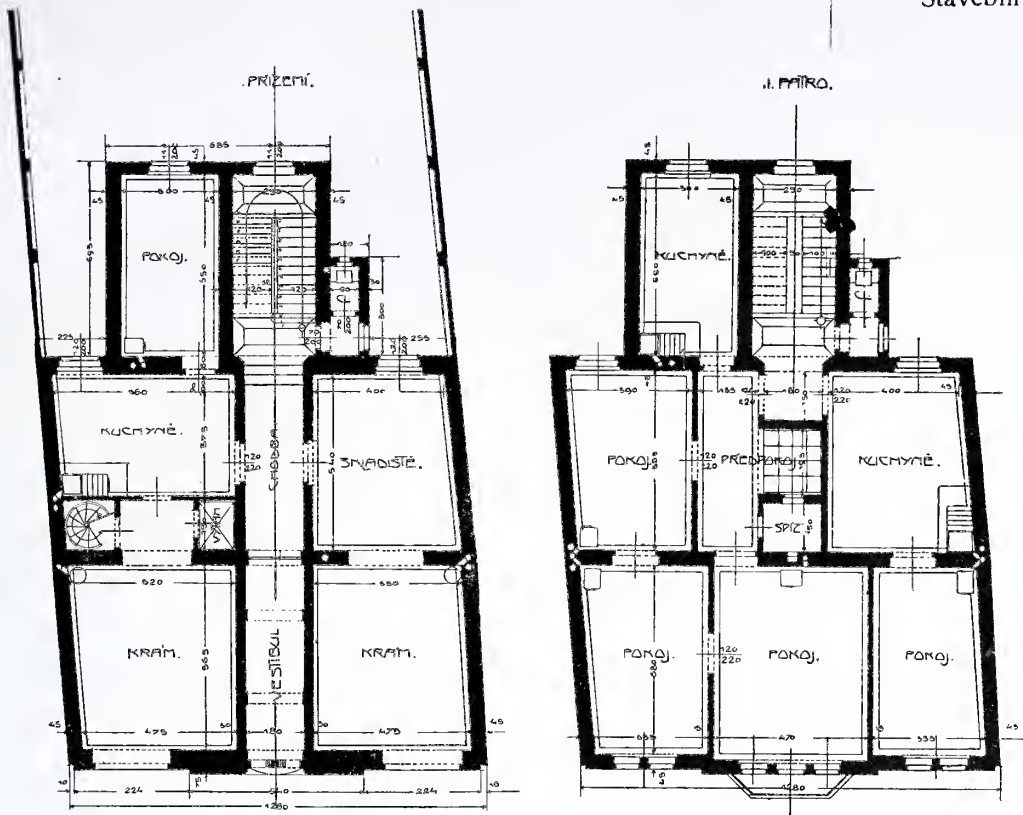
Architekt Josef Pospíšil. — Tab. č. 2.

Přesprávilná snaha jednotlivců po uplatnění svých domů vysokými věžemi a podobnými nápadnými motivy, bez ohledu na to, že se tím celkový ráz města na úkor skutečně monumentálních a veřejných budov porušuje, vyvolal jak u úřadů, tak jednotlivců, kteří nepřístojnost tu správně vycitují, snahu po řešení skupinového, při němž podobné výstřelky předem jsou znemožněny. Řešení takové vyznačuje jaksí již svým zevnějškem dobrou sousedskou shodu jednotlivých majitelů domů. V Praze, pokud mi známo, nepodařilo se doposud, vzdor snahám k tomu směřujícím, větší jednotnou skupinu domů činžovních provést. Na Král. Vinohradech byla to nejdříve severní strana Purkyňova náměstí, k jejímuž skupinovému řešení vzhledem na městské divadlo a stávající kostel dala podnět vinohradská záložna; že výhody tohoto způsobu zastavení byly i majiteli domů správně oceněny, toho dokladem jest okolnost, že při prodeji stavebních pozemků v ulici Koperníkově, na severozápadní straně Havlíčkových sadů (dříve Gröbovky) usnesli se noví majitelé těchto pozemků na podnět pana náměstka Bílka a za účinné součinnosti p. stav. J. Novotného, na jednotném skupinovém provedení, objednavše zároveň návrh, jehož reprodukce v dnešním čísle jest podána.

Inž. M. Donghi: Železniční most v Padově z vyztuženého betonu.
(Zapůjčil časopis «Le Béton Armé».)

NAVRH DOMU
PRO PANA G. VANTOCHA
TOVÁRNÍKA V LYSÉ, MABEM.

V. a F. Kavalírové, stavitelé v Praze.

Autor vyšel při projektování ze stanoviska, že skupina ta svým celkovým rázem tvořiti má jednak vhodný přechod od činžovních domů okolních ulic k nádherným sadům Havlíčkovým, jednak tvořiti má po této straně hodný jich rámeček, a snažil se proto, pokud vzhledem na moderní potřeby obytných vícepatrových domů to vůbec bylo možno, vystihnouti ráz naší starší venkovské a předměstské architektury, která bez suchopárného akademického odměřování a puntičkářství tak nevyrovnatelně s obklopující jí přírodou v ladný celek splývá, jak dokazují to dodnes poetická zákoutí našeho českého venkova.

Se stavbou jednotlivých domů skupiny té bylo již započato. Že provádění skupiny těší se podpoře městských úřadů vinohradských, netřeba zvlášť podotýkati.

Jednopatrový dům pro p. G. Vantocha, továrníka v Lysé n. L.

Postavili dle vlastního návrhu bratří V. a F. Kavalírové, stavitelé v Praze. — Tab. č. 3.

Majitel p. G. Vantoch v Lysé n. L. pojal úmysl vystavěti si při rozsáhlých svých objektech, do dvou ulic ústících, jednopatrový dům.

K tomu cíli obrátil se na některé odborníky v Praze a v místě samém za účelem získání vhodných plánů. Do této soukromé soutěže pozváni byli také bratři V. a F. Kavalírové, stavitelé v Praze-III., jichž návrh, v tomto čísle uveřejněný, byl přijat a postavení domu dle tohoto návrhu bylo také jim svěřeno.

Dům používán bude z části majitelem samotným, z části bude pronajat.

V souterrainu jsou navrženy rozsáhlé sklepy na víno, prádelna a sklepy na palivo; v přízemí dva krámy se skladišti a bytem; v I. patře jeden větší a jeden menší byt, kteréž jsou však

tak rozděleny, aby bylo možno oba byty v jeden spojití. V podkrovní nalézá se místnost pro hosta.

Lázeň neprojektována, jelikož v místě není vodovodu, ani kanalisace. Z téhož důvodu bylo nutno záchody izolovati, aby nezapáchaly. Výkaly ze žumpy odvázejí se zadním dvorem.

Stavební náklad 27.000 K.

Z figurální výzdoby městského divadla na Král. Vinohradech.

Sochař Boh. Kavka, arch. dr. A. Čenský.

Tab. č. 4.

Na středním risalitu nad sloupy loggie navrhnul architekt čtyři poprsí: tragedii, veselohru, tanec a hudbu, jež vymodeloval akademický sochař Bohumil Kavka. Během letošního leta budou dle modelů poprsí tato nanášena na místě, podobně jako byly provedeny i jiné výzdoby na divadle.

Vnitřek kostela P. Marie na Karlově.

Tab. č. 5.

V 7. čísle »Arch. Obzoru« r. 1902 uveřejněny byly půdorys a pohled na nynější stav kostela P. Marie; dodatkem přinášíme dnes pohled do vnitřku, pro který vlastně tato budova stala se vynikající památkou slohu gotického.

Nad osmistěnným půdorysem o průměru 23.70 m zvedá se kopule 19 m vysoká nesená sličným žebrovím, ve tvaru hvězdy, osmi lunetami vylehčená a při tom v klenbě pouze 19 cm silná.

Vedle konstruktivní smělosti poutá tento náš skvost nedostížnou ladností celkových poměrů, pro kteréž své vlastnosti řadí se nejen českými a francouzskými odborníky, ale i německými spisovateli mezi krásné architektury světa. Ovšem připisují Němci (na př. Grueber, Neuwirth, Gurlitt) chrám Karlovský naturalisovanému v Čechách Němci Petru Parlérovi, zapomínajíce, že Parlér přišel 23letý do Prahy r. 1356, když již šest roků kostel se stavěl. Parlér byl povolán k stavbě chrámu sv.-Vítského a dojísta měl s touto stavbou a mnoha jinými, jež jsou historicky jako jeho díla doloženy, tolik práce, že sotva by mu čas na tuto složitou kopuli stačil. Stavby, které vskutku Parlér stavěl, jsou ostatně svědomitě současníky mu zapsány.

Chrám na Karlově a P. Marie před Týnem není nikde písemně doložen ohledně svého původce. To ovšem Němcům stačilo, když nad to vynašli, že oba kostely mají v podélné ose pilíř, aby připsaly obě znamenité stavby ty také Parlérovi. Zabíli tím dvě mouchy jednou ranou: Čechy tím znehodnotili — jakoby nebyli schopni takových mistrovských děl — a sebe vyšili na důmyslné kritiky a nálezce autorů.

Barokní výzdoby v polích klenbových kolem žeber jsou dílem XVIII. věku. Rovněž i kruchta, která se však s gotickým okolím dobře snáší, podobně jako k jižní straně kopule přistavené »svaté schody«.

O opravu vzácné památky jedná se již řadu let; centrální komise pro zachování památek ve Vídni vyslovila se rozhodně pro zachování nynějšího stavu a proti opravě v původním slohu, doporučené zemskou komisí.

Kopule jest však ohrožena nynějším stavem střechy; jest tudíž již nejvyš na čase, aby se aspoň neprodleně provedly opravy, zabezpečující další trvání z těch málo památek našich, která získala si pověst evropské!

A. Cechner.

Obecná a měšťanská škola dívčí v Tišňově na Moravě.

inž. Vlad. Fischer.

Postavena byla škola tato r. 1903 v ulici vedoucí z náměstí k sanatoriu. Určena původně pro měšťanskou školu dívčí, byla však navržena tak, aby se později dala přístavbou rozšířit o školu chlapeckou.

Stavbu provedli stavitelé Valenta a Vykouřil s řemeslníky tišňovskými.

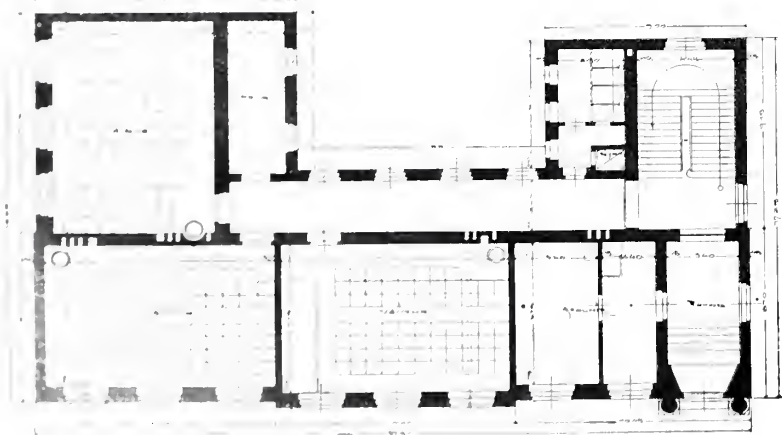
Celkový náklad na budovu obnášel K 79.000.

NEKROLOG.

Architekt Antonín Kusý, c. k. profesor a přednosta odboru při státní průmyslové škole v Praze v. v., zemřel dne 4. července 1906. Narodil se 21. dubna 1847 v Horních Beřkovicích; po absolvování reálných škol v Litoměřicích odebral se na techniku v Praze, kdež v architektuře byl žákem profesora Jos. Zítka. Od 1. srpna 1874 pracoval v kanceláři téhož architekta zejména na nákresech pro stavbu Národního divadla, jehož se stal od 15. září 1875 stavbyvedoucím. Po ukončení stavby přestoupil jako učitel na průmyslovou školu pražskou, kdež bylo pak těžiště jeho působnosti, až byl nucen pro churavost uchýlit se na odpočinek, z kterého se však nedlouho těšiti mohl, zesnul po dvou měsících. Kromě několika učebnic a předloh pro své žáky vypracoval zesnulý náčrtky pro průmyslovou školu na Smíchově. Jeho součinnost při stavbě Národního divadla i na pražské průmyslové škole zůstane v trvalé paměti.

ZE SCHŮZÍ SPOLKOVÝCH.

Ve schůzi I. odboru Spolku arch. a inž. konané dne 5. prosince m. r. sdělil arch. prof. J. Koula, že podala deputace spolku našeho místopředseda a rektorovi české university memorandum v příčině vypracování návrhů budov veřejných, v prvé řadě universitních. Na obou místech byl dán deputaci slib, že budou fasády příštích staveb české university svěřeny architektům českým.

Obecná a měšťanská škola dívčí v Tišňově na Moravě.
Pudorys přízemí.

Inž. Vlad. Fischer, c. k. stav. adjunkt.

Obecná a měšťanská škola dívčí v Tišňově na Moravě.

Inž. Vlad. Fischer, c. k. stav. adjunkt.

Na interpelaci podanou v příčině uzákonění návrhu nového stavebního řádu, kterýž již řadu let leží u zemského výboru, aniž dosud byl sněmem vyřízen, přislíbil předseda I. skupiny — uznávaje veliké škody, které trpí platností dosavadního řádu zvláště město Praha ve svém rozvoji, — že bude se na příslušných místech domáhati, by byl konečně návrh nového řádu stavebního položen na denní pořádek jarního zasedání zemského sněmu.

* * *

Ve schůzi téhož odboru, konané dne 18. prosince m. r., byly čteny a s povděkem vzaty na vědomí dopisy říšského poslance prof. F. Novotného a stav. rady Q. Bělského v příčině budov české university.

Na žádost »Osvětového svazu«, aby Spolek architektův a inženýrů spolupůsobil na zachování rázovitých památek po našem venkově a přičinil se, aby vhodným způsobem byla po venkově rozšířena známost dobrých vzorů pro stavby nové, usneseno navrhnutí představenstvu našeho spolku vydání venkovských památek českých, s kterýmiž by za součinnosti »Osvětového svazu« příslušné kruhy co nejvíce byly obeznámeny.

Posléze vykonány volby činovníků I. odboru a byli zvoleni architekti: předsedou professor J. Koula, místopředsedou dr. A. Censký a jednatelem R. Hrabě.

SMĚS.

Slovanská vzájemnost v praxi. V hlavním městě knížectví Bulharského, Sofii, postavili si divadlo. Plány na budovu a stavba jest dílem vídeňské firmy Fellner a Hellmer (zdejší čiperný jinak časopis »Český Svět« přinesl v č. 8. ze dne 14. prosince návrh na totéž divadlo v Sofii od architekta A. Balsánka, který však nebyl přijat, a k tomu text, »že bude to divadlo z nejhezčích divadel světa«; omyl tento nebyl omluven v následujícím čísle z 22. prosince). Zařízení jeviště svěřeno berlínské firmě Lehman a spol., osvětlení rovněž berlínsko-norimberskému záводу Siemens-Schuckert. Dekorace, kostýmy a rekvizity jsou z Vídně. — Teprve působením p. Šmahy vzpomněli si bratři Bulhaři, že není na světě jen německého umění a průmyslu.

ARCHITEKTONICKÝ OBZOR

V PRAZE, DNE 6. ÚNORA 1907.

Seznam důležitějších veřejných budov stavěných v r. 1906 v království Českém.

Sestavil A. Cechner.

	Druh stavby	Navrhovatel (event. stavbu řídicí úřad):
Praha a předměstí:	Fysikální ústav c. k. české techniky (dokončen)	Odbor pro pozemní stavby při c. k. místodržitelství, vedením vrch. stav. rady R. Vomáčky.
	Fysikální ústav c. k. české university (dokončen)	Týž, vedením stav. r. L. Láblera.
	Hygienický ústav c. k. německé university (dokončen)	Týž, vedením vrch. inž. J. Folkerta.
	Reální škola v Praze-VII. (započata)	Týž, vedením vrch. inž. Ferd. Havlíčka.
	Oprava kostela sv. Jiří v Praze-IV. (pokrač.)	Týž, vedením stav. r. Fr. Macha.
	Okresní hejtmanství a berní úřad (dokonč.)	Týž, vedením vrch. inž. dra J. Pískače.
	Přestavba c. k. trestního soudu v Praze-II. (dokončena)	Odbor pro pozemní stavby v c. k. ministerstvu vnitra, arch. dv. r. E. ryt. Förster.
	Centrální nádraží (pokračování)	Odbor pro pozem. stavby c. k. stát. drah, arch. J. Fanta.
	Obecní dům na Josefském náměstí (započat)	Arch. A. Balšánek a stav. r. O. Polívka.
	Dostavba chrámu sv. Víta (pokrač.)	Arch. K. Hilbert.
	Oprava kostela sv. Martina ve zdi	Týž.
	Oprava budov kláštera Blahoslavené Anežky (pokrač.)	Arch. A. Cechner.
	Obecná a měšťanská škola u sv. Vojtěcha v Praze-II.	Městský stavební úřad, arch. m. inž. F. Velich.
	Most v prodloužení Mikulášské třídy na Letnou a úprava pobřeží (započato)	Týž a arch. J. Koula.
	Divadlo na Král. Vinohradech (pokrač.)	Arch. dr. A. Čenský.
	Škola obecná a měšťanská u Smetanky na Král. Vinohradech (dokonč.)	Měst. stav. úřad Král. Vinohrad, arch. vrch. inž. A. Turek.
	Výkrovní síň a umrlčí komora na hřbitově Vinohradském (dokončena)	Týž, arch. vrch. inž. A. Turek.
	Obecní dům na Smíchově (započat)	Arch. dr. A. Čenský.
	Tržnice pro drobný prodej (započata)	Týž.
	Bohnice Zemský ústav pro choromyslné (pokrač.)	Kr. zemský odbor pro pozem. stavby, arch. Václ. Roštlapil.
Bubeneč Radnice	Stav. V. Ort.	
Budějovice Přestavba nádraží (pokrač.)	Stav. odbor c. k. stát. drah.	
Bydžov Nový Spořitelna	Arch. J. Vejrych.	
Černovičky Oprava kostela sv. Vavřince	Odbor pro pozemní stavby při c. k. místodržitelství, vedením stav. rady F. Macha.	
Horní Beřkovice Filiální ústav pro choromyslné: Pavillon pro tělesně nemocné	Kr. zemský odbor pro pozemní stavby.	
Chomútov Okresní nemocnice	Stav. A. Schwarzer v Mostě.	
Chrudim Budova c. k. okr. hejtmanství (započata)	Odbor pro pozem. stavby při c. k. místodrž., vedením st. r. J. Leitnera. (Dokončení příště.)	

O výzdobě objektů z armovaného betonu.

Inž. L. Krýsl, c. k. professor. (Dokončení.)

Kde provedeny jsou celé budovy z armovaného betonu, tu síla hlavních zdí klesne na polovinu až třetinu při betonu armovaném a tu obkládají se stěny uvnitř plotnami isolačními. Stropy mívají zpravidla u těchto strobů vzhled kaset nebo viditelných nosných stropnic. Ač tento vzhled dá se velmi dobře vkusně upravit, přec jde-li o plafond rovný, možno zavěsiti na tyto stropy desku rabitzovou.

Ve Vídni provedena je celá řada již vkusných budov z betonu armovaného, a sice provádí se takto hlavní zdi, střední, sousední, pak pilíře, střecha, stropy, schody — a pouze příčky vyzdí se z lehkých cihel, jelikož jest to levnější nebo užije se stěn rabitzových.

U nás, pokud nám známo, staví se na Příkopech budova »Bankovní jednoty«, kterouž provádí firma Nekvasilova a kde práce z armovaného betonu svěřeny byly firmě »G. A. Wayss & Cie.« ve Vídni.

Při této stavbě provedou se pilíře mezi krámy a pilíře uvnitř budovy z armovaného betonu, potom nadpraží nad pilíři mezi krámy a sice toto s úsporou as 40% oproti nýtovaným nosičům, pak stropní konstrukce a j. části konstruktivní.

Fačada bude obložena leštěným kamenem, což svěřeno známé vynikající české firmě Cingrošově v Plzni.

Ozdoby plastické lze na strojbách samých buď modelovati, při čemž dlužno ovšem užiti malty (štuku) znenáhla tuhnoucí nebo hotové ozdoby v dílnách odlité na strojby přibíjetí a zavěšování, anebo strojby ty obkládati (dlaždicemi, mosaikou atd.).

Malou ukázkou výzdob staveb z vyztuženého betonu v cizině provedených skytají vyobrazení, kterými tento článek provázíme a ze kterých patrné, že nejen stavby pozemní, ale i mostní tak sestrojené dají se vhodně dekorovati, jak viděti na železničním mostě inž. M. Doughia a na výzdobě krajské banky v Lausanně od architekta M. Izoze, neb salonu společnosti »Exercenti« v Miláně.

Portál nájemného domu č. p. 235-II. (č. 8 n.) na Riegrově nábřeží v Praze.
Professor C. Klouček a arch. M. Blecha.

Nájemný dům v Praze č. p. 235-II. (č. 8 n.) na Riegrově nábřeží.

Architekt Matěj Blecha v Karlíně. — Tab. č. 6.

Dodatkem k tab. 1. přinášíme v dnešním čísle půdorysy, řez a detaily zajímavé této stavby. — Na průčelí jejím byl vynikající měrou účasten p. prof. C. Klouček.

Novostavba zatímn. katolického kostela v Praze-Libni.

Architekt Matěj Blecha v Karlíně. — Tab. č. 7. a 8.

Vzmáháním se populace v VIII. části král. hlavního města Prahy vystilil spolek sv. Bonifáce potřebu, aby vystavěn byl v této části aspoň prozatímní katolický chrám Páně. Myšlenka vešla brzy ve skutek a jmenovaný spolek podnikl stavbu svým nákladem, když mu k tomu cíli od továrníků pp. Emanuela a Dr. Hugona Graba ochotně byl pozemek propůjčen.

Příslušný projekt a plány na novostavbu vypracoval architekt a stavitel p. M. Blecha v Praze, jemuž také celé provedení novostavby svěřeno.

Provisorní tato stavba provedena jest v jednoduché avšak vkusné moderní úpravě, z části ze dřeva, z části ze zdiva, rozkládá se na ploše 854 m² a pojme as 1200 věřících. V průčelí, pro umístění zvonů zřízené věži nalézá se ve spodní části hlavní vchod, ve vyšším patře kostelní chor s varhanami.

Naproti vchodu za hlavním oltářem nalézá se tímto a dekorativní dřevěnou stěnou oddělená sakristie. Kromě hlavního oltáře jsou v kostele ještě dva vedlejší menší oltáře postaveny.

Ostatní zařízení chrámu zcela odpovídá účelům novostavby.

Vytápění kostela za doby zimní děje se plynovými kamny a rovněž postaráno plnou měrou o náležitou ventilaci.

Se stavbou započato dne 8. října r. 1904 a táž účelu svému odevzdána 8. dubna 1905, v době tedy poměrně dosti krátké.

Celkový náklad na stavbu obnášel K 75.000.—.

Návrh c. k. poštovní budovy na Král. Vinohradech.

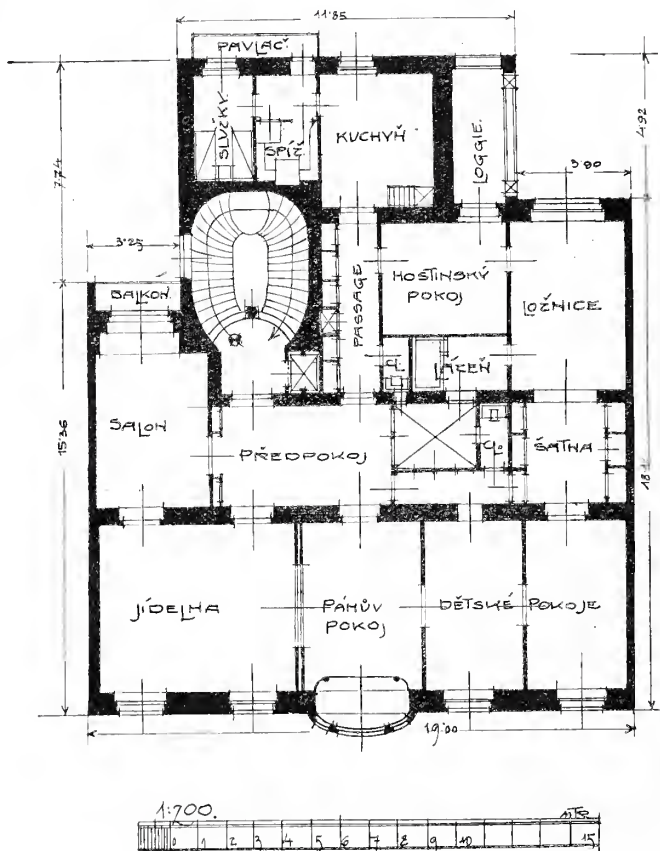
Architekt Otakar Bureš. — Tab. č. 9.

Otázka poštovní v městě Král. Vinohradech byla konečně rozřešena; skoro celé 4 roky bylo o tom jednáno, při čemž dlužno jmenovati hlavně Záložnu Vinohradskou, jež vyzváním k soukromé soutěži několika architektů místních dospěla k pěkným výsledkům. Přinášíme dnes jeden z těchto projektů, o kterémž se mnoho jednalo a který předložen byl arch. Otakarem Burešem.

Projektant rozřešil umístění potřebných místností poštovní budovy velice účelně a pohodlně, jak pro úřadnictvo, tak i pro obecnost. Nová tato pošta měla státi na pozemcích býv. zahrady Eichmannovy proti »Národnímu domu«. Ochota Záložny Vinohradské nebyla však korunována výsledkem, neboť c. k. ministerstvo financí nechtělo přistoupiti na podmínky státu kladené projektantem i stavebníkem v příčině nákladu na budovu a sešlo se stavby dávno potřebné pošty, která mohla již dávno býti hotova a byla by bývala nejen na prospěch obecnosti, ale i k ozdobě města.

Na konec uvádíme rozměry parcely a dvorany:

Zastavená plocha	1219.25 m ²
Plocha dvoru	119.95 »
Plocha rohu sříznutého	4.56 »
Celková plocha parcely	1343.76 m ²

Půdorys I., II., III. a IV. patra.

Nájemný dům č. p. 235 (č. 8 nové) na Riegrově nábřeží v Praze-II.
Architekt a stavitel M. Blecha.

Místo pro obecnstvo bez schodů	165·20 m ²
Místo pro obecnstvo s přechody	147·98 »
Místo pro schody	22·40 »
Celá plocha dvorany	335·58 m ²

Nájemný dům č. p. 235 (č. 8 nové) na Riegrově nábřeží v Praze-II.
Architekt a stavitel M. Blecha.

Sál c. k. universitní knihovny v Klementinu v Praze.

Podává Jan Herain. — Tab. č. 10.

Sál c. k. universitní budovy Klementinské patří zajisté k vynikajícím stavitelským památkám pražským, jak jej období sluhu barokního vytvořilo a co do umělecké ceny směle závodí se sálem knihovny kláštera na Strahově v Praze.

Jak s vyobrazení vidno, má universitní sál knihovny v Klementinu skříň podél zdi, v nichž se vzácné staré knihy chovají a co do výšky děleny jsou dřevěné skříň ve dvě patra, z nichž dolejší část skříni má bohatší barokní architekturu než část hořejší, kolem které vede pavlač kovanou mříží vroubená.

Délka sálu obnáší 42 metry, šířka 12·30 metrů a výška ku vrcholu klášterní klenby 10·20 metrů. Deset hořejších a deset menších hořejších oken osvětluje sál z obou podélných stran.

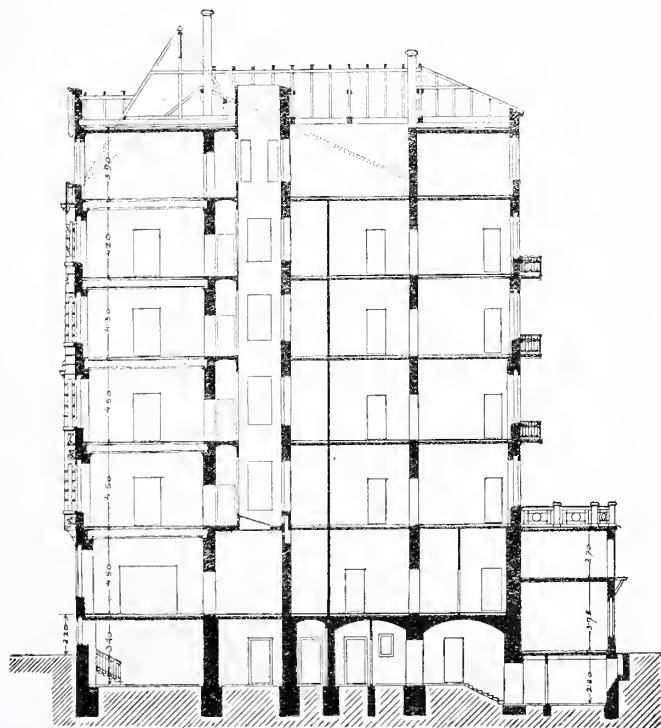
Sál tento dostavěn r. 1722, načež přikročeno k jeho výzdobě a sice ku provedení freskové malby na klenbě a pak zřízení skříni pro knihovnu, což skončeno roku 1727, jak letopočet na skříni jednoho dřevěného sloupu u vchodu dveří naznačuje.

Budovatelem velkého komplexu staveb — známého pod jménem Klementinum — byla kolej Jesuitů Staroměstských, jež držela sousední chrám sv. Klimenta a odtud také nazývána kolejí Klementinskou.

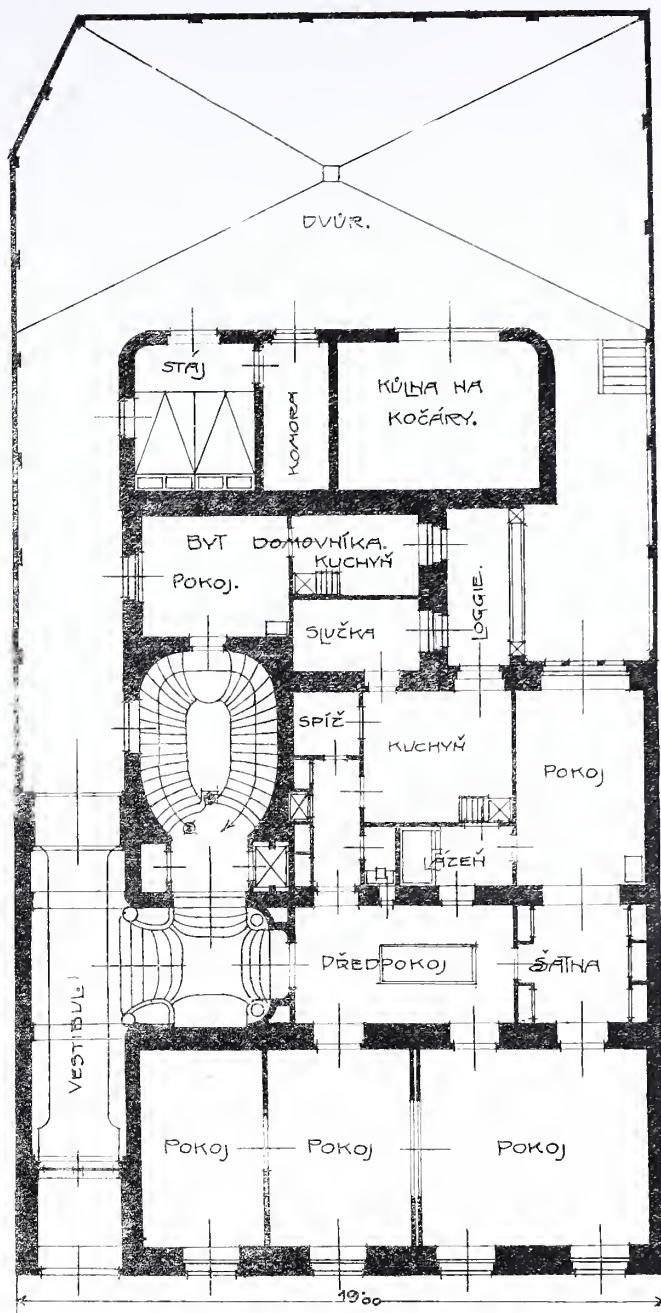
Ku stavbě koleje Klementinské přistoupili r. 1653, a sice na straně západní, proti Křížovníkům. Prvotní plány prováděl Karel Lurago, vlašský architekt. Stavba se přičítá staviteli Abrahamu Leitnerovi, na to s víceletými přestávkami dobudovali jižní a východní část Klementina r. 1722.

Nelze popřít, že Jesuité měli velké zásluhy o vyvinutí a zdokonalení umění v Čechách, jak stavitelství, tak i malířství

PŘÍČNÝ ŘEZ

Nájemný dům č. p. 235 (č. 8 nové) na Riegrově nábřeží v Praze-II.
Architekt a stavitel M. Blecha.

Půdorys přízemí.

a sochařství. Na tomto poli vykonali mnoho, neb bylo jejich cílem, aby nádhernými a bohatě zdobenými chrámy, obyvatelstvo české, jež před reformací bylo převážně evangelické, takovýmto oslňujícím leskem snáze k sobě přivábili.

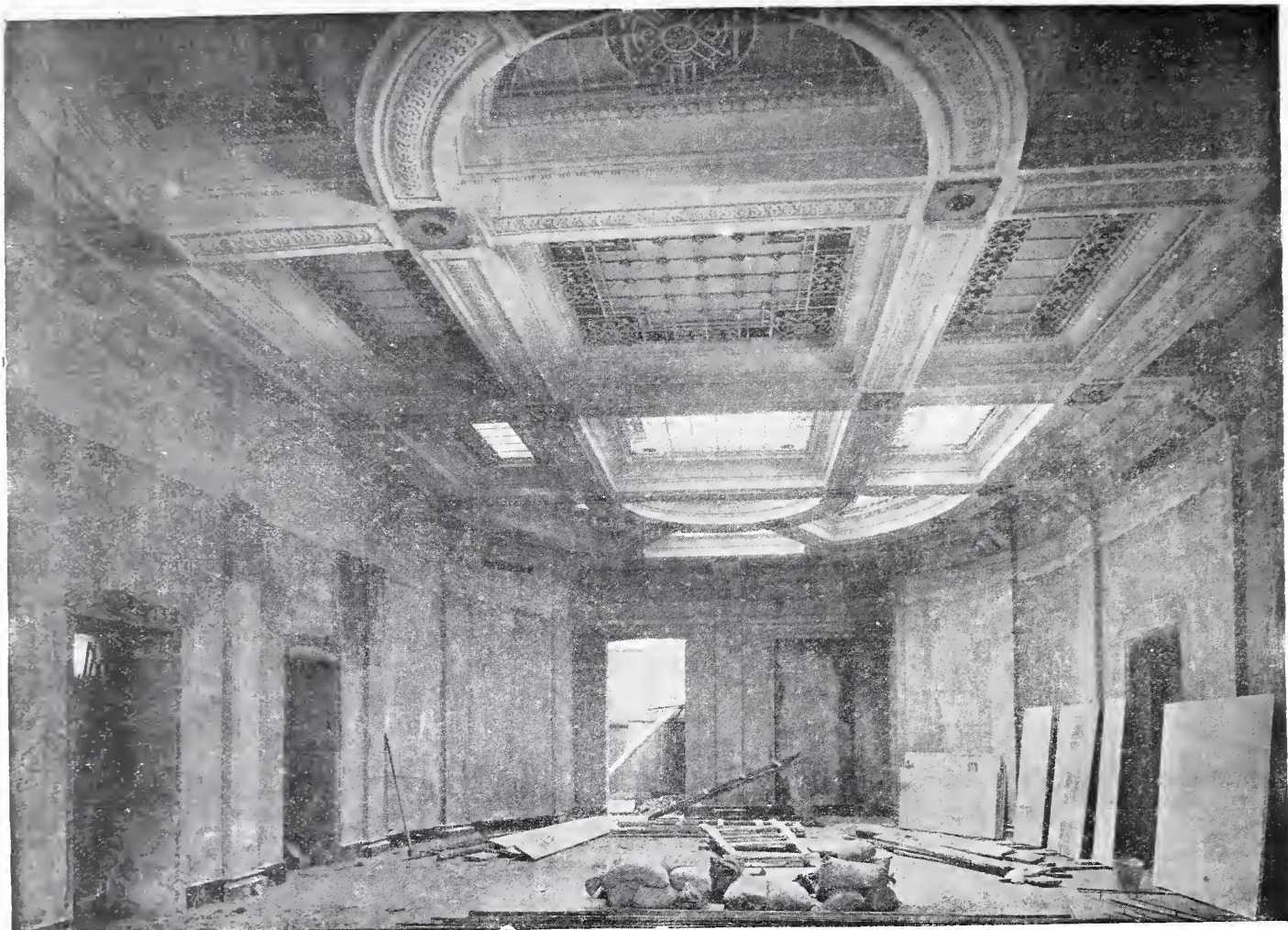
Po dokončení stavby knihovny r. 1720 v koleji Klementinské ohlíželi se Jesuité po malíři v provádění freskových maleb obeznalém, jemuž by práci svěřiti mohli.

O malíře v tomto genu pracující byla tehda v Praze nouze; oba Antverpské malíře Abrahama a Isáka Fopiny, kteří r. 1693 v sále Trojského zámku freskové malby provedli, v Praze již nenalzáme. Malostranský malíř Jan Jakub Steinfels byl mrtev a znamenitý malíř švýcarský Jan Rudolf Bys r. 1715 odcestoval z Prahy do Mainzu a Václav Vavřinec Reiner byl teprve na počátku své dráhy.

Zvolen tudíž ku provádění fresek Jan Hiebel, měšťan a malíř Staroměstský, rodem z Bavor, a od r. 1709 v Praze usazený, jenž před tím pracoval ve Vídni u znamenitého malíře fresek Jesuity Pozza.

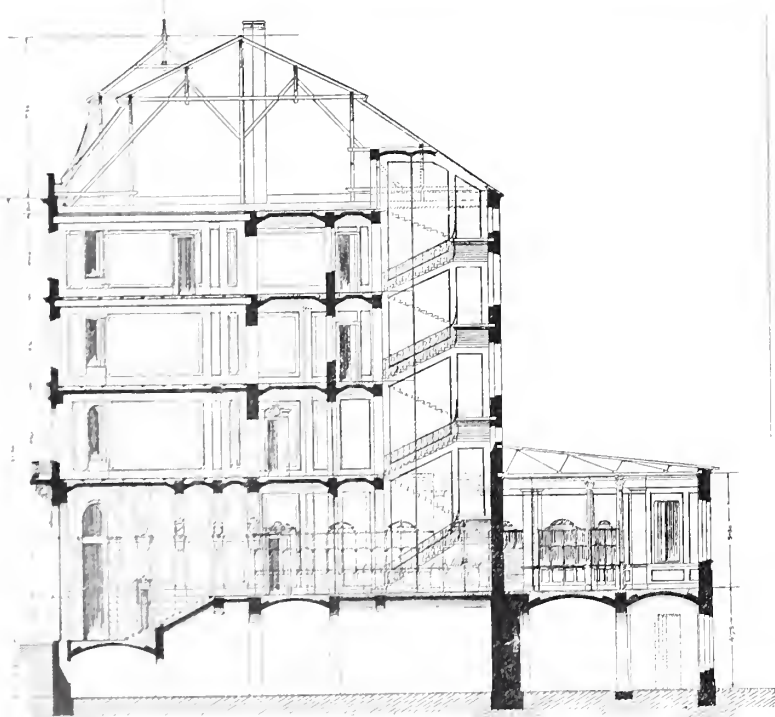
Doporučením Jesuity Pozza svěřena byla fresková výzdoba sálu Klementinské knihovny Janu Hieblovi, jak se zdá, záhy po r. 1722, když byl před tím r. 1714—1715 pro Jesuity chrámovou klenbu u sv. Klimenta v Karlově ulici ku spokojenosti provedl.

(Pokračování příště.)

Arch. M. Izoz: Strop z vyztuženého betonu v paláci společnosti »Exercenci« v Miláně.

(Zapůjčil časopis »Le Béton Armé«.)

Návrh c. k. poštovní budovy na Král. Vinohradech.
Architekt Otakar Bureš.

ZE SCHŮZÍ SPOLKOVÝCH.

Ve schůzi I. skupiny Spolku arch. a inž. v král. Českém konané dne 3. ledna t. r. byl zahájen rozhovor o úpravě cest, které mají být zřízeny na Letné od mostu, jenž se staví v prodloužení Mikulášské

třídy. Po vysvětlení nynějšího stavu této, pro rozvoj Prahy důležité otázky bylo usneseno, aby byl požádán městský stavební úřad, aby v některé z nejbližších týdenních schůzí vysvětlil projekt svůj, aby tak technická i širší veřejnost nabyla příležitosti o něm se vysloviti.

Schůze téže skupiny konaná dne 23. ledna t. r. za přítomnosti mnohých hostů ze »Svazu osvětového« byla věnována tematice: Zachování krás českých obcí a měst. Podnět k společné této schůzi zavládl dopis pí Renaty Tyršové, v němž naznačeny byly cesty vedoucí k vyřešenému cíli. Po delším rozhovoru, jehož zúčastnili se zejména předseda arch. J. Koula, prof. Bauše, dr. Emler, uč. p. Janda a delegát zemědělské rady p. J. Švehla, arch. A. Balšánek, J. Pospíšil a A. Cechner, byly přijaty návrhy:

1. By při veřejných soutěžích byly připojeny podmínky, že má dbáno býti svéráznosti okolí navrhované budovy.
2. Aby českým venkovským museím zaslány byly výzvy k ilustrovaným soupisům lidových staveb.
3. Správám průmyslových škol budiž dopsáno, aby žactvo bylo upozorňováno na krásy lidových staveb českých.
4. Do výstavy pořádané v r. 1908 budiž sebrána a vydána sbírka českých lidových staveb.
5. Budiž vypsány soutěže na vesnické i městské stavby určitých krajín.
6. Budiž napsán článek jednající o kráse našich staveb lidových, kterýž by pak ve formě brožury byl osvětovým svazem rozšířen.

Bližší označení způsobu provedení těchto návrhů odkázáno do příští schůze.

(Zasláno.)

(Za obsah redakce neodpovídá.)

Ctěná redakce »Architektonického Obzoru«.

Vzhledem k článku »Slovanská vzájemnost v praxi«, v 1. čísle »Arch. Obzoru«, v kterém pokáráno nepřístojné uveřejnění mého návrhu na divadlo v Sofii v »Českém Světě«, dovoluji si upozorniti, že jsem na uveřejnění nákrese toho v »Českém Světě« neměl nijakého vlivu ani přímo, ani nepřímo, naopak, že jsem teprve po vyjití dotyčného časopisu o něm zvěděl a byl jsem překvapen nejen uveřejněním obrazu, ještě více však textu jej provázejícího.

V kollegiální úctě

V Praze dne 15. ledna 1907.

Antonín Balšánek.

Redaktoři: Prof. A. CECHNER a prof. dr. A. ČENSKÝ. — Redakční komitét: Prof. JAN KOULA a prof. J. VELFLÍK. — Za redakci odpovídá F. ČERVENÝ, professor c. k. státní průmyslové školy v Praze. — Majitel a vydavatel: SPOLEK ARCH. A INŽ. V KRÁL. ČESKÉM. — Tiskne »POLITIKA« závod tiskařský a vydavatelský v Praze.

ARCHITEKTONICKÝ OBZOR

V PRAZE, DNE 6. BŘEZNA 1907.

Seznam důležitějších veřejných budov stavěných v r. 1906 v království Českém.

Sestavil A. Cechner. (Dokončení.)

	Druh stavby:	Navrhovatel (event. stavbu řídicí úřad):
Praha (Pokračování.)	Oprava kostela P. Marie »pod řetězem« na Malé Straně (u Maltézů) (počata)	Stavitel E. Lehký a J. Dahinter.
—	Řemeslnický dům s dílnami v Praze-I.	Městský stavební úřad, arch. městský inž. F. Velich.
—	Přístavba stájí pro 500 kusů a porážky vepřů v ústřed- ních jatkách v Praze-VII.	Týž, vedením stav. rady L. Čížka.
—	Přestavba zámku v Libni v obecní dům a hasičskou stanici	Týž, vedením stav. rady J. Holuba.
—	Opatrovna a mateřská škola »na Palmovce« v Praze-VIII.	Týž, vedením stav. rady J. Holuba.
—	Druhá obecná dívčí škola a opatrovna v Praze-VIII.	Týž, vedením stav. rady J. Holuba.
—	Městská vychovatelna »na Rokosce« v Praze-VIII. (započ.)	Týž, vedením stav. rady J. Holuba.
Kárané	Stavby pro vodovod města Prahy a předměstí	Stav. r. J. Thiem, arch. J. Pospíšil.
Klatovy	Sokolna	Arch. R. Štech z Plzně.
—	Oprava děkanského chrámu	Arch. J. Fanta.
Kolín	Oprava chrámu sv. Bartoloměje	Odbor pro pozemní stavby při c. k. místodržitelství, vedením stav. r. L. Láblera.
Litoměřice	Zeměbranecké velitelství	M. stavební úřad v Litoměřicích.
Litomyšl	Hospodářská škola	Kr. zemský stavební úřad.
Mladá Boleslav	Městské divadlo	Půdorysy fa. Fellner & Hellmer, architektonické řešení arch. E. Králík a J. Kříženecký.
Nechanice	Měšťanské školy	Arch. R. Podhajský.
Něm. Brod	C. k. české gymnasium	Odbor pro pozemní stavbu při c. k. místodržitelství vedením stav. p. L. Láblera.
Opočno	Obecné a měšťanské školy	Arch. Lad. Skřivánek.
Paka Stará	Nádraží	Ředitelství severozápadní dráhy.
Pardubice	Městské divadlo (započato)	Arch. A. Balšánek.
Plzeň	Budova pro c. k. okr. hejtmanství (započata)	Odbor pro pozemní stavbu při c. k. místodržitelství, vedením stav. rady J. Leitzera.
—	C. k. německá reálka	Týž, vedením stav. rady M. Macha.
—	Centrální nádraží (pokračování)	Ředitelství c. k. státních drah.
Přelouč	Kostel evangelický	Arch. prof. R. Kříženecký.
Příbram	Reální školy	Odbor pro pozemní stavby při c. k. místodržitelství, vedením vrch. inž. Ferd. Havlíčka.
Ronov	Oprava kostela	Týž, vedením stav. r. M. Krcha.
Roudnice	Hospodářská škola	Kr. zemský stav. úřad.
Semily	Okresní nemocnice (započata)	Kr. zem. vrch. inž. V. Heller.
Skuč	Okresní dům	Stav. Jos. Drahoš.
Tachov	Přestavba děkanského kostela (započata)	Arch. A. Cechner.
Turnov	Obecné a měšťanské školy (dokonč.)	Arch. Jos. Valečka.
—	Městská spořitelna	Arch. Jan Heindl.
Ústí n. O.	Záložna	B. Mařík a K. Pešina.
Vodňany	Spořitelna	Inž. J. Pfeffermann z Budějovic.
Warnsdorf	C. k. okresní soud a věznice	Odbor pro pozemní stavby při c. k. místodržitelství.
Zbraslav	Záložna	V. a F. Kavalírové, stav. na Smíchově.

Sál c. k. universitní knihovny v Klementinu v Praze.

K tabulce č. 10. v 2. č. »Architektonického Obzoru«.

Podává Jan Herain. (Dokončení.)

Themata malby nástropní zvolena tak, aby odpovídala a znázorňovala obsah učených a vědeckých knih a spisů od dob nejstarších, jaké knihovna chová; proto od Jesuitů navrženo, aby malíř zobrazil malbou nástropní předmět, který by představoval »Vzdělanost lidstva«.

Aby tento předmět byl proveden, rozvrhl Hiebel malbu na tři pole, z nichž první pole na jihu, odkud byl původní hlavní vchod, zobrazil malíř antický Parnas jako sídlo mus vědy, druhé pole a zároveň střed malby nástropní, jak ji na našem vyobrazení vidíme, jest velká kopulovitá stavba představující »chrám moudrosti«, na jehož schodech proroci z doby starého zákona sedí, jsouce v čtení svatého písma zahloubáni.

Třetí obraz jest doba křesťanská a sice vidíme jako hlavní obraz »Proměnění Krista Pána na hoře Tábor« a dole pod ním čtyři svatě otce.

Při lunetách horních oken jsou portréty učených Jesuitů a spisovatelů.

Malby ty provedl Jan Hiebel výborně a jsou dosud dobře zachovány, a zvláště na prvním obraze podiv buď okřídlený genius, držící v ruce rozžatou lampu (osvěty). Genius ten na pozorovatele hledí a hlavu točí ať se naň hledí odkudkoliv.

Malíř Jan Hiebel se v Praze oženil, zakoupil si dům »U Vusínů« na dnešním Masném trhu č. pop. 620-I., stal se roku 1730 starším malířského staroměstského cechu, kterýžto úřad zastával až do 23. února 1749, kdy byl již silně nemocen a tohoto úřadu se vzdal.

Knihy cechu malířského za doby jeho úřadování jsou od něho samotného velice pečlivě psány a příjmy a vydání cechu srozumitelně zanášeny.

Dle jeho testamentu ze dne 15. prosince r. 1747 seznáváme, že byl vdovec a měl syna Antonína, jenž byl knězem v řádu Jesuitův, pak měl dceru Marii Josefu, která byla jeptiškou v klášteře u sv. Anežky v Praze.

Těmto dvěma dětem svým vyplatil již za živa značné podíly, dům svůj »U Vusínů« odkázal i s nábytkem svému strýci Jiřímu Zellerovi na Starém městě pražském do smrti jeho k užívání; služebné své, jenž mu v nemoci sloužila, odkázal peřiny na 4 postele, 300 zl. a byt v domě.

Špitálům pražským odkázal 1500 zlatých a též na chudobinec velkým odkazem pamatoval. Hiebel byl dosti zámožný, a jako malíř hledaný a zároveň dobročinný. Přál si podle závěti býti pochován v chrámu Týnském, což se také stalo, když zemřel, maje 74 let, dne 17. června r. 1755.

Sál knihovny nalézá se v nádvoří Klementina nad tak zv. Zrcadlovou kaplí vedle věže hvězdárny; malby freskové jsou do dnes dobře zachovány, avšak po délce celého středu klenby vidíme trhlinu více než půl centimetru širokou.

Trhlina ta jest stará, proto že jest velice černá a zdá se, že příčinou toho jest plochosť klášterní klenby, která patrně zdi hlavní v poslední výšce patra rozhánila. Doporučovalo by se trhlinu vyčistiti, dubovými klínky do malty vyztužiti a pak místo to vyretušovati.

R. 1785 objevila se na spodní části klenby sálu značná trhlinu, která, když byla opravena r. 1788, poznovu se u větší míře ukázala.

Tehdejší c. k. stavební ředitel při místodržitelství a profesor stavitelství na technice Leonhart Hergot případ ten

Prozatímní katolický kostel v Praze-VIII. — Detail postranního průčelí.
Architekt M. Biecha.

Prozatímní katolický kostel v Praze-VIII. — Hlavní vchod.
Architekt M. Biecha.

vyšetřil a podal návrh, aby do nádvoří na východní straně sálu byl přistaven kabinet jako opěrní přístavek, jenž by další rozestupování klenby zabraňoval.

Dvorním dekretem ze dne 27. září 1790 bylo stavebnímu oddělení při c. k. místodržitelství nařízeno, aby onen přístavek provedlo, což se také r. 1791 stalo, a sice jak na místě seznáváme, ve slohu empírovém. Avšak nákladné opatření toto ničeho nepomohlo, a naopak zdálo se, že trhlinu ve freskové malbě se rozšiřuje, ježto bylo pozorováno, že nový přístavek se v základech sráží a od hlavní budovy sálu se odtrhává.

Tehda, v letech 1817 a 1818, místodržitelská komise nevěděla si jiné rady, nežli navrhnouti prostředek radikální a sice snesení klenby sálu i s krásnou freskovou malbou od Jana Hiebela a nahrazení této novým trémovým rákosovým stropem.

Když již se mělo k snášení klenby přistoupiti, nabídl se guberniu tehda architekt Frant. Pavíček, že ohroženou klenbu před dalším rozstupováním zajistí a pro další časy udrží.

Jeho nabídka byla přijata, načež přistoupil k záchranným pracím, o kterých nevíme, z jakých opatření sestávaly, a dnes můžeme souditi, že hlavnímu nebezpečí stále zvětšujícího se rozstupování klenby Pavíček zabránil.

Roku 1820 byl vyzván, aby si ustanovil honorář. Pavíček však odpověděl zemskému guberniu, že nezáhá ničeho, ježto si pokládal za významnější a čest, jestliže mohl přispěti k záchrane tak znamenité české stavitelské památky, která slouží Praze k okrase.

Soutěžný návrh okresní hospodářské záložny v N. Benátkách.

Arch. L. S. ve Vídni.
Tab. č. 11. a 12.

Správa této záložny vypsala veřejnou soutěž na budovu, ve kteréž dle programu stavebního měly míti místa:

1. Úřadovny okresní hospodářské záložny.
2. Zájezdni hostinec s konírnami pro 20 koní (tyto dle programu nejlépe prý v souterrainu umístěné).
3. Hostinské místnosti a »restaurační salon záložny«.
4. Úřadovny okresního výboru.
5. Berní úřad.

6. Dva velké byty pro advokáta neb notáře, každý s 1—2 kanceláři.

7. Dva až tři malé byty a hostinské pokoje.

Toto vše mělo býti ladně seskupeno pod jednou střechou.

Nevíme, kdo sestavoval tento nevzorný program, jemuž schází jen ještě obecná škola a kostel, aby shrnul pod »jednu střechu« všechny potřeby menšího města, ale bohužel s podobnými programy setkáváme se při mnohých našich venkovských soutěžích. Stále ještě se tam neví, že první a hlavní podmínka soutěže, která má vésti k cíli, jest řádný program sestavený za pomoci technických odborníků.

Návrhu, který v dnešním čísle přinášíme, dostalo se v soutěži čestného uznání.

Kostel Matky Boží „pod řetězem“ s konventem rytíř. řádu Johannitů.

Vyměřil a nakreslil arch. K. Fiala. — Tabulky č. 13., 14. a 15.

Mezi chrámy pražskými zaujímá kostel Matky Boží u Malé též určitě vynikající místo. Mnohá pohnutá událost historická sběhla se ve zdech kláštera rytířského tohoto řádu, v jehož popředí stávali členové předních rodů českých. A jako sláva kdysi suverenního řádu stala se jen historickou zkazkou, taktéž i hlavní sídlo téhož v Čechách, chrám a konvent u Matky Boží »konec mosta«, jest pouhou troskou — zbytkem bývalé, ve velkém slohu

Arch. Josef Mayer: Nájemný dům v Poděbradech.

Nájemný dům v Poděbradech.

K. arch. Jos. Mayer.

Pan Josef Fiala, mistr zednický v Poděbradech, provedl tamtéž řadu zajímavých domků patrových a přízemních, nájemných a rodinných, z nichž jeden v dnešním čísle přinášíme.

Jest to patrový domek nájemný s nanášenou ozdobou motivu akátového barvou jemně odstíněnou.

V podprsníku pavlánu štítového a pod okny I. patra užito bílých majolikových vložek, vsazených do práce nanášené.

Fačadu navrhl k. arch. Jos. Mayer, konstruktivní část navrhl a stavbu provedl mistr zednický p. Jos. Fiala v Poděbradech.

Práci sochařskou provedla firma Mayer, Popp a Riedl.

založené, však bohužel posléze nedokončené a ztroskotané svatyně.

Jak pohyblivé jsou dějiny bojovného řádu rytířů sv. Jana v Evropě vůbec, tak i v Čechách zvlášť — a byly předmětem častých historických prací.

Král Vladislav, jenž sám zúčastnil se tažení křížáckých proti Saracénům, poznal tento slavný vojenský řád v Palestýně a vrátiv se, zamýšlel jej uvést též do Čech.

K usídlení jeho vyvolil právě za jeho nepřítomnosti kancléři Martinem a Gervasiem započatý kostel P. Marie »konec mosta« a založil zde r. 1159 první českou komendu Johannitů.

O události této podává jasnou zprávu zakládací a nadační listina Vladislava II., kterouž komendě Johannitů daroval celý okrsek od vrchního konce ostrova Kampy až k mostu.

Při kostele byl na jih konvent, jehož malé zbytky v největší budově sídla velkopřevorova dosud patrné jsou, kdežto na sever stával špitál, jež křížovníci vydržovali. Na východ kostela pak byl rozsáhlý hřbitov.

P. František Eckert ve svých »Posvátných místech král. hlav. města Prahy« podává s přispěním bývalého převora řádu Frã Ferd. Wartera podrobné dějiny řádu a kostela P. Marie »pod řetězem«, však přes svoji podrobnost neobjasnil vývin stavby té hlavně v její nejdůležitější, t. j. románské a gotické periodě.

Mimo již vzpomenutou zakládací listinu uvádí z doby gotické jedinou určitou zprávu stavby se týkající, a sice, že komendátor Semovít kníže Těšínský dal roku 1389 jednu věž o 10 loket zvýšiti zedníkem Peškem či Petrem.

Toliko přibližně mohou dvě události býti ve styk vzaty se založením gotických částí chrámu a sice okolnosti to hmotného sesílení řádu — daroval roku 1243 Bavor ze Strakonice řádu půl svého zámku ve Strakonících a r. 1312 spadlo zboží zrušeného řádu Templářů na řád Johannitů — a jest pravděpodobno, že právě poslední zmožutnění hmotného stavu, kdy představeným řádu byl ctižádostivý Berthold z Henneberka, jenž zároveň byl králem Janem ustanoven hejtmanem království Českého, zavdalo podnět k znamenité stavební činnosti řádu.

(Dokončení příště.)

BIBLIOGRAFIE.

Kalendář českých stavitelů na rok 1907. Rediguje architekt Edmund Chaura, stavitel. — Nakladatel Jos. R. Vilímek.

Loňského roku na tomto místě byla uveřejněna kritika, týkající se ročníku 1906 téžého díla od p. inž. K. Mezi jiným bylo řečeno, že by bylo na čase, aby byl kalendář podroben řádné revizi, aby byl svědomitě opraven a namnoze přepracován. Uvedena tam byla celá řada nesprávností a nedostatků s podotčením, že tyto objeveny byly toliko nahodile, nikoliv při podrobném pročítání. — Toto mělo zníti jako výstraha pro autora i nakladatele, aby se neomezili pouze na opravení chyb námi a snad jinde vyčtených, nýbrž aby sami se předem starali o řádné spolupracovníky a aby daleko větší péči svému dílu věnovali, než tak činí posud. —

Všimněme si nyní, jak dopadnul letošní ročník 1907. Předně nebyly odstraněny ani všechny chyby, na něž jsme loňského roku upozornili, tím méně bylo vyhověno všem oprávněným našim steskům do zastaralosti a nedostatečné revize některých částí anebo tabulek.

Také se nebudeme tentokrát ani pokoušeti, abychom zde znova vypočítávali, kde jakou chybu jsme odkryli a co by mělo býti v zájmu knihy a odběratelů změněno neb rozšířeno atd. Na omluvu toho ještě, že tak nečiníme, a pro posouzení hodnoty »Kalendáře českých stavitelů r. 1907« stačí čtenář těchto řádků následující:

Na stránce 107^a nalézá se tabulka válcovaných nosičů Pražské železářské společnosti. Není snad žádné jiné tabulky, které by se ve stavitelské kanceláři častěji potřebovalo než právě této. A co shledáváme proti všemu nadání, — že jest zastaralá, že se profily 15^a a 18^a již nevyrábějí a že dle tabulek Pražské železářské společnosti a České montánní společnosti (poslední vydání z r. 1904) od čísla profilu 11 ani jedna váha pro 1 běž. m nosiče není správně udána a že zpravidla má býti o nějaké desetiny větší. Také šířka příruby prof. čís. 50 není 168, nýbrž 186 mm.

Ještě zajímavější v tom ohledu jest tabulka [nosičů na str. 111. Zde chybí čtyři nové profily a sice 75^b, 80^a, 13 a 15^{2b}, a nevyrábějí se již prof. 12^a a 15³. Váhy jsou až na tři profily v desetínách vesměs pochybné.

Podobně na tabulce pro rovnoramenná železa (str. 112) chybí prof. č. 13 a na tabulce pro nerovnoramenná úhl. železa str. 114 chybí profil č. 26 46 o síle 4 a 5 mm, dále prof. č. 35/50 o síle 5, 6 a 7.5 mm a nevyrábí se prof. č. 38 44. Váhy jsou valnou většinou nepřesné.

V tabulce pro válcovaná železa profilu T schází dokonce 10 nových profilů a tři se již nevyrábějí atd.

Není zapotřebí zmiňovati se o dalších tabulkách, neboť máme za to, že stačí, co jsme dosud uvedli, abychom mohli pronést krátký úsudek o tomto díle, totiž že »Kalendář českých stavitelů na rok 1907« byl vydán bez dostatečné a ve všech částech naléhavé revize a že jest ve shora naznačeném směru úplně k nepotřebě. Paskvil technické příruční knihy. Bylo by nejvýše na čase, aby Spolek architektův a inženýrů v král. Českém ujal se úlohy vydávati samostatně stavitelský kalendář, který by, správně redigován, došel zajisté vděčného uznání a všeobecného rozšíření.

NEKROLOG.

Dvorní rada Jiří Pacold, em. professor pozem. stavitelství na české vysoké škole technické v Praze, zemřel dne 16. února t. r. K životopisu jeho, uveřejněnému v 7. čísle »Technického Obzoru« ze dne 27. února, připojme některá data, týkající se zejména působnosti prof. Pacolda jako navrhovatele stavebních děl a učitele. Jako architekt byl professor Pacold činným jen pokud uznával za nutné, aby byl ve spojení se stavební praxí. Z několika nájemných domů, kteréž navrhnul v renaissancením slohu a jichž stavbu vedl, jsou pro tvorbu jeho charakteristické:

dům prof. G. Blažka č. 172 na rohu Myslíkovy a Černé ulice a dům č. 1604 na rohu Sadové silnice a ul. Bolzanovy.

Z veřejných staveb pražských jest dle návrhu Pacoldova postavena střecha věže staroměstské vodárny. Při požáru staroměstských mlýnů r. 1878 shořela i tehdejší střecha věže a místo té navrhnul prof. Pacold věž ve tvaru, jak dosud stojí, jejíž krov jest železný, na němž si navrhovatel velice zakládal.

Těžiště činupného života Pacoldova spočívalo však v jeho učitelské činnosti na nejvyšším technickém učení českém, kteréžto činnosti věnoval zajisté největší díl celého života svého, neboť zahájil přednášky své na technice jako energický mladík 29letý — a ukončil dlouhou tuto řadu přednášek jako větvý, 71letý stařec. Není zde věru planou frází věta, že Pacold vychoval několik generací českých techniků, a je-li pověst těchto doma i v cizině výborná, přísluší neposlední měrou zásluha tohoto fakta professoru Pacoldovi, kterýž poctivě se snažil sděliti se svými posluchači vše, co věděl sám a který pilně hleděl postupovati i ve svých výkladech s rozvojem věd technických.

Jako odborný spisovatel založil sobě prof. Pacold jméno především svými trojdílnými »Konstrukcemi stavitelskými«, jež jsou dosud jediným spísem českým toho druhu a rozsahu.

V posledních desetiletích byl zesnulý velmi činný i ve veřejnosti, kdež působil jako na slovo vzatý technický poradce.

Professor Jiří Pacold zanechává po sobě památku svědomitého učitele, pilného i pokroku dbalého technika a rázovitého charakteru. A. C.

Václav Machulka, stavební rada a přednosta stavebního úřadu města Prahy, zemřel dne 20. února t. r. v stáří 61 roků. Zesnulý absolvoval školu reálné r. 1864 a technické r. 1869 v Praze, na to vstoupil do praxe k firmě Šusta a Arndt. u kteréž byl činným při stavbě sev.-záp. dráhy trati jičínské a pak ve Vídni až do r. 1872, kdy vstoupil jako inženýr k stavebnímu úřadu obce Pražské. R. 1902 byl jmenován stavebním radou a pověřen vedením odboru pro pozemní stavby při městském stavebním úřadě. Zesnulý byl pracovitý úředník, nadaný jemným taktem, kterýž snažil se dle svých sil vyhověti velkým a mnoha stavebním úkolům Pražské obce. Členem spolku arch. a inž. byl od r. 1905. A. C.

ZE SCHŮZÍ SPOLKOVÝCH.

Schůze I. odb. spolku arch. a inž. konána dne 30. ledna a zvolena v ní komise, jež má navrhnouti postup vydání českých lidových staveb: prof. J. Bertl, arch. O. Bureš, stát. r. Č. Kaura, prof. J. Koula, prof. B. Kříženecký, arch. J. Pospíšil. Dále usneseno vysloviti souhlas s přáním spolku pro zalesňování okolí pražského, aby při zhotovování nových plánů polohopisných byly označeny lesy a pozemky k zalesňování určené. Na návrh architekta A. Balšánka usneseno vystavovati na komorní výstavě v r. 1908, ačli budou výborem splněny podmínky I. odborem kladené. —

Ve schůzi téže skupiny, konané dne 13. února, bylo usneseno, aby pátráno bylo po memorandu o reorganizaci úřadů stavebních, kteréž bylo před rokem již I. skupinou podáno představenstvu a pro odpor II. skupiny nebylo dosud podáno. Jelikož doba podání právě nyní uznána za vhodnou, má se původní znění znovu podati s opravami navrženými delegáty II. skupiny. Prof. J. Koula referuje na to o schůzi v obchodní komoře v příčině výstavy v r. 1908, ve kteréž schůzi bylo dáno předsednictvem ujištění, že komora ponese náklad s vystavováním architektur spojený. Usneseno zjednatí si bližší informace.

SMĚS.

K stavbě české university. V lednovém čísle »Volných Směrů« reagoval p. G. na článek náš o téžem předmětu jednající drsným způsobem, který dokazuje, že pisatel našemu článku nerozuměl neb rozuměti nechtěl. Panu G. se nelíbí, že jsme vyslovili naději, že návrh budovy české university bude svěřen technikovi. Což měli jsme snad žádati, aby navrhoval universitu dekorateur?

Pan G. vytýká, že sledovali jsme zájmy cechovní. Výtka ta je nepravdivá, neboť Spolek architektův a inžen. v celé této otázce od počátku nesledoval žádné cechovní zájmy, ale žádal, aby na návrh příští university byla vypsána soutěž veřejná.

Když pro krátkost času sešlo ze soutěže, jest přec samozřejmo, že spolek akademicky vzdělaných architektův musel trvati na požadavku, aby návrh monumentálních budov, které mají pro přítomnost i budoucnost býti výrazem onoho stupně, na kterém se nyní naše stavitelské umění nachází, byl svěřen některému vynikajícímu technikovi, jehož provedené stavby jsou zárukou zdatu tohoto úkolu.

Fakt tento, že musel Spolek arch. a inž. zasazovati se o to, aby technik navrhoval universitní budovy, jest ostatně obrazem našich zvrácených poměrů — jinde v Evropě rozumí se tak samo sebou.

Rovněž tak jest samozřejmý požadavek náš, aby se příští česká universita svým rázem hodila do našeho města a nebudeme se o to s panem G. přiti.

Pan G. imputuje nám, že nám jde o generaci techniků »starého rázu«. Naráknutí toto není odůvodněno; vždyť Spolek arch. a inž. je spolkem techniků bez ohledu na jejich stáří a »Arch. Obzor« přináší práce architektů, ať jsou starého nebo nového rázu.

Že však nikoli nám, ale panu pisateli jde o vlastní cech, dokazuje jeho odpor proti oněm výtvarům moderním, které mají za původce starší techniky.

Patrně je ta »pravá moderna« jen ona, která pochází od členů jistě jen koterie, — osobních přátel pana G.

ARCHITEKTONICKÝ OBZOR

V PRAZE, DNE 3. DUBNA 1907.

Z ornamentální výzdoby městského divadla na Král. Vinohradech.
Architekt Dr. A. Čenský. — Modelováno v sochař. závodě Mayer, Popp a Riedel na Kr. Vinohradech.

O situaci pomníků M. Jana Husa a Fr. Palackého.

Praha, město dosud úžasně chudé na pomníky, obohacena bude v dohledné době o dva pomníky velikých rozměrů a větších nad rozměry koncepcí! Nebudou to pouze osobní památníky jednotlivců, ale zde v žule a bronzu představena bude na prvním místě Husitství, na druhém myšlenka znovuoobrodu národa na základě poznání mohutnosti jeho a síly v dobách minulých.

Na oba pomníky před více lety vypsány veřejné soutěže, ze kterých vítězové, Lad. Šaloun i Stan. Sucharda, neunavně pracují na dílech, jež stala se velkolepostí svou životními úkoly jejich.

Nyní přihlásili se bezmála současně se svými modely ve skutečných velikostech a zkoušeli účiny navržených děl.

Místa pro oba pomníky byla předem stanovena bez vlivu původců příštích pomníků, ba proti jejich vůli. Tato zprvu málo dbaná okolnost se nyní mstí.

Znám jest již i výsledek zkoušek s modely. Zde i tam dopadl negativně. A to vzdor obecně uznávaným výborným hodnotám sochařských prací obou děl.

Při každém pomníku, natož pak takového rázu jako zde, padá na váhu nejprve situace, pak dílo. Ona podmiňuje rovnocenně s dílem zdar celku. Známe pomníky i slabší umělecké ceny, které vhodně situovány dobře působí, naopak zase díla umělecká, která — špatně umístěna — jsou v dojmu ubita.

Na situaci pomníku má vliv především okolí jeho, a to nikoliv ono, které dnes jest, ale to, jaké se objeví, až bude pomník hotový státi.

Na Staroměstském náměstí stojí již sloup Mariánský, s kterým umělec počítal, ale nestojí úplná radnice, která po dostavbě

ovládne celé náměstí — a tento příští fakt, trvám, nebyl rozhodujícím při situování pomníku Husova.

Jak nedávno odstraněný model Husova pomníku ukazoval, rozhodla pro nynější místo příznivá pozorovací vzdálenost z pasáže od ulice Celetné k Malému náměstí, z kterýchžto míst Velkého náměstí jevil se pomník nejpříznivěji.

Místo pro pomník jest vzhledem k sloupu Mariánskému i s ohledem na severní i východní stranu náměstí šťastně voleno, ano lze říci, že místo to je jedině dobré na tomto rynku.

Jinak však má se věc, přihlédneme-li k ose pomníku, která nyní jest obrácena k sloupu Mariánskému a také k největší nynější frekvenci po náměstí. V budoucnosti budou však kromě této i jiné proudy frekvence závažné a to ze široké, upravené ulice Kaprové, což bude hlavně po dostavbě mostu Rudolfského, dále z Mikulášské třídy po ukončení mostu v její ose a průkopu Letné. Přimyslíme-li si konečně dostavěnou frontu radnice, celou stranu náměstí obsahující — seznáme, že vzhledem k těmto zde vytčeným směrům by stál pomník nepřívětivou svojí stranou — bokem. Daleko už z Kaprové ulice by se jevil v nepřívětivé a nesrozumitelné siluetě, ve které by se sochy vzájemně kryly.

Z těchto důvodů doporučovalo by se, postaviti Husův pomník směrem k radnici. Tím pomínul by i nynější dojem mnohých pozorovatelů, jakoby Hus vyzýval P. Marii na blízkém sloupu, kterýžto dojem as umělec nemínil vzbuditi.

Bylo by pak ovšem tím více příčin komponovati pomník soustředěněji a na subtilnějších podstavci, jak si porota znalecká již přála a pro kteréž změny se též odbor architektů Spolku arch. a inž. vyslovil. —

Větší nesnáze vznikly Stan. Suchardovi, jenž za součinnosti arch. A. Dryáka provádí pomník Palackého. Pro tento bylo stanoveno zastrčené, neupravené, architektonicky neřešené místo před mostem Palackého. Ač uplynula řada let od zadání díla, přec nehnula se dosud ani ruka k úpravě tohoto náměstí.

Není divu, že umělec, když shledal po provedené zkoušce náměstí toto pro svůj pomník Palackého malé, nedostí důstojné a vzhledem k ose mostu pomník nepravidelně situovaný, uchopil se myšlenky prof. F. Táborským nadhozené a senátem české university hájené: přeložiti pomník na náměstí před Rudolfínem.

Jeť toto náměstí pravidelné, s dostatek velké a v pravdě reprezentativní, a proto značná část veřejnosti uvítala tuto záměnu vlídně.

Než i zde jsou závažné pochyby o vhodnosti pomníku v té podobě, v jaké jest navržen na náměstí, jak se jeví již dnes. Dominující budovou jest a zůstane též po vystavení university i mostu zde budova Rudolfína, která mohutným schodištěm má silně vyznačenou osu, směřující od severu k jihu.

Pomník Palackého jest podobně rozvržen jako pomník Husův, jde do šířky a osu jeho udává představitel pomníku kolmo k širšímu rozměru základny.

Na náměstí před Rudolfínem měl státi pomník před universitou, tudíž svou osou k západu. Z té příčiny, aby nekřížily se osa Rudolfína s osou pomníku, navrhol prof. Sucharda, postaviti pomník do zadní třetiny náměstí, čímž zůstal by střed náměstí prázdný a protiváhu pomníku měly tvořiti dvě fontánky, postavené v západní části náměstí.

Z ornamentální výzdoby divadla na Král. Vinohradech.

Arch. Dr. A. Censký. — Modelováno v sochař. závodě: Mayer, Popp a Riedel na Kr. Vinohradech.

Jest s podivením, že v složitě otázce této nebyli o úsudek otázání umělci do jisté míry interesováni, původcové Rudolfa dv. r. J. Zitek a vl. r. prof. J. Schulz, jichž úsudek v tom případě mohl být směrdatný.

I zde padá na váhu směr hlavních komunikačních linií, jenž vždy, i po vystavění mostu místo nynější lávky povede od ulice Křížovnické a Kaprové. Všem chodcům přicházejícím z těchto ulic na náměstí, jakož i oněm, kdož do university půjdou, objevil by se pomník buď z boku neb ze zadu, tudíž se strany, se které si výtvarní umělci zpravidla nepřejí míti na ponejprve spatřeno své dílo.

V sezení rady městské zvítězil konečně 10 hlasy proti 8 náhled, ponechatí pro Palackého pomník původně stanovené místo a bude ovšem záležití v první řadě na správě města, aby přičinila se velkolepě založenému pomníku o důstojné pozadí a o dostavbu celé jižní strany náměstí.

Pozadím, které by komponováno bylo již s ohledem na pomník, může být jen budova veřejná. Že dá se na Palackého náměstí vhodnou úpravou ještě mnoho napravití, jest celé otázky budoucího dojmu pomníku útěchou.

A. Cechner.

Kostel Matky Boží „pod řetězem“ s konventem rytíř. řádu Johannitů.

Vyměřil a nakreslil arch. K. Fiala. — (Dokončení.)

Jak ze zachovaných částí románských vysvítá, nebyl gotický kostel maltánský nikdy dostavěn a toto nehotové, však znamenité dílo bylo Husity dne 8. května 1420 ohněm zničeno.

Po této katastrofální události zůstal kostel dlouhou dobu jen velice nuzně upraven a při propuknuvším požáru r. 1503 poškozeny zbytky chrámu tak, že velkopřevor Jan ze Švamberka dal obnoviti toliko kněžský kůr a věže nechal značně snížit a na místě bývalé hlavní lodi založen hřbitov. Teprve velkopřevorové Logan z Dietrichsteina a Taufer z Rovin dovedli si zjednatí dostatečné prostředky k úpravě chrámu, v jaké se nám až podnes jeví.

Z původního kostela románského, založeného, jak uvedeno, kancléři Martinem a Gervasiem a dostavěného Vladislavem II., díky zvláštním okolnostem, za jakých další přístavby a přestavby se děly, zachovaly se nám mnohé části, tak že možno s určitostí nejen celý půdorys, ale i průřezy téhož zjistiti.

Pozoruje-li se nynější svatyně, na první pohled jest patrna nepravdivost a různorodost stávajícího trojlodí. Při bližším ohledání, hlavně pak v podstřeší nynějších bočních lodí, kde ne-

bylo nutno zdivo zvláštní péčí upravovati, jsou úplně zjevný původní formy nejen části gotické (nynější lodi střední, t. j. bývalého presbytáře), ale i starší části románské.

Hned při nynějším vchodu na půdu z velkopřevorství narazíme na věžovitou stavbu románskou z charakteristického zdiva haklíkového, jež opatřena jest původním štítem a na východní straně zachována jest též část obloučkové římsy hlavní.

Stopuje-li se tato část do přízemí, tu shledáme, že jest to jižní rameno původního křížového kostela, jež bylo na východ opatřeno konchou a jež dosud má zachovanou klenbu a římsu pod výběhem polokruhu konchy.

Zbytek tení vede k dalšímu stopování bývalé románské stavby a když pod omítkou nalezeno další řádkové románské zdivo v severní zdi nynějšího velkopřevorství, a při bližším ohledání a měření zjištěny na této zdi i leseny hlavice těchto a patky křížových klenb bývalé boční lodi, tu započato též s hledáním základů a zjištěny nejen dosud zachované patky sloupů arkádových, nýbrž i západní zeď, kdež dosud jsou zbytky prahu a předschod bývalého portálu. (V nákresu plně položené.)

Arkádové sloupy jsou střídavě kulaté a osmištěné a opatřeny patkou attickou, zdobenou buď drápem neb listem.

V nynější budově velkopřevorské zachoval se dosud jeden pilíř kvadratury původního konventu a v pokračování jižní křížové lodi místnost, jež ještě jeví formy románské a nyní užívána jest jako hospodářský archiv.

Kdy k této románské stavbě připojen byl ranně gotický presbytář, nebylo přesně zjištěno. Tento zachován jest v plném půdorysu a výšce, ovšem opatřen novou, nižší klenbou a okna jeho jsou poslední úpravou velmi přeměněna. Zevně však a uvnitř půdy dosud přesně jest jich tvar, šířka i profilování zachováno a pruty byly na lavici opatřeny patkou o dvou válcích. — Též zachován z doby té výtečný oblouk s nástěnnými ovšem zkomolenými příporami.

Když pak v první polovici 14. století zakládány nové lodě i věže, ponechán dále románský kostel k bohoslužbám a stavěno kol téhož. Toliko severní boční loď starého kostelíka stržena, aby nová severní loď a její arkádové pilíře založeny býti mohly.

Lodě bez ohledu na stávající již presbytář založeny velkolepě, mnohem vyšší, s triforiemi, jak dosud v Praze žádný kostel podobný as budován nebyl. Stopy triforií těch při poslední opravě byly na věži jižní úplně přesně objeveny a zjev ten potvrdil tudíž a doplnil zbytky triforií těch, jak se v pilířích věžových zachovaly.

Ze zbytků těch bylo možno sestaviti úplný obraz, jak as měl vypadati projektovaný chrám Panny Marie pod řetězem.

Nákresy obrazu tohoto přinesli jsme na tab. 13. a 14. a též v tomto čísle.

Soutěžný návrh budovy c. k. státní průmyslové školy v Plzni.

Arch. Ant. Křivánek v Praze. — II. cena. — Tab. č. 16. a 17.

Navrhovatel docílil svým řešením zejména následujících výhod:

1. Krátkého spojení traktů uličních z hlavního schodiště.
 2. Výhodného přístupu světla do učeben.
 3. Zřízení zahrádek před hlavním průčelím, které z estetických i zdravotních příčin jsou budově na prospěch.
 4. Sbor profesorský umístěn odděleně ve všech patrech nad sebou.
 5. Spojení dílenského pavillonu se školní budovou prostředkováno krytou chodbou.
 6. Lože vrátného jest přímo proti vchodu a přístupna z bytu.
- Výška hlavní budovy jest 18 m, zastavěná plocha 2835·8 m².
Výška dílenského pavillonu jest 11 m, zastav. plocha 625 m².

Soutěžný návrh budovy ferialních osad v Luži u V. Mýta.

Arch. L. Skřivánek ve Vídni. I. Cena. — Tab. č. 18.

Půdorysy jsou kopie konkurenčních plánů; průčelí, které nebylo žádáno při konkurenci, jest prací pozdější.

Spolek ferialních osad pro Prahu a okolí vypsal na podzim roku 1902 veřejnou soutěž na získání půdorysných náčrtků na budovu ferialní v Luži. Budova měla dle stanoveného programu obsahovati: úřední místnosti, ložnice pro 50 chlapců a pro 50 děvčat, jídelny, umývárny, koupelny, šatny, byt domovníka a služebnictva; pokoje pro nemocné měly býti tak situovány, aby bylo přímé spojení jejich se zahradou snadno umožněno a aby úplně byly odděleny od místností ostatních.

Půda a sklep obsahovati měly skladiště prádla a zavazadel, prádelnu, sklepy na potraviny a palivo. Ku soutěži zasláno 24 projektů. Návrh, který v dnešním čísle přinášíme, získal I. cenu.

Detailní vypracování svěřeno projektantu druhé ceny panu architektu Ant. Bráfovi, c. k. prof. v Praze, který k účelu tomu povolil se zdarma návrh ten propracovati a vzácnou svou radou nápomocen býti.

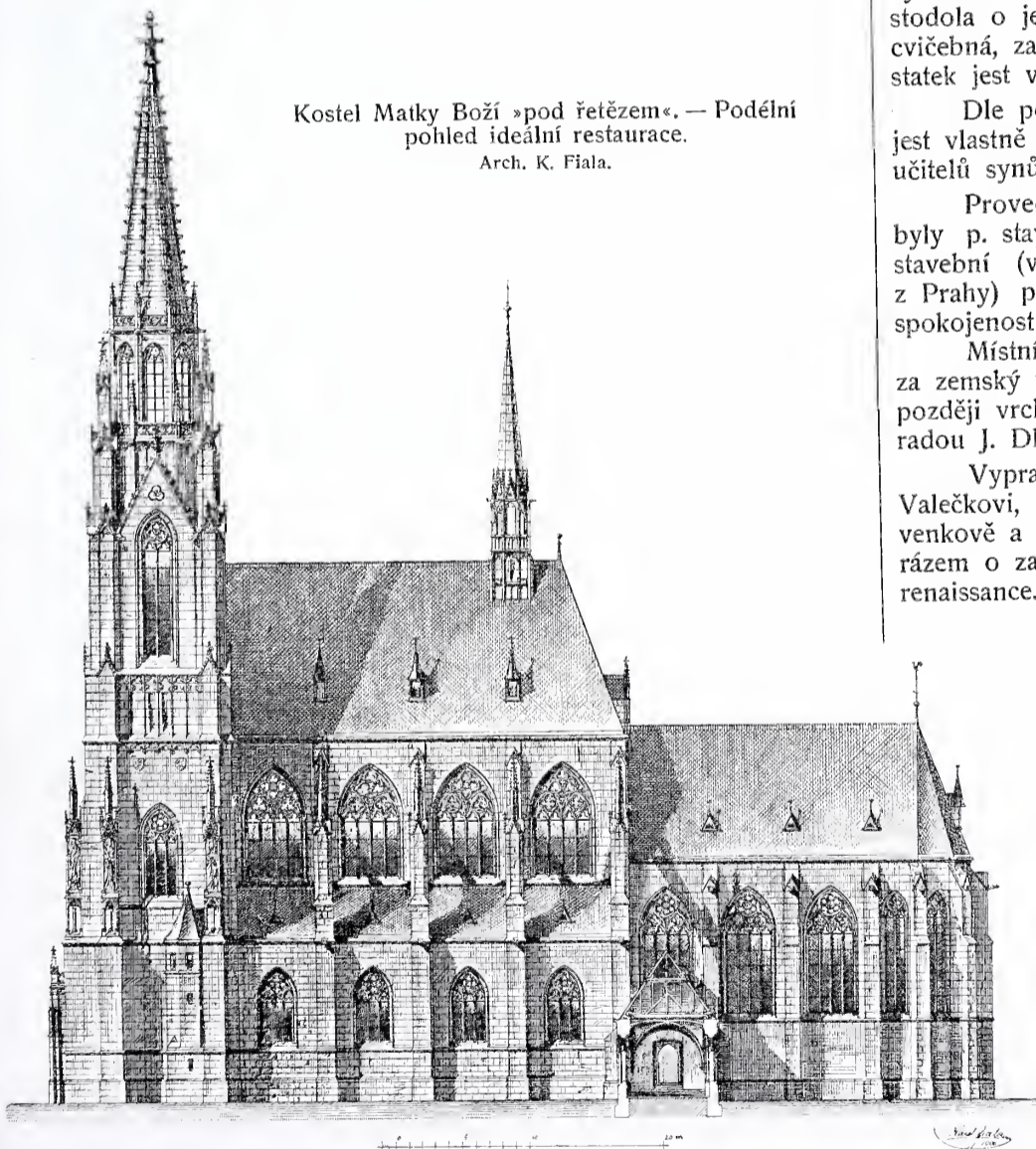
Celkový náklad tohoto projektu bez vnitřního zařízení obnášel 120.000 korun.

Budova rolnické školy v Mladé Boleslavi.

Navrhnul inženýr Václav Míchal, průčelí arch. Jaroslav Valečka.
Tab. č. 19.

Kuratorium rolnické školy v Mladé Boleslavi rozhodlo se, že na pozemcích při erární silnici z Mladé Boleslavi do Kosmonos postaví vzornou školu rolnickou se školním statkem.

Kostel Matky Boží »pod řetězem«. — Podélní pohled ideální restaurace.
Arch. K. Fiala.

Dle programu sestaveného za součinnosti celého kuratoria svěřeno vypracování plánů stavebních úřed. autor. civil. inženýru Václavu Míchalovi v Ml. Boleslavi, dle nichž celá stavba provedena jest, když ovšem dříve došly plány ty úředního schválení od zemského výboru a c. k. ministerstva orby.

Nová budova školní a internátní, jak ze situace patrno, vzdálena jest 14 m od silnice kosmonoské. V budově nalézají se v podsklepi uhelna, sklepy k ukládání okopnin, sklepy ředitele, odborného učitele a školníka, koupelna a šatna, sklep pro internát a prádelna.

V přízemí nalézá se byt ředitele, školníka, jídelna, kuchyně internátní, zásobárna a byt kuchařky.

V I. poschodí: 2 učebny, 2 kabinet, sborovna, účtárna, knihovna, lučebna, laboratoř; v II. poschodí kreslárna, 6 místností pro internát, umývárna, byt učitele a dozorce internátu. Internát počítán na 30 žáků.

Budovy školního statku sestávají z budovy hospodářské, ve které nalézá se byt pro stálého dělníka, komora na ruční nářadí, stáj pro dvouspřež volskou, přípravná pro píci, kravín, vedle něhož pak byt šafáře; chodbou a komorou oddělen jest vepřinec pro 3—5 kusů bravu vepřového. K vepřinci přiléhá prostranné rejdiště s plavidlem pro vepře. Za budovou hospodářskou jest situováno hnojiště, za nímž pak rozkládá se rozsáhlé rejdiště pro skot. Nad bytem čeledínů nalézají se komory, nad stájem senník, nad vepřinem místnost pro tluč. Stáje jsou klenuté, opatřené samonapajecí k městskému vodovodu připojenými.

Naproti hospodářské budově vystavěna mlékárna a sýrárna se sklepem mlékařským, dílna ku vycviku ve zručnostech prací řemeslných a dílna ku zužitkování ovoce.

V podstřeší nalézá se sýpka. Malým dvorkem pro drůbež a králíky oddělena od této budovy prostranná kolna pro vozy se dvěma odděleními pro stroje a nářadí hospodářské. Na jihovýchodní straně nádvoří naproti budově školní vystavěna prostorná stodola o jednom mlatu. S budovou spojena jsou pole zkušební, cvičební, zahrady: botanická, zelinářská, školka ovocná. Školní statek jest výměry 18½ ha pozemků úplně zcelených.

Dle popisu toho zřejmo, že rolnická škola v Ml. Boleslavi jest vlastně vzorný hospodářský statek, kde za vedení odborných učitelů synům rolnickým dostává se nejúčelnější výchovy.

Provedení stavby a to práce zednické a nádenické zadány byly p. staviteli Ant. Hercíkovi v Ml. Boleslavi, ostatní práce stavební (vyjma štukaterské, jež provedla fra Vorel & Čapek z Prahy) provedli místní živnostníci z Mladé Boleslavi k úplné spokojenosti jak kuratoria tak i dohlížejících orgánů.

Místním dozorem stavby pověřen projektant inž. V. Míchal, za zemský výbor vykonával dohled s počátku vrch. inž. J. Pokorný, později vrch. inž. J. Votrubec, za c. k. vládu konán dozor staveb. radou J. Dlabacem.

Vypracování fasád svěřeno průběhem stavby arch. Jarosl. Valečkovi, který ve smyslu výzvy české národní rady, aby po venkově a venkovských městech opírala se nová tvorba svým rázem o zachované naše památky, řešil průčelí ve slohu české renaissance.

Most před Smetanovým domem v Litomyšli.

Architektonická úprava od arch. Š., Š. a V.
Konstrukce podnik. K. Herzána a L. Uhlíře.
Tab. č. 20.

S velikou obětavostí, nešetříc nákladu, postavilo sobě město Litomyšl v letech 1903—1904 divadelní budovu, kterou k věčné památce svého rodáka Bedřicha Smetany pojmenovalo »Domem Smetanovým«. V minulém ročníku »Arch. Obzoru« uveřejnili jsme plány tohoto domu. Dnes přinášíme pohled na most přes řeku Loučnou, který spojuje městský sad se zahradou, v níž Smetanův dům se nalézá. Bylo ustanoveno, že celé okolí má se vhodně upravit k zevnějšíku budovy. Z té pří-

činy pověření byli úpravou tou a také vypracováním plánů na most projektanti budovy architekti Šula, Šulc a Velflík. Plány konstruktivní, statické výpočty, jakož i stavbu mostu dle systému inž. Hennebique-a, provedlo podnikatelství staveb betonových inž. K. Herzán a L. Uhlíř.

Ježto levý břeh řeky Loučné, na jehož straně budova se rozkládá, značně jest vyvýšen oproti břehu pravému, bylo nutno zřídit k mostu značně stoupající rampu a mimo to upravit ve sklonu i most samotný. Betonový oblouk mostní o rozp. 14 m, výšce 1.3 m, v závěrku 20 cm, v patkách 32 cm silný, je ztužen železnou prutovou sítí při ploše rubové a lícné, a je sesílen nad plochou rubovou pěti, 35 cm širokými pásy, které v pilířích tvoří vislé stěny. Stěny tyto, jež jsou podstatnou částí pilířů, spojeny jsou nad základem z dusaného betonu 80 cm silným, vodorovnou deskou a pod patkami oblouku vislou stěnou 20 cm silnou.

Prostor mezi stěnami vyzděn je lomovým kamenem za účelem zvětšení váhy pilířů. Oba pilíře založeny jsou na opukové skále. Balustráda provedena je z části z betonu ztuženého a z části z hořického pískovce. Volná šířka mostu 9.0 m dělí se na jízdní dráhu 6.0 m a dva chodníky 2×1.5 m. Konstrukce mostu je dimensována pro zatížení vozem váhy 12.000 kg. Celkový náklad obnášel 17.625 K.

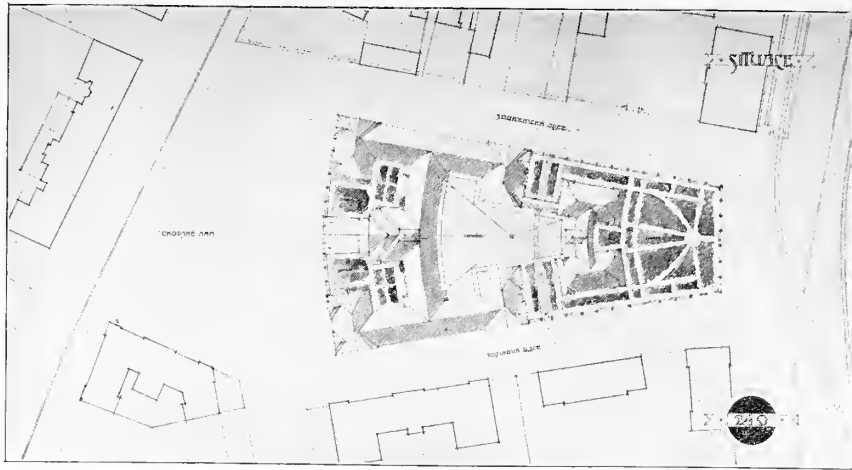
ZE SCHŮZÍ SPOLKOVÝCH.

Schůze I. skupiny Spolku architektův a inženýrů v král. Českém, konané dne 27. února a 5. března t. r., byly věnovány rozpravám o návrhu změny stavebního řádu; v obou referoval delegát jednoty stavitelů F. Makovec, arch. A. Balšánek a inž. O. Materna.

Ve schůzi téhož odboru dne 20. března t. r. podán byl referát komise pro zachování rázu našich venkovských měst a vesnic, konané za účasti arch. prof. J. Kouly, J. Bertla, B. Kříženeckého, stát. rady C. Kaury, Ot. Bureše a Jos. Pospíšila, v níž bylo uvažováno o prostředcích k dosažení vyčteného cíle a seznáno, že třeba dříve, než budou se moci předkládati vzorné návrhy nových venkovských sídel v naznačeném pojetí, vydati sbírku starých památek české architektury venkova.

Aby podnik tento mohl se stát skutkem, budiž:

1. Svaz osvětový požádán spolkem našim za součinnost a to poručením důkladného soupisu a bibliografie oněch publikací, které o této věci jednají, případně i jich získáním.

Soutěžný návrh budovy c. k. české průmyslové školy v Plzni. — Situace.
Arch. Ant. Skřivánek. II. cena.

2. Jednotlivci buďtež vyzváni, aby své práce toho oboru v našem díle uveřejnili.

3. Buďtež požádány ony korporace, které se na nás v té věci obrátily, aby vydaly závazná prohlášení v příčině výšky a formy příspěvků hmotných, aby se na jich základě mohlo počítati s vydáním prvního sešitu.

SMĚS.

Zvonice sv. Marka. Rada města Benátek pověřila svého času profesora Luxarda prozkoumáním materiálu při znovuzřízení zvonice sv. Marka použitého. — Nedávno odevzdal prof. Luxardo měšťanostovi též druhý díl své zprávy. Dospěl v něm k úsudku, že pro velké množství fosfátů v cementu doposud při spodní stavbě zvonice použitého již provedená část nové věže odklizená býti musí, nechce-li se bezpečnost nové památky stavební hned od počátku valně ohroziti.

A. K.

Pomník Andrásyho v Budapešti, který před nedávnem za přítomnosti krále odhalen byl jest největší pomník, jaký doposud byl v Uhrách zhotoven, neboť podstavec měří 7.4 m a bronzová socha jezdc 6.6 m. Zvláště vytknouti sluší, že celý pomník jest z uherského materiálu zhotoven. Mramor podstavce pochází z lomu Jana Bibela v Karánsebesu, který dodal několik balvanů o $5\frac{1}{2}$ m³. Kámen má velice krásný nádech růžový a jest prý krásnější nežli švédský mramor rosé.

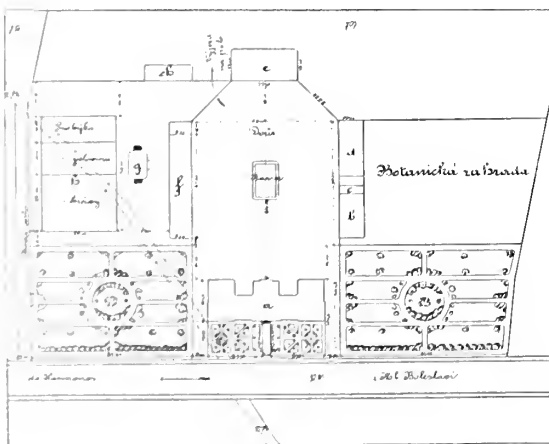
F. M.

Vývoz mramoru z Massy a Carrary r. 1905. Obchodní komora v Carrare vydala nedávno statistiku o vývozu mramoru z provincie Massa-Carrara za rok 1905. Vývoz ten obnášel z Carrary 278.207 tun, z Massy 36.030 t, z Versilie 47.030 t, dohromady 361.267 t v úhrnné ceně 28 milionů lir.

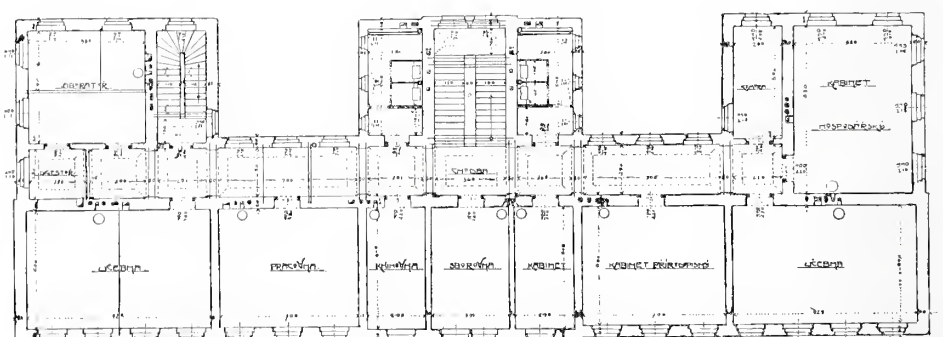
F. M.

Model lomu kamenného v provozování. Ve Stálé výstavě pro dělnická zařízení blahobytná v Charlottenburku pracuje se již po několik měsíců na modelu, který má trháni v lomech znázorniti. Zhotovení této 8 m vysoké a 12 m široké skalní stěny, která v prvním poschodí hlavního sálu vystavěna jest, děje se na útraty společenstva kameníků z povolání. Na modelu znázorněny budou veškeré druhy trhání na čtyřech druzích kamení a to: na žule, na drobě, na pískovci a na vápenci. Při trhání žuly dělá se podle předpisů k zabránění úrazů společenstva kamenných lomů tak zvané »schody«, t. j. ukazuje se, že dobývání děje se terasovitě. Při dobývání droby (Grauwacke), která se též stupňovitě provádí, má se ukázati odkrytí ran střelných. Při dobývání pískovce, které se taktéž stupňovitě děje, má se ukázati, jak se odstraňují náboje, které selhaly, a při vápenci ukáže se dobývání trháním pilířovým. Na modelu předvedeny budou pak jednotlivé druhy střelení, jako: výstřel prachem šňůrou zapalovací v pískovci; výstřel dynamitový šňůrou zapalovací v drobě; výstřel prachový elektrickým zapálením časovým v pískovci; výstřel s bezpečnostní látkou trhací a zapálením šňůrou zapalovou v diabasu; výstřel s trhací látkou bezpečnostní a elektrickým zapálením v drobě a podobný výstřel s elektrickým zapálením v drobě, která přechází v žulu. Model má v nejbližším čase dokončen býti.

F. M.

Rolnická škola v Ml. Boleslavi. — Situace a půdorys I. patra.
Inž. V. Michal.

ARCHITEKTONICKÝ OBZOR

V PRAZE, DNE 1. KVĚTNA 1907.

Výzdoba Prahy a předměstí za příčinou příjezdu císaře a krále Františka Josefa I.

K oslavě pobytu panovníka na hradě pražském ve dnech 15.—29. dubna 1907 oděla se Praha se sousedními městy v slavnostní háv, na něž náklad vzrostl zajisté na půl milionu korun.

Zejména královské hlavní město uvítalo nevídanou nádherou svého krále; již několik týdnů před ohlášeným vjezdem konány horlivě přípravy k výzdobě ulic, kudy panovník měl jeti, a míst, viditelných z oken hradu na Hradčanech, kterážto měla dekor upravený i pro osvětlení.

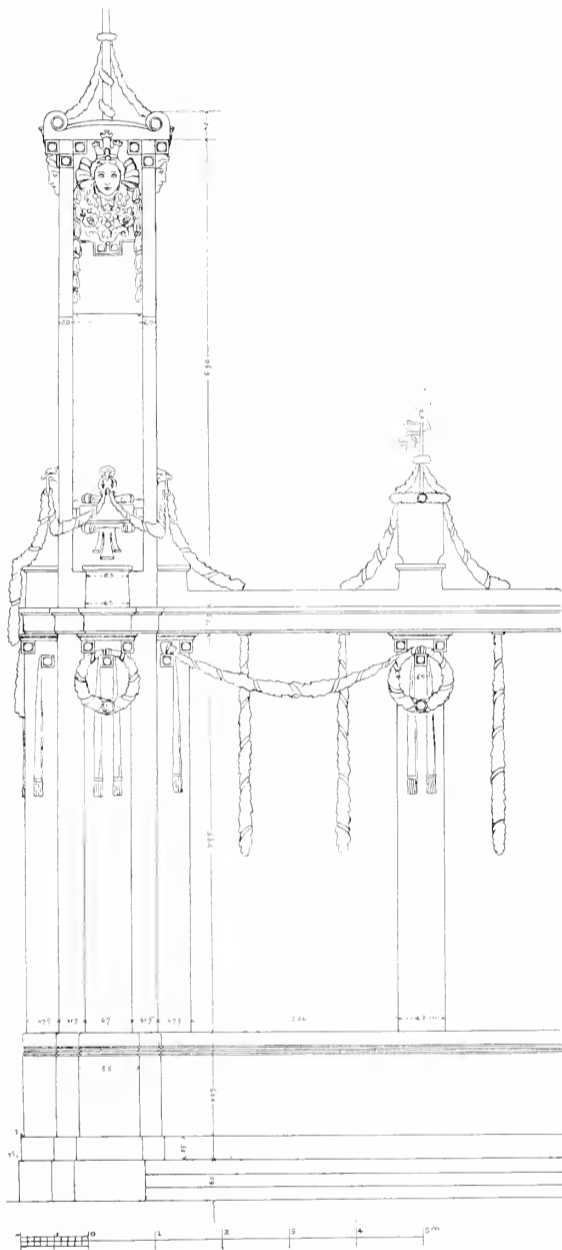
Uveřejníme postupně významnější výzdoby, z nichž mnohá byla dílem uměleckým, hodným trvalejší existence. Prozatím uvádíme seznam pozoruhodnějších výzdob a, pokud jsme mohli zjistit, i jmena navrhovatelů:

Před nádražím státní dráhy císaře Františka Josefa zřízena byla piliřová dvorana dle návrhu městského vrch. inženýra arch. F. Velicha.

Na cestě od nádraží k zemskému museu vztyčena slavnostní brána na čtyřech piliřích dle návrhu městského inženýra arch. A. Hrubého.

Výzdoba Václavského náměstí, jež má za původce architekta Jos. Fantu, záležela z kruhové brány na počátku náměstí u musea, dále z řady zdobených dvojstožárů, spojených festony po celém náměstí a konečně z trojdílné slavnostní brány na severním konci Václavského náměstí.

K slavnostní bráně o jednom oblouku před Národním divadlem postaveny od české spořitelny dvě řady pilonů; téhož typu pilony, ale jen v jedné řadě, stály na nábřeží Františkově. Brána i pilony zřízeny byly též pro večerní slavnostní osvětlení a jich navrhovatelem byl arch. A. Balšánek.

Detail čestného dvora před nádražím v Sadové tř.
Navrhnul arch. F. Velich, městský vrchní inženýr.

Kolem pomníku císaře Františka zřízeny byly dle návrhu arch. F. Velicha čtyry velké obelisky a v polokruhu za pomníkem řada menších jehlanů cele chvojí krytých na osvětlení upravených. K témuž účelu sloužila také výzdoba mostu Karlova z chvojových festonů s vektutými žárovkami, napjatých mezi sochami a kandelábrů nad zábradlím.

Na Malé Straně byl zakryt pověstný průlom »U Klíčů« sloupovím a bránou dle návrhu arch. A. Balšánka. Úpravu stanů pod Letnou u nového mostu, jehož závěreční kámen císař položil, projektoval měst. vrch. inž. arch. F. Velich.

Významnější výzdobu jednotlivých budov navrhnutí: Stan na peronu nádraží dráhy císaře Frant. Jos. firma J. Röhrse; dekoraci na Národním divadle arch. K. Skopec, král. zem. inž., na městské pojišťovně, živnostenské bance a »Assicurazioni generali« na Václavském náměstí stav. rada O. Polívka, na zemské bance arch. K. Žák, na Vzájemně zajišť. bance arch. J. Stibral, na staveništi Klaarova ústavu — kde panovník položil základní kámen k přístavbě ústavu slepých — arch. dr. K. Pískač a na české spořitelně firma J. Röhrse.

Na Král. Vinohradech navrhnul dva pilony před kostelem a stan před divadlem měst. vrch. arch. A. Turek.

V Karlíně navrhnutí výzdobu města architekti Jan Hrádek, Boh. Štěrba a Jos. Sakař.

Na Smíchově navrhnul výzdobu města arch. A. Cechner a to vstup do zahrady Kinského a ulice Karlovy třemi pilony, dále výzdobu radnice a paláce národopisného musea.

Na Žižkově vedl výzdobu stavební rada J. Motejl. Podrobnější data o jednotlivých výzdobách přineseme při jich uveřejnění.

A. C.

Osnova nového stavebního řádu pro král. hlav. město Prahu.

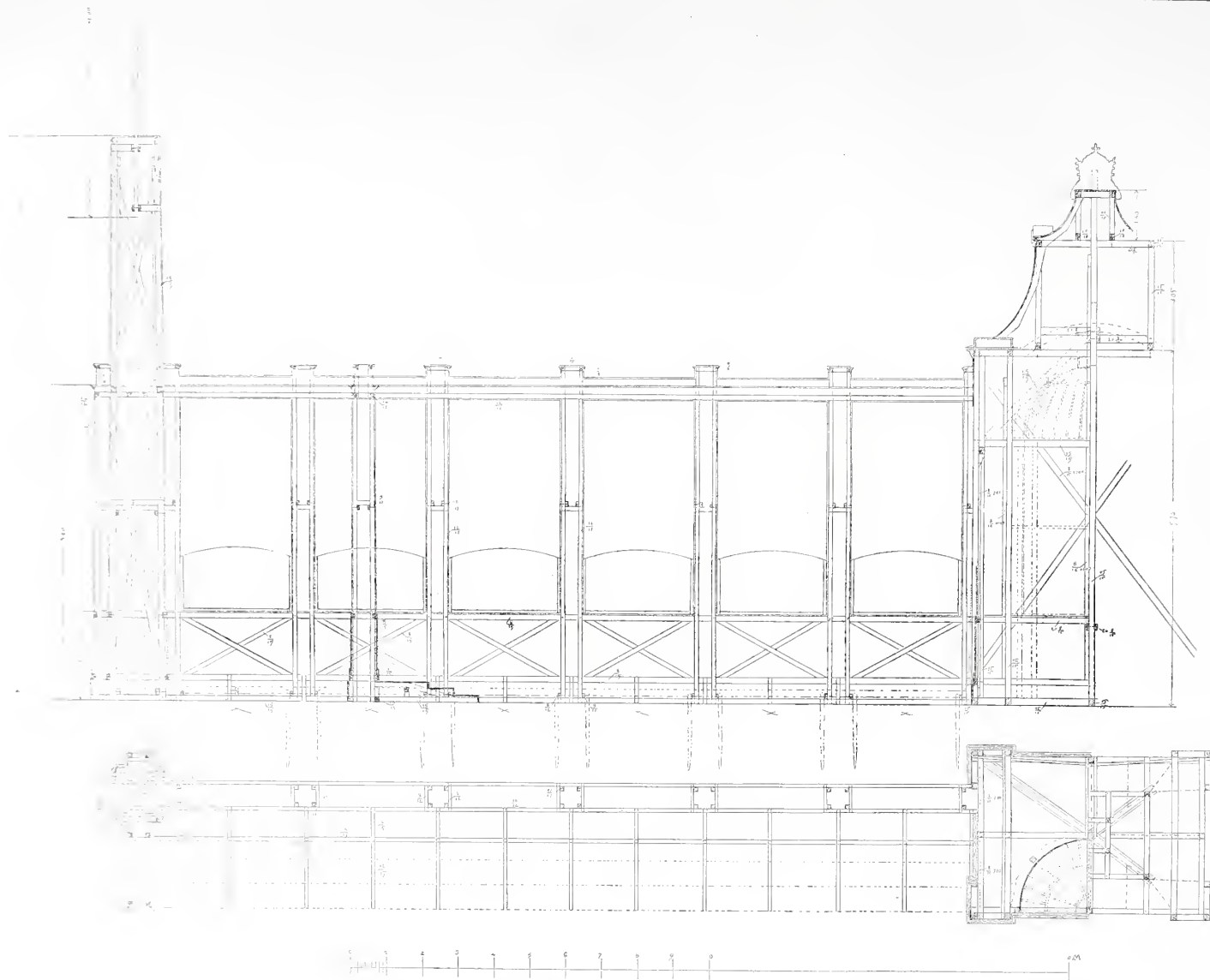
V týdenní schůzi »Spolku architektů a inženýrů v král. Českém« dne 8. března 1907 přednesl inž. Ot. Materna, stavitel.

Nedávné zprávy denních listů o tom, že v nynějším zasedání slavného sněmu království Českého má býti také projednána osnova nového stavebního řádu pro král. hlav. město Prahu, musely přirozeně vzbuditi všestranný zájem kruhů odborných a když se možnost konečného projednání a tedy také i uzákonění stala dosti pravděpodobnou, zahájena byla »Jednotou stavitelů v království Českém« na rychlo akce, jejíž kulminacím bodem jest právě dnešní schůze.

Postup jednání, jež jsem navrhnul, byl tento:

Budiž vyslána deputace z »Jednoty stavitelů«, která by vyjednávala s referentem zem. výboru p. drem V. Škardou a navrhnula mu následující způsob řešení:

Osnova, sněmu předložená, budiž rozdělena ve dvě části a sice: Všeobecnou, udávající hlavní zásady, s kterými všichni rádi souhlasíme, a část technicky-konstruktivní.

Půdorys a řez konstrukce stěny čestného dvora před nádražím.
Návrh arch. F. Velicha, městského vrchního inženýra.

Část první budiž dána ihned na pořad rokování sněmovního, *část druhá* pak buď opětně předmětem úvah a úrad nové ankety, sestávající nejen ze členů sněmovního výboru, nýbrž i ze zástupců *všech* našich technických korporací a úradů.

Takovým postupem byla by se snad našla cesta, předně k uzákonění osnovy do konce tohoto sněmovního období, totiž 1901—1907, a za druhé zredukovalo by se na minimum nebezpečí, které skutečně hrozí a v tom záleží, že by se mohla státí zákonem osnova, proti které by hned od začátku musely se činiti námitky *velice četné a oprávněné*.

Uvedená deputace »Jednoty stavitelů« vyjednávála také skutečně již dne 22. února t. r. s přisedícím zemského výboru panem JUDrem Václavem Škardou a dozvěděla se, že není žádné naděje, ani nálady na přijetí návrhu mnou učiněného i byla jí udána jako jediná cesta k možnému snad provedení ještě nějaké změny v osnově podání petice ku sněmu království Českého.

Zvěděv tento výsledek, pokusil jsem se k žádosti pánů kolegů o sestavení petice takové, která by v případě přijetí slavným sněmem umožnila provedení žádaných oprav bez dlouhé cesty změny nového zákona celého.

Svůj návrh petice odevzdal jsem dne 28. února t. r. slavnému předsednictví »Jednoty stavitelů« a sice v tomto znění:

»Slavný sněme! V liluboké účtě podepsaná »Jednota stavitelů v království Českém« a ostatní technická sdružení s touto »Jednotou« souhlasící dovolují si tímto vzhledem k zamýšlenému uzákonění osnovy nového stavebního řádu pro král. hlav. město Prahu v tom znění, v jakém byla dne 28. června 1905 slavným zemským výborem předložena, tímto důtklivě a snažně prositi:

Aby v budoucnosti poskytnuta byla možnost, jednotlivá *konstruktivní* ustanovení stavebního řádu v cestě nejkratší změnití tak, jak se toho ukáže potřeba při provádění a praxi, a aniž by při tom vždycky bylo třeba nastupovati dlouhé posavadní cesty změny celého zákona, račiz se slavný sněme usnésti:

Za § 180. (anebo jiné vhodné ustanovení osnovy) budiž vložen článek nový tohoto znění:

»Stavební sbor usnáší se za přizvání 3 zástupců zemského výboru o případných potřebných změnách v provádění §§ 37.—140. a změny takto usnesené a zemským výborem schválené vydá c. k. vláda ve způsobu nařízení prováděcích nejdéle do 6 měsíců ode dne schválení zemským výborem.«

Tato petice byla ve valné hromadě »Jednoty stavitelů« dne 3. března 1907 odbývané přijata za základ jednání dalšího se spolky odbornými a za účelem co nejrychlejšího vyřízení a podání na slavný sněm království Českého zvolen byl zvláštní komitét 5členný, v kterém byli pp.: Brand, Hodek, Makovec, Müller a navrhovatel Materna.

Laskavým přispěním pánů kolegů ze »Společenstva stavitelů« a členů I. skupiny »Spolku architektů a inženýrů v král. Českém« sezvána byla hned na pondělí dne 4. března t. r. schůze do »Společnosti«, které se vedle nás uvedených zúčastnili ještě pánové: Prof. Josef Bartl, stav. rada Bělský, stav. Bečka, Holeček, Leypold a Majer a schůze tato za sezení 3 1/2 hodiny trvajícího projednala na základě referátu kollegy Ant. Makovce dopodrobna ony odstavce osnovy stavebního řádu, které by v petici mnou navržené výslovně uvedeny býti měly.

Dalším jednáním v této věci bylo rokování o petici a přípravných krocích, které konalo se dne 6. března ve schůzi skupiny I. Vašeho ctěného spolku.

Ač by se právem zdálo, že bych nyní skončiti mohl a přenechal ostatním pánům řečníkům podrobná odůvodnění změn, jichž se dnes — v hodině poslední — domáháme, dovoluji si přece ještě Vás prositi za laskavou další pozornost ze tří příčin, jež jsou:

I. Abych předem zodpověděl výtku, která by se nám učiniti mohla a kteráž, jak víte, vždycky nám při podobných příležitostech činěna bývá, že totiž my technické přicházíme se svými opravnými návrhy pozdě,

II. abych podal Vám i celé naší veřejnosti na základě zjištěných fakt i to k posouzení, zda skutečně byla nynější osnova nového stavebního řádu pro král. hlav. město Prahu odborníky technickými všestranně uvažována a také uvážena, a konečně

III. abych při provádění těchto důkazů objasnil své osobní hledisko, s jakého jsem od počátku celé akce na zamýšlené vypracování nového stavebního zákona tohoto hleděl a doposud hledím.

K zodpovězení prvé výtky, která by se nám snad učiniti mohla, stačí po mém soudu uvedení těchto několika skutečností:

Předně: Zásadně počal se slav. »Spolek architektův a inženýrů v království Českém« otázkou změny stavebního řádu zabývat, když k mému návrhu ze dne 10. února 1889 sestavena byla anketa ze všech našich spolků odborných, aby se uradila o možnosti utvoření solidní společnosti stavební, a když jsem dne 9. ledna 1891 v důsledcích toho zde zahájil veřejnou činnost této komise svým výkladem »O znovuzřízení Josefovské čtvrti pražské«, stěžoval jsem sobě do neblahých stavebních poměrů našich následkem působnosti platného stavebního řádu ze dne 10. dubna 1886, jehož hlavním cílem bylo »zmodernisování« Prahy, těmito slovy:

»Kdo nechce svou celou činnost ve stavitelství na vystavění několika málo domů omeziti, musí proti svému přesvědčení stavěti, totiž s vědomým hřešením na všech zásadách moderního stavitelství, zřizováním bytů bez náležitěho pohodlí, bez dostatečné prostornosti jednotlivých místností, bez veliké vybitavosti v materiálu stavebním a beze všeho dodržování zásad umění a solidnosti při řešení architektonické úpravy budov. K takovému provádění staveb není pak ovšem inteligentního stavitele zapotřebí, k tomu hodí se stejně čepičář, truhlář a pekař, jako doktor pochybné kvalifikace — a poněvadž rada říšská, nezajíc a nechtějíc uznati důležitost konečného upravení živností stavebních zajištěním jak působnosti, tak i existence techniků, nepřičiňuje se leda ku zvyšování zmatků v celé této věci, trpí tím stejně poměry zdravotní všech větších našich měst, jako umění stavitelské samo a tím ovšem i vzeření nových měst a čtvrtí.«

Dne 6. března 1891 dovolil jsem si ve výkladu svém »O pražských stavebních poměrech« říci také toto:

»Mocným a toho času jediným prostředkem k nápravě při provádění staveb jest a zůstává v ruce každé obce řádně vypracovaný stavební řád, ale není snadno naléztí úlohy tak nesnadné, jako jest sestavení řádného, všem poměrům vyhovujícího stavebního řádu. Důkazem toho jest, že nic tak rychle nikde nezastará jako stavební řády a že se také nic tak často nemění.

Stavební řád nemá ani mnoho předpisovati, ani mnoho zakazovati, má býti stručný a jasný a má vyhověti každému a

ve všem. Stavební řád má býti živým slovem, ale nemá připouštěti možnost, aby byl jako živé slovo překrucován, nemá zapominati ničeho ve velkém a nezabíhati nijak do maličností.

Našeho stavebního řádu vadou jest, že co do konstruktivních částí vše předpisuje, následkem čehož může každý skutečně zhotoviti bez předběžných studií technických plán takový, že se podle stavebního řádu proti němu nedá ničeho namítati, čili, že je skutečně otevřeno navrhování a provádění staveb každému.«

Mezi tím, co jsme my tehdejší členové »Spolku architektův a inženýrů« všemi nám k tomu přístupnými prostředky — ovšem nemajíce k ruce žádné exekutivy — připravovali půdu akci pro změnu stavebního řádu, podala již v říjnu roku 1889 slavná rada městská ke sněmu žádost, aby ze 138 odstavců řádu stavebního z roku 1886 změněno bylo celkem 44 — tedy více nežli celá jedna třetina! (Uvedl jsem všechny ve »Staviteleských listech«, ročník I. číslo 4. ze dne 1. června 1905.)

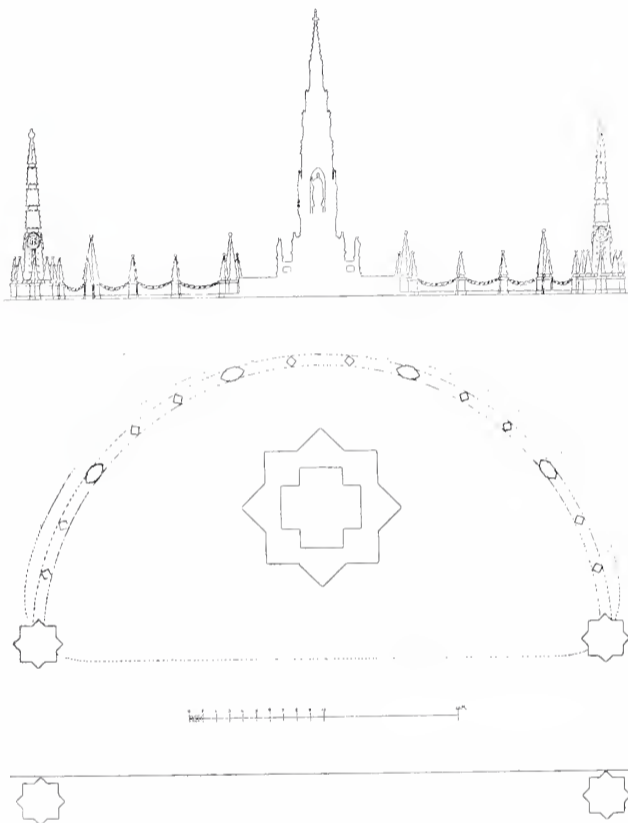
(Pokračování příště.)

Čestný dvůr

u nádraží císaře Frant. Josefa.

Navrhnul vrch. měst. inž. arch. F. Velich.

Tab. č. 21.

Výzdoba kolem pomníku císaře Františka I.
Navrhnul arch. F. Velich, měst. vrch. inž.

K slavnostnímu uvítání Jeho Veličenstva dne 17. dubna 1907 projektován byl před jižním křídlem nové budovy nádražní čestný dvůr, který určen byl pro shromáždění členů zastupitelstva města Prahy i obcí sousedních, pro reprezentanty úřadů a pro zvané hosty. Čestným dvorem mělo se uvolnití prostranství před nádražím, aby vystoupení J. V. s průvodem a vstupem do připravených vozů dělo se beze všech překážek. Dvůr sevřen jest na čtyřech rozích mohutnými pilony a na straně západní 56 metrů dlouhou dekorativní pilířovou stěnou, uprostřed s výklenkem pro sochu Prahy. Na příčných, kratších stranách, kudy se projíždí, předloženy pilonům podélné sokle se lvy a postaveny tu přes silnici ještě dva stožáry na každé straně. Stožáry spojeny byly navzájem, jakož i s nárožními pilony dvojitými festony chojovými, čímž vyznačeno dekorativní uzavření stran dvora

Strana ku nádraží maskována byla rovněž stožáry s festony. Pilyony zdobeny jsou hlavicemi s maskami českých dívek s holubinkami a národní ornamentem. Nad kladím pilířové stěny přepásány jsou pilony bronz. kartušemi s orlími hlavami, které nesou festony kol pilonů zavěšené. Před pilony stojí na mohutných, koberci zdobených soklech královští lvi, kteří střeží klenoty koruny České.

Klenoty spočívají na červených plyšových kobercích se zlatými inicialkami J. V. a s aplikovanými věnci z lípových ratolestí. Nad hlavicemi pilířů a římsami vztýčeny kyticemi a fábory zdobené žerdě se znaky měst Pražských a od nich pnou se festony, které procházejí kladí a visí pak volně v polích mezi pilíři.

Ve stanu postavena alegorická socha Prahy jemně polychromovaná se znakem Starého města na prsou. Za sochou nalézající se románské křeslo zdobeno jest reliefy vyznačujícími trvání sídla Prahy od dob nejstarších.

Praha se zlatým lípovým věncem v pravici právě povstala z křesla a sestupuje, aby vzdala hold císaři a králi svému.

Stan pokryt baldachýnem z řasnaté zlatové látky a zakončen českou korunou na polštáři. Nika stanu uzavřena bronzovým znakem Starého města a po stranách niky zavěšeny nahoře věnce a pod nimi polychromované znaky měst Pražských.

Před dekorativní pilířovou stěnou zřízeny nízké tribuny o třech stupních, pro shora uvedené korporace. Celek držen v barvě bílé z bronzovanými plastickými ozdobami a s chvojovými festony a věnci se zlacenými šiškami a stuhami v národních barvách. Práci tesařskou pro čestný dvůr provedl p. Jos. Chroust, čalounickou p. Mořic Prinn, malířskou p. F. Fröhlich, zahradnickou p. K. Bürgermeister. Štukatérskou práci provedla firma Rejnart a Šebor, sochařskou t. j. aleg. figuru Prahy a Ivy modeloval akad. sochař p. Rous. Náklad na čestný dvůr rozpočten byl na 25.000 K.

Slavnostní výzdoba u Nár. Divadla.

Navrhnul arch. A. Bašánek. — Tab. č. 22, 23 a 24.

V původních poradách praes. komise, k níž autor jako rádce byl přizván, bylo usneseno výzdobu Prahy opatřit několika architekty dle následujícího programu:

1. Čestný dvůr před nádražím.
2. Prospekt v rovné části Sadové třídy až k zemskému museu.
3. Prospekt na Václ. nám.
4. Prospekt u Nár. Div. s mostem cis. Frant.
5. Výzdoba průlomu u Klíčů.

Dle původního návrhu autora měl býti slavnostní výzdobou u N. D. vytvořen velký prospekt, daný osou mostu cis. Františka, jenž pojat býti měl do komposice celkové.

Rovná část třídy Ferdinandovy s řadou pilonů s branou před mostem měla tvořiti vstup, most sám pak střed celé výzdoby, a náměstí za mostem pak opět řadou pilonů rovnoběžné zakončení prospektu. Jeho kulminujícím bodem měl býti velký obelisk na Petříně v mírné výši v ose mostu postavený.

Radou městskou byla myšlenka ta změněna v ten způsob, že směr jízdy mocnářovy volen přes nábreží a most Karlův.

Z té příčiny upuštěno od výzdoby mostu cis. Františka a provedena pouze část původního návrhu — výzdoba třídy Ferdinandovy, křižovatka u Nár. Divadla a v náhradu za to výzdoba nábreží Františkova.

Tím ovšem odpadlo též vytvoření velkého perspektivního průhledu a výzdoba obdržela význam jen lokální.

Práce samotné provedeny byly s náležitým urychlením firmami:

1. Práce tesařské Ant. Kubešem.
2. Práce čalounické J. Zelenkou.
3. Práce klempířské Alb. Mužíkem.
4. Práce malířské Fr. Fröhlichem a Janem Hlaváčkem.
5. Práce zahradnické Jos. Strnadem.
6. Práce sochařské dekor. K. Novákem.
7. Práce sochařské figur. akad. soch. Fr. Hergesellem.

Korridor ve Valdštyňském paláci v Praze-III.

Píše Jan Herain — Tab. č. 25.

Valdštyňský palác v Praze na Malé Straně obestřen jest nymbem tragičností, jaký stihl zbudovatele Albrechta Václava Eusebia z Valdštiny vévodu Friedlandského, který v německé literatuře nazývá se Wallensteinem. Oblíbiv si stav vojenský, z prostého vojína rychle stoupal ve vojenské kariéře, takže když byl 41 let star, stal se knížetem a jenerálem strážmistrem a konečně jeneralisimem všech císařských vojsk, a jenerálem baltického a severního moře.

Albrecht Václav Eusebius z Valdštiny pocházel z panského rodu, narodil se 15. září r. 1583 v Heřmanicích v Královhradeckém kraji, rodiče jeho byli víry česko-batrské, matka jeho Markéta rozená ze Smiřic zemřela 22. července 1593, a na to zemřel i otec jeho Vilém z Valdštiny 24. února r. 1595.

Od svého strýce dán byl mladý Valdštýn na vychování k Jesuitům do Olomouce, kde přijal víru katolickou a zde se národu odcizil.

Po studích cestoval po Německu, Holandsku, Anglii, Francii a Itálii, kde v Padově seznámil se s astrologií, ale neméně všiml si všude vojenského zřízení a nádherných staveb.

R. 1605 bojoval v Uhřích proti Turkům, r. 1615 proti Benátčanům, r. 1619 na straně císařské u Záblatí a r. 1620 v bitvě na Bílé hoře bojoval již jako nejvyšší jednoho pluku.

R. 1624 povýšen na jenerála strážmistra a r. 1626 jmenován knížetem Friedlandským.

Bohatou ženitbou a laciným skupováním zkonfiskovaných statků v Čechách domohl se nesmírného bohatství, kterého používal k nádherným stavbám v Praze, v Jičíně a jinde na svých panstvích v Slezsku a Německé říši.

Jsa povahy hrdé, ctižádostivé a panovačné obklopil se množstvím služebnictva, s nímž vystupoval s přepychem a velikou okázalostí, jaká u málokterého tehdejšího královského dvora v Evropě byla vídána.

Započal nejprve s nádhernými stavbami v Praze a pak v Jičíně, ku jichž provedení povolal Vlasy, kteří tehdy v stavitelském umění byli nejproslulejšími a hledanými mistry i mimo Itálii.

Se stavbou paláce na Malé Straně, v dnešní Valdštyňské ulici, započal r. 1622, a sice nejprve scelením pozemků příštího sídla svého, ku kterémuž účelu skoupil 24 domů, jednu cihelnu a vápenici.

Kde nešla koupě po dobrém, tam použil i násilí, zvláště jestli byl majitel domu vyznání protestantského, pak mu dům prostě vzal a slíbena mu za něj náhrada, které se často dosti dlouho bývalý majitel dovoľával.

Nejprve počato se stavbou paláce ve frontě do náměstí stojícího; práce šla rychle ku předu, neb r. 1623 byla tato část z větší dílu hotova; svědčí o tom nápis r. 1623, jenž jest vidět v bohaté štukové výzdobě slavnostního sálu v prvním patře.

Ostatní stavba v křídlech dvorů, »salla terrena« a konírny, ty byly dokončeny r. 1627, kdežto výzdoba zahrady, kašen z mramoru a z bronzu, dokončena teprve r. 1629.

Palác zbudován v tehdy panujícím slohu renaissančním, zejména jest to velkolepá salla terrena v zahradě, avšak na průčelí paláce vidíme hlavně na třech portálech formy, jaké se objevují u tak zvané německé renaissance.

(Dokončení příště.)

ZE SCHŮZÍ SPOLKOVÝCH.

Ve schůzi I. odboru Spolku arch. a inž., konané dne 3. dubna t. r., bylo jednáno o Maroldově panoramatu, které si přeje míti výkonný výbor výstavy obchodní a živnostenské komory z nynějšího místa odstraněno. Usneseno zažádati: 1. by zůstalo panorama na svém místě; 2. kdyby to nebylo možno, by zakročilo se u zastupitelstva města Prahy, by ujal se panoramatu. — Do výboru spolku arch. a inž. delegováni z I. odboru arch. A. Bašánek a A. Cechner. Z plena doporučena volba arch. J. Kouly, F. Zlatníka, Q. Bělského a A. Cenského.

Na dopis »Staré Prahy«, žádající společné jednání v příčině regulace Podskalí usneseno, vyžádati si od správy města Prahy přístup zástupců I. odboru k regulačním návrhům, kteréž nejsou I. odboru dosud známy.

Na žádost Spolku arch. a inž., aby v týdenní schůzi spolkové vyloženy byly poslední návrhy městského stavebního úřadu na úpravu Letné a opatření výklad jich měst. úředníky stavebními, došla z rady městské odpověď, že — an p. navrhovatel stav. rada Václavek nemíni přednáseti o úpravě Letné ve Spolku arch. a inž. — trvá-li spolek náš na své žádosti a zda by se nespokojil, kdyby povoleno bylo některým delegátům spolku nahlédnouti v ony plány? Usneseno odpověditi, že trvá I. skupina Spolku arch. a inž. na své žádosti vzhledem k veliké důležitosti celé otázky v zájmu města Prahy.

Na žádost městské rady pražské, aby Spolek arch. a inž. přispěl k sdělení technického průvodce Prahou, usneseno, aby do příslušné komise zvoleni byli arch. A. Cechner, J. Herain a J. Velflík.

Usneseno konečně, aby místo příští schůze dne 17. dubna konána vycházka členů I. odboru na staveniště Vinohradského divadla.

SMĚS.

Dům ve Štrasburku jeví také známky zvolna postupující zkázy. Úřad stavební velechrámu pozoruje již po nějakou dobu bedlivě první pilíř střední lodě na severní straně domu, neboť jeví značný počet trhlin a dosti značné vybočení do prostřední lodě, což bylo způsobeno obrovským tlakem věže. Tyto deformace jsou však již velmi staré, snad již několik století, a neměly by tudíž nic povážlivého do sebe, kdyby se nevětšily nepatrně sice, ale neustále. Z té příčiny jest sesílení onoho pilíře nezbytné, k čemuž se nyní přípravy konají. O bezprostředním nebezpečení nelze arci mluvit, ale správa stavby dómové se snaží, aby v pravý čas odvrátila i pro budoucnost každou škodu, která by na tomto z nejúspěšnějších pomníků středověkého umění stavitelského povstati mohla.

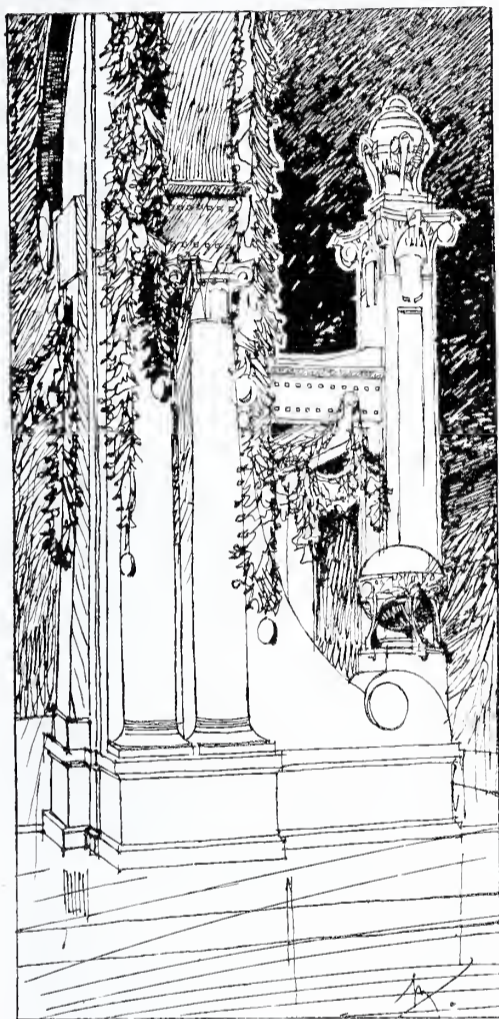
Fr. M.

ARCHITECTONICKÝ OBZOR

V PRAZE, DNE 5. ČERVNA 1907.

Osnova nového stavebního řádu pro král. hlav. město Prahu.

V týdenní schůzi »Spolku architektův a inženýrů v král. Českém« dne 8. března 1907 přednesl inž. Ot. Materna, stavitel.
(Pokračování.)

Detail slavnostní brány »U Klíčů«
na Malé Straně.
Architekt Ant. Bašánek.

Za druhé:
Přímo jednáno bylo ve Vašem spolku o stavebním řádu dne 1. dubna r. 1892 — tedy téměř před 15 lety — když jsem sobě dovolil zde pojednati »O změnách stavebního řádu«, jež navrhla v sezení svém dne 23. února 1892 slav. rada městská kr. hl. města Prahy na základě referátu č. j. 132.262 z r. 1891.

A již tehdy stěžoval jsem sobě slovy:
»Čteme ve zprávě slavné rady městské, že se již dne 30. září 1889 usnesl slav. sbor obecních starších na tom, předložiti vysokému sněmu král. Českého návrhy na změnu a doplnění stavebního řádu z roku 1886.

Positivním výsledkem toho, že stavební řád se stal předmětem neustálých úvah nejpopovolanějších odborníků, bylo pak v roce 1895 sestavení anket ve všech našich spolcích odborných a bylo mi zajisté ctí, že jsem byl také do nich zvolen.

Když po volbách v listopadu r. 1905 národní strana svobodomyšlná převzala zastupování národa také na sněmu království Českého, nemohla podati lepšího důkazu o tom, že dobře vyvítila, jakými snahami vedeny jsou kroky naší inteligence technické, než tím, že položila za jeden z prvních svých úkolů zákonodárných opatření nového stavebního řádu pro král. hlav. město Prahu!

Dopisem ze dne 11. prosince 1895 byl jsem vyznamenán slavným výkonným výborem národní strany svobodomyšlné úlohou podati společně s panem Drem Josefem Žaludem návrh na změnu stavebního řádu.

K dopisu tomuto jsem odpověděl dne 18. prosince 1895, vyloživ zároveň i zásady, na kterých založen býti měl podle názorů v našich spolcích té doby panujících nový stavební řád.

Uvedl jsem je celkem v 10 odstavcích, z nichž jsou pro předmět dnešní debaty zajisté tyto dva nejzajímavější:

»IX. Při tom budiž vynechána ze stavebního zákona všechna ona podrobná ustanovení, která jej činí skutečnou ency-

klopaedií stavitelství a mají v zápětí, že kterýkoliv stavební plán, osobou nespůsobilou k tomu zhotovený, vyhoví všem ustanovením o flouštkách zdí a podobným, a komisí schválen býti musí.

Odpadlo by pak též to časté předělávání plánů obecními inženýry, které přece jejich povinností není a nemůže býti.

Naproti tomu však buďtež přijaty do stavebního zákona všeobecně platné zásady o prostornosti jednotlivých místností a jich vzájemných k sobě poměrů, jakož i přesně vědecké, zákonitě platné předpisy o tom, jakých hmot a do jaké míry se smí při stavbách používatí vůbec a v jednotlivých konstrukcích zvláště.

»X. Budiž hned na počátku tohoto zasedání sněmovního zvolena 9členná komise pro vypracování nového stavebního zákona pro Prahu a okolí, která by se *ihned rozšířila* přibráním zástupců jak slavné obce Pražské, tak i »Jednoty stavitelů«, »Inženýrské komory«, »Spolku architektův a inženýrů«, »Umělecké Besedy«, »Společenstva stavitelů, mistrů zednických a kamenických« a jiných.

Tyto uvedené korporace budou jistě s to, poukázati na všechny závady stavebního řádu nynějšího a dle materiálu takto snešeného může se během roku 1896 nový zákon vypracovati.

Toto zde mnou zběžně toliko vzpomenuté a načrtnuté postaći, tuším, k důkazu o tom, že ve příčině potřeby a způsobu vypracování nového stavebního řádu pro král. hlav. město Prahu *technikové čeští se svými dobře uváženými radami z let 1889—1895 pozdě nepřišli.*

II.

Chtěje zodpověděti druhou hlavní otázku, kterou jsem sobě předem položil, zda totiž skutečně byla nynější osnova nového stavebního řádu pro král. hlav. město Prahu odborníky technickými všestranně uvažována a také uvážena, přicházím k vypsání osudů této předlohy ode dne 21. ledna 1896, kdy jsem svůj návrh na sněmu království Českého delší řečí odůvodnil a při tom všechny hlavní zásady uvedl.

O tomto průběhu jednání podával jsem ve sněmovním období 1895—1901 ve Vašem spolku často zprávy, a probral jsem zde ve zvláštních schůzích také i Dra Maxe Grubra v roce 1893 vydaný »Návod ku sdělání nových stavebních řádů«; proto soudím, že není třeba věci ty ještě dnes opakovati.

Budiž mi nyní laskavě dovoleno probrati zde alespoň letmo jednání ve sněmovním výboru pro vypracování nového stavebního řádu.

Jak snad ještě bude dosti známo, byli jsme v roce 1899 ve schůzi ankety sněmovní, dne 24. června odbývané, zvoleni za referenty: zdravotní rada Dr. Jindřich Záhoř, advokát Dr. Josef Žalud a já. Tento subkomitét měl do dne 3. listopadu 1899 celkem 12 porad a výsledkem jich byly návrhy mnou písemně předložené ke schůzi celé ankety v den 24. listopadu 1899 svolané. Ve zprávě této uvedl jsem následující:

A. Námitky činěné:

I. Všeobecné a II. Jednotlivé, celkem proti 169 odstavcům osnova, neboť jenom proti 55 odstavcům námitek nečiněno.

Střed čestného dvora u nádraží cis. Františka Josefa.
Arch. F. Velich.

B. Odchylná vyjádření podali:

a) Spolkové odborní, celkem	10,
b) Obce, pro něž řád nový platiti má	17,
dohromady	27.

Musel jsem tedy zříditi celkem výtahy o $27 \times 224 = 6048$ jednotlivých § osnovy, jež pak byly schůzím ankety dodávány.

Velikým rozsahem této práce odůvodněno bylo dvojí a sice předně, že subkomitét o 3 členech za dobu $4\frac{1}{2}$ měsíce nemohl celou tuto spoustu návrhů probírat a uvážiti, a za druhé, že bylo hlavně třeba, jak subkomitét navrhl, zjednatí sobě dříve jistoty o stanovisku c. k. vlády.

Přes to podal jsem tehdy jako první zprávu subkomitétu definitivní návrhy na eventuelní přispůsobení §§ 1.—15. a žádal, za souhlasu obou pánů koreferentů:

»Anketa budiž pozvána co možno nejdříve k poradě, k níž budete pozváni také páni zástupcové všech spolků a korporací odborných, jež podaly svoje posudky o osnově stavebního řádu, aby mohli hájiti stanoviska svých spolků.«

Druhou písemnou zprávu podal jsem dne 20. prosince 1900 o §§ 16.—44. společně s Drem Žaludem, třetí dne 9. března 1901 o §§ 45.—157. a tu jsem zakončil: »Jednoho srdcě jenom lituji a nemohu zde smlčeti, že bych si byl přál. aby tento tak moderní a s takovou láskou pracovaný řád stavební mohl býti postaven celý na základě tom, že stavitelem býti může — alespoň v našem království Českém — jedině intelligentní technik!«

Toho ale nepřipustí ještě asi dlouho naše nešťastné centralistické zřízení!

Pak podal jsem (paralelně s návrhy v plénu sněmovním) dne 19. března 1901 ještě i zprávu o »Starých památkách, rázu a vzhledu obcí« zároveň se známými návrhy mými na zákon o náhradách.

Anketa sněmovní měla celkem asi 8 plenárních schůzí, v nichž na základě mých ústních i písemných referátů probírala celou látku; o jednání ankety psány protokoly stenografické, jež byly pak znova uvažovány v oddělení III. slavného zemského výboru.

O tom, kdo mimo pp. z. stavebního radu Ant. Landu a radu z. výboru Dra Boh. Frantu za vedení přísedícího zemského výboru Dra V. Škardy na předloze osnovy a opravách pracovali, nevím — sám jsem při tom nepůsobil.

Ve Vašem spolku byla osnova stavebního řádu takřka stálým bodem programu a zejména kolega Bohumil Štěrba věnoval jí velikou píli, kteráž v roce 1898 na »Výstavě architektury a inženýrství« vyvrcholila v »Akci ku získání zákonitého podkladu pro reformu zastavování obcí«, starala se o ni »Umělecká komise« v prosinci roku 1896 při radě městské ustavená — a staral jsem se o ni konečně také já, hledě býti jako referent stále o všem informován.

V prosinci roku 1898 věnovány byly zde tři večery rokování »O osnově nového stavebního řádu«, kdež referovali jsme: kollega Boh. Štěrba, Č. Müller a já. Na výtky dopodrobna jednotlivým odstavcům osnovy činěné odpovídal z. stav. rada Ant. Landa.*)

Zemský výbor království Českého zastával se v té době při každé dané příležitosti zásad v osnově nového stavebního řádu — město Praha se však pro ně opravdově rozehřáti nedovedlo a když sobě již při různých příležitostech veřejnost naše nějakého projevu oficiálního vynutila — pak shledala bohužel velmi často, že mezi krásnými slovy veřejně pronášenými a skutky byly ohromné rozdíly. Oficiálně starala se té doby obec Pražská jenom o to, aby co nejdříve byla vydána novella o domovních přípojkách stokových.

Vláda a Němci chovali se té doby k osnově ve mnohém odmítavě. Tak přiblížil se konec měsíce května 1901, kterým anketa o stavebním řádu skončila svoje porady a postavena byla před nezvratnou jistotou, že osnova stavebního řádu do konce období sněmovního 1895—1901 ani dle úrad ankety zredigována býti nemůže, natož pak předložena sněmu a uzákoněna!

Dnem 6. července 1901 byl pak sněm rozpuštěn. Postavení moje v té době bylo jasně a určitě dáno:

Když suctoval jsem úspěchy veškeré své veřejné činnosti za plných 12 let, shledal jsem jediný tento výsledek:

»Nikomu a ničemu jsem neprospěl a sebe i rodinu svou valně jsem poškodil.«

Z těchto a jiných důvodů provedl jsem dávno již pojatý úmysl a dnem 7. července 1901 oznámil jsem jak slavnému výkonnému výboru národní strany svobodomyšlné, tak i slavnému »Spolku arch. a inž. v král. Českém«, že znovu na sněm více kandidovati nebudu a prosil jsem zároveň, aby na základě dohody těchto dvou korporací alespoň 5 techniků do budoucího sněmu zvoleno bylo, a to mužů potřebné autority odborné, aby prosaditi mohli, co mně se nezdarilo!

Průběh toho jednání — bylo-li vůbec nějaké zahájeno — není mi znám, ale výsledek víme všichni dobře, neboť inženýru Kaftanovi přibyl na konec jediný kollega p. Neubert. Se složením funkce poslanecké, velectění pánové, složil jsem také funkci pra-

*) Viz »Technický Obzor« r. VII. č. 1.

vého »hlasu volajícího na poušti«, kterou jsem ve mnohých případech zastával.

Mohl bych dnes k mnohému věru poukázat, co se po letech a po značných ztrátách finančních přece jenom přijalo a provedlo podle mých návrhů, ale přes to bych si netroufal nikomu z našich techniků raditi, aby přejímal funkci veřejných, s nimiž není spojena žádná exekutiva. Škoda dobré vůle, škoda každé dobré myšlenky — a konec? Při nejmenším zklamání, hořkost a ztráty hmotné.

Po svém úplném ústupu do života soukromého súčastnil jsem se ještě jednou k výslovnému přání slavného představenstva rokování o novém stavebním řádu ve »Spolku« Vašem a sice když ve dnech 18. a 25. října i 8. listopadu roku 1901 jednáno bylo »O velké Praze, o stavebním její programu a o novém stavebním řádu«. Rozhovory tyto zahájil tehdy sám pan Dr. Jan Podlipný a pravil mezi jiným:

»Další věci, jež by společně měla býti řešena, jest nový stavební řád, o němž obšírně a často již ve spolku bylo debattováno a jehož konečného uzákonění sotva asi se dočkáme v nastávajícím období sněmovním, neboť zvláštní náhodou ztratila tato důležitá osnova všechny své referenty: zdravotního, fysika Dra Záhoře, technického, inženýra Maternu, a právníckého, Dra Žaluda.«

(Dokončení příště.)

Výzdoba Václavského náměstí při návštěvě mocnářově v dubnu r. 1907.

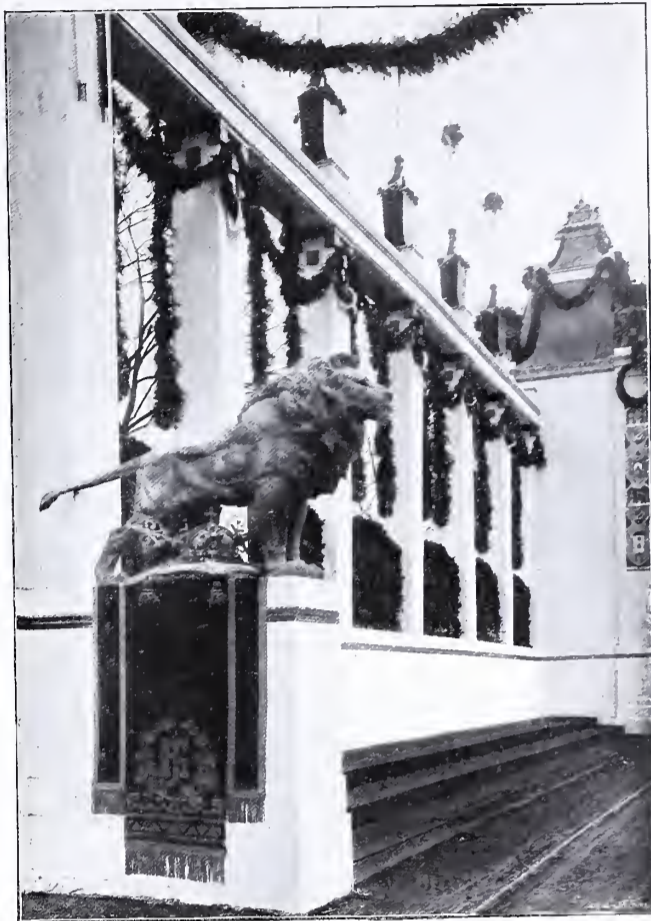
Navrhnul arch. J. Fanta v Praze Tab. č. 26, 27 a 28.

Podáváme dnes náčrtky architekta Fanty ku výzdobě Václavského náměstí, projektované na r. 1906, k níž došlo pak v dubnu 1907. Přes odklad ten, nebylo s některými nepodstatnými změnami proti původním náčrtkům ku provedení vší výzdoby Prahy pro nejistotu o době návštěvy mnoho času, tak že se pak pracovalo až téměř do poslední hodiny před návštěvou se spěchem a obtížemi, které se tu vždy naskytují, se svrchovaně nepříjemnými však nezbytnými ústupky navrhovatelů, jimž na konec nezbyvá než vzít za vděk s tím, co daleko je představ a zámyslů jejich.

Z výzdoby Prahy k příjezdu císaře a krále: Pily na nábřeží Františkově.
Arch. F. Velich.

Výzdoba Václavského náměstí, pokud pořizena byla obcí Pražskou, omezila se na nejvýznačnější místa náměstí, hlavně pak

Detail čestného dvora u nádraží cis. Františka Josefa.
Arch. F. Velich.

na důležité místo před museem král. Českého a na vchod k náměstí u Můstku. Jinak ponecháno prostranné náměstí, aby nerušeně působilo celou délkou svojí, která skýtá při návalu obecnstva a při sklonu náměstí pohled nevšední. Jen dráha jízdní vyznačena byla řadou dvojic stožárových se znaky, spojených po celé délce jehličnatými festony, se stojany elektr. dráhy, s nimiž v jedné řadě byly postaveny. Toto vyznačení jízdní dráhy od pruhů postranních Václavského náměstí rozšířeno bylo při ulici Krakovské a Vo-dičkově, zde segmentově, tam do osmiúhelníku postavenými ve kbelcích stromy jehličnatými.

Hlavním motivem výzdobným byl průjezdný rondel před museem nad křižovatkou elektrické dráhy.

Šestnáctimetrové stožáry vysoko nad dlažbou spojoval veliký (10 metrů v průměru) věnec, pletený a dodaný z městských sadů za ochotného spolupůsobení pana ředitele Skaláka. Věnec přepásán byl splývajícími, třibarevnými stuhami. Městské sady dodaly též kvetoucí překrásné květiny kolem figur postavených při spodku rondelu. Žel, že hned při příjezdu mocnářově byly krásné ty květiny zničeny. Sochy s věnci v pozdvižených pažích, přibarvené s částečným zlacením, modeloval sochař L. Šaloun. Obrazy tří postavy s kvetoucími větvemi maloval J. Obrovský.

Při Můstku, kde se se Starého města na náměstí vchází, přepjata byla jízdní dráha bílým přehozem, aplikacemi zelenými a zlatými, nahoře překryt byl přehoz látkou červenou, opět v barvách zlaté a zelené aplikovanou. Veliký tento závěs pracován byl pokračovací městskou školou a křesťanskou akademií.

Přehoz nesla lehká vazba sroubená ze stožárů a kleštin. V čele jejím byly v předu a v zadu dva vlisy malované K. Klusáčkem, jež představovaly obchod, průmysl, vědy a umění.

Pod přehozem podél jízdní dráhy bylo loubí břechtanové, nad ním pak vlys dětský: Holdování dětí, prací J. Obrovského.

Celkové zbarvení dekorace: Bílé stožáry se špicemi zlatožlutými byly nad dlažbou červeně, modře, neb zlatožlutě a zeleně natřeny a nesly pestré znaky, tmavozelené festony a pestré stuhy. Dětský vlys byl na zlaté půdě, jinak figury na půdě barevné. Kbelíky na stromy byly světlezelené.

Náklad na výzdobu Václavského náměstí činil okrouhle něco málo přes K 30.000. Užiti lze však ze zaplacených částí dekorace jich valnou část (stožáry, špice, obrazy, stuhy, kbelíky, velum), takže lze náklad odhadnouti obnosem 20—24 tisíc korun.

Remeslné práce dekorace Václavského náměstí dodali: Jos. Hodek práci fesařskou, V. Schubert práci natěračskou a zejména znaky, práci truhlářskou J. Hrdlička a V. Hnídek, zámečnickou R. Šimůnek. Část dekoratérská provedena byla firmou bratří Zemanů. Festony, věnce a stromky dodal závod Bürgermeistrův.

Soutěžný návrh průmyslové školy v Plzni.

Arch. Lad. Skřivánek ve Vídni. — I. cena.
Tab. č. 29 a 30.

Z průvodních obrazců jest jasna idea projektu, jehož podrobnější popis přineseme, až uveřejníme definitivní návrh této průmyslové školy, jehož vypracování svěřeno bylo původci návrhu v soutěži I. cenou poctěného.

Korridor ve Valdštynském paláci v Praze-III.

Píše Jan Herain. — (Dokončení.)

Průčelí paláce tím, že jest v dolíku a nemá přízemí s okny nad terrain vyvýšené, postrádá vsi monumentálnosti a tak zvláště nijak neimponuje, za to však bohatá štuková výzdoba velkolepého sálu v prvním patře položeného a dvěma patry sahajícího velice překvapuje. Na klenbě sálu (která jest z dřeva imitována) vidíme malbu, na které jest zobrazen Valdštýn vévoda Friedlandský jako triumfátor, an jede na čtyřspřežním voze, maje hlavu vavřínem věncenou a nad ní hvězdu osudu.

Zde v sále odbývány velké slavnosti, hostiny a audience.

Ku sálu na jih a na východ přiléhají vévodské pokoje neméně s velikou nádherou upravené.

V dvorním křídle jest v prvním patře chodba s křížovou klenbou, s bohatou štukovou ozdobou a malbami v kartuších zdobená, jak ji na přiloženém obraze vidíme.

Největší umělecké hodnoty jest v zahradě salla terrena, která velice monumentálně účinkuje, zašlé freskové malby vztahují se na scény mythologické z Trojské války, štíty a válečné odznaky provedeny ze štku.

Veliký ptačinec z drátu zhotovený jakož i krápníkové zdi hradeb jsou ještě zachovány, avšak z mramorových a bronzových fontán jsou zde již jen části a množství soch kamenných a bronzových tu již nestává, hrabivá ruka Švédů r. 1648 mnoho odsud odvezla neb zničila.

Z nádherně mramorem vypravených koníren na 300 koní zbyly již jen trosky. —

Na severu od velkého sálu vchází se do dobře zachované kaple, která jest etagová a jest ku ctí sv. Václava zasvěcena.

Zevnější hlavní průčelí dvoupatrového paláce zůstává stále

v původním stavu a neopravuje se, takže jeho stav jeví se sešlým, pouze okna nejsou původní, ani jich zasklení, které mělo malé tabule v olově a prutech železných.

Před stavbou tohoto paláce stály domy dřívější v linii východní fronty Tomášské ulice; když se stavěl palác r. 1622—1627, tu fronta paláce posunuta na východ, čímž vzniklo před palácem Valdštynské náměstí, jehož větší část dodnes patří k paláci a nikoliv obci Pražské.

Který stavitel stavěl palác, a kteří umělci pracovali na paláci, jest dodnes dosti velkou záhadou, a to proto, že archiv hraběcí jest pro historika ku pátrání nepřístupný.

Starší historikové jmenují stavitele Jana Baptistu Mariniho, Vlacha z Milána, což se zdá býti nejvíce pravděpodobno, jiní historikové jmenují co stavitele paláce Jana Baptistu Pieroniho, též Vlacha, jenž později byl císařským fortifikačním stavelem, stal se šlechticem a dostal přídomek z Galliano, zemřel koncem r. 1654 neb počátkem r. 1655. O Pieronim víme najisto, že mnoho stavěl pro Valdštyna v Jičíně na kostele, na kolleji Jesuitské a jinde, i také jsou jména ostatních umělců v Jičíně pro vévodu působících známa.

Na sochařské výzdobě kašen, fontán a figur v zahradě paláce pracoval slavný řezbář a kovolítec Adrian de Vries rodem z Haagu v Holandsku a to v l. 1626—1629.

O práci a působnosti umělců výtvarných, při stavbě Valdštynského paláce v l. 1622—1629 zaměstnaných, nabudeme více světla, až hraběcí archiv, který jest intaktní, stane se historickému bádání přístupným.

ZE SCHŮZI SPOLKOVÝCH.

Ve schůzi I. skupiny spolku arch. a inž. v král. Českém konané dne 22. května t. r. byl dopis obchodní a živnostenské komory, tlumočící přání gremia majitelů a nájemců cihelen, by stanoven byl formát cihel na 25 × 12 × 6,5 cm, přikázán komisi pro změnu stavebního řádu. — Více členy skupiny byly předneseny stížnosti do nyní zahnízdující se praxe odbývání stavebních komisí na základě plánů podepsaných pouze majitelem a navrhovatelem, kterýž nemá koncesi; zejména uveden případ, kde konána stavební komise na nový dům podnikatele p. Cerného, navržený p. Bedř. Bendelmajerem na základě plánů podepsaných oběma jmenovanými, z nichž není jeden, ni druhý úředně oprávněným odborníkem. Stavební řád výslovně v § 31. uvádí, že plány mají býti tímto spolu-podepsány a nedostatek podpisu jmenovaného má býti důvodem k neodbyvání stavební komise. Případ tento odkázán komisi zájmové — V příčině společného obelání jubilejní výstavy obchodní komory usneseno získati napřed informace jednak u komory, jinak též u členů skupiny.

Dne 29. května byla pořádána I. skupinou vycházka na staveniště ústředního nádraží v Praze.

* * *

Spolek českých inženýrů v markrabství Moravském pořádá v neděli dne 23. června t. r. exkursi do Olomouce, kde dne 22. června bude pro účastníky toho dne přibylé uspořádán přátelský večírek. Bližší informace ohoťně podá výbor spolku českých inženýrů v markrabství Moravském v Brně.

SMĚS.

Ke stavbě budov universitních. Jak se dozvídáme, uvázla opět otázka dodání plánů na nové budovy české university na mělčině. Arch. J. Fanta, s nímž dosud bylo jednáno, odřekl své spolupůsobení a uvažuje se prý o vypsání soutěže, jež má však v lůně sboru professorského mnohé nepřiznivce.

Mezi tím, co naši uvažují, jakým způsobem by získali plánů, Němci dali již dávno plány své university pracovatí a dle všeho užijíme dříve tuto hotovou, než novostavby české university.

Odvodnění katedrály sv. Pavla v Londýně. Také tato velkolepá budova jeví povážlivě trhliny, které v poslední době nápadně se šíří. Po důkladném zkoumání zjištěna příčina v škodném vlivu vody na základní půdu chrámu. Vypočteno, že ročně padne do základní půdy, jež záleží z vrstvy jílu na mohutné vrstvě písku, pod kterým teprv nalezena břidla. Znalci navrhuji odvodnění nejbližšího okolí katedrály založením 35 pump.

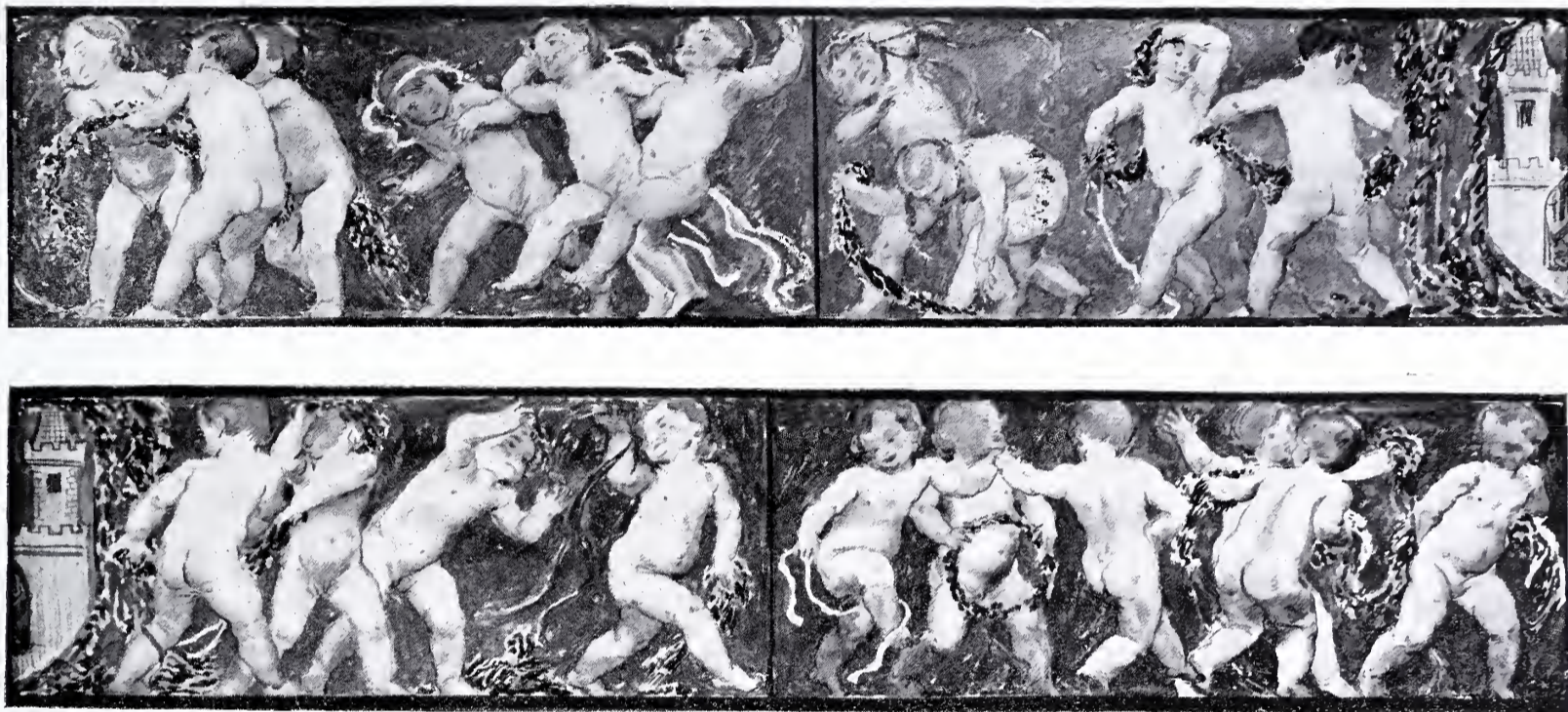

Situace.

Arch. L. Skřivánek ve Vídni.

ARCHITEKTONICKÝ OBZOR

V PRAZE, DNE 3. ČERVENCE 1907.

Ze slavnostní výzdoby král. hlav. města Prahy za pobytu J. V. — Dětský vlys brány u »Můstku« od akad. malíře J. Obrovského.

Osnova nového stavebního řádu pro král. hlav. město Prahu.

V týdenní schůzi »Spolku architektův a inženýrů v král. Českém« dne 8. března 1907 přednesl inž. Ot. Materna, stavitel.
(Dokončení.)

O dalších osudech osnovy nového stavebního řádu mohou ještě pouze to sdělit s Vámi, že byla dne 27. února 1902 podána sněmu zpráva o výsledku jednání v poradním sboru sněmovním z roku 1899 a že dne 28. června 1905 předložena byla osnova v nynějším znění sněmu k dalšímu jednání a schválení.

Zpráva zemského výboru nebyla přikázána příslušné komisi a zůstala nevyřízena.

Zemský výbor pak, hledě k tomu, že z různých stran bylo naleháno na uzákonění osnovy, a uznávaje plně oprávněnost tohoto nalehání, máje pak dále na zřeteli, že i po úpravě osnovy poradním sborem nebyla docílěna shoda se stanoviskem c. k. vlády, a to ve mnohých důležitých a některých zásadních věcech, pokládal za nutno, aby ústními poradami byla připravena dohoda s c. k. vládou.

Ochotou c. k. vlády bylo umožněno konati v ministerstvu vnitra již v červnu r. 1902 porady ty, jichž zúčastnili se zástupci právníci i technici tohoto ministerstva, a to jak legislativního, tak živnostenského departementu, i nejvyšší zdravotní rady, dále zástupci ministerstev spravedlnosti a železnic, rovněž zástupce zemského výboru. V poradách bylo — s výhradou konečného schválení ministerstva a zemského výboru — docílěno dohody ve všech zásadních otázkách.

Na základě porad sdělilo c. k. ministerstvo notou ze dne 12. července 1902 své požadavky na změnu osnovy, namnoze přesně formulované. Vyžadující značnější změny v osnově, uznalo ministerstvo vnitra, že osnova v celku je nepopíratelný, podstatný pokrok co do vytvoření stavebního práva na základě moderním, vyhovujícím stavebnímu rozvoji měst, pro něž má platiti.

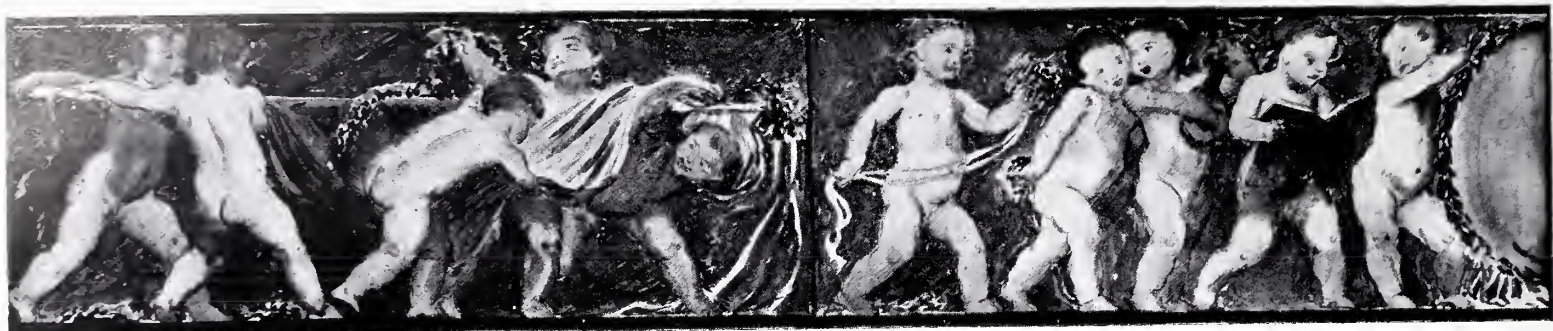
Pozměněná osnova byla zaslána dne 14. dubna 1903 c. k. ministerstvu vnitra; po usnesení zemského výboru ze dne 11. listopadu 1903 bylo pak ministerstvo to požádáno za urychlení konečného snesení o zasláné osnově.

Jak ministerstvo vnitra, tak i místodržitelství pro království České prozkoumalo bedlivě pozměněnou osnovu a vyslovilo, že v zásadě vyhovuje požadavkům c. k. vlády; toliko v legistických podrobnostech žádáno bylo za některé změny.

Na základě přípisu c. k. místodržitelství ze dne 7. dubna 1905 provedeny byly některé konečné úpravy v osnově, jež nyní předkládá se slavnému sněmu, aby učinil o ní usnesení.

Jak seznati lze ze srovnání osnovy podané slavnému sněmu r. 1902 s osnovou nynější, týkají se provedené změny hlavně ustanovení o obsahu a uspořádání plánů upravovacích, o zřizování, rozšiřování a upravování veřejných prostranství, o řízení, jež za tímto účelem sluší provésti, o náhradě za omezení výšek budov, o stavbě a umístění továren, o zdravotních opatřeních v budovách, dále ustanovení o příslušnosti jednotlivých úřadů.

V otázce zřizování a upravování veřejných prostranství staly se změny značné a důležité, jinak hlavní zásady osnovy dříve slavnému sněmu podané zůstaly ve věci samé nedotčeny. Připomínaje, že o osnově provedena byla obšírná písemná a ústní anketa, že dále o ní mezi c. k. vládou a zemským výborem bylo jednáno co nejpodrobněji, a že o všech projevech, učiněných k osnově, bylo uvažováno, klade si zemský výbor za

J. Obrovský.

čest žádati: »Slavný sněme račiž schváliti připojenou osnovu zákona.«

Tato zpráva slavného zemského výboru je po mém soudu nejlepším dokladem toho, zda byla i po schůzích »Spolku architektů a inženýrů v království Českém« ve dnech 15., 25. října a 8. listopadu 1901 poskytnuta českým kruhům technickým příležitost k tomu, aby uplatniti mohli svůj vliv a uskutečniti návrhy opravné, kterých podali věru dosti.

»Obširná písemná a ústní anketa« nebyla tedy provedena o předloze z roku 1905, nýbrž o návrhu zákona z roku 1899 — tedy o návrhu, který od té doby nejméně třikrátě přepracován byl.

Tím končím, doufaje, že se mi podařilo provéstí důkaz o tom, že přes mou snahu a návrhy přímo a při každé příležitosti činěné nebylo dáno kruhům technickým vhodné příležitosti k tomu, aby způsobem, kterýž by respektován býti musel, mohly přednésti svoje námítky a zúčastniti se na vypracování technické části osnovy.

Za svou osobu srdečně děkuji za laskavou pozornost, a doporučuji mnou zde přečtený návrh k laskavému přijetí, prohlašuji zároveň, že dnešní debattou svoje spolupůsobení při celé akci zakončuji a že bych se dalších kroků nijakým způsobem zúčastniti nemohl.

K obnově radnice plzeňské.

Svého času přinesli jsme (v »A. O.« č. 6. r. 1905) současně opravné návrhy na průčelí památné radnice plzeňské.

Návrh, označený červeným kruhem, jehož původcem byl arch. prof. J. Koula, byl vzat po dobrém zdání dožadného znalce c. k. konservatora A. Wiehla za základ pro provedení.

Obec plzeňská obrátila se za příčinou dosažení státní subvence na obnovu radnice na centrální komisi pro umělecké památky ve Vídni, bez jejížto přímluvy stát žádné podpory neudílí. Centrální komise vyslovila se sic pro stavební, nikoli však pro obnovu dekorativní.

Na posudek její odpověděl navrhovatel prof. Koula, načež následovala replika centrální komise. Pro důležitost a význam objektu, o který se zde jedná, a pro seznání stanoviska, které v této otázce zaujala centrální komise, přinášíme všechny tři listiny doslovné, pokud se týče dopisů centrální komise v překladech:

C. k. centrální komise pro zachování uměleckých a historických památek.

Č. 2544.

Ve Vídni dne 21. února 1906.

Vracejíc přílohy a dopis ze dne 27. listopadu 1905, blahopřeje centrální komise úřadu purkmistrovskému v Plzni k návrhům přestavby radnice plzeňské a projevuje potěšení nad tím, že starý stav této s největší pietou zůstává ušetřen, když již z důvodů administrativních, jakož i z důvodu chatrného stavebního stavu průčelí přestavba se jeví nezbytnou.

Detail z brány u musea na Václavském náměstí.

Arch. Fanta a akad. sochař L. Šaloun.

Centrální komise chová jen obavu, zda navrhované malby na fačadě starožitnickou cenu budovy té příliš nesetrou. Zbylé stopy staré malířské výzdoby jsou příliš nepatrné, než aby dle nich dal se původní stav jejich rekonstruovati. Musely by se tudíž na průčelí nové výtvoř dáti, při kterýchž vzniká obava, že určitý charakter budovy by poškodily.

Ježto by se mohla objeviti radnice po dokonané stavební restauraci do té míry architektonicky působivou, že by malířské výzdoby mohla postrádati, klade sobě centrální komise za čest navrhnouti, by se rozhodnutí, zda mají tyto malby býti provedeny, ponechalo až po dohotovení stavebních opravných prací.

Kdyby purkmistrovský úřad souhlasil s tímto návrhem, žádá centrální komise, by k eventuálnímu jednání o této věci přizván byl její zástupce.

President Helfert v. r.

Na tento list odpověděl navrhovatel restaurace průčelí radnice plzeňské prof. J. Koula následovně:

Slavné městské radě král. města Plzně.

V odpověď k zaslánému mi dopisu, který centrální komise zaslala slavné městské radě plzeňské v příčině restaurování radnice, dovoluji si přičiniti některé poznámky:

Dle uvedeného dopisu souhlasí centrální komise s restaurováním radnice, což ostatně ani jinak býti nemůže, sice by indirektně schvalovala úplně zničení uvedené památky, která

J. Obrovský.

by bez dokonalého stavebního zabezpečení spadla, a má jen obavy, zdali by nově komponované a nově nanesené »malby fačadní« starožitnickou cenu její příliš nezastřely; předpokládá pak, že stačí stavební restaurování budovy a navrhuje, aby rozhodnuto bylo o malbách, až když stavební opravy budou na radnici provedeny.

Otázka restaurování radnice rozpadá se tedy na dva díly: na restaurování architektonického tvaru, který se konceduje, a na otázku výzdoby fačadové, která se běře v pochybnost s poukazem, že nutno při tom sáhnouti k novým výtvorům, které by byly s to charakter budovy poškoditi.

Dle mého soudu není pochyby, že by mohlo stavební restaurování celku — totiž úprava nové střechy, výměna štítů, komínů a částí attiky, uvnitř pak nové schodiště — budově úhrnem dostačiti, aby se památka ta udržela.

Bohužel ale nemá ani centrální komise v lůně svém odborníků, kteří by při sestavení úsudku a návrhu jí byli připomenuli, že ten starožitný nynější zjev patinou stáří začernalého mohutného tělesa uvedeným stavebním rekonstruováním dozná podstatnou změnu, jelikož nové ty části a pak rozličné částky na ostatní fačadě, kde nynější omítka je odutá anebo i opadlá, nelze začernalou maltou ohazovati aniž pak tak stonovati, aby zjev budovy zůstal týž v koloristickém dojmu, totiž zůstal týž jako jest dnes.

To stane se tedy, nechť již budova zůstane bez »maléb« anebo s »malbami«.

Centrální komise ve svém přípisu mluví důsledně o »fačadových malbách«, ačkoliv jest dobře známo, že na budovu projektována jsou sgraffita.

Z nepochopení či neuvědomění si rozdílu tohoto vzešel pak návrh Centrální komise, dle kterého se má o »malbách« rozhodovati až po ukončení stavební restaurace.

Každému odborníku není neznámo, že sgraffita prováděna bývají v syrové maltě a při jednom lešení; a jistě by bylo pro veškeré obyvatelstvo plzeňské komické, aby po odstranění nynějšího lešení stavělo se druhé pro restaurování budovy, kteréž postupem práce muselo by se odstraňovati a pak po odstranění téhož k vůli sgraffitům třetí, nové by se stavělo.

Centrální komise ve svém přípise mluví o »bestimmen Charakter des Baues«, který by malbami mohl býti porušen; není jasné, co si tu přeje; myslí asi nynější charakter s výše uvedenou patinou po koloristickém zjevu — ten ale, jak bylo předesláno, sám sebou padne (a je, soudím, nejméně podstatným při udržení význačné památky lidské činnosti), když budova obdrží novou omítku. Tak musí se státi při každé budově v určitých obdobích, když jest omítaná.

Hájití spuchřelou omítku na stavbách čelných ulic a náměstí měst bude asi dosti těžko i pro Centrální komisi — a tak nutno tedy uvažovati o omítce nové a charakteru budovy, až tuto novou omítku bude mít a tu nutno uvažovati především, zdali má ta hmota staré radniční budovy zů-

stati jen v rezné omítce, anebo zdali mají býti něčím ozdobeny její široké těžké plochy.

Není pochyby, že by budova ta mohla ostati v rezné omítce, ale přihlížíme-li k charakteru, který jako celek své doby měla, jako jedna z těch renaissančních radnic českých měst, které od spoda až po komíny sgraffity a malbami freskovými byly pokryty, což však nejen o radnicích uvedené doby, nýbrž i o zámcích, domech městských a všech poněkud lepších budovách platí, pak by v zájmu toho, co pro budovy podobné nade vše jest charakteristické, mohlo i na radnici plzeňské, která měla sgraffita, opět se provésti.

Za několik roků po obnově takové dostaví se jistě i náladové slášení městským prachem a sazemi, kterých není v Plzni nedostatek, a ráz budovy bude starému historickému docela blízký.

Co se týče sgraffit, lze konstatovati, že naleznou se umělci, kteří ráz komposic starých našich radnic ze stol. 17. dobře vystihnou a technicky výborně ovládnou.

Mluvílo se své doby o Alešovi a všude byla možnost toho koncedována a také jiné naše síly umělecké by se s úspěchem úkolu podobnému s nadšením věnovaly, aby v celém rázovitém zjevu zachována byla příštím časům representační a velkolepá radnice staré, české Plzně.

V Praze, dne 15. dubna 1906.

Prof. J. Koula v. r.

Když byla tato odpověď prof. Kouly sdělena centrální komisi, replikovala tato následujícím listem:

C. k. centrální komise pro umělecké a historické památky.

Č. 1336.

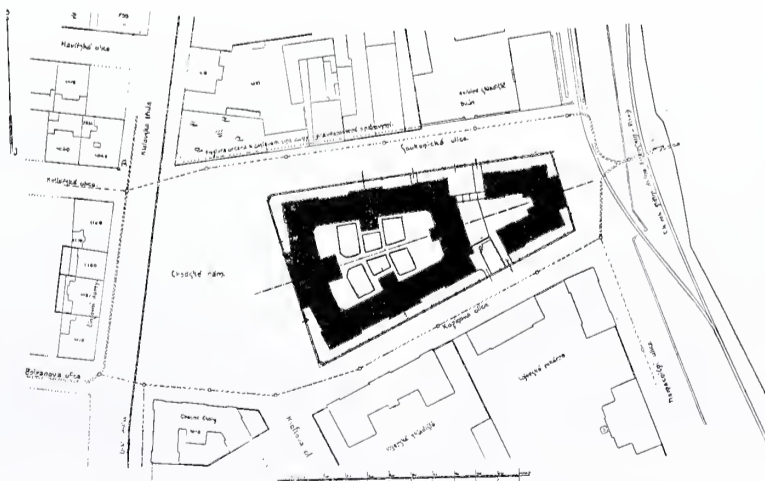
Ve Vídni dne 9. července 1906.

Purkmistrovskému úřadu města Plzně.

Vzhledem k dopisu ze dne 27. května t. r. č. 11872 jedním o rekonstrukci radnice plzeňské, jenž s díkem vzat na vědomí, klade sobě centrální komise za čest poznamenati, že její referent, generální konservator prof. Dvořák svého času s navrhovatelem přestavby radnice jednal a že týž tehdy souhlasil s tím, by konečné rozhodnutí o malířské výzdobě radnice stalo se po

dokončení stavebních restauračních prací. Centrální komise diví se tudíž, že nyní činí proti tomu námítky a to tím více, ježto celá otázka nikterakž není tak jednoduchá a jasná, jak on jí líčí. — Předně dlužno poukázati k tomu, že v projektech opravy nejsou pouze sgraffita, ale alternativně sgraffita a nástěnné malby druhdy byly patry, tak že lze právem obecně míuviti o malbách.

Než otázka ta je přece jen vedlejší, hlavní zde jest, že fačada má pokryta býti zcela novou malířskou výzdobou, při čemž je celkem lhostejno, zda tato je zcela moderní neb tak zvaná historická. Neboť že by moderní, volné napodobení nějaké staré dekorace

Průmyslová škola v Plzni.

Stavitel V. a F. Kavalírové v Praze. — III. cena.

původní stav slohově mohlo nahradit, nebude zajisté tvrdit návrhové, muž v umění a umělecké historii obeznalý. Taková moderní výzdoba byla by zfalšováním staroslavné památky, od kteréž centrální komise vidí se nucena zásadně zrazovati.

Ježto ale této komisi bylo jednak sděleno, že znovu vyzdobení průčelí jest vřelým přáním místních faktorů, — ježto prý by bez maleb všech ozdob prosté bylo — a jelikož však centrální komise jest přesvědčena, že stará, obnovená stavba radnice i bez moderních výzdob malířských jednoduše pouze svými architektonickými tvary by tak působila, že by se objevila zbytečnost moderních přídavků, z těch důvodů dovoluje si centrální komise obecnímu výboru svůj návrh ze dne 21. února 1906 znovu co nejvřeleji odporučiti, pro případ, že by se obecní výbor nechtěl rozhodnouti již předem, upustiti od malování opraveného radničního průčelí — což ovšem by bylo nejlepší.

President Helfert v. r.

Soutěžný návrh budovy obecné školy v Roudnici (předměstí Bezděkov).

Arch. Lad. Skřivánek ve Vídni. — I. cena. — Tab. č. 33.

V létě loňského roku vypsala obec města Roudnice nad L. veřejnou soutěž na novou budovu obecné školy pro své předměstí Bezděkov.

Vyhlednuto prostranné stavební místo ohraničené z jižní a severní strany sousedy, z východní strany silnicí.

Žádána společná škola chlapcům a dívkám, deset tříd, byty, tělocvična, úřadovny, kabiny. Budova odstoupiti měla od silnice.

Byty oddělití od školy, tělocvičnu od učeben, situovati největší počet tříd v nejnižších etážích, využítkovati lacinějšího druhého patra bylo mně vodítkem při půdorysu a při dispoziční průčelí — ty prosté domky bezděkovské. Chudičké ty domky v sousedství nedovolovaly, aby nové průčelí školy výstředně vystupovalo mezi nimi. Proto ta jednoduchost průčelí.

Několik větších kvádrů — nevyhlášených —, trochu zajímavostí při hlavním vchodu, markantní znamení rychle ubíhajícího, drahého času jsou jedině význačnější motivy na průčelí. Svěží zeleň kolem harmonicky doplní malebnou silhouetou celku.

Projektu tomu přiřknuta byla cena první.

Soutěžný návrh na budovu průmyslové školy v Plzni.

Stavitelé V. a F. Kavalírové v Praze — III. cena, Tab. č. 34. a 35.

Správným, konkurenčním řádu takřka ve všem vyhovujícím vypsáním soutěže získána značná řada prací, vesměs — až na malé výjimky — vážně luštěných.

Programem žádáno v podstatě následující:

Rozdělení školy ve dvě samostatné části, z nichž hlavní budova dvoupatrová obsahovati měla:

1. Učebny, sbírky a pracovny profesorů a jiné místnosti oddělení strojnického.
2. Učebny, sbírky a pracovny profesorů a jiné místnosti oddělení stavitelského.
3. Kreslírny, modelovnu a rýsovnu průmětnickou.
4. Učebnu fyziky s místnostmi vedlejšími.
5. Učebnu chemie s místnostmi vedlejšími.
6. Knihovny a ostatní kabiny.
7. Reservní učebny, tělocvičnu a místnosti administrační.
8. Byty pro ředitele, školníka a topiče.

Druhá budova jednopatrová obsahovati měla dílny a byt sluhy.

Ideové řešení návrhu je z průvodních obrazců jasné.

Klíčem celého luštění byly navrhovatelům následující důležité body:

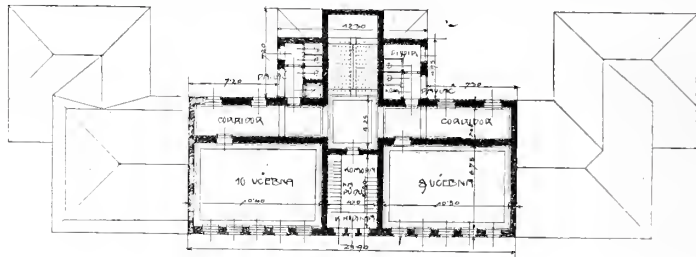
- a) Tvar budovy hlavní, jenž by v přední její části do náměstí umožnil monumentálně rozvinutí.
- b) Získati zahrádky kol hlavních front.
- c) Umístiti společné místnosti do přízemí a obě oddělení rozdělití tak, aby každé z nich zaujímalo jedno patro.

Jak těmto požadavkům projekt tento vyhověl, je z obrazů jasno.

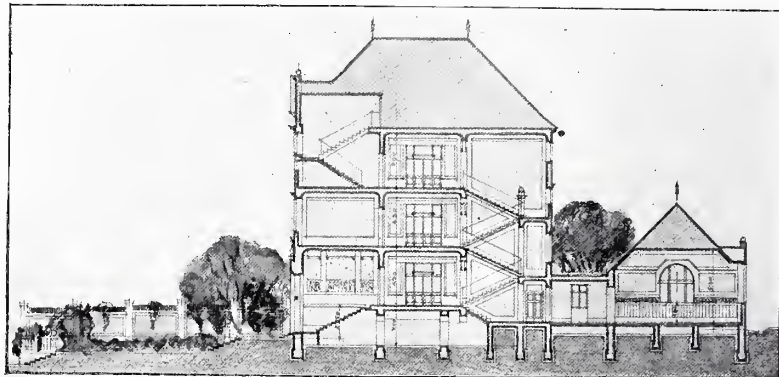
SMĚS.

Kostel v Skramníkách se sřítíl. Moderní péče o naše památky počíná nésti ovoce. Dle nyní panujícího názoru o zachování starých staveb jedná se především o udržení »starobylého zjevu památky« o zachování omšelosti či patiny. Dávají se sice edikty, že má se stavba »stavebně« zabezpečit, ale nesmí se při tom nic »slohového« nově udělati. Takové zásady ovšem se velmi líbí spořivým patronům, kteří mají z toho velké potěšení, že krom toho, co ušetří na opravy, dodají si ještě elanu lidí pokrokových, moderních. A kdo dnes nechtěl by aspoň zdáti se moderním! Bohužel má celý ten proud i svůj rub a to hodně temný: rozmohou-li se zásady, hlášané nyní z míst, jimž dle dosud platných zákonů v první řadě sluší starati se o památky říše, můžeme se připraviti na častější objevení se nadpisu této zprávy. Kostel Skramnický byl velmi zajímavá umělecká památka, pro jejíž sřícení by faktorové, jimž náležela péče o ni, měli býti pohnáni k zodpovědnosti.

Mezinárodní svaz pro zkoušení materialu technického konal podle zpráv »Schweizer. Bauzeitung« dne 11. a 12. února t. r. řádnou schůzi výborovou v Mnichově, při které dosavadní předseda, vrchní stavební rada F. Berger z Vídně předal svou funkci sjezdem nově zvolenému předsedovi inž. A. Fokovi v Kodani. Generálním tajemníkem Svazu zvolen byl dosavadní tajemník vrchní inženýr E. Reitler ve Vídni. Úlohy Svazem doposud projednané byly revidovány, ustanoveny nové komise a referenti a za nové úlohy přijaty základy pro předpisy dodávací pro měď, sádru, olej a j. Dále zvolena byla komise pro studium železem armovaného betonu, která čítá asi 35 zástupců jednotlivých zemí; předsedou její má býti pan Considère v Paříži. Ačkoliv publikace pro mezinárodní sjezd vyžadovaly velikých výloh, které arci byly částečně belgickými členy hrazeny, nebyl přece roční příspěvek zvýšen. Předseda projevil svou radost nad mnichovským německým Museem

Půdorys II. pat a.

Soutěžný návrh obecné školy v Roudnici n. L.

Arch. L. Skřivánek.

mistrovských děl techniky. Dále se rozesílají právě protokoly brusselského sjezdu. Noví členové přihlastež se u prof. F. Schüle, ředitele švýcarského ústavu pro zkoušení materialu v Curychu.

Práce potápěcí pod katedrálou winchesterskou. Zvláštní pohled poskytuje potápěč pracující pod základy katedrály, aby tuto před úplnou záhubou zachránil. Podivuhodné toto divadlo mají obyvatelé města Winchestru, jehož slavná katedrála, která veškerá stadia stavebního umění chrámového od doby Veliké Británie Římany až do reformace na sobě ukazuje, nachází se v nebezpečí sesutí. Východní část budovy, která povstala v době biskupa Godireye de Lucy v letech 1189—1204, má velice nejisté základy, a aby se zdi této části podepřely, k tomu bylo třeba přispění potápěče. Klesnutí východní části katedrály není ostatně zjevem novým, neboť bylo již před 400 lety pozorováno; ale v novější době pokročilo měrou tak znepokojující, že se město vidělo k zachraňovacím pracím přinuceno. Šetření znalců ukázala, že vinou klesnutí budovy jest nejistota půdy, která se skládá z tenké, měkké vrstvy slínové asi 10 stop pod povrchem. Pod touto vrstvou nachází se směsice rašeliny, křemelů a vody a teprve ve hloubce 16 stop narazilo se na massivní vrstvu kamene o mocnosti 6 a více stop. Nyní dělají se tam s vyčerpáním vody rašelinové dobré pokroky; prostor vody zbavený vyplní se pak cementem. Sesílení základů tvoří sice nejhlavnější, ale ne jedinou úlohu této opravy.

F. M.

ARCHITEKTONICKÝ OBZOR

V PRAZE, DNE 7. SRPNA 1907.

O domácí architektuře.

Napsal Jos. Pospíšil.

V době umělecké revoluce, jakou je doba naše, zasluhuje uvážení a bližšího prozkoumání otázka, kam konečně dospějeme a který ze směr strhne na sebe vedení v otázkách architektonického utváření

Dějiny umění v Evropě nás učí, že od doby, kdy evropští národové, jeden poněkud dříve, druhý později, dospěli takové výše kulturní, že zabývali se pěstováním umění, žádný sloh stavební nezůstal obmezen na hranice jen jedné říše, nýbrž že pěstován byl téměř všemi národy evropskými skoro současně, což znamená, že kultura všech národů evropských jest již od středověku kulturou společnou, společně vypěstovanou, že jest dílem a zásluhou všech národů evropských.

Při vši vzájemnosti kulturních styků těchto národů nemožno však přehlédnouti, že každý ze slohů stavebních doznal opět nejen u každého jednotlivého národa, nýbrž i pod různým podnětím jednotných národnostních obvodů zvláštností, jimiž se lišil od téhož slohu krajů jiných. Útvar půdy, podnebí, dočasná vyspělost v uměleckém pojmání, přirozené nadání a temperament kmenový měly tedy již od nejstarších dob takový vliv na utváření se jednoho a téhož slohu stavebního, že můžeme s dobrým svědomím mluvit, vzdor stejnosti jich původu, o slozích národních neb kmenových. Proto můžeme též zcela dobře mluvit o české gotice neb o české renaissanci, o českém a pražském baroku. Všechny jmenované slohy vyvinuly se u nás značně odchylně od těchže slohů v zemích jiných, vyvinuly se v slohy domácí.

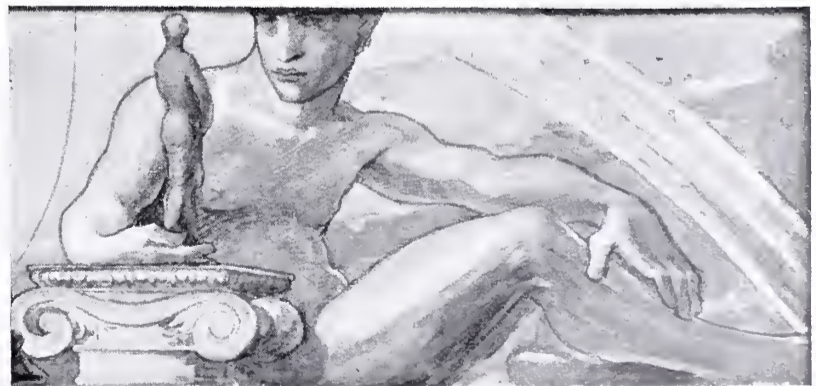
Avšak společnost, která byla tvůrkyní a nositelkou kultury, jejímž uměleckým výrazem byly stavební slohy středověké a novověké až po dobu baroku a rokoka — ta společnost zašla a s ní upadlo v zapomenutí vše, co s ní souviselo. Po venkovských zákoutích udržovala se arci po několik pokolení silou tradice aspoň upomínka na poslední zlatý věk umění, na dobu pronikavého uměleckého citění, kdy nejen v dílnách předních mistrů, nýbrž i ve výtvorech venkovských řemeslníků vál jeden duch a jedno přesvědčení co do umělecké formy. A právě této době pohrobni velkého umění barokového děkujeme v zemích českých nejedno zákoutí, ba skoro celé vesničky a celé části městeček, které při vši jednoduchosti, ponejvíce bez ornamentálního dekoru, přece plně vystihují ráz slohu, jehož jsou dětmi a při vši své slohovitosti jsou zase tak úplně českými, že nemožno si představití ladnějšího sloučení lidského výrobku s přírodou. Podobný

výsledek může však býti docílen jen při plném porozumění jak pro tvary umělé, tak přírodní a je možným jen v zemi obývané národem, jehož umělecké nadání se vyrovná úkolům nejvyšších ideálů.

Avšak i ta doba zapadla do jícnu minulosti a umělecká tradice byla zapomenuta i po venkově.

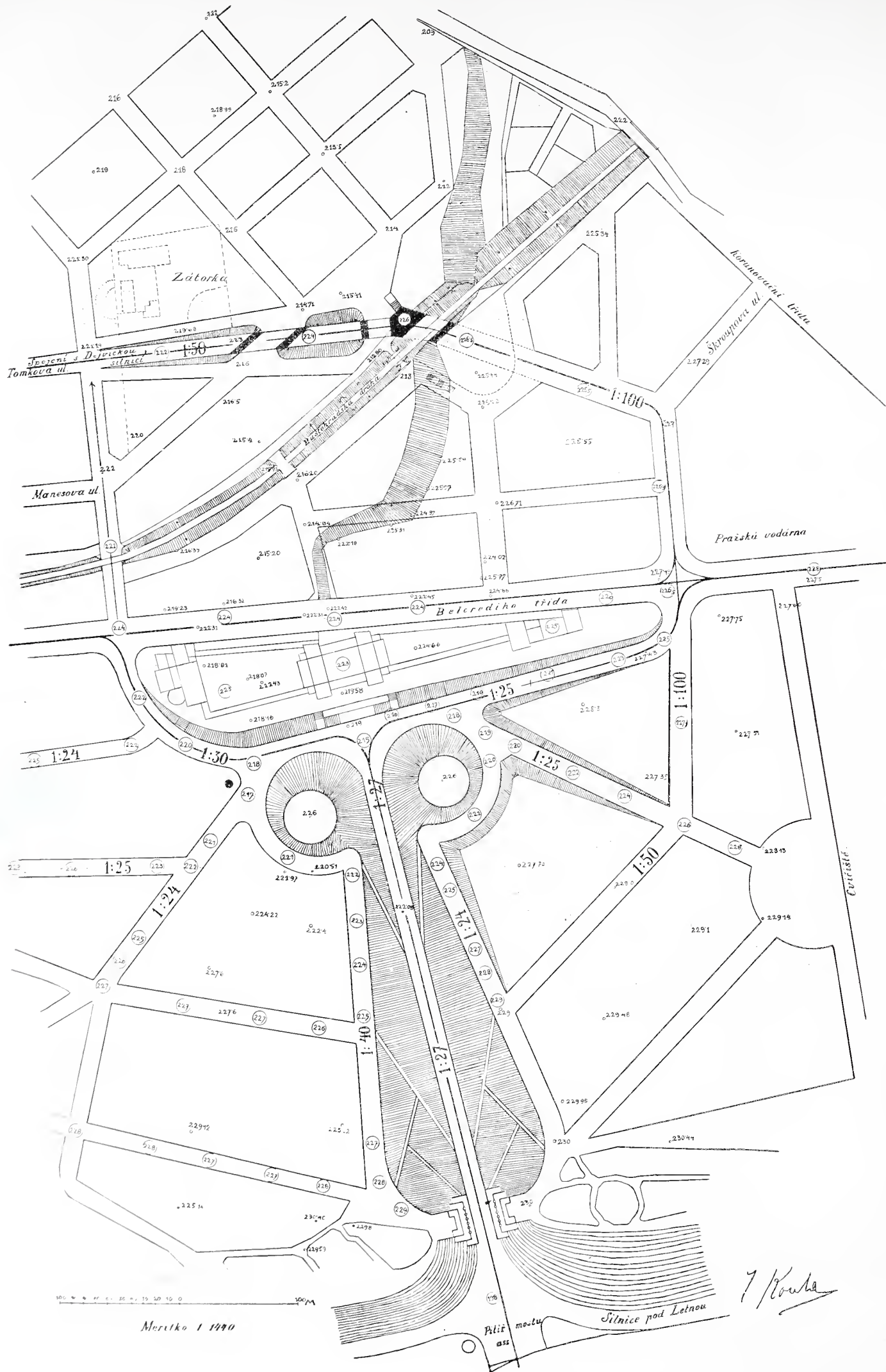
Po pádu společnosti, která byla nositelkou poslední kultury umělecké, dokázali však národové evropští, že nevymizela z nich síla životní. Nespotřebovaná jejich energie, obsažená v zálohách venkovského obyvatelstva, které užším stykem s přírodou dovedlo si uchovatí duševní rovnováhu, učinila je znovu způsobilými pro vybudování kultury nové. Doba bojů za nové cíle začala a trvá až doposud, nebyla to, hlavně s počátku, doba velikášství, nýbrž doba poctivých pracovníků, kteří zcela správně vyhledali věčně omlazující studánku antického umění a vhloubili se do jeho studia. — Celá pokolení se zrodila a opět vymřela, která jen a jen studovala s pokorným uznáním velikosti umění dávných zlatých dob. Řecké chrámy, počínaje svatyní Atheny na Akropoli až po ony v Malé Asii a jižní Itálii, římská kolosea, slavobrány, paláce, chrámy, thermy, vodovody, renaissanční chrámy a paláce italské a francouzské, později pak i naše gotické a barokové — vše bylo studováno, vše vyměřeno, nakresleno — a napodobováno. Tak to šlo až po naše dny, kdy počínají se ukazovati první červánky nového umění; jsou to však teprv první červánky a ne nová umělecká kultura! My doznáváme, že nebylo správným, co jsme činili doposud, avšak doba, která má nám dáti potřebné síly k vyhledání zlatého rouna, ještě nepřišla.

Naše doba přinesla nám celou spoustu silných dojmů, z nichž se nemůžeme vybavit; Amerika stala se novým světem kulturním, který mocí svého bohatství dovedl si zjednatí naší úcty a našeho obdivu; východní Asie nabyla pro nás významu, jehož jsme před 20 lety ani netušili. Amerika a Asie imponují nám, kteří jsme byli zabředlí v napodobování starších antických a domácích výtvorů uměleckých, originelností svého pojmání. Japonský ornament a americká farma působí na nás neodolatelně bezprostředností a naivní samozřejmostí v estetickém uplatnění účelnosti; avšak my nemůžeme upotřebiti ani toho, ani onoho v našich úplně odchylných poměrech a při úplně rozdílných podmínkách přírodních a konečně — my nechceme opět napodobovat! Cítíme svou bezmocnost, máme však nejpoctivější snahu,

Figurální vlysy ze slavnostní brány u »Můstku«.

Akad. malíř K. Klusáček.

Meritko 1:400

Polohopisný plán na úpravu Letenské pláně.
Návrh prof. J. Kouba.

propracovati se k něčemu, co zrovna tak bezprostředně a účelně působí.
(Dokončení příště.)

Výzdoba Smíchova při návštěvě panovníkově v roce 1907.

Pilony před zahradou Kinského a ulicí Karlovou.

Navrhnul arch. prof. A. Cechner. — Tab. č. 36.

Za posledního pobytu J. M. krále v sídelním městě Praze byla na programu také návštěva musea národopisného, kláštera »Sacré Coeur« a vorového přístavu na Smíchově.

Původně bylo stanoveno, by postavena byla u hranic města slavnostní brána a panovník aby byl uvítán ve stanu mezi kostelem a radnicí; na tuto výzdobu byly též provedeny veškeré potřebné nákresy. Následkem nejistoty termínu návštěvy a dále následkem vysloveného přání, by staříčkový vládce byl vítán pouze v krytých místnostech, nikoli v otevřených stanech, odpadla původně zamýšlená dekorace a soustředila se hlavně na výzdobu vstupu do zahrady Kinského a národopisného musea, ve kterém uvítala representace Smíchova panovníka, dále ulice Karlovy, v které jest klášter »Sacré Coeur« a třídy Švarcenbergovy a Královské.

Vstupy do zahrady Kinského a ulice Karlovy zdobený byly třemi 9 m vysokými pilony, na nichž plály za příjezdu císaře a krále slavnostní ohně; vyobrazení jich přinášíme na tab. č. 36.

Tesařskou práci pilonů provedla firma J. Vlnase, štukátérskou Krauman, Pikard & Simonovský, polychromii a zlacení J. Nevrlý; instalaci plynového osvětlení dodala pražská plynárna.

Návrh na úpravu Letenské pláně dle prof. J. Kouly.

Podává architekt Dr. Alois Čenský. — Tabulky č. 37. a 38.

Když prof. J. Koula své doby (27./1. 1897) předložil první projekt přímého spojení Starého Města s plání Letenskou městské radě pražské, byl též sice jako smělý a té doby neproveditelný návrh posuzován, ale přece jen úhrnem technickými kruhy a i veřejností příznivě přijat. Tehdy aktivní Uměleckou komisí města Prahy bylo konstatováno, že se jím ohlásila myšlenka originální a pro rozvoj města cenná; projekt byl pak ale navrhovatel s díky vrácen (14./1. 1898), jelikož, jak v příjise bylo uvedeno, »vzhledem ku jiným nutným podnikům a vzhledem ku velikému napětí městských financí obec pražská jej prováděti nemůže.«

Nyní po deseti letech, kdy myšlenka tehdy pronesená a zadaná stala se aktuální, kdy vzrostla a stala se takměř nevyhnutelnou a kdy také jinými činiteli, nejprve v konkurenci z r. 1902 a potom i městským úřadem stavebním rozličným způsobem spracována byla za několikeré intervence jury a Spolku arch. a inž. v král. Českém, byl prof. J. Koula konečně opět městskou radou pražskou požádán, aby také svůj projekt, na němž pracovati nepřestal, znovu předložil, dříve než k definitivnímu rozhodnutí se přikročí.

Vidíme v tom slušný ohled k prof. Koulovi jako autoru myšlenky spojení města s Letenskou plání v přímém směru, který pro myšlenku tuto tolik působil a to jak v širší veřejnosti tak i na radnici a ve Spolku arch. a inženýrů a jehož jméno jedním slovem s myšlenkou tou nerozlučně jest spojeno. Věc lze vítati nejen z ohledu, který autorské myšlence se dává, nýbrž i k vůli ocenění domácích snah na poli technickém, které při tomto velikém projektu jsou samostatně a jedině zúčastněny, ana se tu spracovává veliká technická myšlenka jen činiteli domácími, kde dvojnásob na tom záleží, aby výsledek vyzněl co nejzdařileji a tak se dokumentovalo, že dovedeme s cizinou i na poli tomto s úspěchem závoditi.

Projekt, o který nyní prof. Koula byl požádán, opírá se úplně o návrh, který před 10 lety předložil (viz Světozor, ročník 1897); jest ovšem v některých částech dopověděn a o spojení

přes dráhu Buštěhradskou rozšířen, co v prvním projektu jen sumárně bylo naznačeno. Projekt nese se za myšlenkou přímého spojení Starého Města s plání Letenskou a neřeší jen tuto, nýbrž upravuje celou tu vysokou polohu na levém břehu Vltavy, která jsouc nad samým centrem Prahy položena, zůstala pro nedostatek komunikace neoživena a nedoceněna, ač polohou svou jinak pro příští Velkou Prahu neocenitelnou se státi může a to tím spíše, že oproti řece jest neobyčejně příznivě položena. Jde tu nejen o území vlastní Letné, Bubenče, Dejvic až k Podbabě a Střešovicům, nehledě k dalšímu okolí, nýbrž a to zejména, také o pohodlné vozové spojení s hořejší VII. čtvrtí a s Hradčany, o jejichž připojení komunikační k dolejšímu městu po leta marně se usiluje. Nelze také neuvést, co nyní i městský regulační úřad uznal, že jest již úplně zjevno, že silnice Chotkova nikdy nebude komunikací první třídy, i když tramwayí bude opatřena, a že pro přímý spád v město musí se nalézt z uvedených míst nová komunikační čára, která by měla úplnou způsobilost všemi směry se rozvinouti. Tím bude průkop letenský. Tato nová komunikace, aby na vše strany se rozvinouti mohla, musí být opatřena všim, co příští její velká funkce vyžadovati bude.

Celé toto označené území ovládáno jest za jedno silnicí Belcrediho, která od Říšské brány a Střešovic podél Hradčan v mírném sestupu a téměř v rovném směru na plání Letenskou přichází a dále v VII. čtvrti jako Rudolfova třída své pokračování nalézá a v případě přemostění nádraží bubenečského stále ještě tímže směrem jako Dělnická ulice jde a s mostem libeňským bezprostředně souvisí. Jest to největší komunikační tepna levého břehu Prahy, příští nejdelší třída, jakou Velká Praha vůbec vykazovati bude.

Vedle ní ovládá toto území stejně závažně silnice Dejvická, silnicí od Generálky sesílená a na tak zvaném »Růžku« se silnicí od Podbavy jdoucí spojená.

Silnice Belcrediho nalézá se před drahou Buštěhradskou, silnice Dejvická za drahou. Dráha ta dělí polohu dejvickou i bubenečskou na dvě poloviny k velké nevýhodě celku i bude nutno nevýhodu tu úpravou polohopisnou co nejlépe paralysovati, vyrovnati.

Úkolem průkopu letenského jest tedy nejpohodlnější a nejprve před a pak i za drahou.

Hledě k těmto zásadám, přišel prof. Koula již při svém prvním projektu r. 1897 k poznání, že jedině rovné spojení v ose tehdy ještě neprovedené hlavní asanační třídy v mírném stoupání k silnici Belcrediho vedené může se státi žádoucím rozluštěním otázky.

Dle toho položil také hlavní trať a vyvodil důsledky, jak přiložený plán polohopisný dovozuje.

Vše to stalo se na rozdíl všech těch návrhů, které otázku tu po leta pomocí serpentín rozluštit se snažily, od kterýchžto řešení pak na konec v roce 1905 přece jen upuštěno bylo, aby k názoru v prvním projektu prof. Koulou již stanovenému jako jedinému vhodnému se přistoupilo.

V reprodukováném polohopisném plánu spatřujeme, že postupuje se od koty 198 n. m. na silnici u malostranského pilíře mostu asanačního k silnici Belcrediho nejprve přímo v před v ose mostu, stoupáním 1:27 až k úzkému bloku u silnice Belcrediho, na kterém dozajista by přišlo k monumentální budově, která by náležitý point de vue pohledu od města vytvořila.

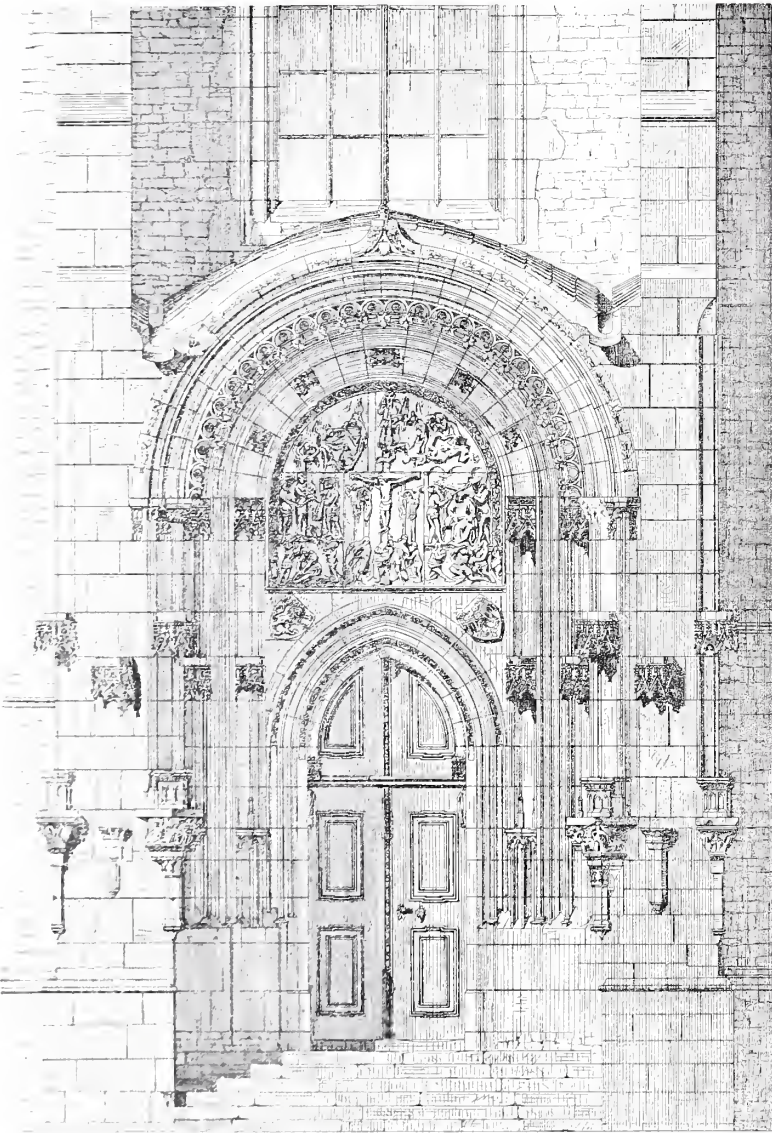
V tomto bodě rozděluje je vedení ve dva směry, kterými v mírných obloucích na levo v stoupání 1:30 a na pravo 1:25 se dostupuje na Belcrediho silnici při kotě 224 potažmo 226·5, kterážto kóta poslední by se jistě dala i na 225·5 snížit bez újmy vztahů k okolnímu terrainu, tak že by i na pravo spádu 1:30 dosaženo býti mohlo.

Stejně závažně jako dostoupení silnice Belcrediho jest i dále spojení jmenované silnice s polohou za drahou Buštěhradskou a se silnicemi Dejvickou a s ní spojenou silnicí od Podbavy, pak s hlavní ulicí bubenečskou »Pražskou« a s dolním Bubenčem.

Úkolu tomuto vyhovuje se pomocí přejezdu, vedenému nad drahou uvedenou, z místa na silnici Belcrediově, kam se pravým ramenem výstupu od Prahy bylo dospělo.

Přístup přes dráhu děje se, jak z plánu polohopisného zřejmo, na kotě 225·50, kdežto při dráze je kóta 219·70. Jest zde tedy rozdíl výšek 6·5 m, který úplně dostačí, aby při náležité konstrukci přemostění více jak 5·50 m světlé výšky pro potřebu vozby dráhy zůstalo. Na to pomocí přemostění dalšího a násypu v délce 200 m dospěje se opět v úroveň terrainu při kotě 221·50 (při spádu 1 : 50) a to přímo do prodloužené ulice Tomkovy, která opět se k Pražské ulici bubenečské připojuje a kolem domů Chumanových jdouc na silnici Dejvickou a Podbabskou přichází. Mimo to nalézají se již v první její části příslušné odbočky do dolní Bubeneče.

Rozluštění komunikace, jak tuto jest vypsáno, má tu významnou snahu, mimo počáteční částě co možno brzo do výšky okol-

Severní portál chrámu Týnského. Starý stav.

ního terrainu se dostati, aby tak vzdušně a s dostatkem rozhledu výše Letenské pláně bylo dosaženo.

Spojení takto vedené má i tu výhodu, že silnice Dejvická bezprostředně a bez stoupání a klesání, téměř v jedné rovině jdouc, přímo komunikuje také se VII. čtvrtí.

Když takto hlavní myšlenka průkopu a vedení komunikací jest podána, bude vhodno objasniti nejpodstatnější jednotlivosti luštění, které při projektu nejvíce po technické a umělecké stránce na váhu padají a jej charakterizují.

Tak dlužno všimnouti si: 1. počátku průkopu monumentální branou uzavřeného, viz reprodukci perspektivního pohledu, 2. rozluštění při přechodu na třídu Belcrediho a 3. přechod přes dráhu a údol až opět do terrainu bubenečského.

(Pokračování.)

Rodinné domky v Poděbradech.

Průčelí od arch. J. Mayera, půdorys od z. m. J. Fialy. — Tab. č. 39.

Uvádíme ukázkou z řady domků p. Jos. Fialou, mistrem zednickým v Poděbradech, prováděných, jichž architektonickou výzdobu navrhl arch. Josef Mayer ml.

Jsou to 2 přízemní nájemné domky sdružené pod jednou fačadou. Každý domek jest pro jednu rodinu — jeden o 2, druhý o 3 pokojích s příslušenstvím.

Střední risalit přinášíme zvlášť v nárysu pro jeho prolamování kol štítu, které v šikmém pohledu není dosti patrné. Nanášenou práci sochařskou prodělala firma Mayer, Popp, Riedl.

Severní portál chrámu P. Marie před Týnem.

Vyměřil a opravu navrhnul stav. Fr. Mikš. — Tab. č. 40

Portál tento s velkým tympanonem, na němž jest vytesáno ve vysokém reliefu utrpení Kristovo, jest z nejcennějších památek, kterou ze středověku máme. Spodní část jeho až pod křížovou klenbu i s tympanonem a pásem se šesti malými baldachýny pochází ze XIV. věku (druhé polovice, z téže doby jako kostel), jest mistrně provedena z jemného, zelenavého pískovce až na figurální tympanovou, jež sesazena jest z pěti opukových desek. (Z téhož pískovce jest také bohatý jižní portál chrámu sv.-Vítského, zvaný »Porta aurea« a gotický portálek na Karlově.) Vrchní část obloukového portálu s křížovou klenbou, vroubenou arkaturou a třemi baldachýny po každé straně je značně pozdější a byla dokončena ku konci XV. století. Část tato jeví všechny znaky školy Rejskovy a jest pravdě podobno, že prováděl dokončení severního tohoto portálu mistr Matěj Rejsek sám, kterýž byl tehdy učitelem při škole Týnské.

Vrchní tato polovice portálu není organicky spojena se spodní, což však jen při bedlivém zkoumání jest patrné a celkem působí portál harmonickým dojmem díla jednolitého. Když bylo postaveno lešení, mohlo se přesně teprve zjistiti dále, že figurální výzdoba na svorníku v křížové klenbě nad portálem, představující P. Marii s děťátkem, jest ze dřeva řezána a plátnem polepena a do kamenného svorníku vsazena.

Vyložené součásti zejména konsoly, baldachýny a kraby trpěly vlivy povětrnosti, kryté pak zatékáním vod dešťových. Tímto utrpěl bohužel nejvíce vzácný tympanon, jenž v levé vrchní polovici jest zvětřalý a v pravé má již i částky z pískovce, vsazené do opukové desky.

Když se hlasy o nebezpečí portálu hrozícím dostaly na veřejnost, svolala pražská rada městská — jako patron kostela Týnského — komisi znalců, jež měla zjistiti stav portálu a učiniti návrhy na záchranu jeho. Komise tato sešla se dne 3. června 1906 za účasti sochaře V. Amorta, arch. A. Cechnera, konservátora J. Heraina, v. stav. rady J. Hlávky, malíře prof. A. Liebschera, stav. F. Mikše a konserv. J. Wiehla, prohlédla zevrubně celý portál a navrhla, by se napřed vykreslil a ofotografoval, dále tympanon by se řádně vyčistil, zbavil fermežového nátěru a štukových přídavek z pozdějších oprav pocházejících a odlil; dále učiněn návrh, aby sochař J. Zálesák scházející části na odličku doplnil, dle kteréhož by pak se vytesal nový tympanon, jenž by se místo starého do portálu osadil.

Rada městská tyto návrhy přijala a svěřila dne 21. června 1906 stav. F. Mikšovi provedení potřebných nákresů a rozpočtu. Nákresy tyto přinášíme v dnešním čísle a z nich zřejmo, že má-li tato vzácná památka českého umění býti zachována, jest nutno, aby byl především zřízen řádný okap střechy kostela nad portálem (který tam dosud nebyl, což bylo z hlavních příčin zatékání na portál), aby byla střecha nad portálem bezpečně vodotěsně zřízena a dále by doplněny byly ony opadalé a zvětřalé části portálu, které lze dle dosud zachovaných zbytků, nákresů, výměr a fotografií spolehlivě dle bývalého stavu napodobiti.

Dle rozpočtu připojeného k nákresům portálu vyžadovala by jeho oprava nákladu K 21.599·5, z čehož připadá na práci sochařskou K 11.514·6.

(Dokončení příště.)

ARCHITEKTONICKÝ OBZOR

V PRAZE, DNE 4. ZÁŘÍ 1907.

Figurální vlysy ze slavnostní brány u «Můstku».
Akad. malíř K. Kiusáček.

O domácí architektuře.

Napsal Jos. Pospíšil. (Dokončení.)

Vracelo-li již hrdinům řeckých bájí dotknutí se matky země docházející sílu, pak nám ji vrátí úzký vztah k půdě domácí dojista také. Čerpejte proto z domácí půdy, čerpejte z okolí nám nejbližšího, hledejte styk s věčně krásnou českou přírodou a podívejme se zároveň, v jak úzkém styku s ní byli naši předkové, že se jim podařilo vtisknouti každému slohu architektonickému ráz té milované půdy, za niž tak často umírali! Pak pochopíme také, že americká farma možnou jest jen v Americe, v jejím podnebí a za podmínek, daných její přírodou a způsobem života tamních obyvatelů. Naučme se dary naší české přírody, staviva domácí bez přílišného umělkování a ohlížení se po vzorech cizích rovněž tak v soulad uvést s rázem okolí a s dnešními potřebami životními, jak to činili naši předkové, a brány našeho umění domácího, při tom umění vskutku moderního, budou brzy otevřeny! Pak nebude nám také třeba tvořiti stať až domnělým velikánům moderního umění, vyrostlým na půdě cizí, jak se to děje dnes.

Sledování moderních a nejmodernějších směrů dovoleno jest každému; umělec může i ve směru nejvýstřednějším projevit bez obavy své přesvědčení — jeho věci zůstanou vždycky a za všech okolností, aby vzdoroval právě silou tohoto svého přesvědčení úsudku kohokoliv; kritika oproti tomu je však povinná tyto směry sledovati, nedotknuta vášní, která žene jednotlivce do krajnosti. Jejím úkolem jest a zůstane vždy zaujmouti od prvopočátku stanovisko, které módou dne zvikláno býti nemůže; ona je povinná znáti předpoklady možného rozvoje pro budoucnost, jako je povinná nespouštět z oka v umění národa ony směry, které mu zajišťují jeho kmenový ráz pro doby příští bez ohledu na okamžité úspěchy toho kterého směru — to může klidně přenechat soukromým podnikatelům a továrníkům, kteří pro osobní prospěch stávají se větrnými korouhvemi módy.

Tato zásada neznamená omezování ani rozvoje uměleckého ani svobodné kritiky, znamená však přesné uvědomění si stanoviska národně existenčního, bez něhož nepředpokládají ani velcí národové, jako na př. Němci, zdárného rozvoje uměleckého.

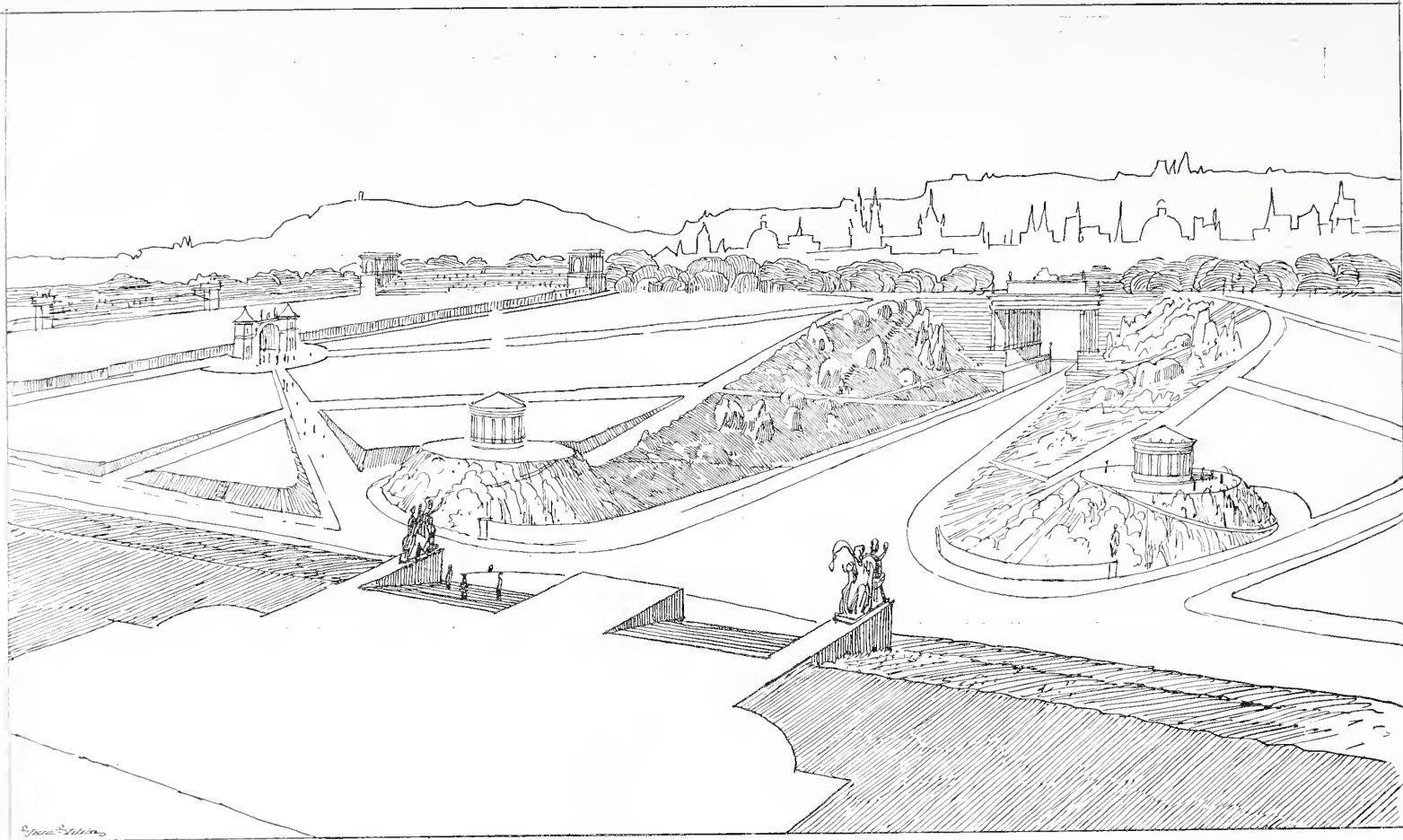
Proč nemají Němci pražádné chuti přiznati Wagnerovi vedení v otázkách uměleckých? Protože nevěří v jeho genia, aniž si nechají imponovati jeho superiorním vystupováním, které může omráčit jen Vídeňáky, jichž povrchnost od časů Schillerových se ještě nezměnila. Němcům nezamlouvá se Wagnerova architektura, protože nemluví k srdci národa, protože by musili zapřítí nej-

větší umělecko-kulturní vymoženost svou, totiž onen směr ve všech epochách domácího umění, který je činil odlišným od umění národů jiných. Při vší velikosti a mohutnosti svého národa vidí Němci ve sledování směru Wagnerova nebezpečí pro zdárný rozvoj života národního. — Máme tedy mimo Vídeňáků zůstatí pouze my Čechové oněmi, kteří pomáhají naplňováním Wagnerovy školy a pěstěním jeho směru národně úplně bezbarvé architektuře k umělé existenci? — To se snad přece nestane!

Avšak šťastná Vídeň má od krátké doby ještě jednu moderní školu pro architekturu školu Ohmanovu. Směr obou těchto škol jest různý, ba řekněme přímo protichůdný, což však zaslepeným přívržencům »moderny« nevedí, vynášeti oba směry až do nebe, jako stejně oprávněné. Nic však nemohlo by lépe dokázati neholotost moderny než toto vídeňské dvojčepěství!

Umělecká tradice, děděná od pokolení k pokolení, neexistuje více a nelze ji znovu v život uvést za stávajících poměrů životních, výdělkových a společenských. Na její místo vstoupily školy, ze kterýchžto středisk vycházejí popudy, tvořící základnu pro umělecký rozvoj naší doby. Ony jsou proto povolány v prvé řadě, aby vybudovány a vedeny ve smyslu a duchu tradic dřívějších dob, representovaly dočasnou výši uměleckou toho kterého národa, jehož umělecké středisko mají tvořiti. A to je nám doznati, že v tomto směru o naše snahy vůbec ještě postaráno není, ba dokonce, že z našeho středu nestal se ještě ani první krok, aby zjednána byla náprava. Jsme odkázáni ve směru umělecké výchovy architektonické úplně na shora jmenované školy vídeňské, v jichž duchu vychováván jest náš umělecký dorost; při tom však nepřestáváme horovati pro znovuzkříšení národní české architektury, pro zachování českého rázu měst a venkova, bez ohledu na to, že stávající poměry kupí nám v tom ohledu jen překážky v cestu, místo aby jimi snahy naše byly podporovány a doplňovány.

Přejeme-li si tedy vážně a opravdově, aby snahy naše, směřující k zachování svéráznosti našich českých krajů, k obrození a rozkvětu české a vskutku moderní architektury, korunovány byly žádoucím výsledkem, pak je nám v prvé řadě třeba domáhati se zlepšení stávajících, pro nás doposud v nejvyšší míře neutěšených poměrů. My musíme na tomto požadavku trvati proto, aby po otcích zděděné kmenové známky domácího umění stavitelského i na příště naší architektuře byly zachovány, trvati tím musíme na tomto požadavku již v zájmu naší existence národní více, čím více na něm trvají národové velcí a nepoměrně mocnější,

Perspektivní pohled polohopisného plánu na úpravu Letenské pláň s průkopem k assanačnímu mostu.
Návrh arch. prof. J. Kouly.

a to nám může zaručiti jen a jedině česká vysokoškolská akademie architektury v Praze pod vedením mužů, kteří kromě vyspělosti umělecké uchovali si vřelé cítění národní.

Po mezinárodní soutěži na palác pro mírové konference v Haagu vyhlášen byl návrh Wagnerův jeho přívrženci za nejlepší. Porota, sestávající z architektů takřka celého světa, přičkla však první cenu, jak známo, návrhu francouzského architekta, jenž volil sloh v Holandsku domácí. Tím je zároveň řečeno, že

nejčelnější architekti všech zemí uznávají správnost námi obhajovaného názoru, dle něhož ráz krajiny nemá býti porušován architekturou, jejíž cena spočívá jen v technické vyspělosti a formální bravurnosti bez ohledu na umělecké tradice toho kterého kraje.

Doplňme proto v zájmu národního umění a v zájmu svéráznosti našich českých krajů řadu naléhavých požadavků, jichž splnění očekáváme od doby nejbližší příští, požadavkem po zřízení české akademie architektury v Praze!

Návrh na úpravu Letenské pláň dle prof. J. Kouly.

Podává architekt Dr. Alois Čenský. — (Pokračování.)

Přecházejíce k detailům průkopu, počínáme monumentální branou, která by proti mostu assanačnímu vystupovala a s jeho bohatou úpravou k velkému architektonickému celku se seskupila.

Spojité zelené strání od bašty Mariánské až za most Frant. Josefa se rozprosírající byla by zde přerušena mocným novým útvarem, který novému proudu a směru cestu ukazuje.

Brána přepínala by hloubku 30 m, měla by 32 m světlosti a 22 m šířky, na kteréžto šířce nahoře v sadech promenádní komunikace našla by dostatek místa; k ní vedly by zdola výtahy osob a zboží a pomocné schodiště.

Otvor brány pak byl by oživen po obou stranách řadou sloupů, kteréž by přejaly současně také část tíže klenby.

Formy brány pro toto místo užil prof. Koula již ve svém návrhu z r. 1897 (viz »Světlozor« z r. 1897). Dle názoru jeho má tento monumentální motiv býti zevním znamením obrovského kroku rozvoje Prahy na levém břehu Vltavy, který provedením průkopu oprávněně se dá předpokládati.

Brána měla by býti přiměřeným vstupem k nově vzrostlým čtvrtím a má svou okázalou formou ukazovati k jich existenci.

O formu vstupu průkopu, když byl již přímý směr vybojován a od serpentiny upuštěno, vede se nyní usilovný boj.

V nynějším projektu stavebního úřadu pražského navržen vstup pomocí 80 m dlouhého, 16 m širokého a 10 m vysokého

tunelu, jaký byl asi své doby žádán memorandem většiny jury (Bělský, Jahn, Koula, Schulz) z roku 1902 proti menšině (Gregor, Vlček, Wiehl), která serpentinu, v pádu že by tu vůbec ke komunikaci dojíti mělo, propagovala. — (Viz »Arch. Obzor« r. I.)

Během dalších debat na radnici však většina jury přiklonila se průkopu otevřenému, jak jej již původní návrh vykazoval.

Dle návrhu s počátečním tunelem zůstala by kontinuita straně neporušena a byla by jen proti mostu dole tunelovým otvorem proniknuta. (Viz pohled na asanační most »Arch. Obzor« ročník IV., tab. 6. a 7.) Nyní, kdy máme rozhodnutí bezprostředně před sebou, jest nevyhnutelno dobře si před oči postavit, jak jeden každý z návrhů uvedených by nás uspokojil, a čeho by si bylo v zájmu Velké Prahy přáti.

Dle našeho náhledu nebude prostý tunelový otvor dostatečným umělecky závažným motivem, nehledě ke komunikačním a zdravotním výhodám, k nově povstalým poměrům; zde musí se přijíti s něčím velikolepým a význačným. To cítí dobře všichni. I ti, kteří nyní tunel propagují. Vzpomeňme jen, kolik návrhů tu bylo na rozmanité vystupující, kol tunelového otvoru a nad ním se rozkládající schodiště, či na vzhůru postupující výseky a nahoře pomocí pavillonů nebo i monumentálních budov vyvršených zakončení, kterýmiž uměleckými motivy, jež by ovšem dalších obnosů vyžadovaly, se měl tunelový vstup doplniti či vlastně

umělecky napravit, aby utvořeno bylo estheticky nutné zakončení pohledu ze Staroměstského náměstí. Z toho je patrné, ano nadevše jasno, že asi málo kdo nerušenou stráň jako uspokojující rozluštění by zde přijati mohl. (Pokračování příště.)

Nová obecná a měšťanská škola dívčí u sv. Vojtěcha v Praze-II.

Návrh arch. A. Velicha, inženýra stav. úřadu král. hlav. města Prahy. (Tab. č. 41., 42., 43. a 44.)

Původně projektována byla nová škola pro okres Svato-vojtěšský u sv. Václava, kde nyní stojí studentská kolej.

Projekt byl již v náčrtcích úřadem stavebním vypracován a úprava zevnější vzhledem ku okolí p. architektem Wiehlem navržena, když v roce 1901 přihlásil se o pozemek ten spolek pro stavbu studentské koleje. Při postupu uvedeného pozemku studentské koleje byla v komisi pronesena žádost, aby pamatováno bylo v asanačním plánu obvodu Svatovojtěšského na vhodné místo pro novou školní budovu. Žádosti té vyhověno a pro novou školní budovu vyhlédnutá byla stavební parcela na otupeném nároží ulice Svatovojtěšské a Sítkovské.

Místo to, na němž nová školní budova nyní stojí, bylo voleno pro příslušný okres, jak z příčin místních tak zdravotních a paedagogických co nejvhodněji. Škola nalézá se uprostřed svého okresu, poblíž kostela a obrácena jest hlav. průčelím ku východní a jižní straně tak, že učebny téměř po celý den vysazeny jsou přímým paprskům slunečním. Nízký protěšší kostelík sv. Vojtěcha jest jakýmsi ochráncem nové školy, neboť zajišťuje této přístup světla i vzduchu po čas svého trvání. Tiché okolní ulice nevyrušují při vyučování.

Vzhledem k velmi drahému a tudíž i v rozměrech dosti redukovánému pozemku, jakož i vzhledem k výši sousedních budov projektována nová školní budova třípatrová, náležitě rozčleněná, se zvýšenou střední částí a nižšími křídly, jež ku sousedním domům se připojují. Mezi křídla a střední budovou vloženy ve III. patře otevřené loggie, čímž docíleno markantního rozdělení hmot ve střechách. Střecha vůbec nevyvinuta, jako obvykle se to činí bez přerušení nad celou budovou, nýbrž rozčleněna na 5 částí. Podobně rozděleno celé průčelí jak půdorysně tak pohledově na 5 dílů o nesterých výškách. Půdorysně i obsahem řešena budova zcela orginelně, vzhledem ke zvláštnímu nepravidelnému tvaru pozemku a se zřetelem k nejnovějším požadavkům zdravotnickým, paedagogickým i esthetickým. (Pokračování.)

Budova Novo-Bydžovské spořitelny.

Návrh arch. Jana Vejrycha. — (Tab. č. 45.)

Jelikož místnosti spořitelny v budově radniční naprosto nedostačovaly, usnesl se správní výbor spořitelny zakoupení starou budovu č. p. 57 na nároží náměstí a ulice Andělské a postavit na místě ní novou moderní budovu.

Programem žádán v přízemí vkusný vchod z náměstí neb z rohu budovy s prostornějším vestibulem před schodištěm, na náměstí 2 krámy s písařnami neb skrovným bytem, dále byt domovníkův a průjezd k vyvážení fekalii.

V I. patře měly býti situovány místnosti pro spořitelnu sestávající: z velké účtárny spojené s místností pro obecnstvo, celkové plošné výměry 160—170 m², pokoj pro registraturu, malá hovorna, pokoj pro ředitele a zasedací síň pro výbor (asi 40 m²). Pokoj ředitelův měl míti své spojení s účtárnou, a též o zvláštní vchod mělo býti postaráno.

II. patro mělo obsahovati místnosti městského musea sestávající ze 2—3 místností větších pro sbírky a 3—4 menších pro knihovnu, archiv, pracovnu a porady, na půdě pak maličkou fotografickou dílnu pro účely musejní.

Topení žádáno centrální, umělé osvětlení elektrické.

Vypracování plánů svěřeno arch. J. Vejrychovi z Prahy.

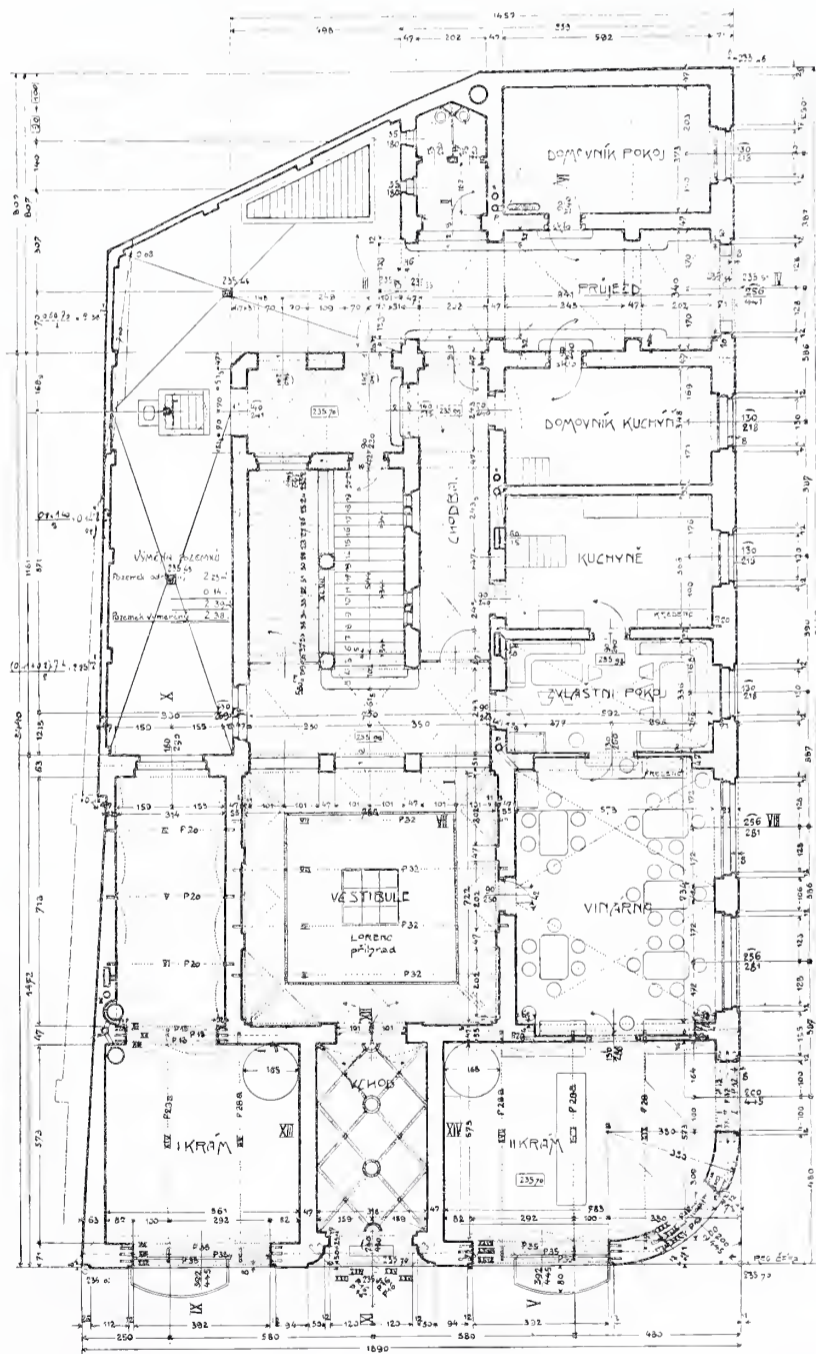
Topení voleno teplou vodou o nízkém tlaku a provedla je firma Rudolfa Maška ze Žižkova. Práci zednickou, nádenickou, tesařskou, kamenickou, pokrývačskou a dodávku železa provedl stavitel a úř. opr. geometr Alois Jedlička z Nového Bydžova.

Dále provedli: práci sochařskou Ludvík Hercl na Král. Vinohradech, práci štukatérskou Jos. Kulhánek z Hořic, práci klempířskou Karel Rašek v Nov. Bydžově, práci truhlářskou Žabka, Vydra, Majer, Purmannová, Ebrle Jos., vesměs v Nov. Bydžově, práci malířskou Zahrádka Jos. na Král. Vinohradech a Knížek v N. Bydžově, práci ze skleněné mosaiky Viktor Förster z Prahy, práci dlaždičskou a obkládací Rakovnická továrna v Praze, práci parketářskou Kefer Lud. v N. Bydžově, práci čalounickou Cerman v Semilech, práci sklenářskou Wolf a Štětka z Prahy. Železnou konstrukci dodala firma Fanta a Jireš v Praze. Vodovod zařídil Schroll Josef v N. Bydžově. Elektrické osvětlení zavedla elektrárna v N. Bydžově, lustry pak dodala firma Suda a Kotěšovec z Prahy. Nábytek dodaly firmy Strnad a Vaníček z Prahy a Žabka z N. Bydžova. — Ostatní práce vykonali vesměs živnostníci novobydžovští.

Severní portál chrámu P. Marie před Týnem.

Vyměřil a opravu navrhl stav. Fr. Mikš. — (Dokončení.)

Dne 2. března 1907 svolána opět znalecká komise, která s předloženým návrhem opravy projevila souhlas a usnesla se požádati radu městskou, by dala poříditi přesný odlitek tympanonu,

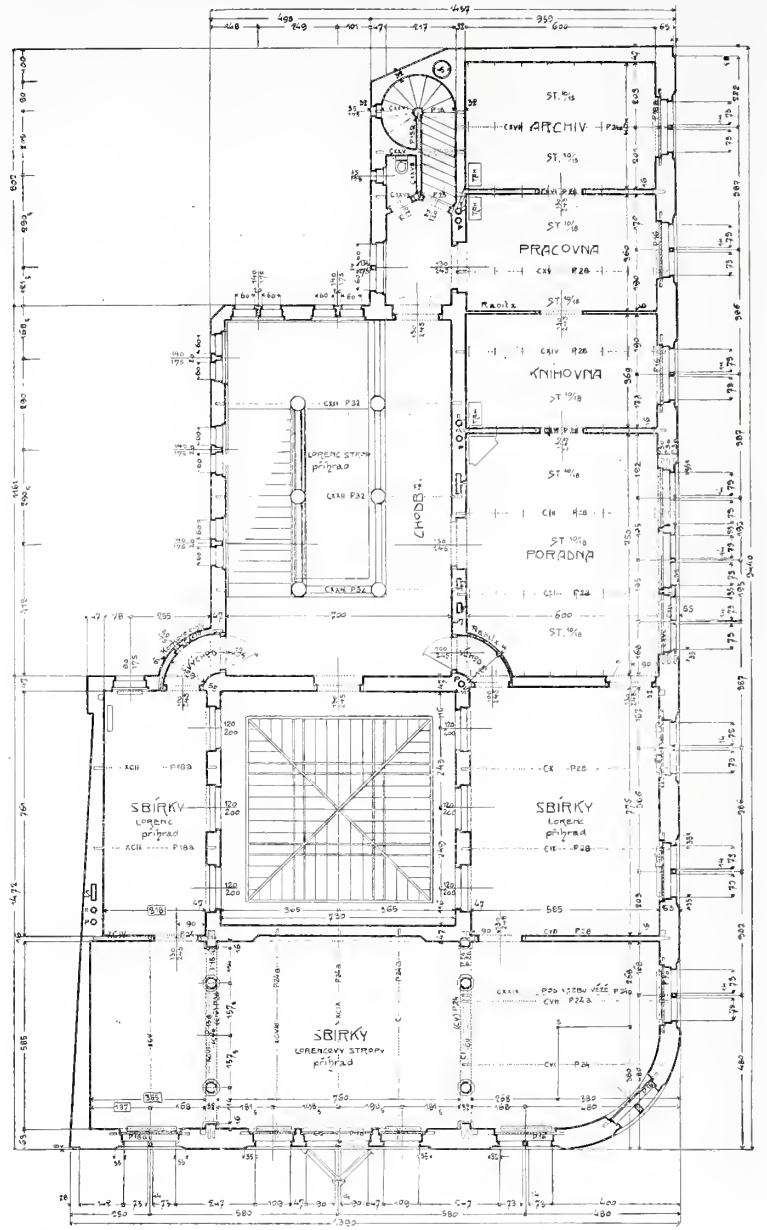
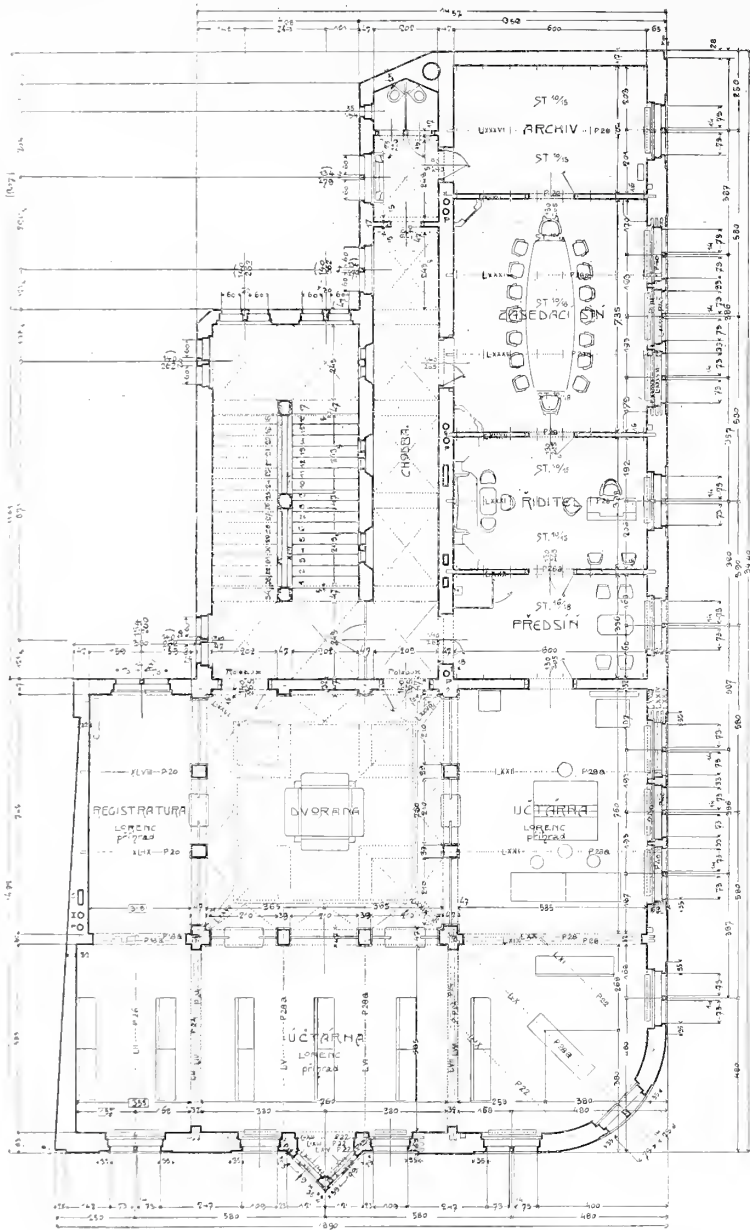
PRIZEMÍ.

Městská spořitelna v Novém Bydžově.

Návrh arch. Jana Vejrycha.

I. PATRO.

II. PATRO.

Městská spořitelna v Novém Bydžově.
Návrh arch. Jana Vejrycha.

načež teprve komise učiní návrh na jeho částečnou neb celkovou výměnu.

Pokud se figurálních částí portálu týče, tu mínění odborníků se rozcházejí. Mnozí z nich míní, že reliéf tympanonu může být zachován v té podobě, jak jest dnes, jen když se sejme a uchová v museu. Na jeho místo vsazena buď doplněná kopie. K těmto odborníkům patří i navrhovatel opravy portálu.

Jiní znalci však tvrdí, že odstranění nejcněnější část portálu, tympanon jeho, znamená zbavení nejen portál nejdůležitější jeho součástí, ale i tympanon sám na významu, kteréhož plně má jen na místě svého původního určení a nikoli v musejní síni, kde byl by bez architektonické, zde nezbytné folie své vždy jen uměleckým tosem.

Tito odborníci radí, by se v celku tympanon ponechal na svém místě a pouze zvětralé části jeho by se nově nahradily resp. doplnily.

V tomto smyslu usnesla se komise radou městskou dožalovaných znalců dne 7. listopadu r. 1906 svolaná, kteráž zároveň zjišťovala, že sochař p. J. Zalesák, jemuž svěřeno očistění portálu, neporušil stav tympanonu, když dal též umýt roztokem slabého sodnatého louhu za účelem odstranění fermežového nátěru.

Konečně by zbýval třetí způsob, který by sloužil k zachování nezbytné této památky: Uklínovati uvolněné částky, opatřiti portál

vodotěsným krytem, ale dál nic. V tomto smyslu rozumí zachování památek centrální komise vídeňská a její stoupenci v Čechách. Jest to směr moderní, který usiluje, aby se na starých uměleckých výtvorech ničeho nepřidávalo, ježto by to bylo »falšování«. Aby přítomnost nebyla zbavena požitku na dojísta interessantní pel omšelosti starých památek, mají tyto pozvolna propadávatí zkáze. Ale až se vše rozpadne — co zbyde nám z umění stavitelského našich předků? Není zde nebezpečí, že se zkázou děl upadne v zapomenutí i znalost středověkého umění, tato mocná vzpruha při tvorbě děl nových?

Co zbylo by bývalo dnes z těch málo perel středověké naší architektury, arkýřů (radničního a universitního) a věží (mostních a Prašné) a j., kdyby nebyly se zvětralé částky nahrazovaly novými?

Jak litujeme dnes, že Karlův most — na kterém z utilitních příčin několikrát již byly některé součásti vystřídány novými — zbaven byl při opravách před sta lety krásné dekorace pilířů svých, jejichž původní tvar ani odborník ze zběžných souvěkých nákresův a popisů si nedovede správně představit! Snaha zachovati pokud jen možno umělecké naše tvorby jako celky čelí nejen k ukojení nálad současných, ale chce dochovati je i pro pokolení budoucí a pro tuto stránku již má práva existence i přednosti před dekadentním vkusem dneška.

ARCHITEKTONICKÝ OBZOR

V PRAZE, DNE 2. ŘÍJNA 1907.

Architektonická úprava cvičiště V. sletu všesokolského v Praze. Stav. r. L. Čížek. — Celkový pohled.

Návrh na úpravu Letenské pláně dle prof. J. Kouly.

Podává architekt Dr. Alois Čenský. — (Pokračování.)

Stráň sama nese teprve od roku 1805 tvar spojitého celku. Tehdy nasypala vojska napoleonská podél letenské stráně valy, které vedly, až k nynější letenské restauraci nyní však z části opět jsou odklizeny. Před tím bylo tu na uvedené délce několik snížených míst mezi vystouplými skalními jádry, kteréž na starších pohledech Prahy jako řada pahrbků se jeví.

Také místo, kde se prorazí proti mostu asanačnímu tunel, anebo nad průkopem se přepne brána, jest mezi dvěma takovými skalními tělesy položeno.

Obě tato skalní tělesa vystupují po stranách obloukem v před uzavírající k vrchu mušlovitou konchu, která proti oběma kameným křídům snížena byla a dojísta měkkí strukturu skalní hmoty vykáže.

Dle toho není tedy ani důvodu, dle kterého by zde jednotnost stráně jako historická oprávněnost žádána býti musela.

Spojité stráně má nepopíratelně význam uzavřenosti, byla vždy a jest hradbou proti dolejší živé Praze; nový most a nové rozložení Velké Prahy uvádí však stráně v nový vztah k městu, otevírá se a této nové funkci, tomuto novému poměru musí býti také dán přiměřený a vzletný výraz.

O monumentální bráně dle projektu prof. Kouly bylo během let častěji uvažováno. Hned při předložení projektu městské radě pražské r. 1897 vyjádřil se ve svém dobrozdání o tomto projektu staveb rada Lindley, (viz Věstník městský z uvedené doby), že provedení její vyžadovalo by nejméně 2 až 3 miliony zlatých, a tento úsudek byl pak vzdor protestům autora v komisích městských jako správný uváděn. V témže dobrozdání stálo také mimo jiné, že skála je tu tvrdá, že by při všem průkopu musel býti počítán 1 m³ výkopu za 14 K.

Poslední posuzuje se nyní všeobecně jako velice přehnané, a v žádném projektu s takovou cenou se nepočítá; než jest na místě dovésti to nyní také o bráně samé. Jest proto nutno uvést

zde několik rozpočtových dat, jež snadno každému odborníku pravý stav věci osvětlí a náklad s takovou branou spojený v hlavní podstatě přesně vykáží.

Dříve již poukázáno bylo k tomu, že brána měla by své místo mezi dvěma pevnými skalními tělesy, které z obou stran průkop flankují. Založení obou hlavních pilířů brány či mostu nezpůsobilo by tedy nižádných nesnáží, stalo by se do nich, a obložení obou těch hmot zdívem dalo by se asi tak provésti, jako se to stalo při mohutném pilíři malostranském mostu asanačního.

Při mostu brány počítá se na konstrukci ze ztuženého betonu, který rozčlenění v architravové formy a desky antického stropu znamenitě snáší. Při zdivu brány užilo by se ve vrchní části betonu nekrytého, z části obložení, ve spodních, odstupových částech z části obložení žulového, z části obložení kyklopickým zdivem žulovým, vše v jednoduchých formách, které pro obrovské rozměry brány a pro vzdálenost, ze které celek zpravidla byl by pozorován, jedině jsou případny.

Z výměr přiloženého pohledu a řezu dají se snadno níže uvedené číselné rozvahy zjistiti.

Hmota každého z hlavních pilířů brány byla by při šířce mostu 22 m, výšce brány 32 m a tloušťce pilíře 4 m

$32 \times 22 \times 4 \dots\dots\dots 2816 \text{— } m^3$

vyšší okruh opěrných zdí dá:

a) $4 \times 12 \times 16 \dots\dots\dots 537.60 \text{ »}$

příčný pás obruby b) $26 \times 0.5 \times 16 \dots\dots\dots 208.00 \text{ »}$

nižší okruh opěrných zdí dá:

c) $4 \times 7 \times 5 = \dots\dots\dots 140.00 \text{ »}$

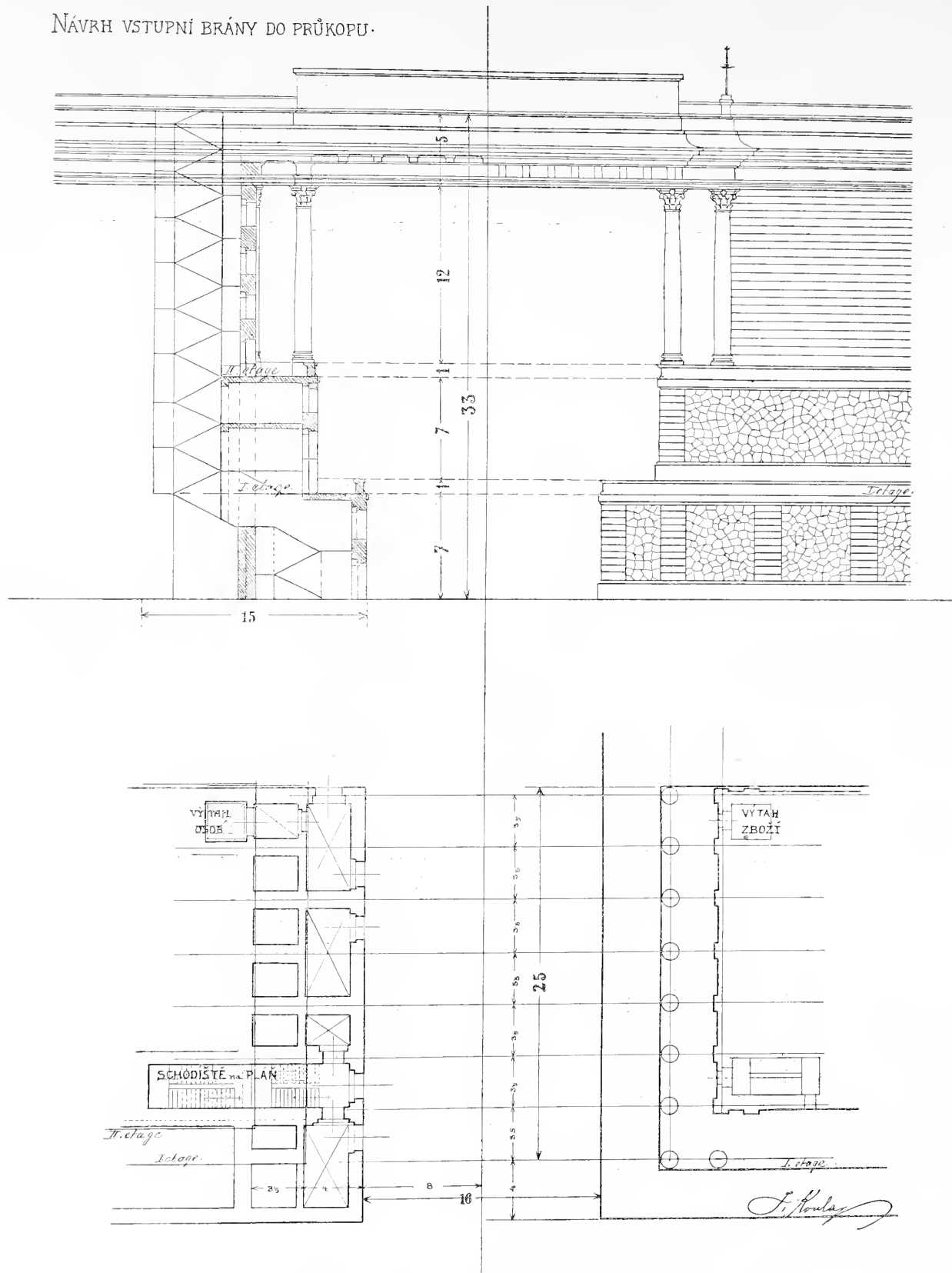
příčný pás obruby d) $30 \times 1 \times 10 = \dots\dots\dots 300.00 \text{ »}$

čelo pilířové v předu $15 \times 1 \times 10 \dots\dots\dots 150.00 \text{ »}$

čelo pilířové v zadu $15 \times 1 \times 10 \dots\dots\dots 150.00 \text{ »}$

úhrnem $\dots\dots\dots 4301.6 \text{ m}^3$

NÁVRH VSTUPNÍ BRÁNY DO PRŮKOPU.

Návrh na úpravu Letenské pláně dle prof. Kouly. — Půdorys, řez a průčelí vstupní brány do průkopu.

zdivo obou pilířů dá zaokrouheno $8600 m^3$, což činí, když počítá se 20 K za $1 m^3$ lomového zdiva nebo betonu, 172.000 K za oba pilíře.

Obložení odstupných částí brány při síle $0.40 m$ obkladu:
 dolejší odstup $45 m$ délky $\times 7 m$ výšky $\times 0.40$. . . 126.00 m^3
 hořejší odstup $30 \times 7 \times 0.40$ 84.00 »
 obložení větší části vrchního oddělení
 $30 m$ délky $\times 12 m$ výšky $\times 0.40$. . . 144.00 »
 obložení některých částí hlavní římsy 176.00 »
 úhrnem . 530.00 m^3

Dvojnásob vzato dá $1060 m^3$ a násobeno 150 K za $1 m^3$ obkladu činilo by 159.000 K, při tom dozajista nikomu neujde,

že počítáno vše při obložení s vodorovnými sparami. Při vystřídání kyklopickým zdivem přišlo by se jen asi k polovičnímu výdaji.

(Dokončení příště.)

Nová obecná a měšťanská škola dívčí u sv. Vojtěcha v Praze-II.

Návrh arch. A. Velicha, inženýra stav. úřadu král. hlav. města Prahy.
(Dokončení s tab. č. 46.)

Budova obsahuje kromě osmi moderně zařízených učeben školní lázně s příslušnou velikou šatnou, originální tělocvičnu,

amfiteatrální síň pro vyučování fyziky a lučbě, která sloužití má též ku přednáškám učitelstvu, dále 2 slunečné otevřené loggie pro pěstování květin a zotavení žactva na volném vzduchu, velkou kreslírnu s příslušným kabinetem, 2 pracovny, útulek, řiditelnou, sborovnu, 8 kabinetů přísluš. k učebnám a v každém patře zvláštní prostrannou dvoranu k odkládání šatstva a ku prodlévání dítek v dobách přestávek mezi vyučováním.

V souterrainu umístěny lázně, byt školníka se zvláštním vchodem z ulice, kotelna, dílna pro topiče, skladiště paliva, další dvě skladiště a jsou tu rezervovány též místnosti pro školní kuchyni, kdež by se dívky přiučovaly theoreticky i prakticky domácímu hospodářství, vaření, praní, žehlení atd.

Veškeré místnosti v souterrainu, dále veškeré záchody a kabinety pod loggiemi zaklenuty jsou plochými klenbami do železných nosníků. Dvorany zaklenuty jsou v přízemí a ve dvou patrech valenými klenbami s lunetami.

Ostatní stropy jsou trémové do travers zapnuté. Celý přízemek opatřen jest podlahami linoleovými na betonu s cementovým potěrem a v tělocvičně jsou pod 7 mm silným linoleem ještě korkové desky 4 cm silné.

Ve velkých školních šatnách, lázních, vestibulu a v záchodech provedeny jsou dlažby terrazzové, v loggiích dlažba betonová s cement. potěrem a s odvodněním do okapních rour se střechy. Podlahy v patrech jsou vlysové z modřínového dřeva. Stěny lázní, pilíře v šatnách, sokl vestibulu a tělocvičny, dále stěny při stupních ve schodišti obloženy jsou částečně polévanými dlaždicemi. Ve všech učebnách i kabinetech zavedena jest voda do bílých kamenných umyvadel se zvláštním přítokem a odpadem. V předsíních záchodů jest kromě výlevku též zvláštní umyvadlo podélné jako v učebnách.

Vytápění místností děje se ústředně parou o nízkém tlaku. Větrání místností jest taktéž ústřední. Mimo to jsou v útulku, v řiditelně a ve sborovně plynová kamna pro občasně vytápění těchto místností v dobách, kdy se nevyučuje a tudíž se ústředně netopí.

Osvětlení jest plynové (žárové), ve fysikální učebně též elektrické. Nábytek, vnitřní zařízení i úprava místností jest původní. Při konstrukci i zevnější úpravě nábytku hledělo se vyhovětí pokud možno základním požadavkům jak zdravotnickým tak paedagogickým i estetickým. Veškeré lavice jsou dvousedadlové se zvláštními lenochy pro každou žákyni a dají se otáčeti na strany, aby vymetání prachu pod nimi bylo usnadněno. V I. třídě, kde jsou podlahy linoleové, opatřeny jsou lavice trnoži, jinde všude jsou bez trnožů. Prostor pod pultovou deskou jest náležitě osvětlen a učitel může jej snadno kontrolovat. Tabule jsou lepenkové, vysunovací a dají se upotřebiti na obou stranách.

Podia jsou spodem otevřená a rozebírací z příčin hygienických. Kreslicí stoly opatřeny jsou vyšupovacími rámy na předlohy a deskami sklápěcími pro modely.

Nábytek opatřen sytým šedomodrým nátěrem, což na červenožlutých lakovaných podlahách modřínových dobře se vyjímá.

V obou pracovnách jsou stolky i židle modřínové, na způsob jednoduchého nábytku selského.

Celkový náklad stavební i s vnitřním zařízením a nábytkem rozpočten byl na 305.100 K.

Se stavbou započato bylo v květnu 1905; téhož roku dosažena byla rovnost a vyzdvižen krov nad celou budovou.

V září a říjnu 1906 přestěhovaly se školní dítky ze staré budovy do nové školy.

Doba stavební byla tedy velice krátká, uváží-li se, že podobné budovy takto instalované vyžadují jinde nejméně dvouleté doby stavební, ovšem ku prospěchu stavby samé.

K uskutečnění této originální školní budovy přispěli bývalý starosta JUDr. VI. Srb, nynější starosta JUDr. Karel Groš, náměstek MUDr. Ant. Štych a dále c. k. stavební rada Vrat. Pasovský, jakožto stavební inspektor, městský radní Fr. Hubáček, jakožto inspektor nábytku, městský radní V. Kasalický, jako hospodářský dozorce, staveb. rada Machulka, jakožto přednosta úřadu stavebního, pak řídící nové školy p. V. Bosáček, který při opatrování nábytku a vnitřního zařízení budovy svou radou k uskutečnění díla pomáhal.

Projektantem, vyjma centrálního topení a větrání této školní budovy byl arch. František Velich, vrchní inženýr městského úřadu stavebního, který měl též přímý dohled na stavbu. Topení a větrání navrhl městský inženýr Dr. St. Züngl.

Práce zednická a nádenická zadána byla staviteli p. Em. Lehkému. Práci tesařskou provedl p. Jos. Chroust, práci kamenickou p. Václav Žďárský, práci pokrývačskou p. Vojt. Jabůrek, práci klempířskou p. Albín Muřík, truhlářskou p. Frant. Micka, zámečnickou p. Jos. Tůma, sklenářskou p. Karel Suchý, natěračskou p. Karel Susa; modřínové palubové podlahy zadány p. Antonín Kubešovi. Dodání posklených dlaždic ku obložení stěn zadáno bylo Rakovnické továrně. Práci čalounickou a linoleové podlahy provedla firma Ant. Zeman. Zařízení vodovodu a domov. kanalisace svěřeno firmě H. Kropf.

Architektonická úprava cvičiště V. sletu všesokolského v Praze.

Dle projektu měst. stav. rady Ludvíka Čížka, docenta c. k. české vys. školy technické v Praze. S tab. č. 47 a 48.

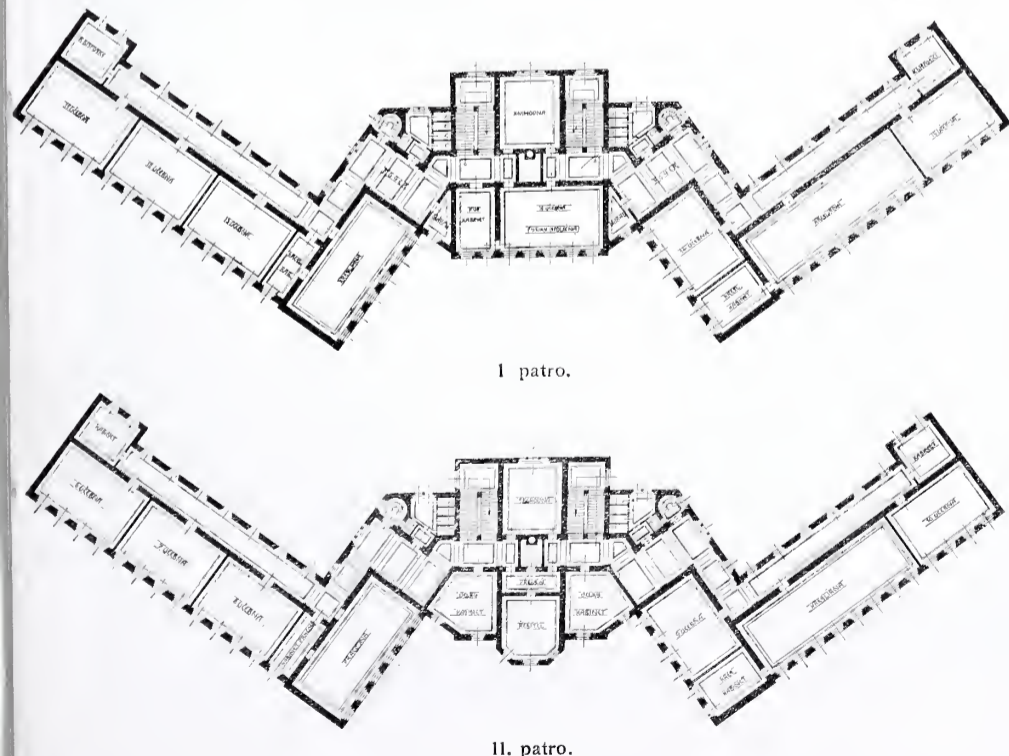
Přinášíme několik pohledů na obrovskou arénu letošního roku, v době od 15. února do 15. června, za příčinou V. sletu všesokolského na pláni letenské zbudovanou.*) Společná cvičení 8000 Sokolů před více než 50.000 diváky tam prováděná poskytla obraz nevšední, velkolepý, jemuž i cizina projevila zasloužený obdiv.

Připraviti pro obraz ten přiměřený rámec, na jehož okrajích by bylo vše to, co při divadelní budově nazýváme hledištěm, zákulisím a průčelím, bylo předním úkolem projektanta. Tu šlo o splnění řady požadavků účelnosti, k nimž družil se neposlední požadavek estetiky: soulad mezi »obrazem« a »rámcem« nemohl a nesměl býti puštěn ze zřetele, neměl-li utrpěti celek.

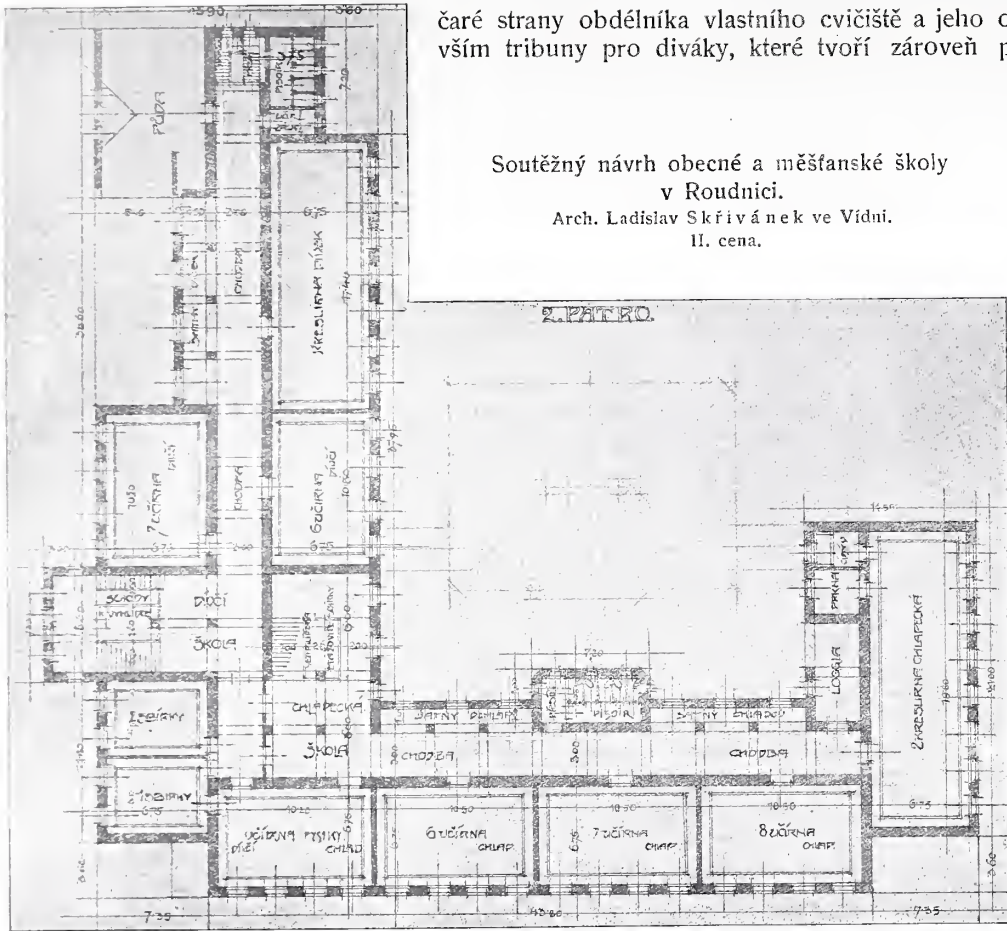
Skvělý zdar »celku« je svědectvím, že konstruktivná i architektonická úprava kolem cvičiště sletového byla zdařilou a účelnou, byť i prostředky k dosažení tohoto výsledku byly poměrně jednoduché a levné. Na složitější a bohatší provedení ani při nejlepší vůli nebylo pomysleno — prostě — pro nedostatek peněz.

Souměrnost v dispozicích celkových byla přirozeným důsledkem stavebního programu i polohy staveniště. Příchod, pobyt a odchod diváka i cvičence žádal neúprosně přehled, jasnost a jednoduchost. Proto na přímo-

*) Podrobný popis a konstrukce viz v »Techn. Obzoru« č. 25. a 26. ze dne 14. a 21. srpna t. r.

Soutěžný návrh obecné a měšťanské školy v Roudnici.
Stavitel Jan Brodský v Roudnici. — I. cena.

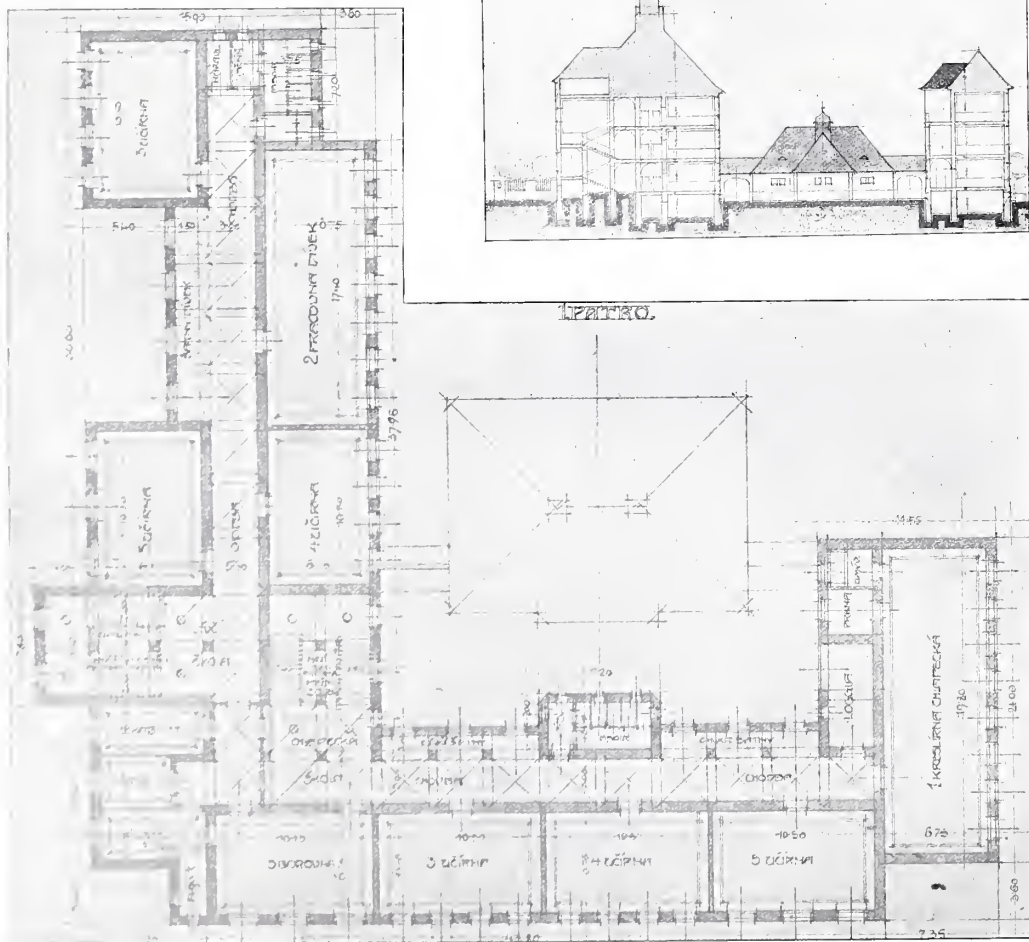

čaré strany obdélníka vlastního cvičiště a jeho osy řaděny jednotlivé objekty. — Byly to především tribuny pro diváky, které tvoří zároveň přehradu mezi cvičištem vlastním a seřadišti, na podélné ose cvičiště dvě »brány borců« nad vstupy ze seřadišť do cvičiště, na příčné ose střední brána s pavillonem pro hudbu a souměrně po obou koncích východního průčelí brány Fügnerova a Tyršova jako hlavní vstupy do arény. —

Východní průčelí přes 400 m dlouhé, sahající od sadů letenských až k silnici Belcrediho, posléze jmenovanými třemi branami ve své dlouhé linii bylo vhodně oživeno. Stěna jeho mezi branami 200 m dlouhá a 6'30 m vysoká, k níž přiléhaly na straně ku cvičišti hostince, rozdělena v pole 4 metrová, do nichž vetknuty standardy s hesly sokolskými v jeden nepřetržitý vlys splývajícími a poprsník galerie sokolské tvořícími. Průčelní stěna pak zvýšena řadou žerdí s terčí a emblemy sokolskými, které mezi sebou spojeny festony s vlajkami, čímž dlouhá a jednotvárná hrana vlysu rozčleněna a slavnostně vyzdobena. Povšimnutí zasluhuje, že místo obvyklého způsobu festonů a věnců z jehličnaté chvoje vázaných použito zde imitace z prkenných skruží s nátěrem zeleným, čímž poslouženo nejen tvaru ale i trvání této výzdoby.

Praktickou a v ohledu úpravy zevnější přiměřenou byla »slavnostní třída« 20 m široká podél východního průčelí s náležitě srovnaným a uváleným povrchem, vytýčená řadou 25 stožárů s vlajkami, štíty a trofejemi, mezi nimiž působivě vynikaly řetězové linie zavěšených pletenců chvojových.

Pozorovatele nejlépe uspokojil pohled na východní frontu této slavnostní arény asi ze vzdálenosti 300 m, odkud celou její délku bylo lze přehlédnouti i s překrásným panoramatickým pozadím Hradčan, Petřina a sadů Choťkových — point de vue, jakých byste v cizině za podobných příležitostí marně hledali. Možno říci o pohledu tom, že celá arena šťastně spočívala v kyprém lůně roucha královských Hradčan kolem ní rozloženého, o jehož sytou, od smargradu až do ultramarínu zanikající zeleň svými bělostnými plochami při jasů slunečním v náladě slavnostní se usmívala . . . (Dokončení příště.)

Soutěžné návrhy měšťanské školy chlapecké a dívčí v Roudnici n. L.

I. cena: Stav. Jan Brodský v Roudnici (tab. č. 49).
— II. cena: Arch. L. Skřivánek ve Vídni (tab. č. 50).

Návrhy tyto byly zaslány k soutěži, již účastnilo se 29 autorů. Porota, záležející z arch. prof. J. Bertla a V. Velflíka, přisoudila návrhu pod heslem »K městu líc« prvou cenu; autorem tohoto návrhu jest Jan Brodský, stavitel v Roudnici.

Projektu s heslem »Budete mně rozumět« přiznána cena druhá. Původcem tohoto prohlásil se dodatečně arch. Lad. Skřivánek ve Vídni.

Půdorysné i pohledové řešení obou návrhů, jež přinášíme pro porovnání v textu a na tabulkách č. 49. a 50., jest z obrazů patrné.

ARCHITEKTONICKÝ OBZOR

V PRAZE, DNE 6. LISTOPADU 1907.

Návrh na úpravu Letenské pláně dle prof. J. Kouly.

Podává architekt Dr. Alois Čenský. — (Dokončení.)

Most vlastní 22 m šířky \times 32 m délky má 704 m² výměry, což činí, čítá-li se 100³K za 1 m² ztužené konstrukce betonové, 70.400 K.

Při celkové rozvaze přišlo by tedy v počet:

1. Hmota vyzdění pilířů 200.000 K
2. obložení žulové 0·40 silné 159.000 »
3. most ze ztuženého betonu 70.400 »
4. 20 sloupů 50.000 »
5. attika, obruby a ohrady 40.000 »
6. dlažby 30.000 »
7. ozdoby všeho druhu 50.000 »
8. pomocná lešení 20.000 »
9. výtahy 30.600 «

úhrnem 650.000 K.

Přichází se tedy k sumě 650.000 K, která docela jinak zní, než po leta do veřejnosti vrhaná cena 2 neb 3 mil. zlatých, jak výše bylo již uvedeno; při tom poznamenati sluší, že

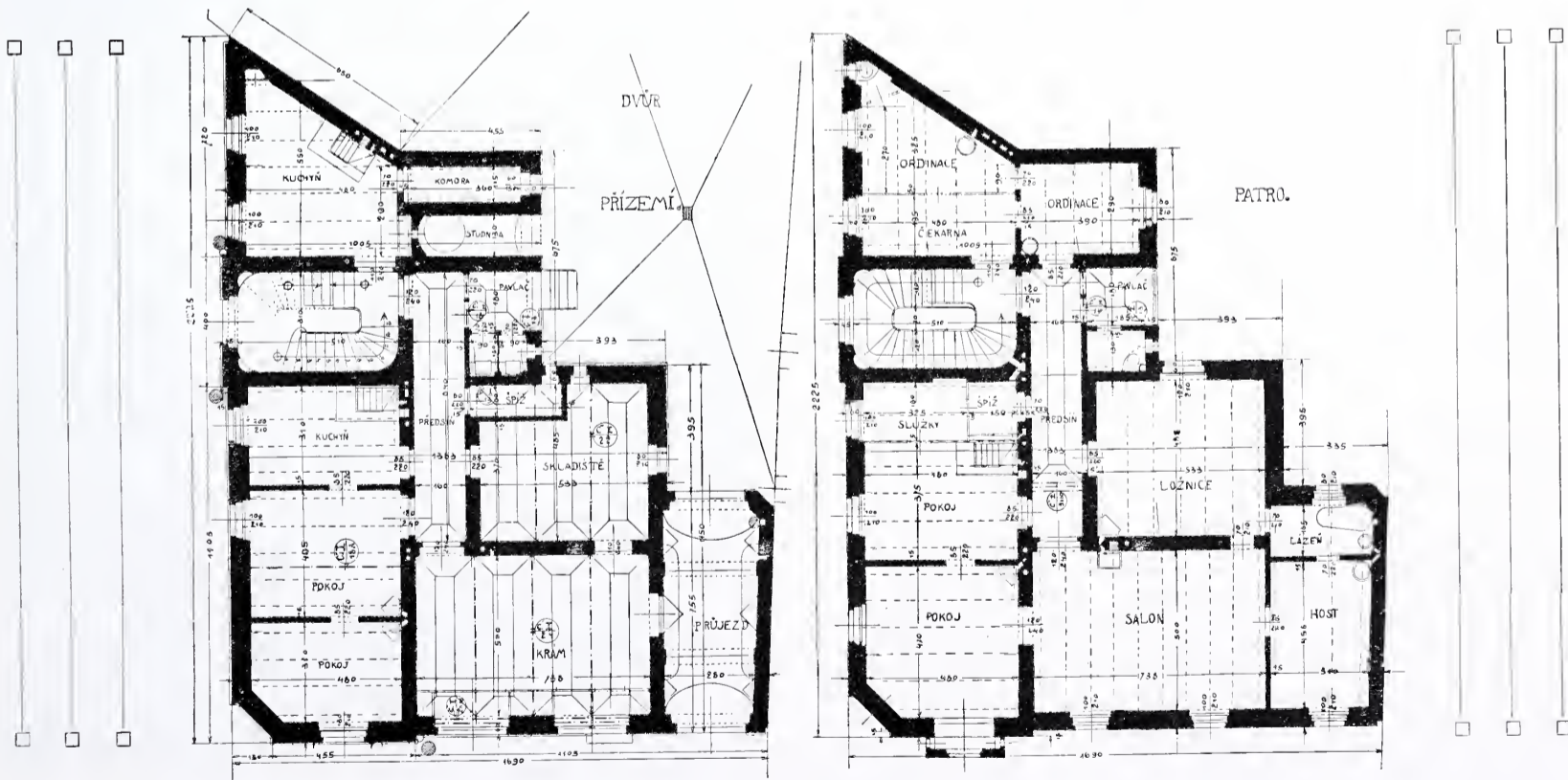
jednotlivé položky rozpočtu až nadbytečně bohatě jsou obmyšleny.

Velmi zajímavo by bylo, kdyby uveřejněním hlavní rozvahy konstruktivní a rozpočtové zamýšleného tunelu se dalo zjistiti, jak se oba navržené motivy, most nebo tunel po finanční stránce k sobě mají.

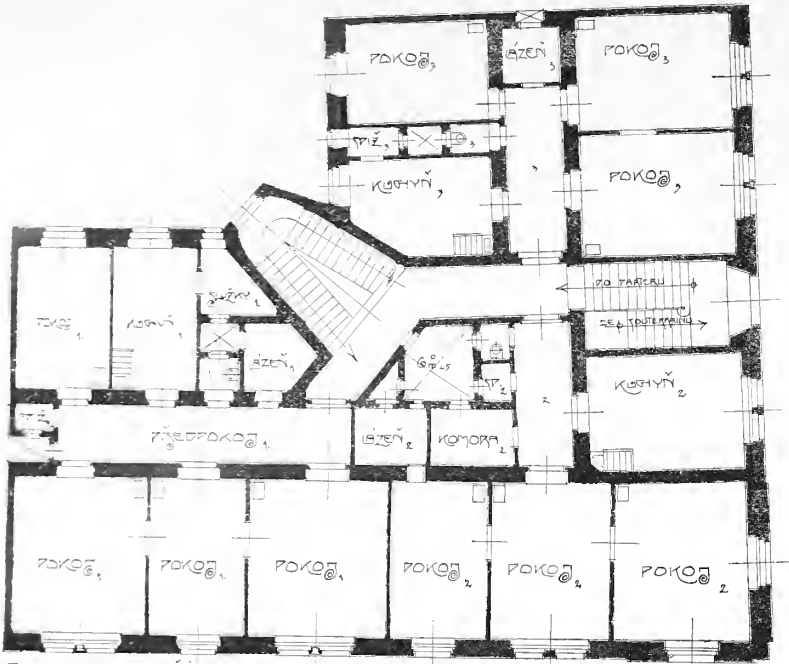
Také nelze podceniti, že z osobního i nákladového vý- tahu brány by se dalo značně těžiti a podobně i z kramů, kterých v šířce brány by se asi 12 dobře dalo umístiti.

Při otázce tunelu i to sluší uvážiti, že dle mínění geologů postavení vrstev břidly a mezivrstvy křemencové vyžadovaly by mimořádnou opatrností a nákladných opatření při jeho budování.

Silnice ve průkopu vedena jest dle projektu prof. Kouly spádem 1:27 čili 3·7 procent stoupání, kteréž jest jistě o něco mírnější než jaké stává na střední části ulice Žitné

Dům p. MUDra Č. J. v Hlinsku.
Arch. L. Skřivánek ve Vídni.

Činžovní dům v Jungmannově třídě na Král. Vinohradech.
Arch. Jar. Vondrák v Bubenči.

anebo v ulici Ječné (1 : 26), stačí tedy zúplna, aby se zde veškerá příští komunikace, jaká odpovídá hlavní třídě Mikulášské a mostu asanačnímu, dala pohodlně a v celém dosahu vyvinouti.

Svahy průkopu, navržené v 26 stupních sklonu, daly by se bez ujmy na vzhledu i stabilitě až na 35 stupňů sklonití, čímž by se pak šířka průkopu velmi značně zmenšila. Svahy ty, na park upravené, byly by i průchodnému obecnstvu velmi příjemny.

Rozhodující pro ladný a velkoměstský dojem průkopu bude rozluštění jeho při silnici Belcrediho. Státí se to musí tím způsobem, aby zde dojem celku vyvrcholil.

Musí se to státí význačným dominujícím a zakončujícím motivem, nejspíše budovou, která se k úpravě ostatku přimkne a uměleckým rozluštěním upoutá. Celý tento velikolepý podnik české Prahy nesmí ve kvalitě svého rozluštění státí pod niveau současných prací regulačních a upravovacích jiných předních měst evropských a nemůže býti jenom tak proveden jako technická otázka v polích bez povznášející a oživující myšlenky umělecké. Na krasocitné tyto potřeby v projektu prof. Kouly jest dobře pamatováno. Nad rozchodem silnice před Belcrediho třídou položen jest táhlý blok, který uvedenému účelu znamenitě hověí. Veliká restaurační budova, školy nebo jiná stavba nad schodiště architektonicky rozvinuté disponovaná, dominovala by průkopu asi jako museum král. Českého Václavskému náměstí.

Před blokem zmíněným rozvedená silnice váže se ramenem na levo i na pravo s třídou Belcrediho, odkud jest pak bezprostřední spojení na všechny strany. Otázka průkopu jest vlastně v projektu tímto rozluštěna a jest pak navázána na druhou otázku, jak postarati se o výhodné spojení z těchto míst za dráhu Bušehradskou — o čemž ve zvláštní stati dovolím si referovati.

Architektonická úprava cvičiště V. sletu všesokolského v Praze.

Dle projektu měst. stav. rady Ludvíka Čížka, docenta c. k. české vys. školy technické v Praze. (Dokončení.)

Poukazující na popis a odůvodnění motivů pro architektonickou úpravu a výzdobu jednotlivých bran v „Techn. Obzoru“, podotýkáme, že motivy ty i řešení jich jsou veskrze původní a čisté z úcele, jemuž určeny, vzešlé. To považujeme také za správné, prosté vši hledanosti a pachtění po moderně, ani čemž svéráznosti přece docíleno.

Několic číslic o nákladu celkovém a na některé význačné projekty. Celkový náklad na stavbu cvičiště činil, jak známo, asi 120.000 K, při čemž veškeré dříví zůstalo vlastnictvím podnikatelů.

Brány Fügnerova a Tyršova vyžadovaly každá za práci:

tesařskou a nádenickou (s postavením a odstraněním)	K 1050.—
čalounickou	» 262·40
malířskou	» 38·48
sochařsko-štukatérskou	» 754.—
vazačskou z chvoje	» 35.—
s květinovou výzdobou	» 90.—
písmo-malířskou s dod. kalika	» 58·40

jedna brána dohromady . . . K 3288·28.

Střední brána s pavillonem pro hudbu:

Tesařská a nádenická práce	K 4400.—
čalounická	» 293·88
malířská	» 480.—
sochařsko-štukatérská	» 829.—
vazačská z chvoje	» 119·50
výzdoba květinová	» 228.—
písmo-malířská s dodáním kalika	» 28.—

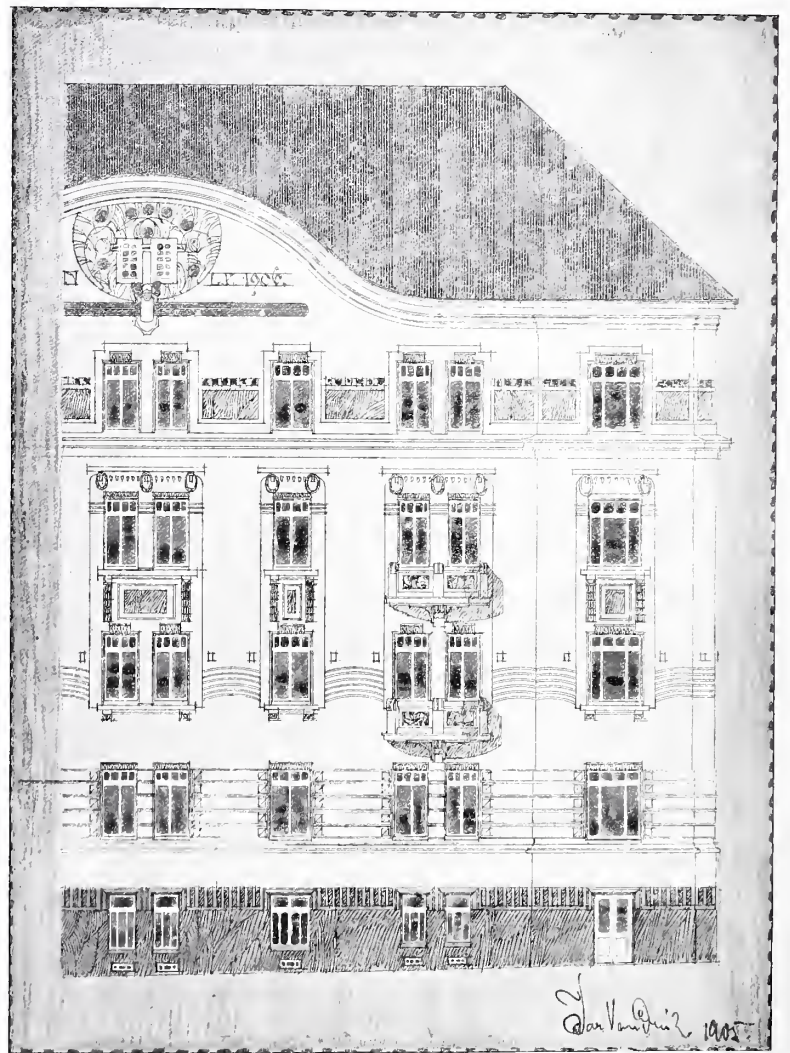
dohromady . . . K 6378·38.

Brány borců mezi cvičištěm a seřadištěm; každá vyžadovala nákladu za práci:

tesařskou a nádenickou	K 900.—
čalounickou	» 295.—
malířskou	» 30.—
sochařsko-štukatérskou	» 760.—
vazačskou z chvoje	» 35.—
s květinovou výzdobou	» 80.—
písmo-malířskou s dodáním kalika	» 40.—

dohromady . . . K 2140.—

Jak známo, slavnostní cvičiště sokolské zbudováno bylo letošního roku na pláni letenské po třetí. Po prvé stalo se tak r. 1895, po druhé v r. 1901. Bude zajímavo, zdali opět stane

Činžovní dům v Jungmannově třídě na Král. Vinohradech.

Arch. Jar. Vondrák v Bubenči.

se tak za šest let, v r. 1913, kdy připadá VI. slet všesokolský. Při stálém vzrůstu Sokolstva a účasti jeho na sletech lze vysloviti pochybnost, zdali hřiště na letenské pláni, projektované v místech nynějšího hřiště »Slavie« a na sever od něho, stačí svojí rozlohou takovému účelu, když pomýšlí se ostatní plochu Letné rozdělití v různé plochy, dílem stavební, dílem sadové a komunikační.

Dojde-li k úpravě Letné dle některého z dosavadních projektů, nezbude jiného, nežli aby Praha pomýšlela záhy na nové aspoň tak rozsáhlé prostranství jako pláň letenská, co možno blízko města položené, hojnými komunikacemi snadně dostupné. Bude ho jistě potřebí a při dobré vůli — najde se. My aspoň o něm víme a v příhodnou chvíli k němu poukážeme.

Rodinný dům

p. MUDr. Č. J. v Hlinsku.

Arch. L. Skřivánek ve Vídni.

Purkmistr města Hlinska pan MUDr. Čeněk Ježdík dal si postavit v roce 1905 na místě bývalého starého přízemního stavení na rohu náměstí jednopatrový rodinný dům, jenž měl zároveň obsahovati v přízemí krám se skladištěm a byt jeden,

event. dva menší. Místnosti přízemí a krám měly býti od bytu v I. patře a od ordinace, umístěné též v I. patře, úplně odděleny. Ordinace měla míti svůj zvláštní vchod, separovaný od onoho do obývacích místností.

Celkový náklad obnášel 43.000 korun.

Pomník na bojišti u Slavkova.

Návrhy arch. Josefa Fanty. — Tab. č. 51, 52, 53.

Na Prateckém kopci, dějišti to světoznámé bitvy u Slavkova, postaven býti má památník, o jehož zřízení starají se občané združení za předsednictví profesora p. Al. Slovák v Sokolnicích u Brna v družstvu pro zřízení pomníku na bojišti Slavkovském.

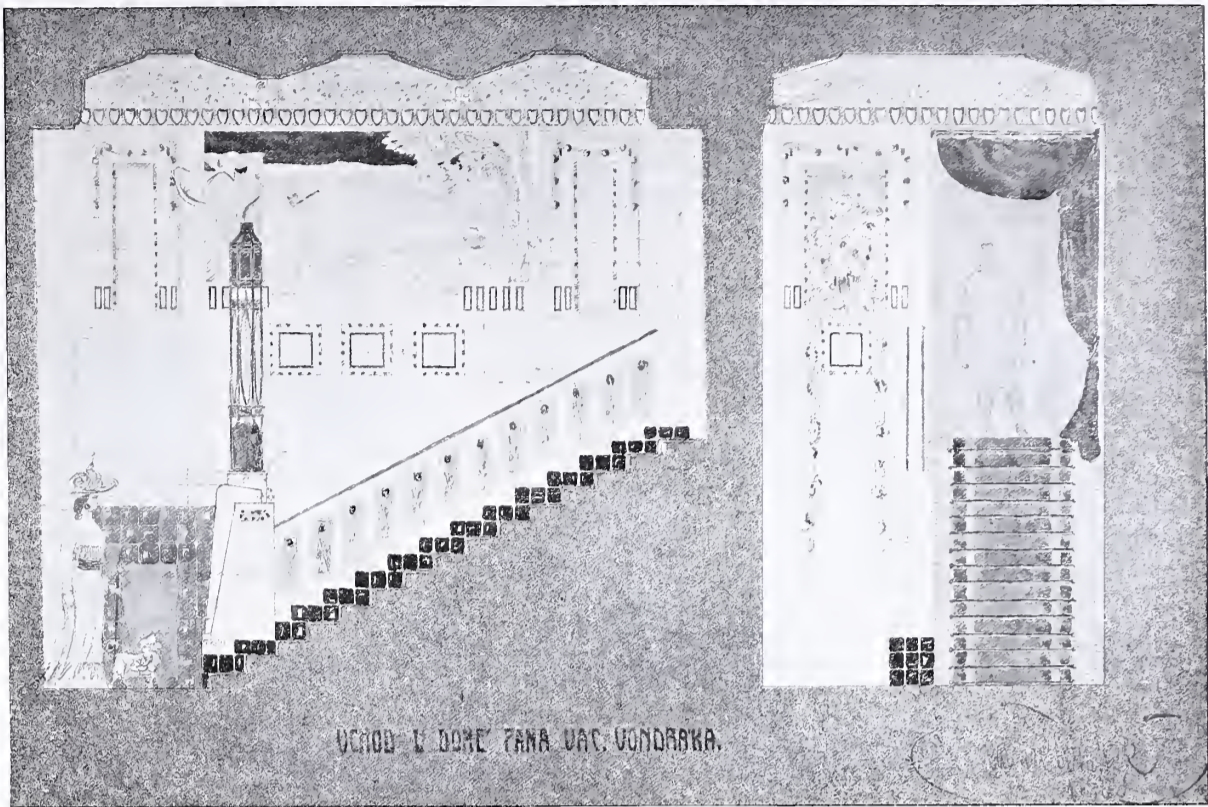
Na zmíněném kopci a na okolních polích ještě dnes stále vyorávají se kosti padlých tam vojáků. Z popudu občanů místních jedná se především o křesťanské pohřbení tělesných těchto zbytků. Proto v přední řadě jde místnímu komitétu o zřízení kostnice rázu náboženského, vedle takového křesťanského hrobu, zachovávajícího památku zde padlým vojákům i památku světoznámé bitvy jde komitétu o to, aby zachované na místě památky seskupeny byly v malém museu, které by s plány bitvy znázorňovalo návštěvníkům světodějnou událost, jejímž jevištěm bylo zdejší okolí. Z musea neb z pomníku má býti umožněn rozhled po bojišti.

Komitét pro zbudování pomníku obrátil se na prof. O. Wagnera do Vídne —*) a architektka J. Fantu v Praze se žádostí, aby umělci zhotovili pro komitét bezplatně náčrtky, které by komitétu sloužily platně pro další jednání a kroky, a zejména ku stanovení potřebného pro pomník místa, kteréž nutno jest zakoupiti, dále ku zjištění potřebného okrouhle nákladu, který kryt má býti sbírkami za pomoci státu rakouského, ruského a Francie.

Z návrhů porízených pro komitét architektkem Jos. Fantou přinášíme některé, kteréž jsme si k uveřejnění od umělce vyžádali.

— Návrh: Mohyla Smrti jest koncipován jako pomník veliké Vítězky, která na polích zdejších hojnou měla žeň. Trojbokým

*) Prof. Wagner ku žádosti komitétu odpověděl listem, kterým projevuje plné sympatie s podnikem, po jeho mínění měl by býti pomník ve slohu »císařském«, provedení žádaných náčrtků odmítl nabízej se za soudce a poradce v případě, že by komitét vypsál honorovanou soutěž mezi jeho žáky.

Vestibul v činžovním domě v Jungmannově třídě na Král. Vinohradech.

Arch. Jar. Vondrák v Bubenči.

Arch. A. Papež v Brně.

spodkem mohyly prochází se ku kostnici formy křížové kaple. Ve výklencích spodní stavby mohyly jest místo pro sbírky památek z bojiště a pro schodiště na terasu spodní stavby, odkud jest výhled na bojiště.

Návrh s označením: »Na kopci kaple, pod ní kosti hníjí, jest rázu náboženského, jak bylo komitétem touženo. Před kaplí vyvinutou na půdoryse tříbokém s klenutou kostnicí při zemi a s kaplí nad touto jest budova s museálními síněmi a rozhlednou po bojišti a bytem hřídače.

— Návrh s heslem: »Odpočinití lehké dej jim o Pane«, jest návrhem pamětního kostelíka, který by dominoval kraji z kopce Prateckého. Z předsíně kostelíka vchází se po schodech do museální síně v patře, odkud jest s balkonu rozhled do kraje a po bojišti.

Z řady návrhů architekta Fanty vybral komitéť pro zbudování po úradě odborníků návrh s heslem: Mohyla míru«, kterýž v některém z příštích čísel uveřejníme v náčrtcích, jak byly tytéž s oněmi dnes uveřejněnými a ostatními architektem Fantou předloženými komitéťu dány, aby sloužily jako pomůcka k dalším krokům a dalšímu jednání.

Soutěžný návrh na budovu obchodní a živnostenské komory v Brně.

Arch. A. Papež v Brně. — Tab. č. 54.

Budova »Obchodní a živnostenské komory v Brně« postaviti se má na rohu do ulice Mozartovy 30 m a Wieserovy 28 m. Terrain stoupá na obě strany od rohu.

Návrh obsahuje spodní přízemek, zvýšený přízemek a 3 patra.

Hlavní vchod nalézá se v ztupené části rohu (2·83 m), druhý, vedlejší, jde z ulice Mozartovy.

Pro budovu navržena jsou dvoje schodiště: hlavní schodiště trojramenné (1·80 a 1·70 m), a vedlejší, které prochází ze spodního přízemku až k půdě.

I. Spodní přízemek (3·50 m) obsahuje: 1. 2 byty sluhů o 2 pokojích s příslušenstvím, 2. byt vrátného, spojený točitým schodištěm s loží při vchodu, 3. ústřední topení se skladišti na uhlí a dříví, 4. sklepy, přináležející k bytům ředitele a sluhů, 5. skladiště na spisy a knihy zřídka potřebované.

II. Zvýšený přízemek (4·80 m) zvýšen nad terrain při hlavním vchodu o 1·50 m a obsahuje: 1. ve vestibulu na levo loži vrátného, 2. podací protokol co nejbliže vchodu, 3. pokladnu, 4. rejstřík firmový, 5. malou síň poradní pro 18 osob, 6. místnost pro sluhy, telefon, pissoir, toalety s umývadly.

V části na pravo: 1. výkladnu patentů, 2. knihovnu s kanceláří, jež projektována je co případné rozšíření knihovny o žádaných 15%, 3. registraturu. (Dokončení příště.)

Rodinný dům p. M. v Jičíně.

Architekt Mat. Blecha, stavitel v Praze. — Tab. č. 55.

Dle daného programu obsahuje tento dům byt o pěti pokojích s pohodlným příslušenstvím; v podkroví měly mítí místa dva pokoje pro hosty. K celku tomuto měla se připojit evangelická modlitebna kruchtou opatřená.

Místnosti podkrovní, jakož i modlitebna vyžadovaly zvláštní úpravu střechy, kterou navrhoval ve tvaru mansardy. Zvláštní má býti bílá a

v téže barvě natřena mají býti i okenní rámy, krytina rozumí se kůrková.

Činžovní dům

v Jungmannově třídě na Král. Vinohradech.

Arch. Jar. Wondrák.

Přinášíme v textu půdorys přízemí, detail vestibulu a průčelí do třídy Jungmannovy tohoto činžovního domu, který navržen čtyřpatrový se souterrainem s hlavním průčelím proti městskému sadu, jež zakončeno jednoduchým štítem řešeným na osu ulice Chodské z třídy Korunní vedoucí.

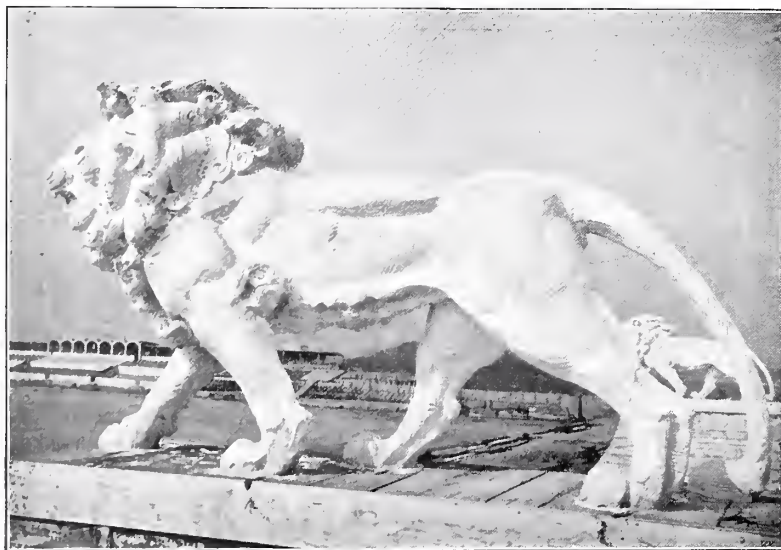
NEKROLOG.

Architekt a stavitel **Bedřich Fleischinger** zemřel dne 7. října 1907 ve věku 48 roků. Týž absolvoval německou techniku v Praze, kde v architektuře byl žákem prof. J. Zítka. Navrhoval celou řadu budov, zejména klášter milosrdných sester sv. Karla B., v Praze a v Budějovicích, pavilon knížete M. z Lobkoviců na jub. výstavě v r. 1891, pro téhož dále místnosti pro plnění léčivých vod v Bilíně a rodinnou hrobku v Roudnici. Dále průčelí domů č. 664, č. 1955. a č. 1956 v Hopfenštokové ulici v Praze-II.; obnovu vnitřku seminářského kostela v Litoměřicích, refektáře v semináři v Klementinu, románský kostel v Budějovicích. Kromě těchto prací prováděl: nové konstrukce věží v Lorettě na Hradčanech, obnovy kostelů v Mladé Boleslavi a Libochovicích, u Karmelitánů, sv. Klimenta a sv. Voršily v Praze; dále mnoho obnov barokních domů (»Faustova« domu na Karl. nám.) a paláců (Nosticovského, Buquoiského a j. v.). Zesnulý pracoval se zálibou v barokním slohu, v jehož duchu provedl kromě četných budov též mnoho interieurů v šlechtických palácích pražských. Poslední jeho prací byl návrh domu Anglických pannen v Josefské ulici, rovněž v barokním slohu. Jako umělec vynikal Bedřich Fleischinger jemným vkusem, jako člověk skromným, vždy ušlechtilým vystupováním. Jeho památce budiž trvalá paměť!

ZE SCHŮZÍ SPOLKOVÝCH.

Zimní období zahájeno v I. odboru spolku arch. a inž. četně navštívenou schůzí dne 16. října t. r., ve které předseda prof. J. Koula po uvítání členů referoval o přihláškách na výstavu r. 1908. Usneseno, v jednání o účastenství na výstavě pokračovati v příští schůzi. — V záležitosti sporu akad. sochaře V. Amorta proti prof. J. Koulovi usneseno odpověditi na dopis p. Amortův zamítavě ohledně žádaného uveřejnění zaslána pro urážlivou formu téhož a proto, že již dne 14. června v jiném časopise bylo uveřejněno. — Arch. K. Hilbert uvádí vzhledem k zprávě v č. 7. »Arch. Obzoru« ze dne 3. července 1907 o sřícení kostela ve Skramníkách chronologický postup jednání o záchranu tohoto starobylého kostelíka. Z dat uvedených arch. Hilbertem vychází na jevo, že již v r. 1905 předloženy byly centrální komisi dva návrhy na opravu kostela, od místního stavitele a od stavebního oddělení c. k. místodržitelství v Praze. Oba návrhy centrální komise ve svém dobrozdání zamítla a vyžádala si nových podrobnějších dat o stavu kostela. V r. 1906 sice projevila souhlas s jistými opravami — než i ty se neprovedly dosti včasné, tak že kostel dle referátu konservatorova ze dne 7. června 1907 se zatím sřítíl. Na to bylo v delší debattě konstatováno, že z uvedených dat jest jasno, že nebyl odpor centrální komise v r. 1905, byl by se kostel dal jistě zachrániti. Při té příležitosti byly arch. F. Koulou a F. Mikšem pronešeny trpké stížnosti do postupování generálního konservatora pro Čechy p. dra. Dvořáka, který mnohé návrhy oprav českých památek zamítá šmahem, kdežto jiné — v nichž rovněž pronikavé doplňky se navrhují — schvaluje a podporuje — tak že se zdá, že nikoli věcně, ale osobní důvody u něho rozhodují.

Ve schůzi téhož odboru, konané dne 30. října t. r. bylo jednání o eventuelním účastenství skupiny na komorní výstavě r. 1908 odročeno na dobu pozdější. — Na dopis pražské rady městské, oznamující svolení k zapůjčení plánů úpravy Podskalí do přednášky ve spolku arch. a inž., bylo usneseno vyčkati návratu spolutvorce pomníku Palackého, prof. St. Suchardy. Dále bylo sděleno oznámení o zamýšlené výstavě architektonické ve Vídni dne 18. května 1908 u příležitosti zahájení 8. mezinárodního kongressu architektův. Usneseno obeslati tento kongress až dojde pozvání.

Architektonická úprava cvičiště V. sletu všesokolského v Praze.

Model lva na bráně borců (3·20 m dl.).

Akad. sochař J. Drahoňovský.

ARCHITEKTONICKÝ OBZOR

V PRAZE, DNE 4. PROSINCE 1907.

Slavnostní výzdoba král. hlav. města Prahy za pobytu Jeho Veličenstva v dubnu 1907. — Figurální vlysy ze slavnostní brány u musea od akad. malířů K. Klusáčka a J. Obrovského.

Soutěže architektonické.

Napsal stavitel František Kavalír.

Vypisování veřejných soutěží na získání ideového luštění stavebních objektů, regulací měst, interiérů atd. má dalekosáhlý význam výchovný a v neposlední řadě i význam národohospodářský.

Podporuje se jimi domácí produkce a obnosy na soutěž vynaložené stonásobně bývají nahrazeny. Umožňují proudění nových myšlenek a vynášejí na povrch mladé talenty, jež by při našich malých poměrech ztěžily nalezení příležitosti uplatnění svých vědomostí.

Krátce, význam veřejných soutěží je všeobecně uznáván a nelze schvalovati hlasů o jejich odstranění.

Bohužel, naše samosprávné korporace namnoze nepochopily důležitý význam soutěží a tyto buď nevypisují, ponechávajíce luštění obtížných mnohdy úkolů místním, ne vždy dostatečně kvalifikovaným odborníkům, nebo vypisují soutěže tak nedbale, že výsledek bývá stejně negativní.

Nesprávné vypisování soutěží, najmě na venkově, spadá také na vrub neznalosti řádu konkurenčního, přijatého všemi odbornými korporacemi v Rakousku.

Tresť tohoto je asi následující:

»Účelem veřejné soutěže jest získati pouze náčrtky, kterých k objasnění podaného návrhu nevyhnutelně jest zapotřebí, a přibližného rozpočtu, sestaveného dle plošného nebo prostorového obsahu.

Program soutěžního řízení obsahovati má udání o plošných výměrách požadovaných místností, situační plán staveniště, po př. fotografie okolí projektované budovy, měřítko návrhu, čas a místo dodání, výši odměny a jména znalců návrhy posuzujících. Konečně lhůtu, kdy porota výrok svůj pronese.

Ceny pro stavby pozemní řídí se dle nákladu stavebního. Při objektech do 20.000 K stavebního nákladu obnášeti má I. cena 1% celého obnosu, do 30.000 0.7% a výše nejméně 0.5%. Cena II. obnášeti má vždy 0.75%, III. 0.5% ceny I. Ceny uděleny býti mají relativně nejlepším návrhům.

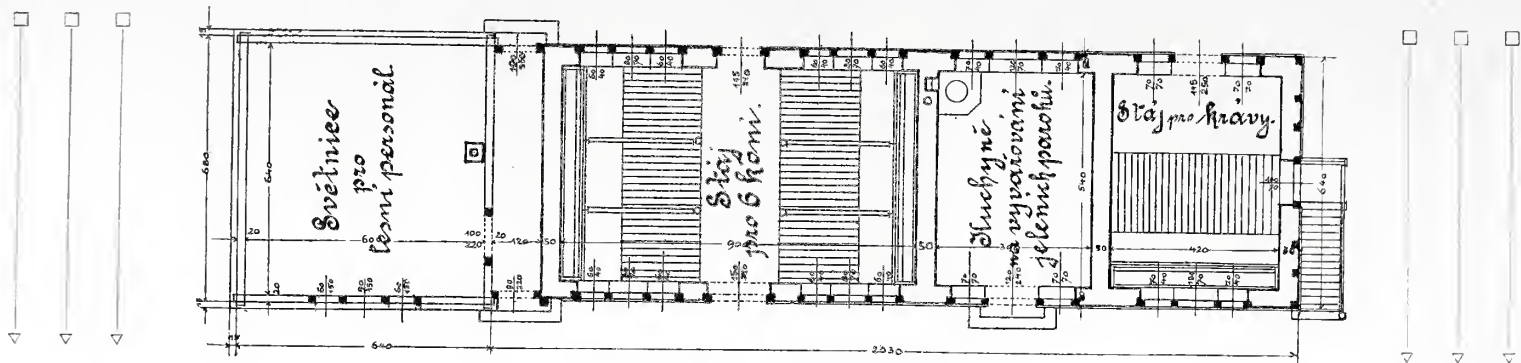
Porota sestávati má z odborných, náležitě kvalifikovaných a nestranných znalců.

To jsou asi stěžejné body konkurenčního řádu.

Jaké jsou vady většiny vypsaných soutěží?

V první řadě jest to měřítko návrhů. Žádány jsou namnoze plány tak propracované, aby jich bylo možno použiti již ku stavbě, a staly se případy, že bylo i detailních rozpočtů žádáno. Co drahého času promrháno na práci v základní myšlence pochybené, neboť detailem již nemožno chybu napravit. Je tedy naprosto zbytečno žádati návrhy v měřítku větším nežli je k znázornění myšlenky třeba.

V druhé řadě jsou to ceny, jež zpravidla neodpovídají hodnotě žádaného návrhu. Bývají to mnohdy směšné obnosy

Budova pro stáje p. A. D. v Antal-Völgö na Slovensku. — Půdorys.
Arch. Dom. Fey v Uh. Hradišti.

a připomínají tak mimoděk na »zlaté dobré časy«, kdy mistr od kružítky přijal za »nástin« patricijského domu velkolepý honorář — 5 zl. —

Malými odměnami není soutěži nikdy poslouženo, spíše naopak. Znemožňuje se tak účast na soutěži odborníkům skutečně kvalifikovaným, vyzbrojeným dostatečnými vědomostmi odbornými. Taková soutěž bývá obelána pracemi diletantů, lidí polovičních a povrchních charakterů, kteří laciným způsobem získají malý sice žold, za to ale problematický kus »také slávy«, za kterou se v prvé řadě honí.

Nejvíce stěžováno na poroty, a právem. Nemůže také být konkurujícím lhostejno, kdo práce jejich posuzuje. Některá soutěž na př. obelána je řadou prací značně vyspělých a v takových případech bývá úkol poroty nadmíru zodpovědný, neboť je mnohdy opravdu neskutně, vystihnouti přednosti toho kterého návrhu a správně pochopiti intence jich autorů. Konečné rozhodnutí spočívá přec jen na subjektivním názoru členů poroty a proto je nutno, aby to byly vždy osoby bohatých vědomostí odborných a naprosto nepředpojatí.

Dala by se uvést značná řada soutěží, jež nepřinesly kýženeho výsledku jen a jen nedopatřením či neschopností členů poroty.

Konečně je také nutno důrazně promluvit o tom, komu má být svěřeno detailní vypracování návrhu a vrchní dozor na prováděnou stavbu. Nemůže to být nikdo jiný, nežli autor vítězného návrhu, neboť jedině on jest oprávněn myšlenku svou dále rozvinouti a propracovati. V opačném případě je to vždy zřejmé porušení autorského práva a je opravdu s podivním,

nutno-li u nás bojovati teprve o zásadu všude jinde samozřejmou.

Byla by to dlouhá kapitola, kdybychom výše uvedené nedostatky soutěží doložili příklady.

Je tedy nutno, aby v zájmu důstojnosti stavu a obecného prospěchu vůbec odborné korporace i jednotlivci nezapomínali na tento důležitý detail otázky sociální. Všimějme si pilně vypsaných soutěží, poučujme korporace soutěže vypisující o jich důležitosti. Vhodným rozšířením konkurenčního řádu a články v listech denních a krajských dalo by se mnoho dosíci. Komise sestávající z delegátů všech odborných spolků, jež by soutěže siedovala, byla by na místě.

Ve společných zájmech — spojenými silami!

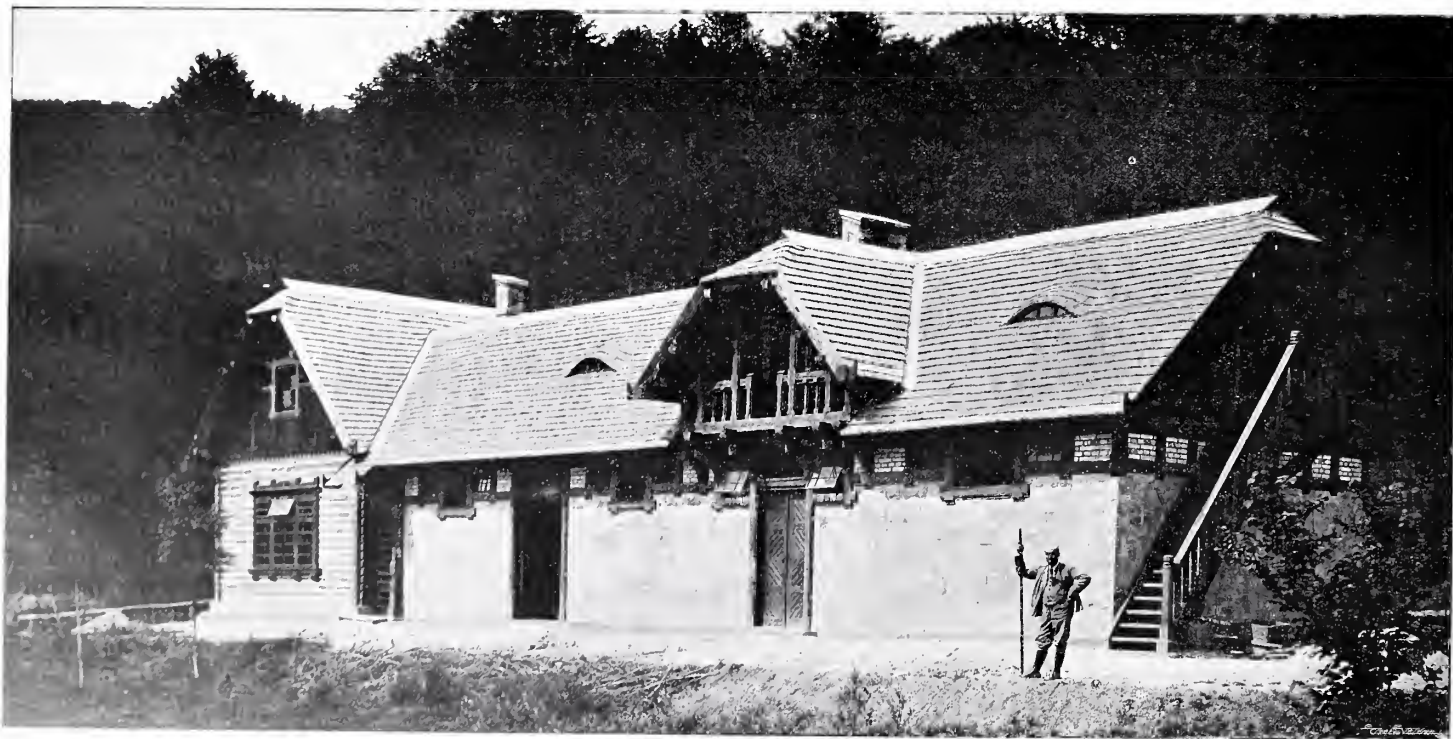
Soutěžný návrh na budovu obchodní a živnostenské komory v Brně.

Arch. A. Papež v Brně. (Dokončení.)

I. patro (4·65 m). Zde umístěny jsou po většině kanceláře seskupené kol místností předsednických.

II. patro (4·68 m) obsahuje:

1. hlavní zasedací síň, která jde přes 2 patra a obsahuje: 13 míst pro předsednictvo na zvýšeném podiu, pod ním 2 stenografové, pak stůl pro žurnalisty a 50 míst pro členy komory při pultech, dále 23 sedadel pro obecnstvo. Místnost má 2 vchody, z nichž jeden poblíž předsednictva;

Budova pro stáje p. A. D. v Antal-Völgö na Slovensku.
Arch. Dominik Fey, stav. v Uh. Hradišti.

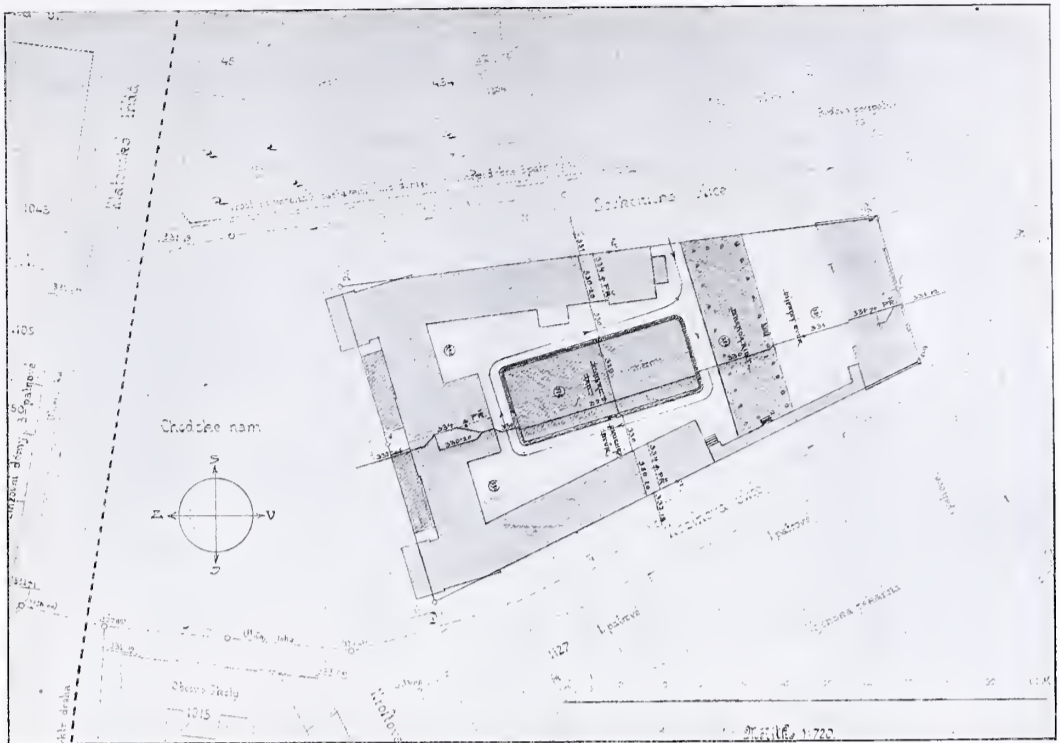
2. šatny, toalety, sluhu,
3. velkou síň poradní pro 55 členů, jež sedí při stolech,
4. živnostenský katastr,
5. výpravnu s kabinetem pro balení,
6. sluhu, šatnu, pissoir a toalety.

III. patro (465 m). Zde jsou dvě části od sebe oddělené. Jedna, patřící k zasedací síni jako galerie pro obecenstvo, druhá, jako byty úředníků. Galerie jsou dvě: jedna zísaná prolomením zdi a podporovaná 4 pilíři, druhá nad síní poradní pro 34 sedadel. Šatna, toalety.

V části druhé jsou 2 byty úředníků, každý pro sebe uzavřený se vším příslušenstvím. Jeden větší o 4 pokojích a druhý menší o 2 pokojích s příslušenstvím. Při tom počítáno na možnou adaptaci těchto bytů na místnosti kancelářské, jak v programu žádáno. V pokojích zřízeno vytápění kamny.

Façada budovy řešena přes nestejnost průčelí úplně stejně. Hloubka místností měří v přízemí 690 m, v patrech 700 m. Chodby 250 m. Celková plocha parcely měří 840 m². Zastavěná plocha 646 m². Dvůr 194 m², což činí na 25% nezastavěné plochy.

Celkový náklad obnášel by i s vnitřním zařízením 258.400 K.

Soutěžný návrh české státní průmyslové školy v Plzni. (Heslo »Ing.???)« — Situace.
Arch. prof. Jan Šula a Viktorín Šulc.

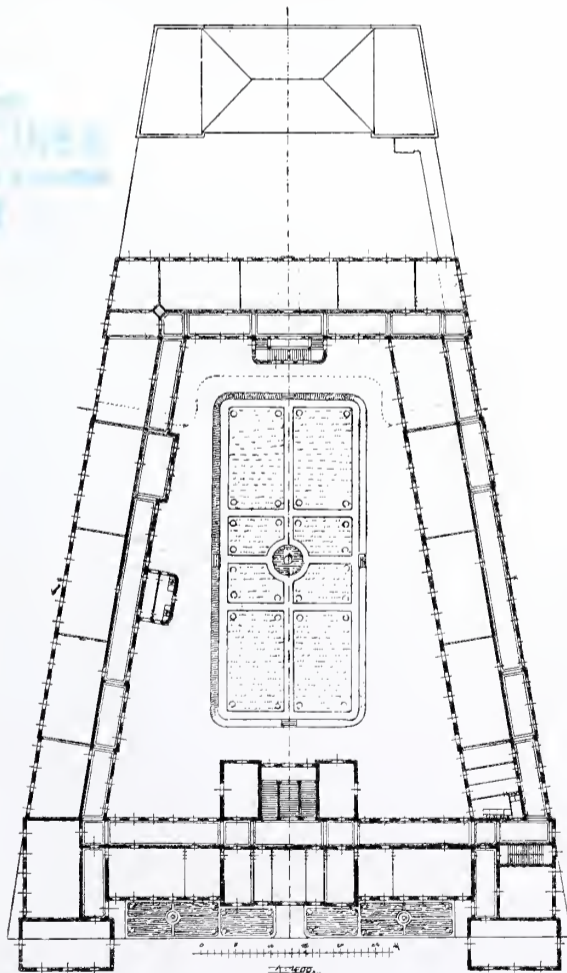
Návrh budovy pro stáje p. A. D. v Antal-Völgyö na Slovensku.

Arch. Dominik Fey, stav. v Uher. Hradišti.

Budova postavena poblíž loveckého domu v Uhersk. Karpatech. Obsahuje: stáj pro 8 jezdeckých koní, stáj pro 2 krávy,

kuchyni s kotlem na vyvařování parohů, světnici ze dřeva sroubenou pro lovecký personál. Spodní část zbudována ze světlého ložného kamene tufového, vrchní z hrázděného zdiva bílých cementových cihel. Konstrukce hrázděná je ze dřeva dubového. Rovněž stěny srubové jsou z dubu, jakož i všechny viditelné části střechy. Střecha kryta je šindelem.

Budova postavena v letě roku 1905.

Soutěžný návrh české státní průmysl. školy v Plzni. (Heslo »Ing.???)«
Půdorys.

Arch. prof. Jan Šula a Viktorín Šulc.

Soutěžné návrhy státní průmyslové školy v Plzni.

Architekti J. Šula a V. Šulc, profesori prům. školy v Plzni.
Tab. č. 56. a 57. — (V užším posouzení.)

Projekt »Sever a východ« řešen je se zřením k těmto třem zásadním momentům:

1. Kreslírnam, modellovně a průmětnické rýsovně světlo severní; učebnám a rýsovnám stavitelským i strojnickým světlo buď severní nebo, pokud lze, východní. Osvětlení vesměs, pokud možno, nejostřejší.
2. Zachování velkého zceleného a otevřeného prostoru dvorního.
3. Přístavba, pokud možno nejrozsáhlejší, buď proveditelná bez újmy pro celek.

Těmto kardinálním požadavkům při dané formě a orientaci staveniště vyhovuje nejdokonaleji projektovaná půdorysná dispozice. Nalézají se totiž na jihu staveniště volně stojící budovy jednopatrové, na severu však, který pro účely budovy má cenu nejvyšší, projektována je uzavřená řada tří- až čtyřpatrových činžáků. Strana východní je úplně volná. Strana západní, pro vlastní účely školy nevhodná, leží při náměstí a je pro budovu hlavním průčelím.

Těmito okolnostmi je podmíněna projektovaná celková dispozice budovy a tato určuje opětně umístění hlavního schodiště a hlavního vchodu v rohu jihozápadním, tedy mimo hlavní osu staveniště a mimo osu hlavního průčelí. Nesymetričnost hlavního průčelí je pouhou konsekvencí těchto praeemis.

Po eventuálním rozšíření přístavbou podle čtvrté strany půdorysného lichoběžníka zmizí ovšem otevřený dvůr, ale i potom poskytne dvůr průměrně 40 m široký při projektované velikosti a celistvosti přilehlým učebnám s dostatek světla i vzduchu vždy ještě mnohem více, nežli ulice Soukenická po zastavění 20 m široká.

Navržená dispozice půdorysná určuje umístění bytu ředitelova na konci západního křídla v přízemí z té příčiny, aby i po eventuelní přístavbě možná byla nepřerušovaná komunikace v patrech a celou budovou.

Dílenský pavillon tvoří východní průčelí, aniž při nepatrné své výšce a při nízké své poloze je na závadu přístupu vzduchu a světla i volnému rozhledu, pokud jde o východní křídlo hlavní budovy.

Dílenský dvůr 12 m široký dělí dílenský pavillon od hlavní budovy, který s touto spojen je krytou a zasklenou chodbou.

Umístění jednotlivých učeben v patrech a jejich orientace hovoří požadavkům programu.

Vedlejší schodiště jsou správně umístěna, hlavní schodiště s prostranným předschodím připouští monumentální úpravu.

Zastavěná plocha hlavní budovy v přízemí měří . . . m^2 2950,

» » » patrech » . . . m^2 2900,

Kubatura zastavěného prostoru budovy hlavní je . . . m^3 48.320,

Zastavěná plocha dílenského pavillonu v přízemí měří m^2 610,

Kubatura zastavěného prostoru dílenským pavillonem je m^3 4384.

Projekt Ing. ??? řeší daný úkol půdorysem v celku symetrickým.

Hlavní trakt obrácen je k náměstí, obě křídla do ulic. Místnosti obráceny jsou na západ (stavení hlavní) a na sever (křídla). K západu obráceny jsou místnosti administrativní, sborové, kabinety, sbírky a pod. Mimo ně pak pouze 2 učebny oddělení stavitelského (s vyučováním zimním). Rýsovný, kreslírný, modellovna a veškeré ostatní učebny strojní a stavit. mají světlo severní.

Oddělení stavitelské a dvě kreslírný s příslušenstvím umístěny jsou v patře 2.

V 1. patře jsou místnosti administrativy a sborové, byt ředitelův, průmětnická rýsovná a fyzika; mimo to část oddělení strojnického.

V přízemí je ostatní část oddělení strojnického, pak modellovna a lučebna s příslušenstvím.

Eventuelní projektovaná přístavba zachovává zcelený veliký dvůr a umožňuje harmonické připojení doplňku.

Zastavěná plocha budovy hlavní v přízemí obnáší . . . m^2 2739,
Kubický obsah hlavní budovy je . . . m^3 50.124,
Pavillon strojnický zastavuje v přízemí plochu . . . m^2 637,
a prostor . . . m^3 4970.

Soutěžný návrh

na c. k. státní průmyslovou školu v Plzni.

Jan Brodský, stavitel v Roudnici. — Tab. č. 58.

Při tomto návrhu zadaném pod heslem »Semper aliquid haeret« jest vyjádřena snaha umístit rýsovný a kreslírný do příznivých světových stran. Následkem této snahy dostaly se ovšem třídy jednotlivých oddělení do různých pater. Autor byl si této nevýhody plně vědom a volil ji jakožto zlo menší, ježto považoval umístění kreslírny a rýsoven do nevýhodných stran za zlo větší.

Průčelí domu č. p. 608-I. na Staroměstském náměstí.

Arch. R. Klenka ryt. z Vlastimilu. — Tab. č. 59.

Fačada tato pracována byla pro p. stavitele Romováčka, jenž při novostavbě vázán byl podmínkou přizpůsobiti se dřívějšímu vzhledu starého domu a rázu náměstí Staroměstského.

Rodinný domek p. A. M. v Litomyšli.

Návrh arch. V. Šilhavého. — Tab. č. 60.

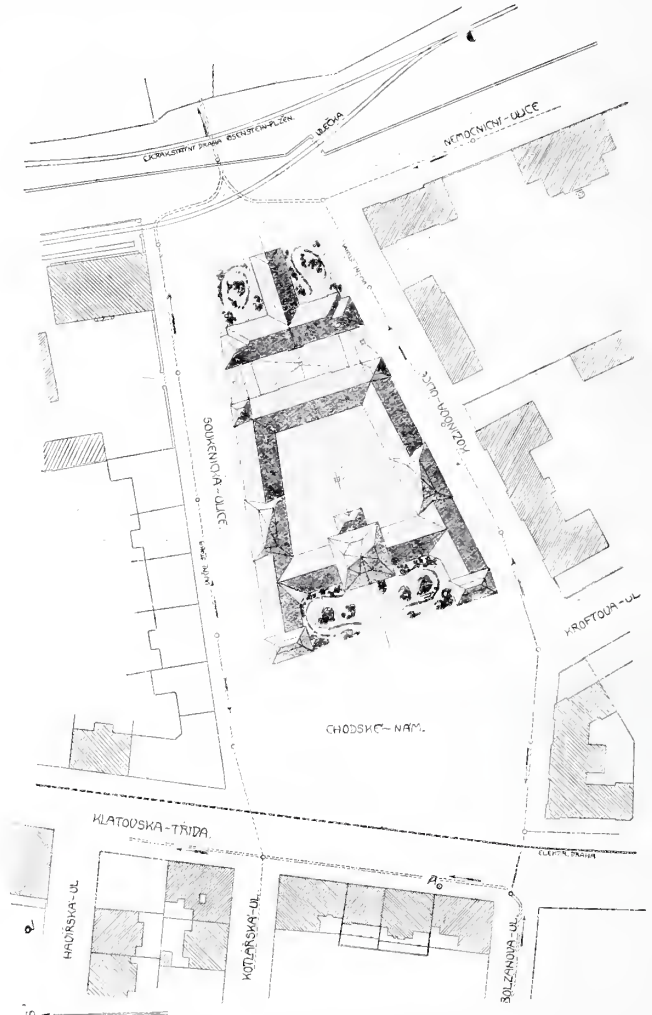
Stavební místo zvolené majitelem pro tento rodinný domek jest malá a nepravidelná.

Žádáno bylo: 1 pokoj nejméně 27 m^2 , 1 pokoj nejméně 20 m^2 , 1 kuchyně nejméně 20 m^2 , spíž, koupelna, záchod, pokoj pro služku, prádelna a malý sklep.

Jak navrhovatel tomuto programu vyhověl, jest z nákresů jasno.

ZE SCHŮZÍ SPOLKOVÝCH.

Ve schůzi I. odboru spolku arch. a inž. v král. Čes., konané dne 13. listopadu t. r., byl přednesen prof. J. Velflíkem referát o soutěži venkovských staveb, jenž přijat byl na vědomí. Usneseno bylo dále, by memorandum ohledně reorganizace stavebních úřadů bylo do příští schůze předloženo. V příčině obesání mezinárodního sjezdu architektů ve Vídni v r. 1908 bylo s politováním zjištěno, že v pořádacím komitétu zasedají z odborníků pouze architekti vídeňští — ač má býti dle titulu pořádán sjezd rakouskými architekty. Jako vždy zná Vídeň rakouské národy jen pokud jde o placení. Na konec vykládal arch. J. Dryák o zamýšlené situaci pomníků Palackého a sv. Václava.

Soutěžný návrh české státní průmyslové školy v Plzni. — Situace.
Stavitel Jan Brodský.

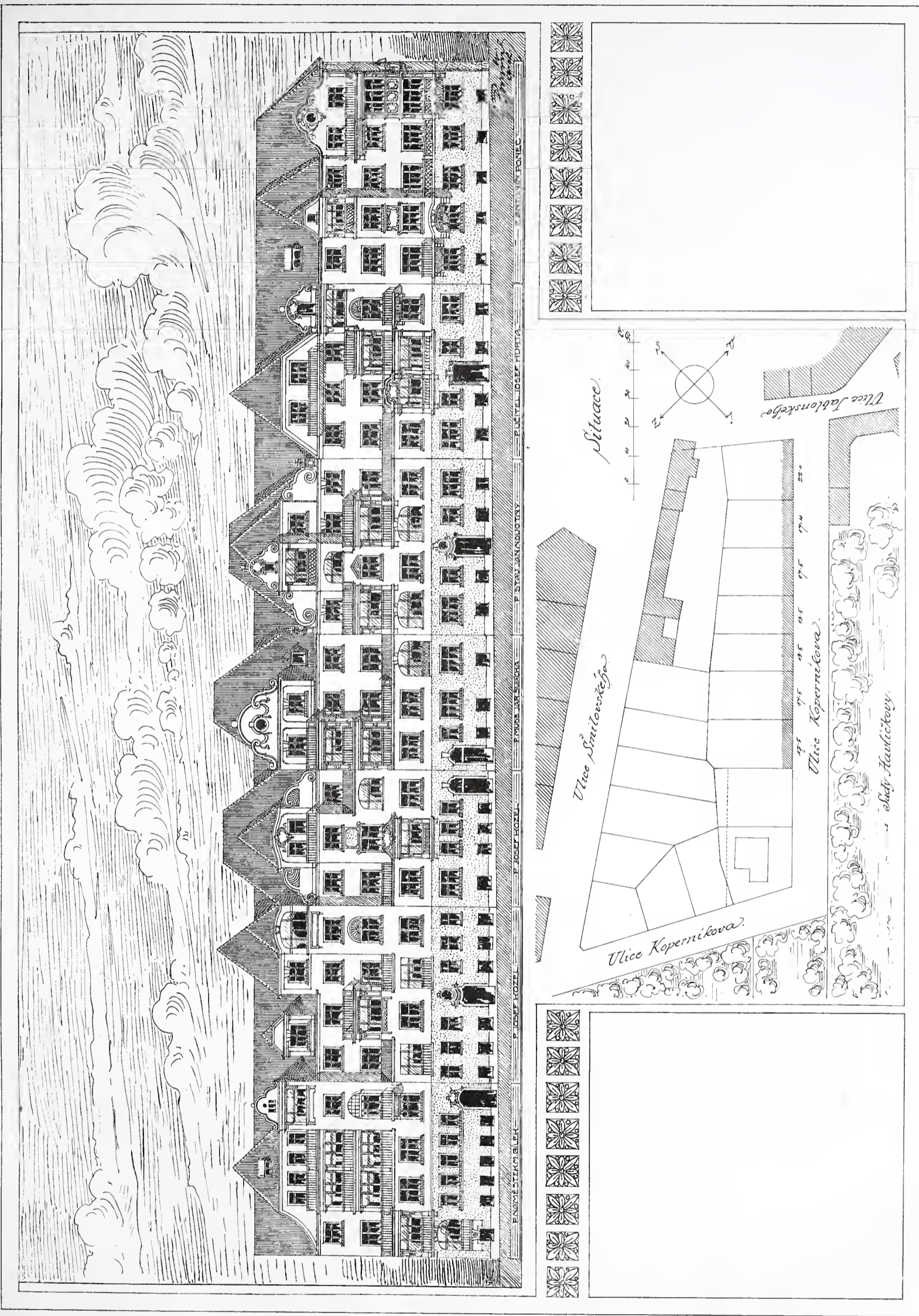
Ve schůzi téhož odboru dne 27. listopadu byla uctěna povstáním památka arch. Mích. Zeyera, zemřelého mecenáše českých techniků, kterýž — ač nebyl členem spolku arch. a inž. v král. Českém — přec v poslední vůli naň značným odkazem pamatoval a tím i jeho snahy a působení uznal. — Pozvání, zvoucí k účasti na mezinárodní výstavě stavitelského umění, chystané při mezinárodním sjezdu architektů ve Vídni od 18. května do 14. června 1908, zavdalo podnět k rozhovoru, po kterém přijato, aby výstava byla obesána souborem prací členů spolku arch. a inž. v král. Českém, bude-li zaručen ve Vídni proň zvláštní salon s českou přijímací komisí a bude-li přihlášen dostatečný počet prací takové hodnoty, aby důstojně české umění stavitelské tam reprezentovaly. — K V. sjezdu stále delegace rakouských arch. a inž., který bude se odbývatí dne 7. prosince 1907 ve Vídni, bude požádán zastupovati náš spolek arch. V. Roštlapil. — Posléze bylo memorandum ohledně reorganizace stavebních úřadů vráceno za účelem doplnění a konečně slovní úpravy redigující komisí z I. a II. odboru, do které přizván bude za I. odbor arch. A. Balšánek.

K číslu tomuto připojen jest celoroční obsah a titulní list »Architektonického Obzoru« ročn. V.

Redakce: Prof. A. CECHNER a prof. dr. A. ČENSKÝ. — Redakční komitét: Prof. JAN KOULA a prof. J. VELFLÍK. — Za redakci odpovídá zvl. »Architektonický Obzor«: A. CECHNER, prof. c. k. státní průmyslové školy na Smíchově. — Majitel a vydavatel: SPOLEK ARCH. A INŽ. V KRÁL. ČESKÉM. — Tiskne »POLITIKA« závod tiskařský a vydavatelský v Praze.

NÁJEMNÝ DŮM Č. 8. NA RIEGROVĚ NÁBŘEŽÍ V PRAZE-II.
Architekt a stavitel M. Biecha.

NÁVRH PRŮČELÍ PRO SKUPINU DOMŮ V KOPERNÍKOVĚ ULICI NA KRÁL. VINOHRADECH.
 ARCHITEKT JOSEF POSPÍŠIL.

DŮM TOVÁRNÍKA G. VANTOCHA V LYSÉ N. L.
Stavitelé V. a F. Kavalírové v Praze-III.

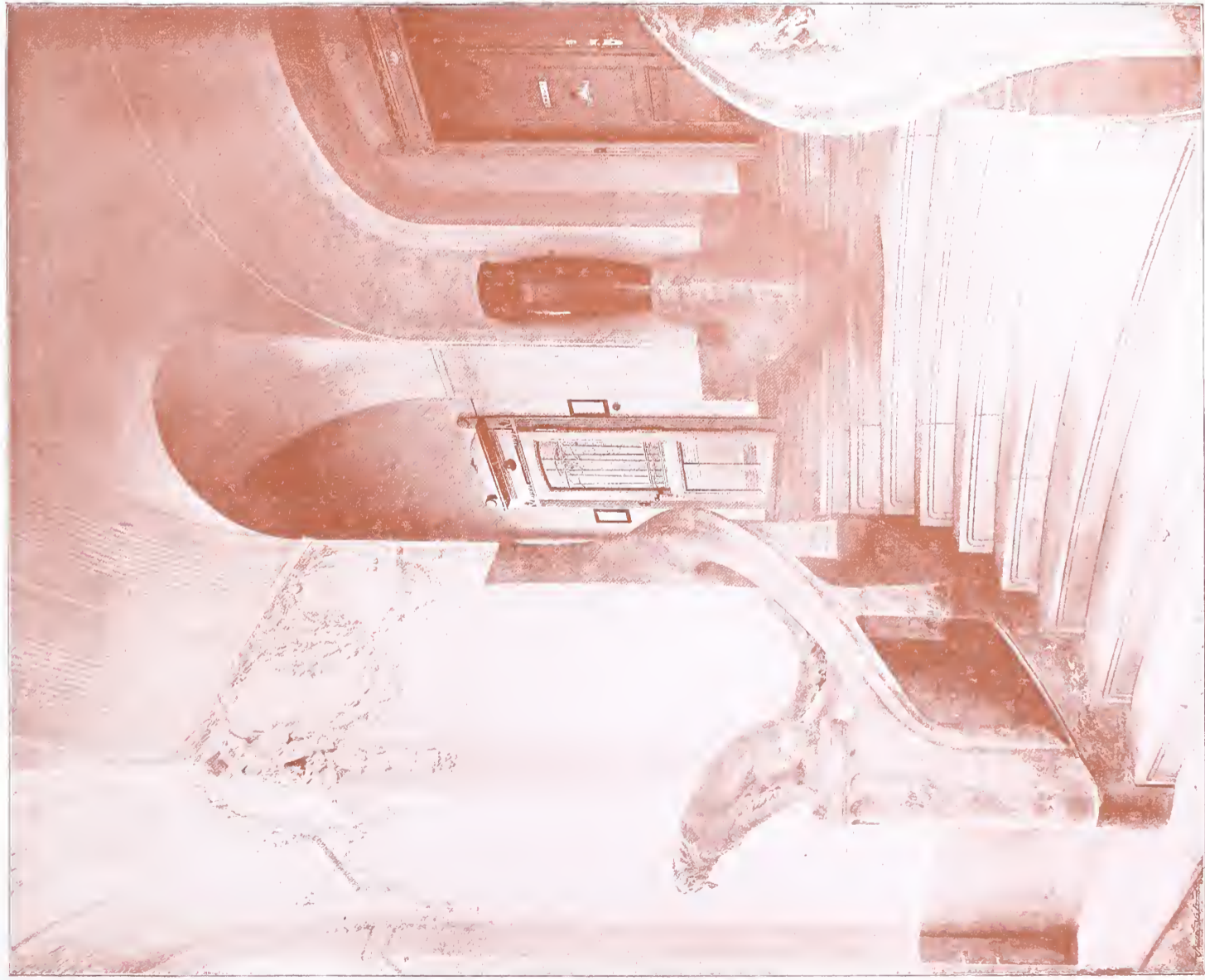
TRAGEDIE.
HUDBA.
Z FIGURÁLNÍ VÝZDOBY PRŮČELÍ MĚSTSKÉHO DIVADLA NA KRÁL. VINOHRADĚCH.
Architekt: Dr. Al. Čenský. — Sochař: Boh. Kafka.

VESELOHRA.
TANEC.

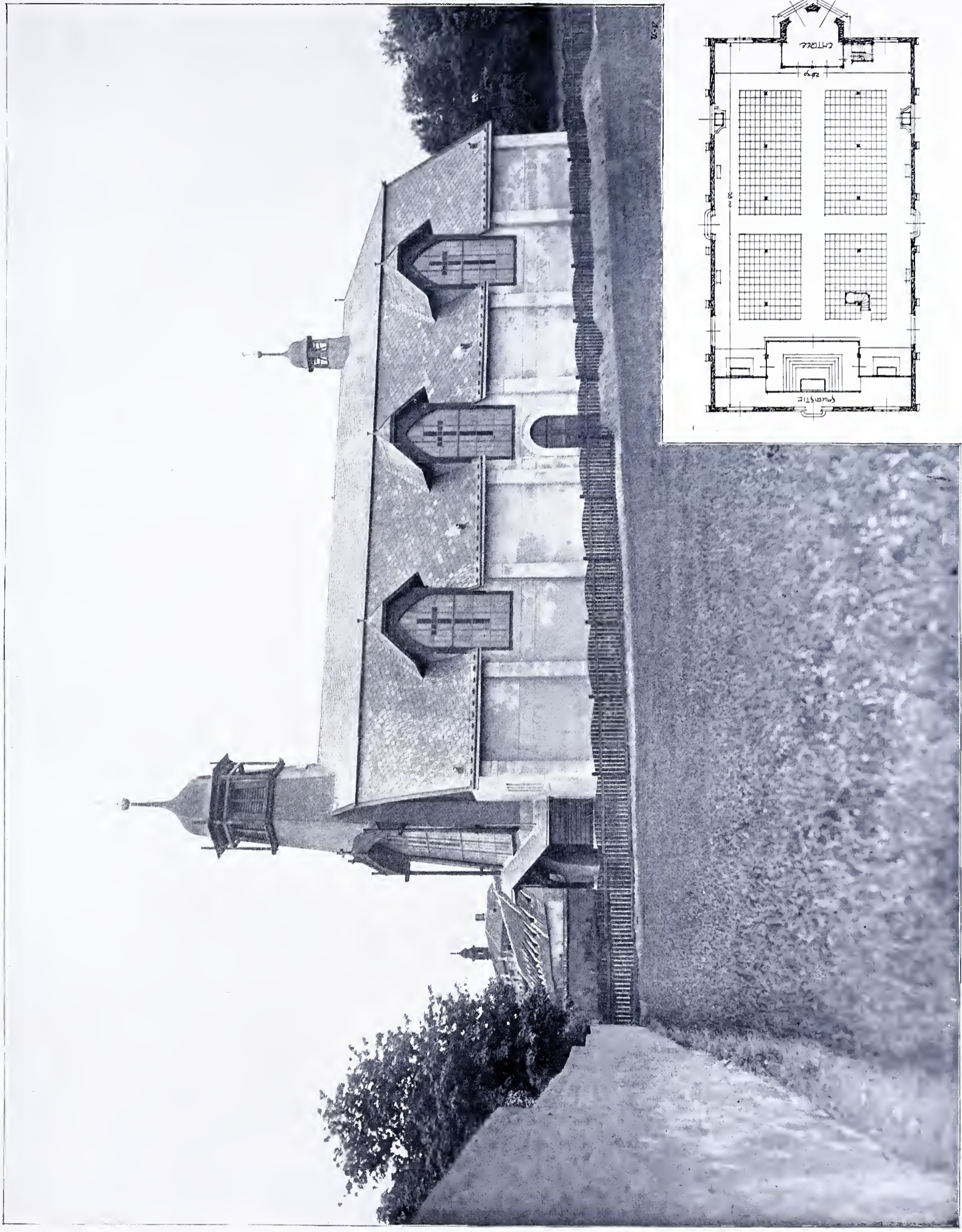

VNITŘEK KOSTELA SV. PANNY MARIE V PRAZE NA KARLOVĚ.

Fotografie c. k. dvor. fotografa Eckerta.

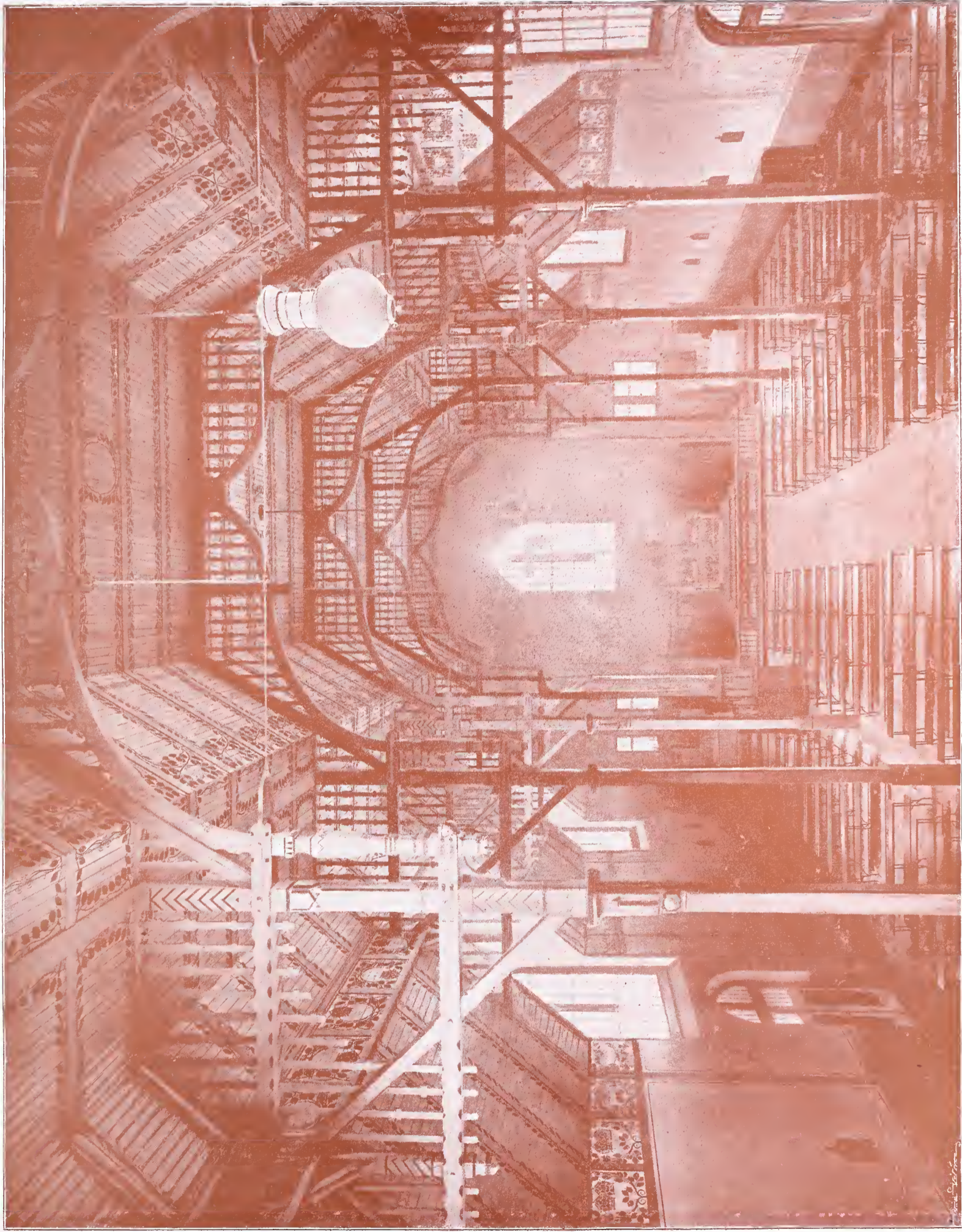

NÁJEMNÝ DŮM Č. P. 235 (Č. 8. N.) NA RIEGROVĚ NÁBŘEŽÍ V PRAZE-II. -- DETAIL VESTIBULU A SCHODIŠTĚ.
Architekt a stavitel M. Blecha.

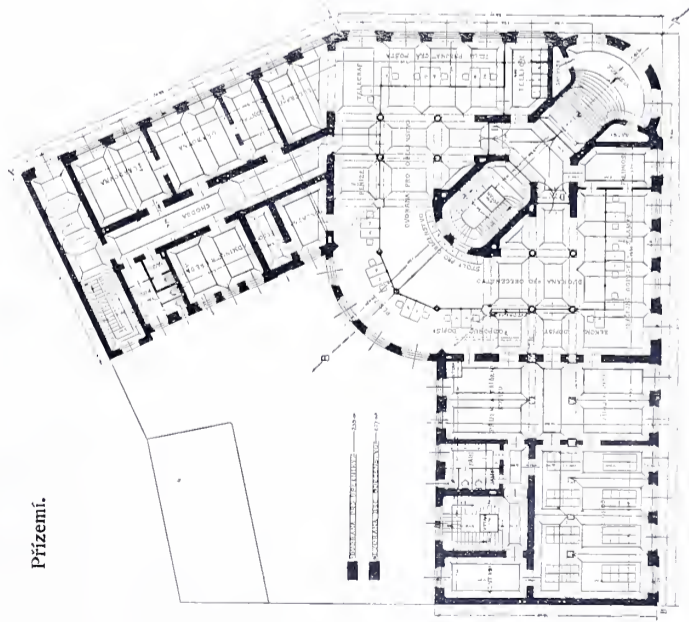
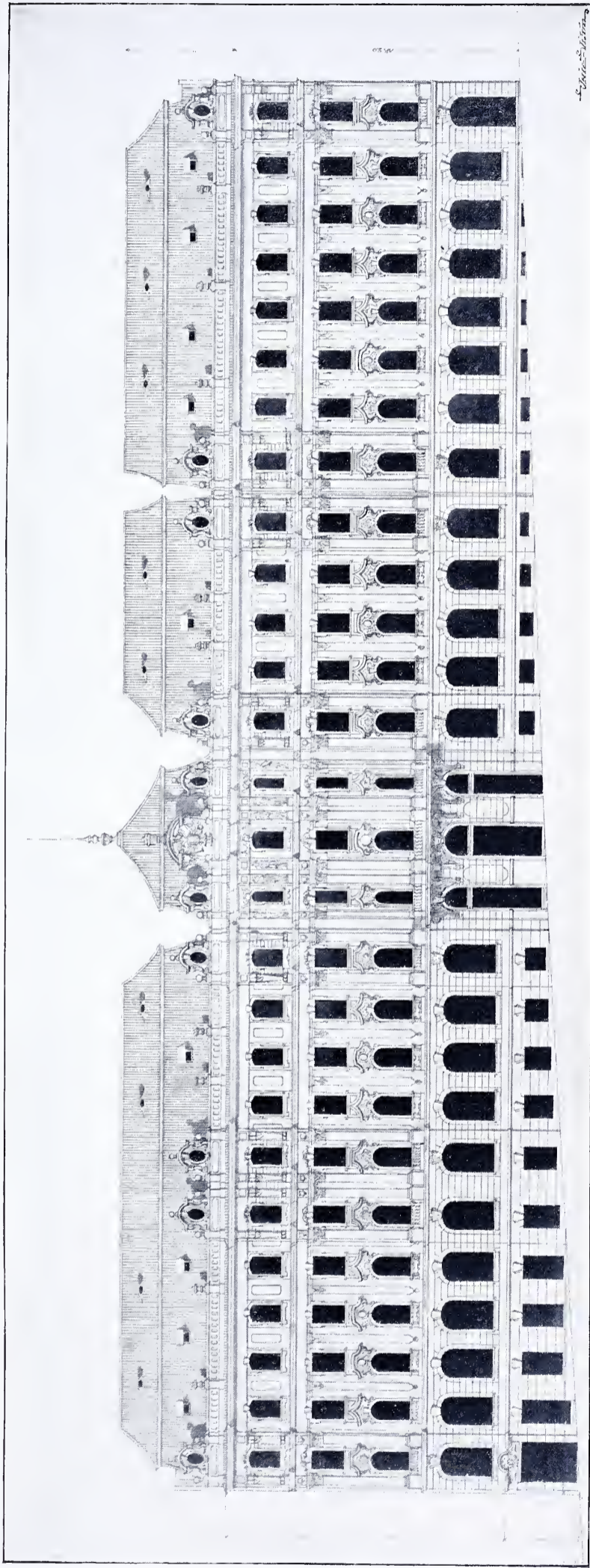
PROVISORNÍ KATOLICKÝ CHRÁM V PRAZE-VIII.

Architekt a stavitel M. Biecha.

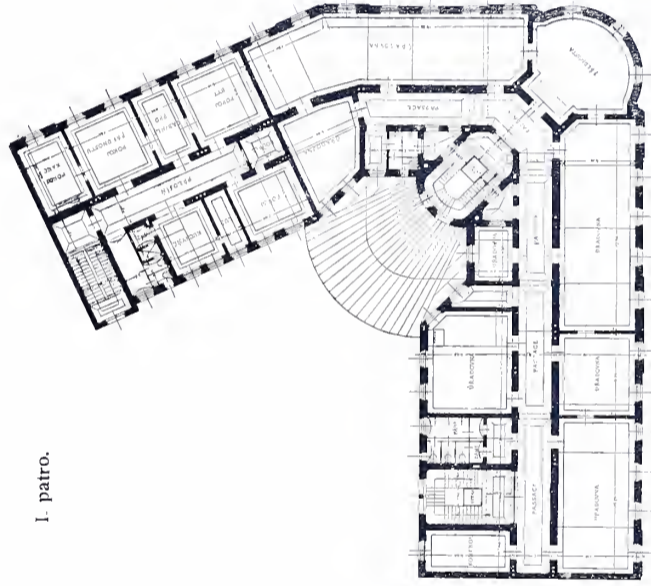

VNITŘEK PROZATÍMNĚHO KATOLICKÉHO KOSTELA V PRAZE-VIII.
Architekt a stavitel M. Blecha.

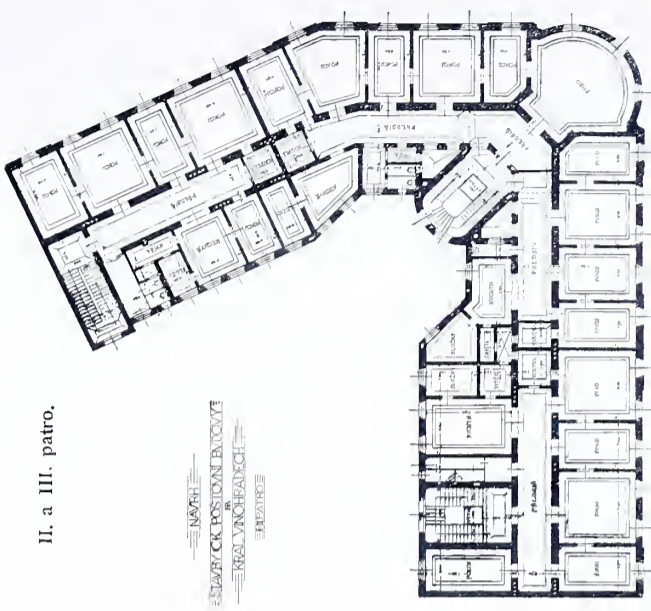

Prizemi.

I. patro.

II. a III. patro.

NÁVRH
K. K. POŠTOVNÍ BUDOVOY NA
KRÁL. VINOHRÁDECH
— INGENIEUR —

NÁVRH C. K. POŠTOVNÍ BUDOVOY NA KRÁL. VINOHRÁDECH.

Architekt Otakar Bureš.

SÁL C. K. UNIVERSITNÍ KNIHOVNY V KLEMENTINU V PRAZE-I.
Fotografie c. k. dvorního fotografa Eckerta.

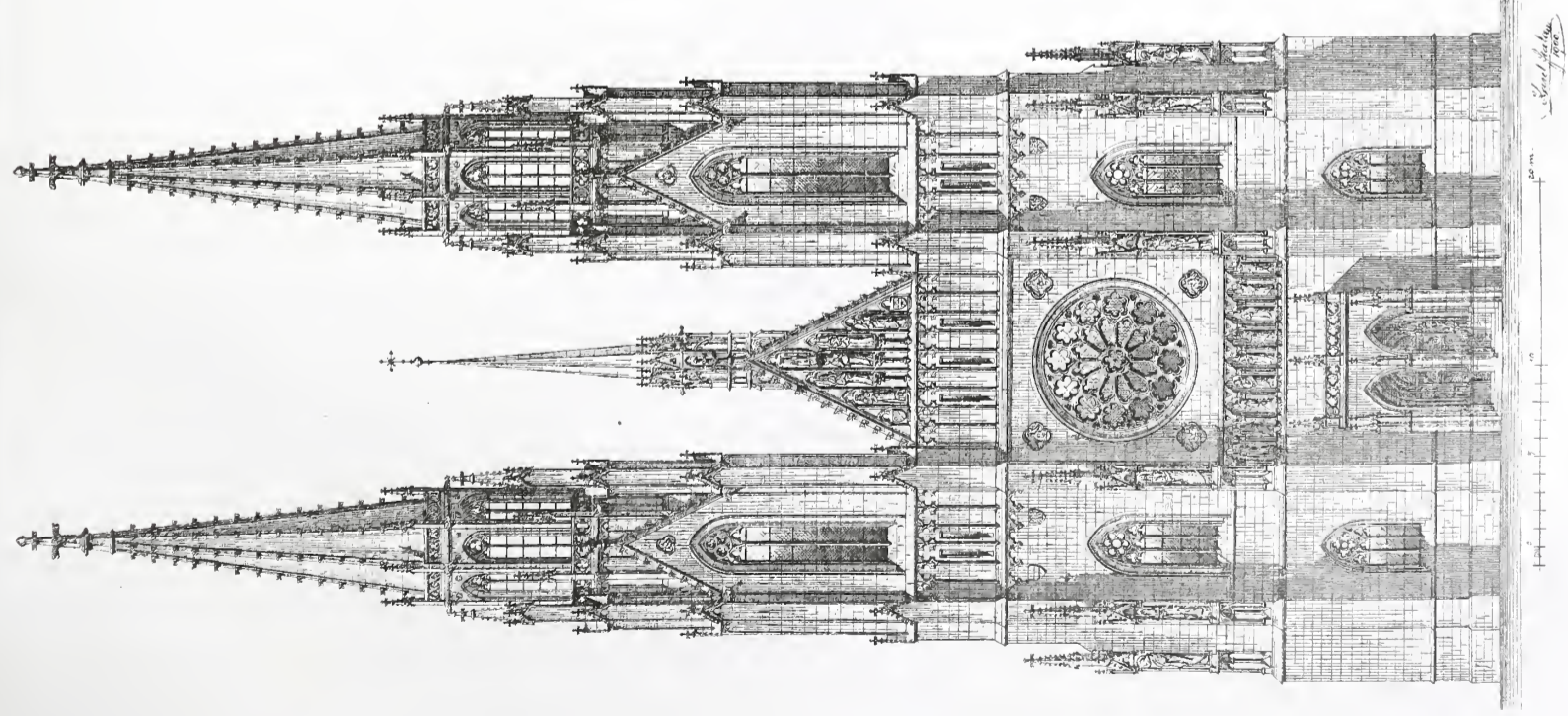

KONKURENČNÍ PROJEKT NA BUDOVU HOSPODÁŘSKÉ
ZÁLOŽNY V NOU. BENÁTKÁCH.
HLAVNÍ FAÇADA.

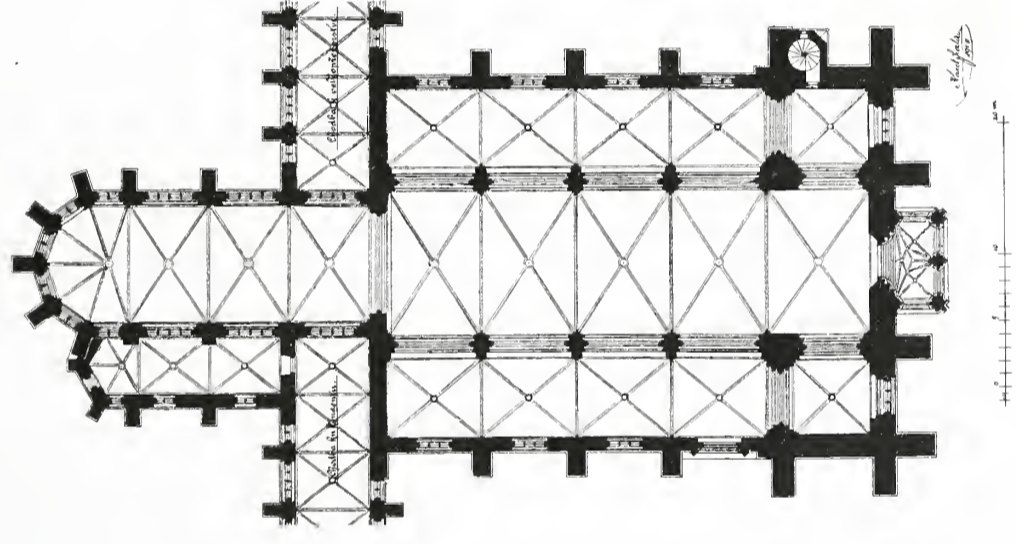

Architekt L. S. ve Vídni.

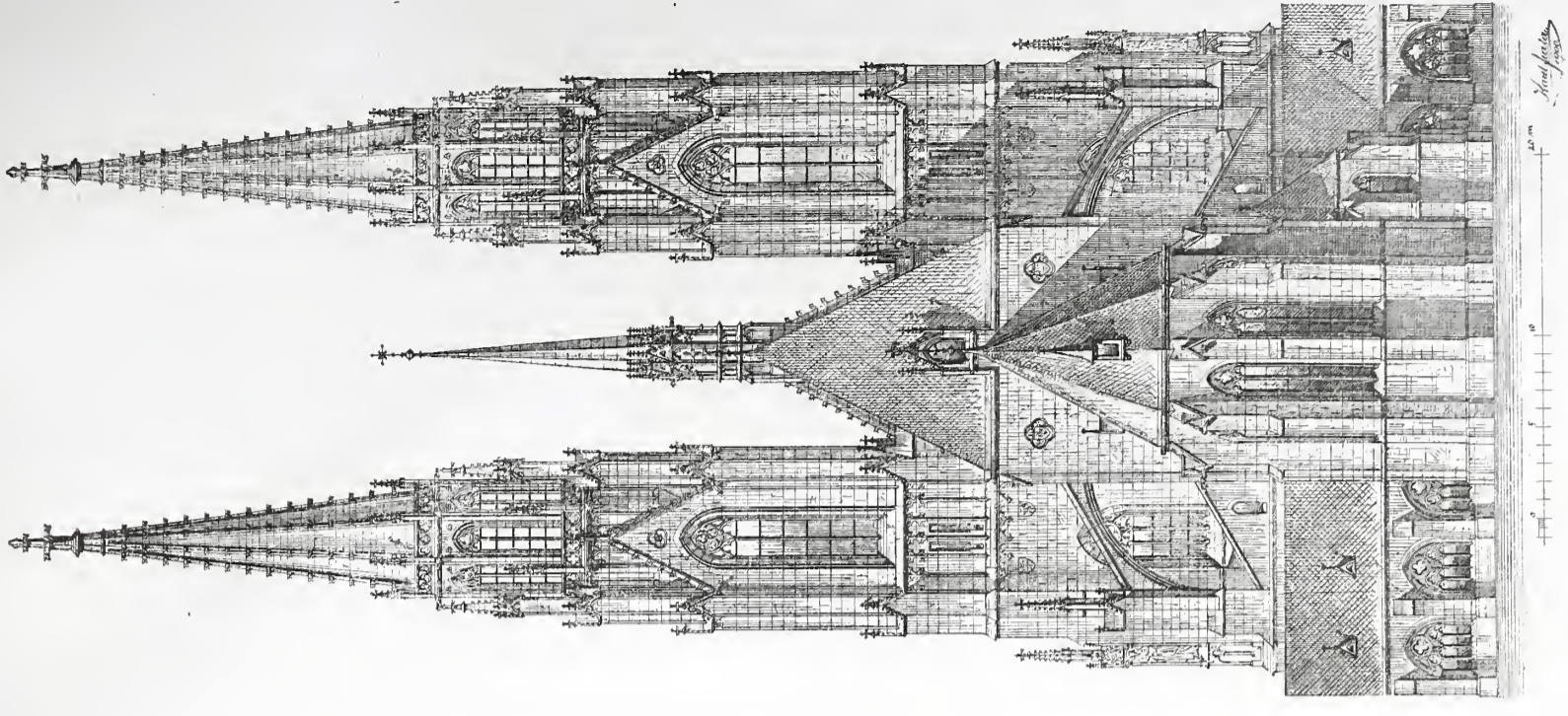

POHLED ZÁPADNÍ.

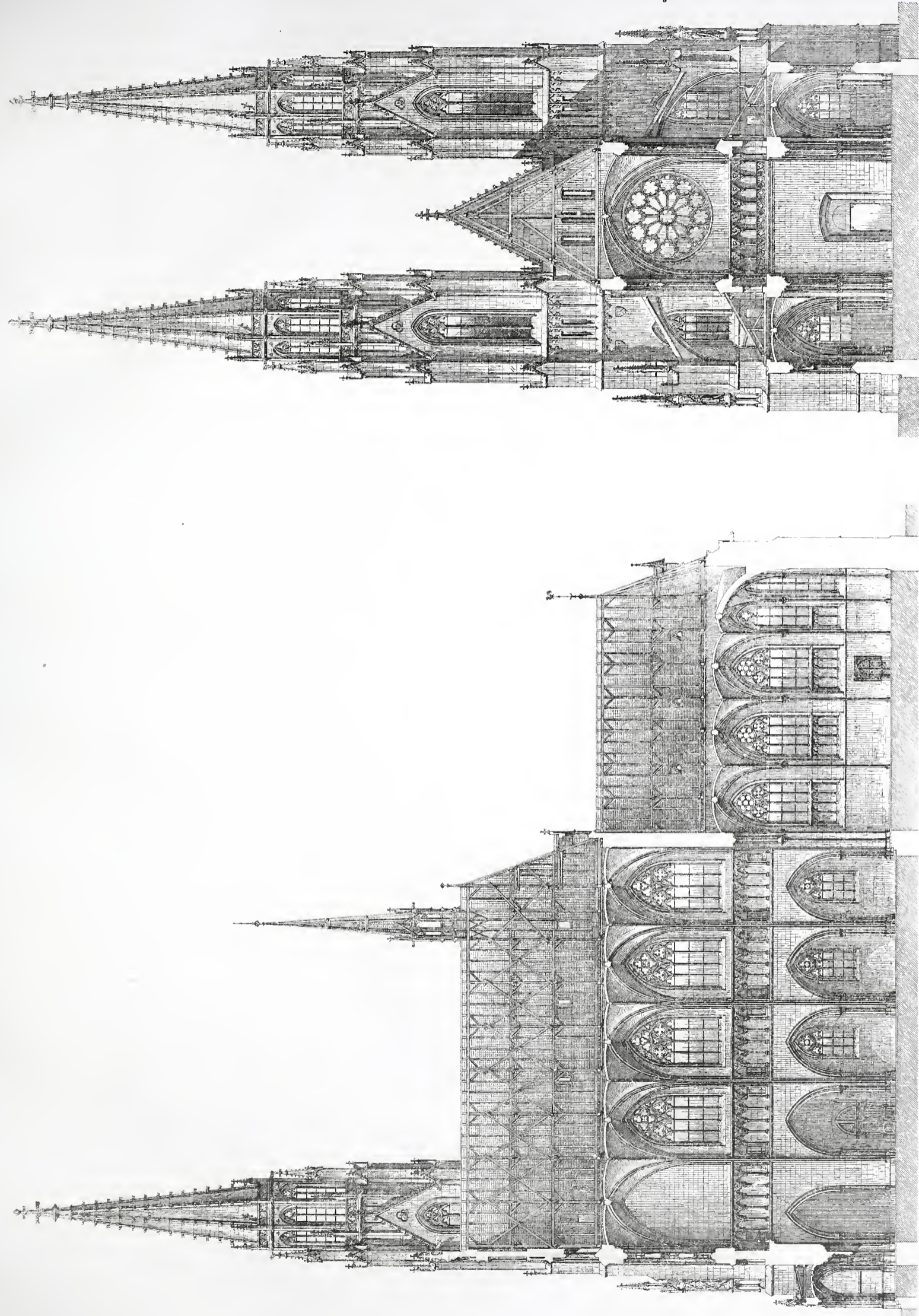

PŮDORYS.

POHLED ÚČHODNÍ.

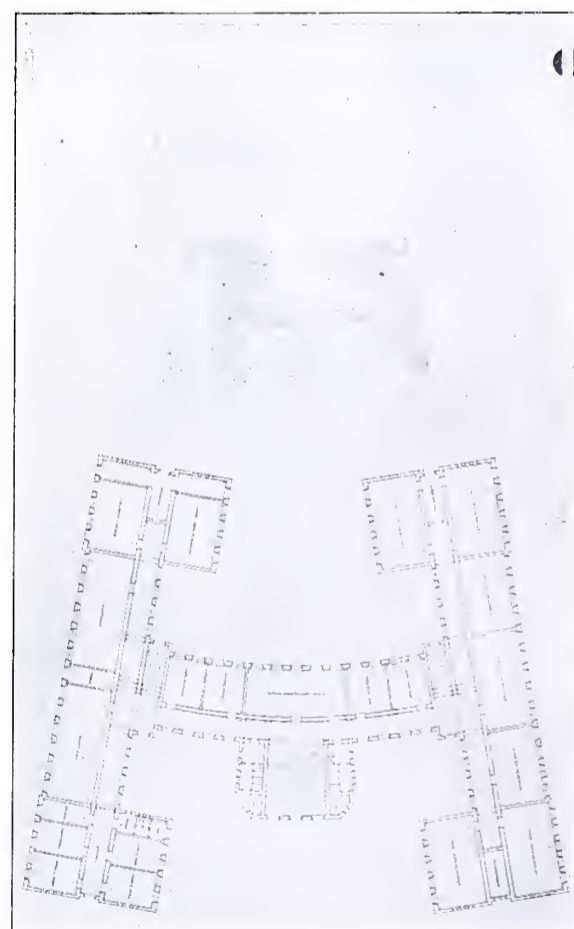
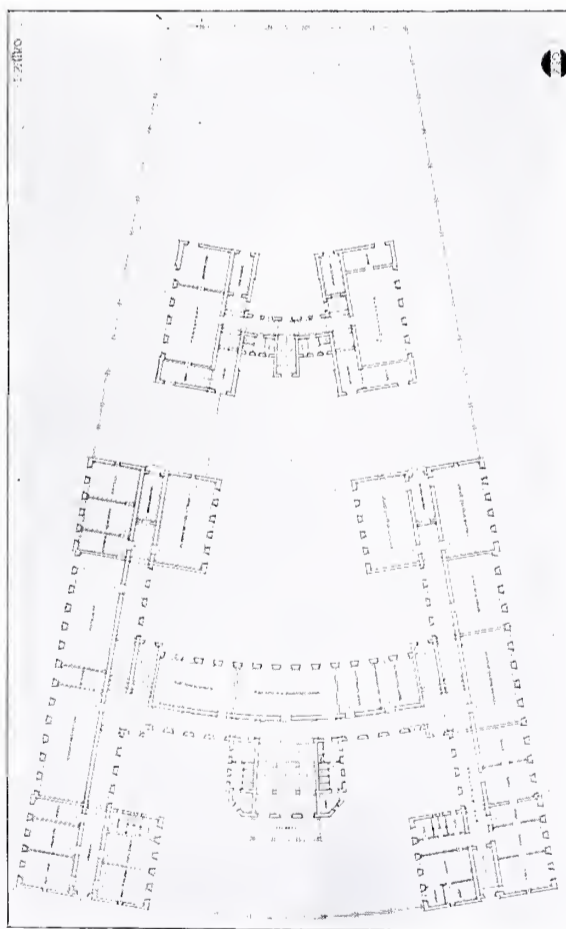
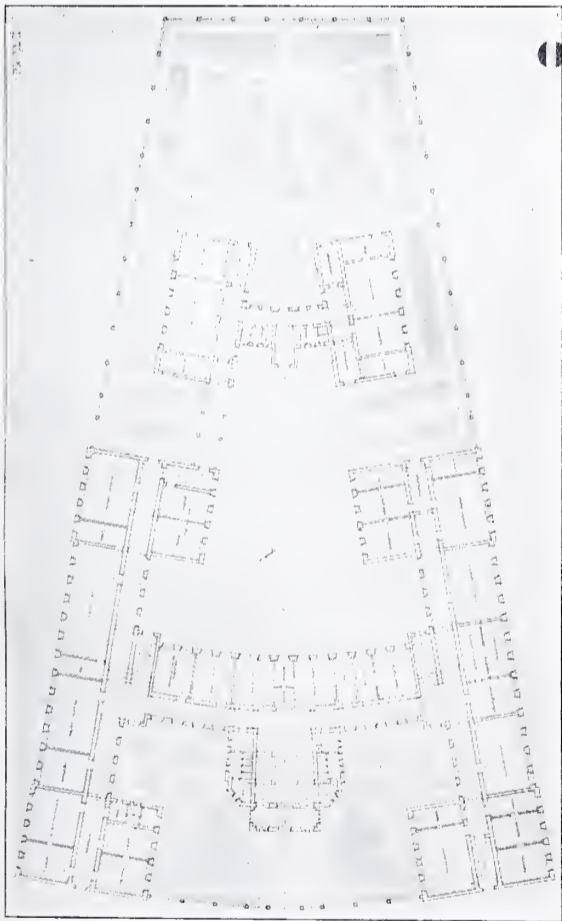
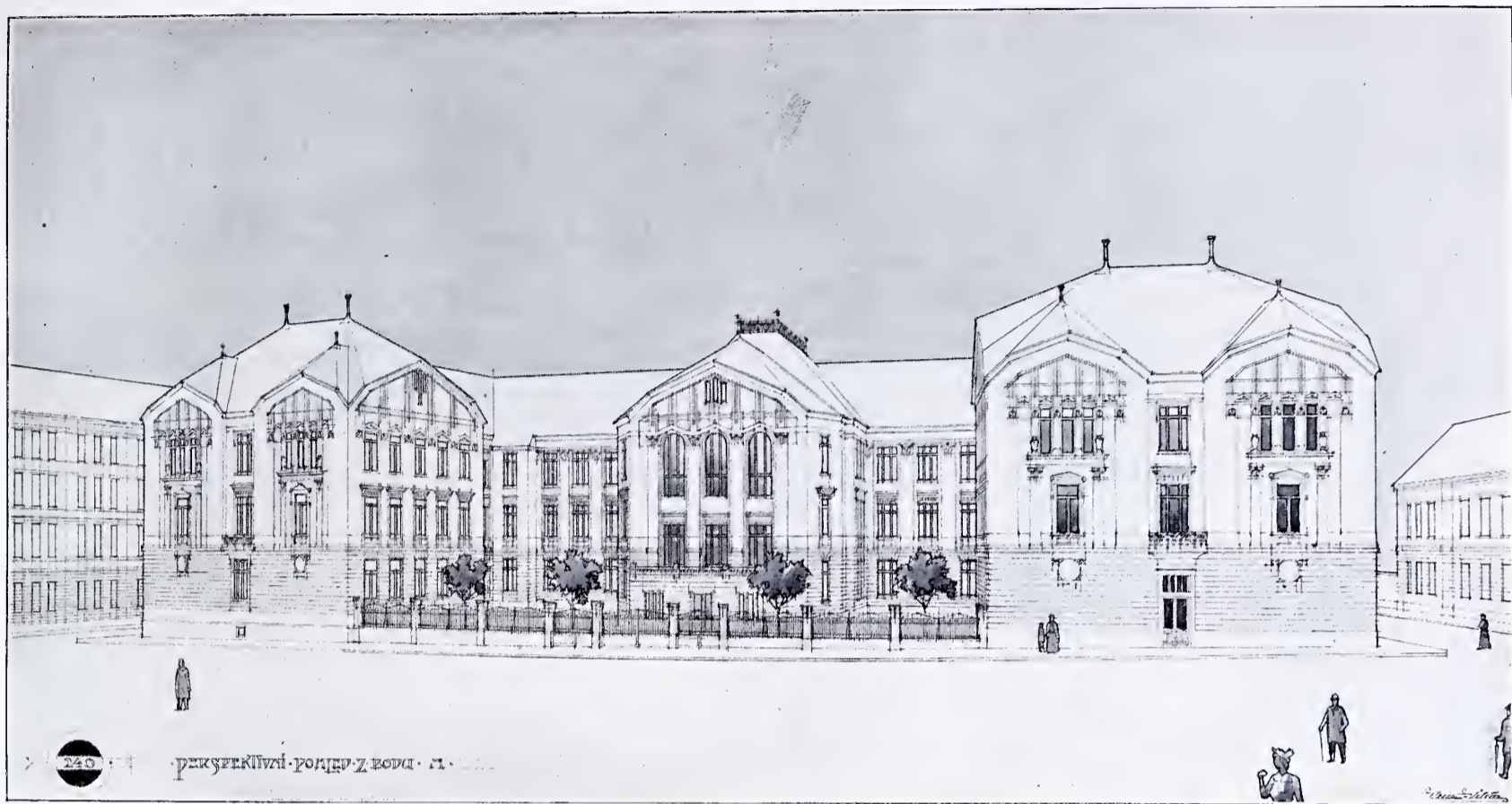
NÁVRH NA OBNOU KOSTELA PANNY MARIE POD ŘETĚZEM, U MALTĚZŮ U PRAZE - III.
 ARCH. KAREL FIALA.

ŘEZ PODÉLNÝ.

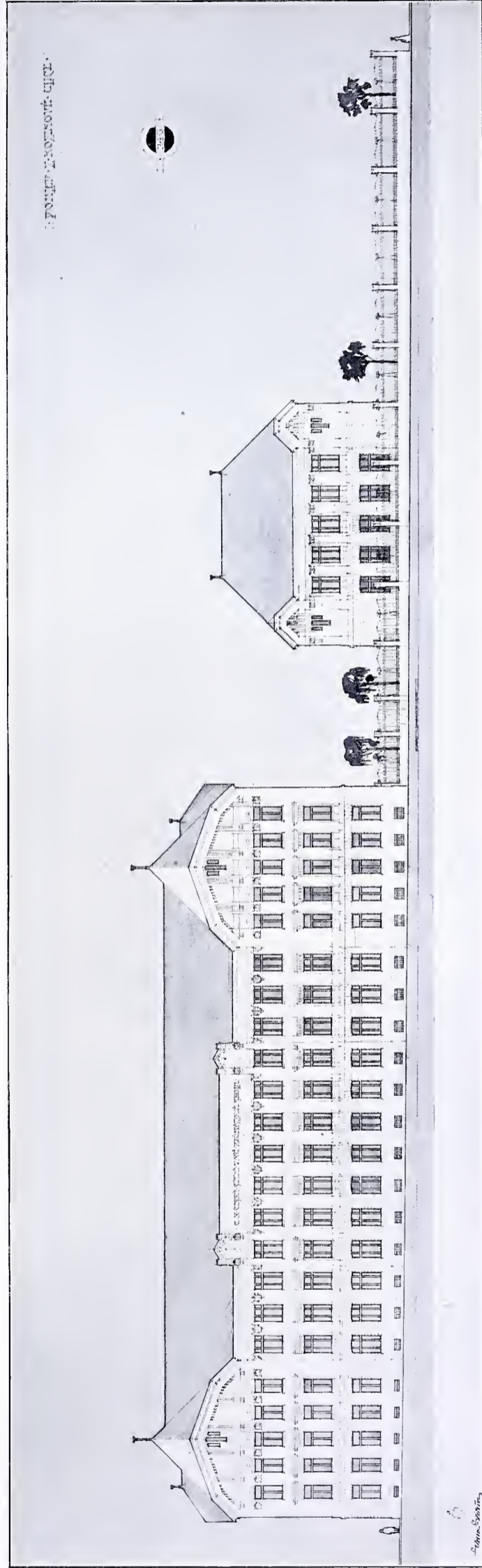
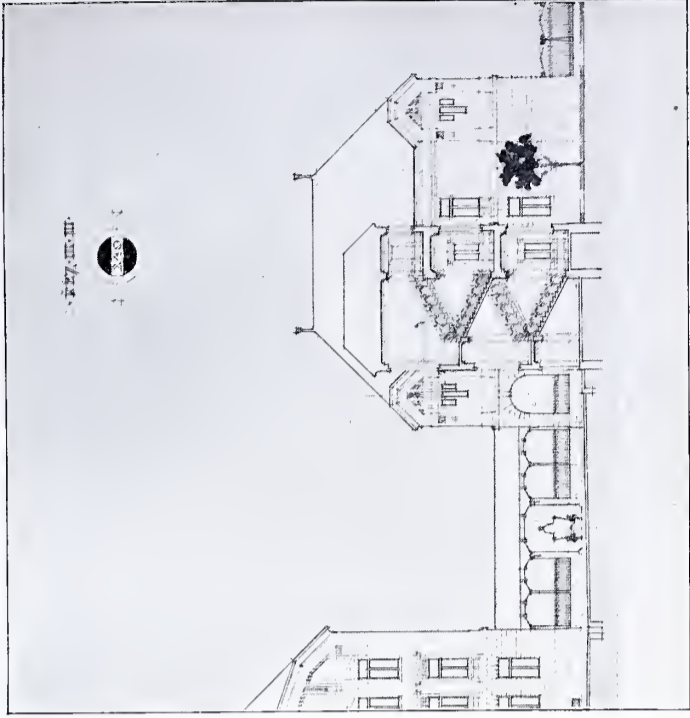
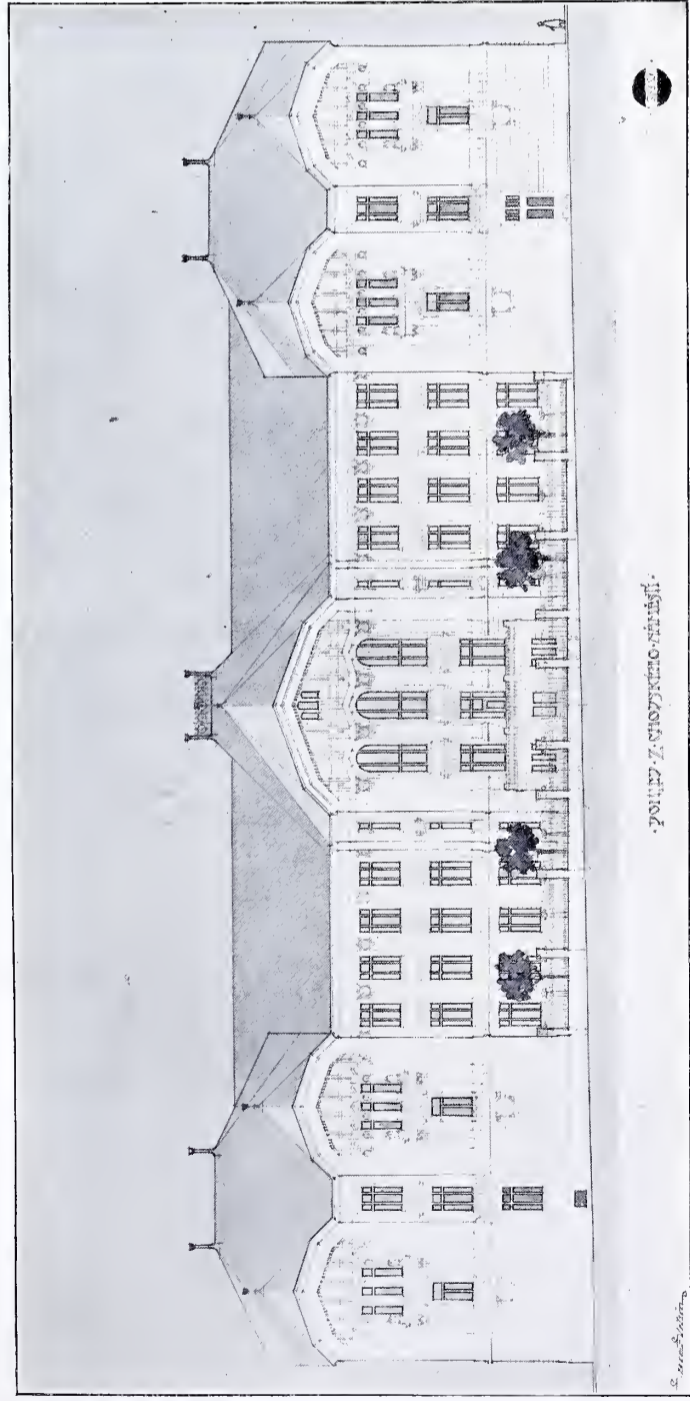
ŘEZ PŘÍČNÝ.

NÁVRH NA OBNOVU KOSTELA PANNY MARIE POD ŘETÉZEM „O MALTÉZŮ“ U PRAZE - III.
 ARCH. KAREL FIALA.

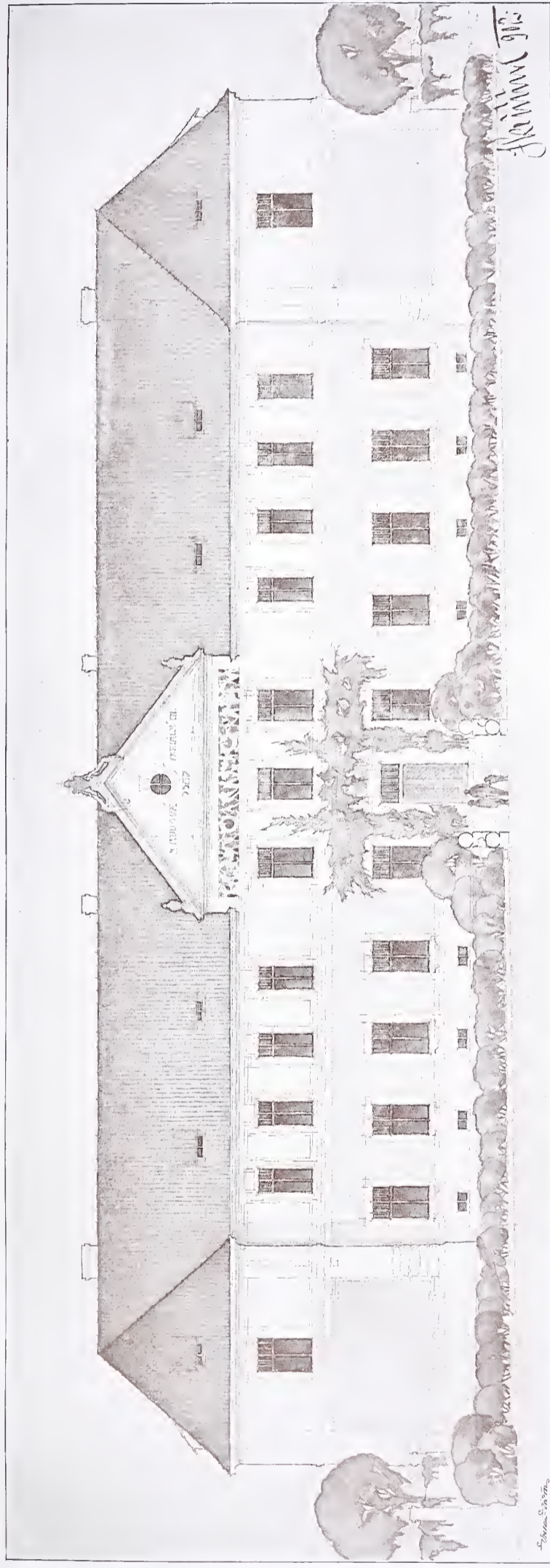

SOUTĚŽNÝ NÁVRH BUDOVY C. K. ČESKÉ STÁTNÍ PRŮMYSLOVÉ ŠKOLY V PLZNI.

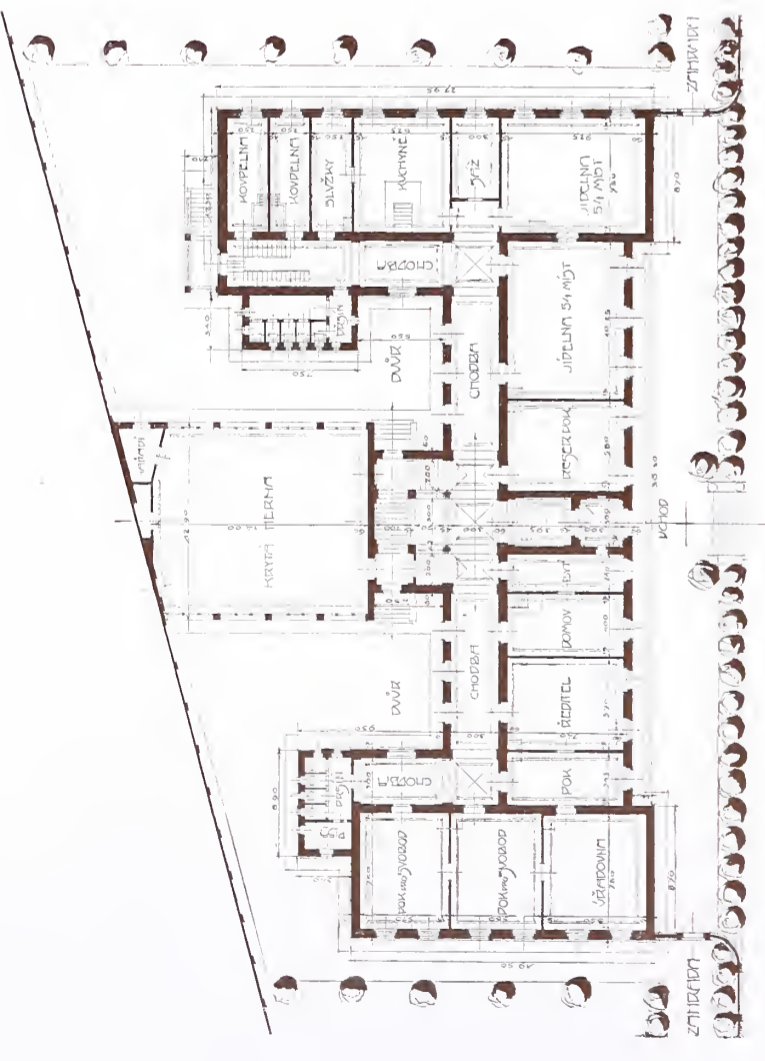
Arch. Aut. Křivánek v Praze. — II. cena.

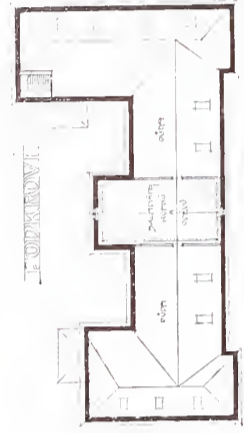
SOUTĚŽNÝ NÁVRH BUDOVY C. K. ČESKÉ STÁTNI PRŮMYSLUVÉ ŠKOLY V PLZNI.
Arch. Ant. Krivánek v Praze. — II. cena.

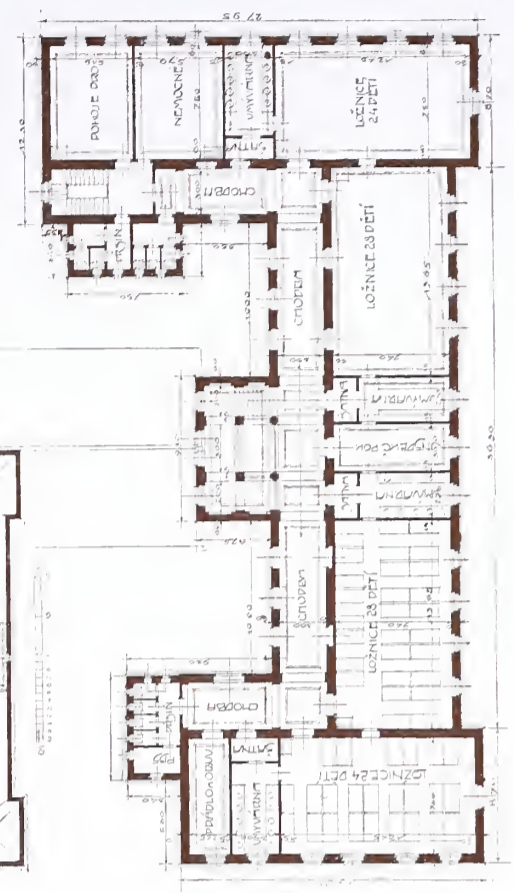
PRÍZEMÍ

LEOPOLDOVA

LEPSTRO

SOUTÉŽNÝ NÁVRH BUDOVY FERIÁLNÍCH OSAD V LUŽI U VYS. MÝTA.

Arch. I. Skřivánek ve Vídni. — I. část.

BUDOVA ROLNICKÉ ŠKOLY V ML. BOLESLAVI.
Navrhl inženýr Václav Míchal a průčelí architekt Jaroslav Vatečka.

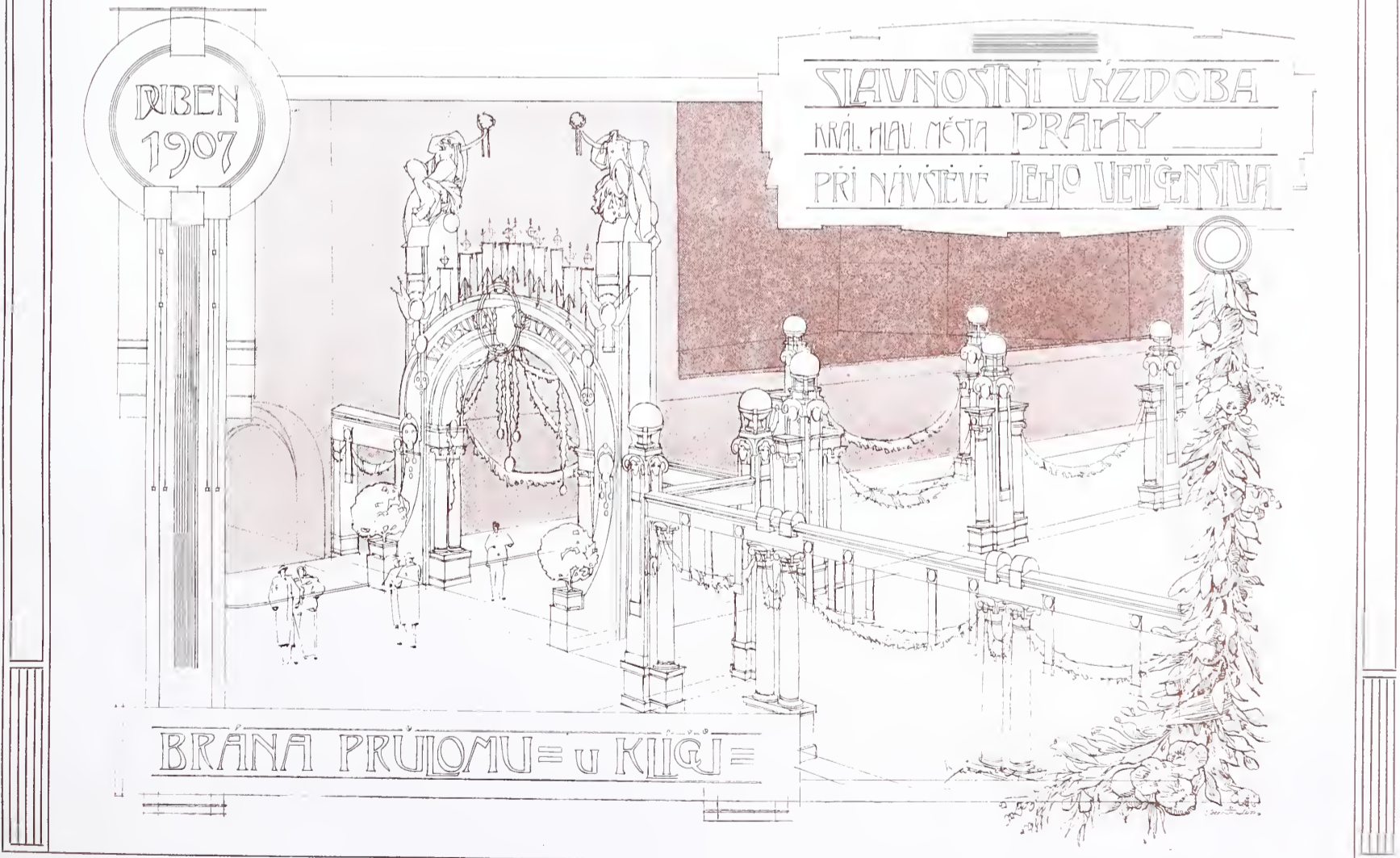

MOST PŘED SMETANOVÝM DOMEM V LITOMYŠLI.

Architektonická úprava od arch. Suley, Šulce a Vellika, konstruce od podnik. firmy Herzau a Uhlir v Praze.

VÝZDOBA KRÁL. HLAV. MĚSTA PRAHY PŘI NÁVŠTĚVĚ JEHO VELIČENSTVA V DUBNU 1907.
ČESTNÝ DVŮR PŘED NÁDRAŽÍM CÍS. FRANTIŠKA JOSEFA.
Architekt A. Velich, vrehní inženýr měst. stav. třídu.

Architekt Antonín Bašánek.

SLAVNOSTNÍ VÝZDOBA KRÁL. HLAV. MĚSTA PRAHY PŘI NÁVŠTĚVĚ JEHO VELIČENSTVA V DUBNU 1907.
BRÁNA U NÁRODNÍHO DIVADLA.

Architekt Antonín Balšánek.

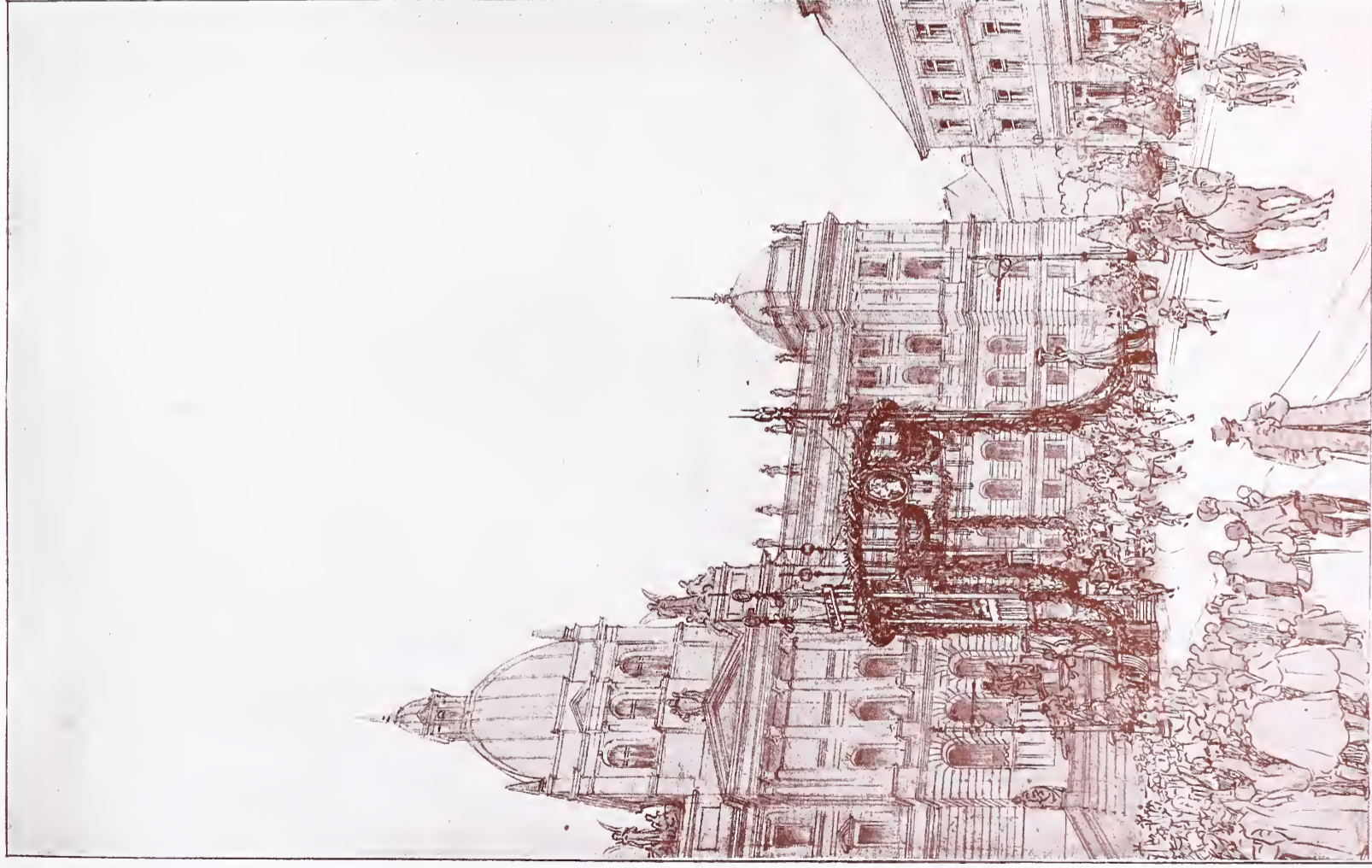
SLAVNOSTNÍ VÝZDOBA KRÁL. HLAV. MĚSTA PRAHY PŘI NÁVŠTĚVĚ JEHO VELIČENSTVA V DUBNU 1907.
ZAKONČENÍ TRÍDY FERDINANDOVY U NÁRODNÍHO DIVADLA.

Architekt Antonín Bašánek.

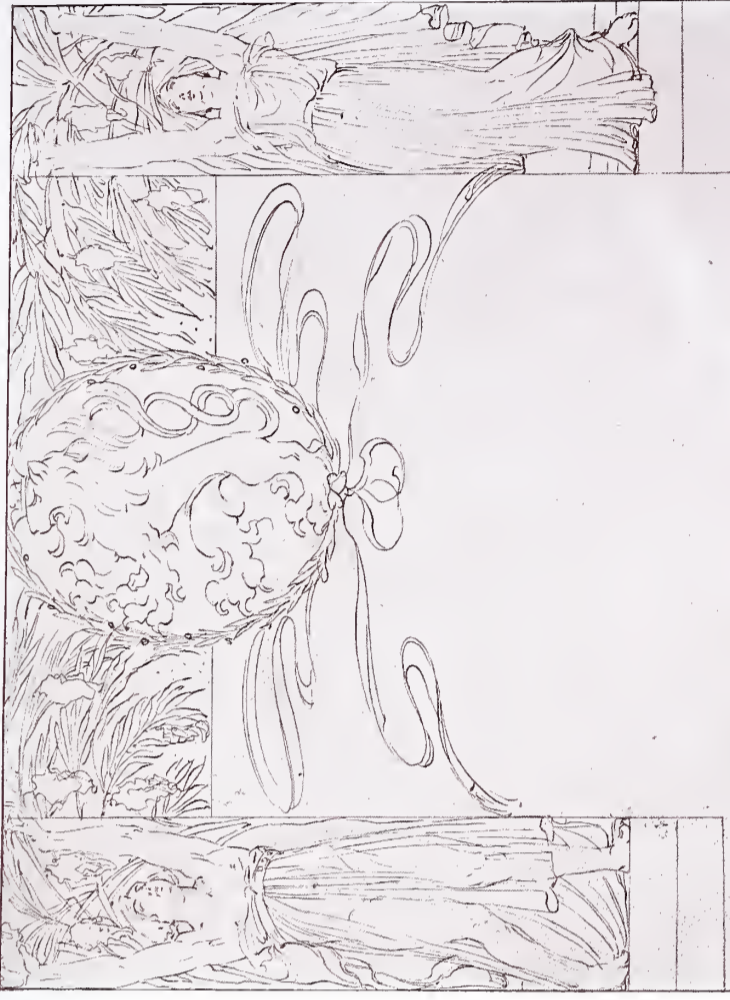
KORRIDOR VE VALDŠTÝNSKÉM PALÁCI V PRAZE-III.

Fotografie c. k. dvorního fotografa Eckerta.

PRAHA. 1907.
A. Fanta

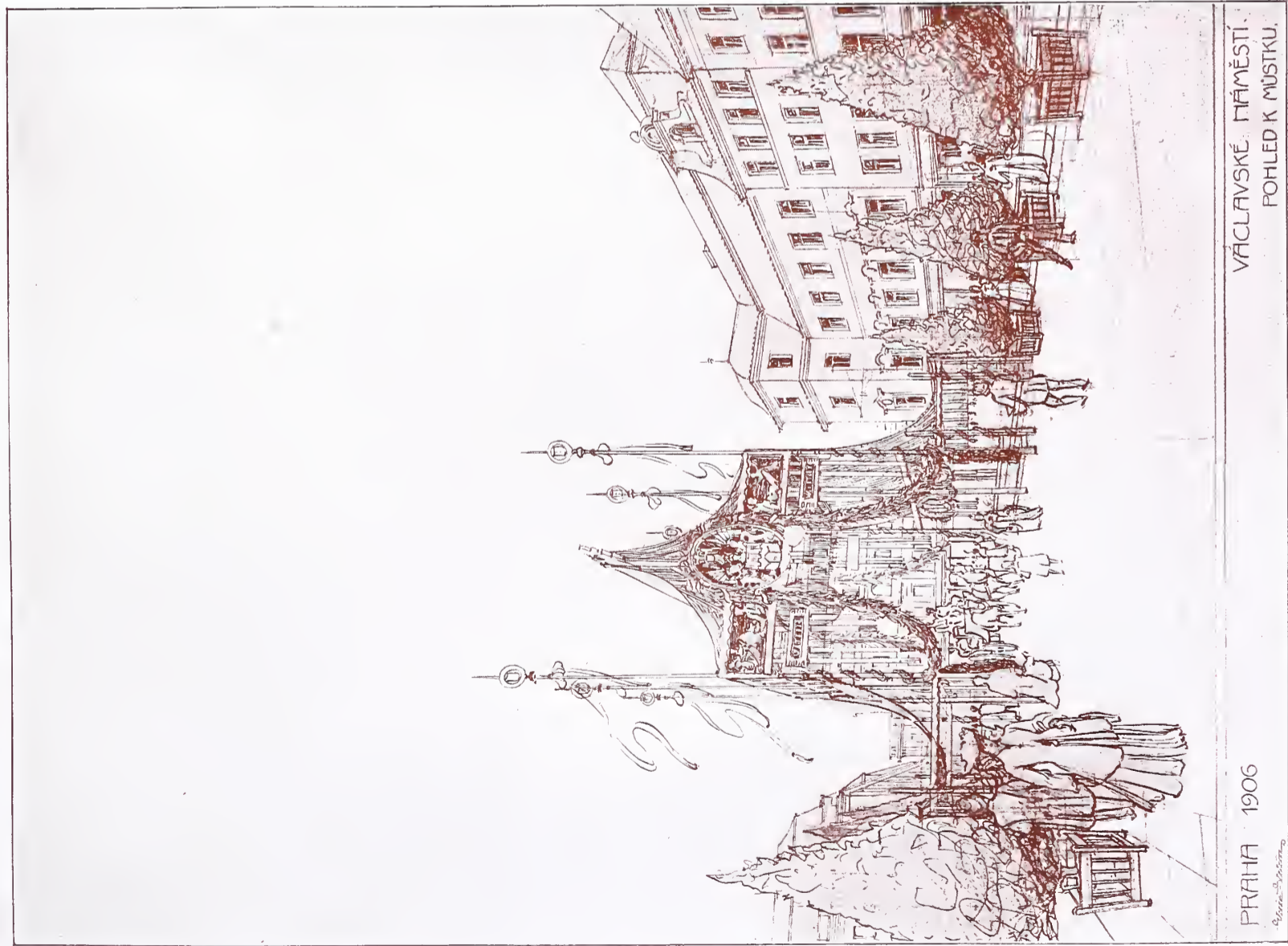
U MUSEA

PRAHA. 1900.

U MUSEA

SLAVNOSTNÍ VÝZDOBA KRÁL. HLAV. MĚSTA PRAHY ZA POBYTU JEHO VELIČENSTVA V DUBNU 1907. — NÁVRH BRÁNY MUSEA NA VÁCLAVSKÉM N. Arch. Jos. Fanta.

VÁCLAVSKÉ NÁMĚSTÍ.
FOHLED K MŮSTKU.

PRAHA 1906

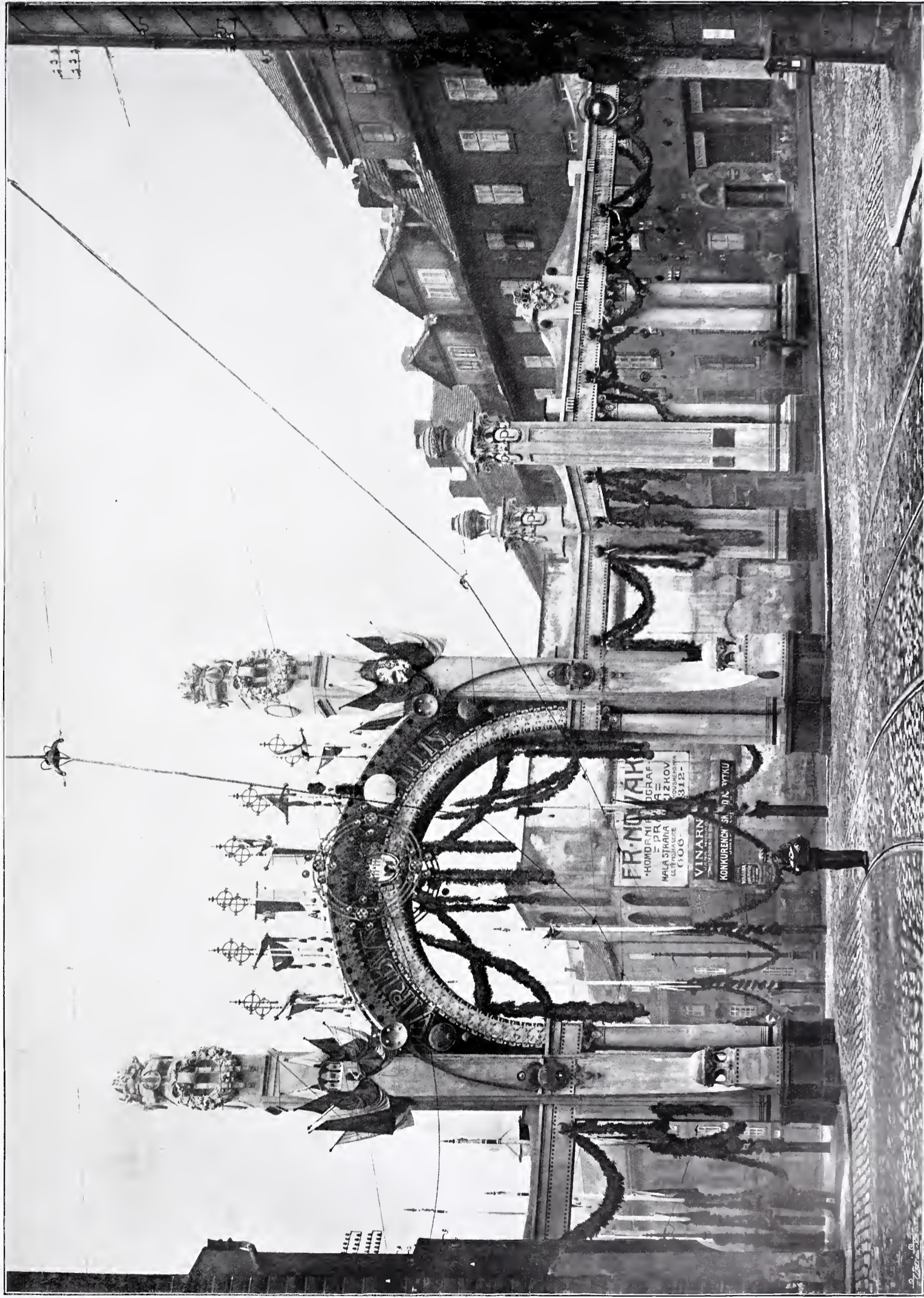

PRAHA 1906

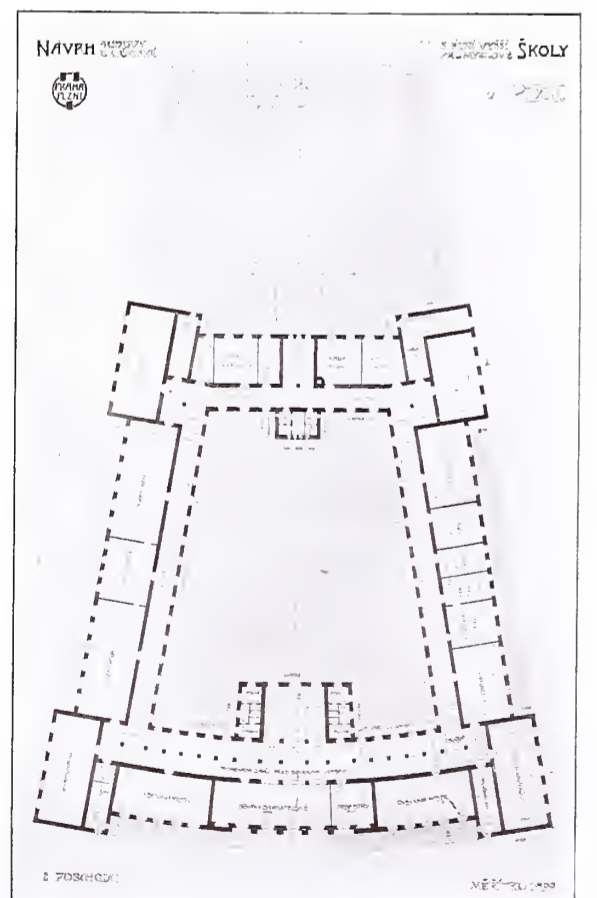
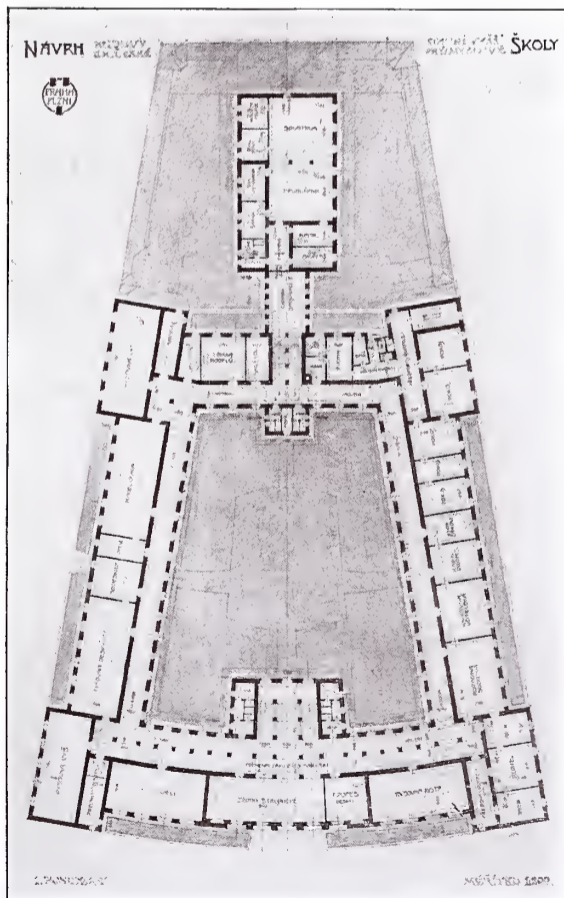
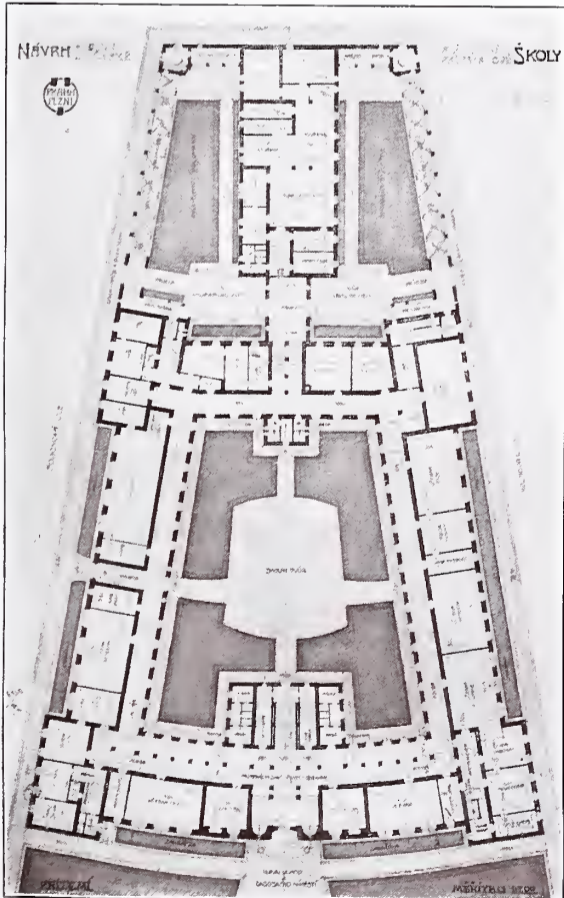
VÁCLAVSKÉ NÁMĚSTÍ
U MŮSTKU.

SLAVNOSTNÍ VÝZDOBA KRÁL. HLAV. MĚSTA PRAHY ZA POBYTU JEHO VELIČENSTVA V DUBNU 1907. — NÁVRH BRÁNY U MŮSTKU NA VÁCLAVSKÉM N.

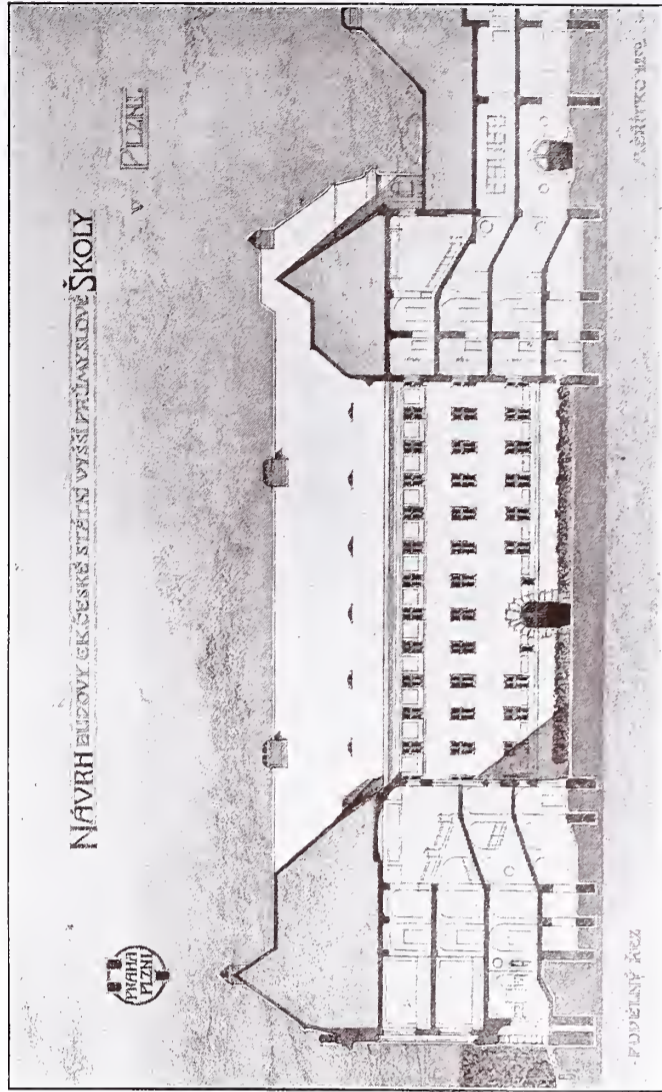
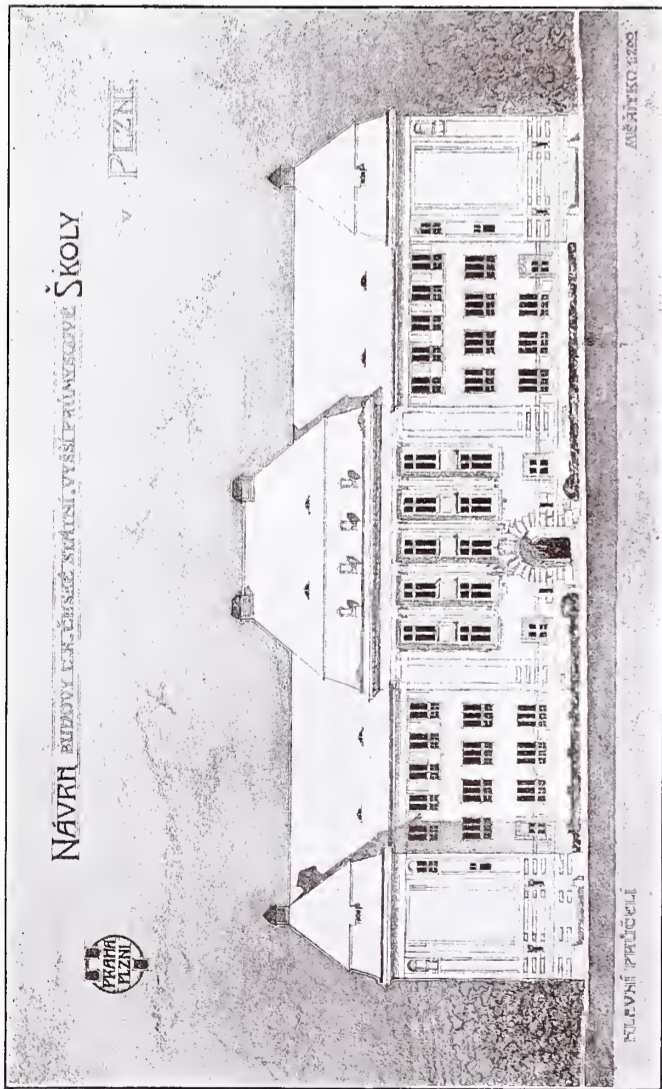
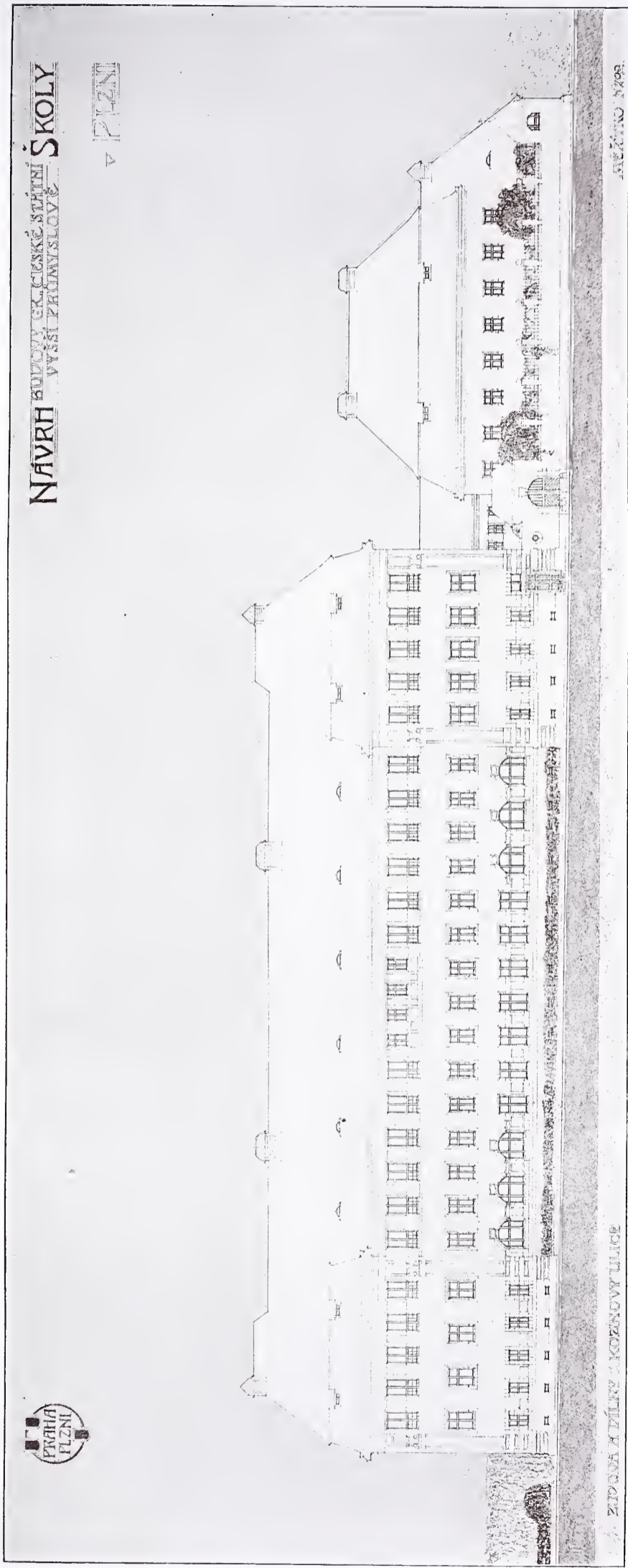
Arch. Josef Fant.

SLAVNOSTNÍ VÝZDOBA KRÁL. HLAV. MĚSTA PRAHY ZA POBYTU JEHO VELIČENSTVA V DUBNU 1907. — BRÁNA V PRŮLOMU »U KLÍČŮ« NA MALÉ STRANĚ.
Architekt A. Baisánek.

Arch. Ladislav Skřivánek. — I. cena.

SLAVNOSTNÍ VÝZDOBA KRÁL. HLAV. MĚSTA PRAHY ZA POBYTU JEHO VELÍCENSTVA V DUBNU 1907.
SLAVNOSTNÍ BRÁNA V SADOVÉ TRÍDĚ

Arch. Ant. Hrubý.

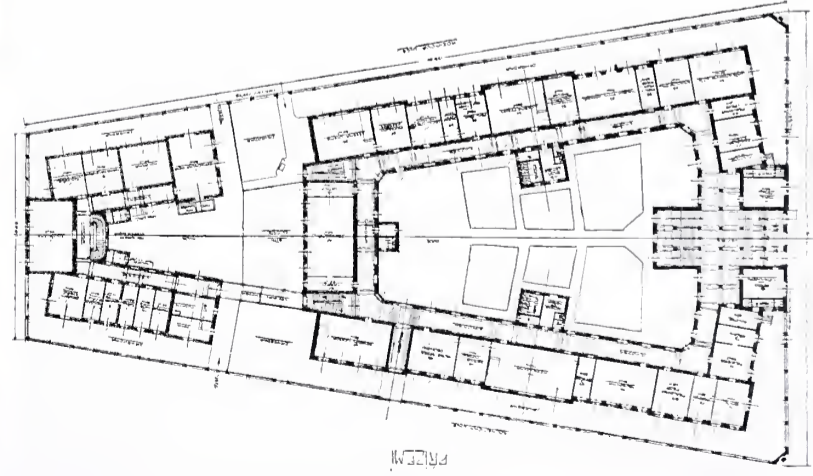
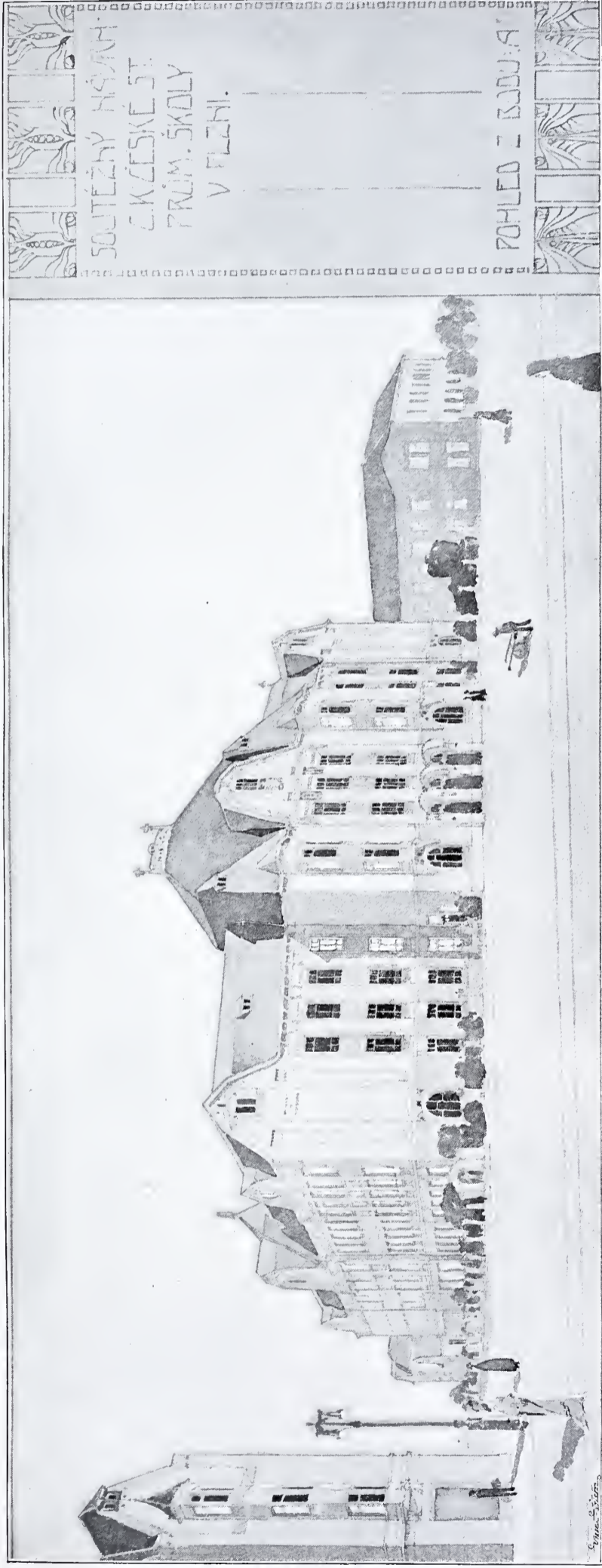
SLAVNOSTNÍ VÝZDOBA KRÁL. HLAV. MĚSTA PRAHY ZA POBYTU JEHO VELIČENSTVA V DUBNU 1907.
BRÁNA U MŮSTKU NA VÁCLAVSKÉM NÁM.

Arch. Josef Fanta.

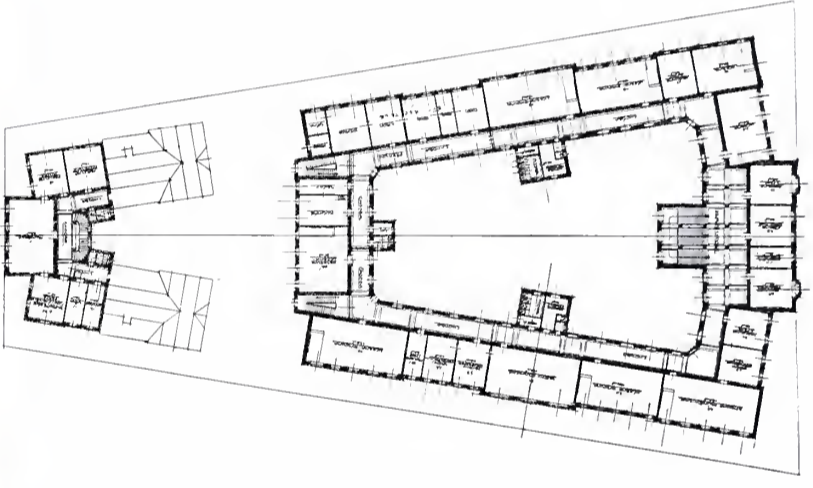

SLAVNOSTNÍ VÝZDOBA KRÁL. HLAV. MĚSTA PRAHY ZA POBYTU JEHO VELIČENSTVA V DUBNU 1907.
BRÁNA U MŮSTKU NA VÁCLAVSKÉM NÁM.

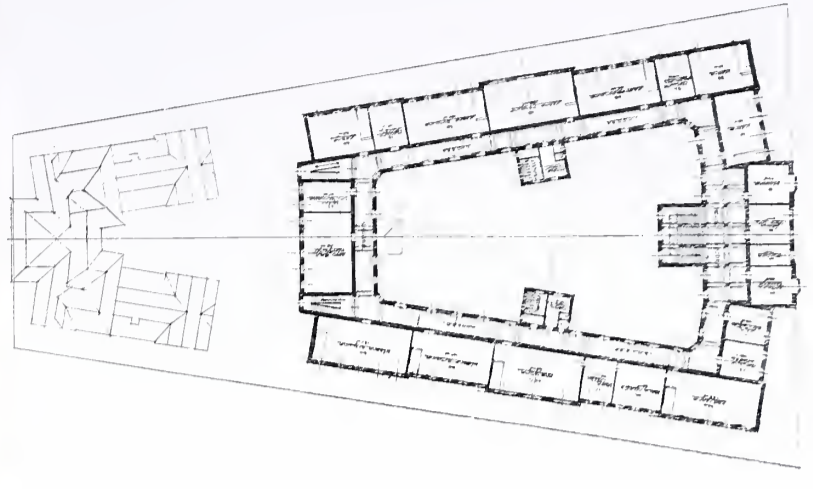
Arch. Josef Fanta.

Půdorys přízemí.

Půdorys I. a II. patra.

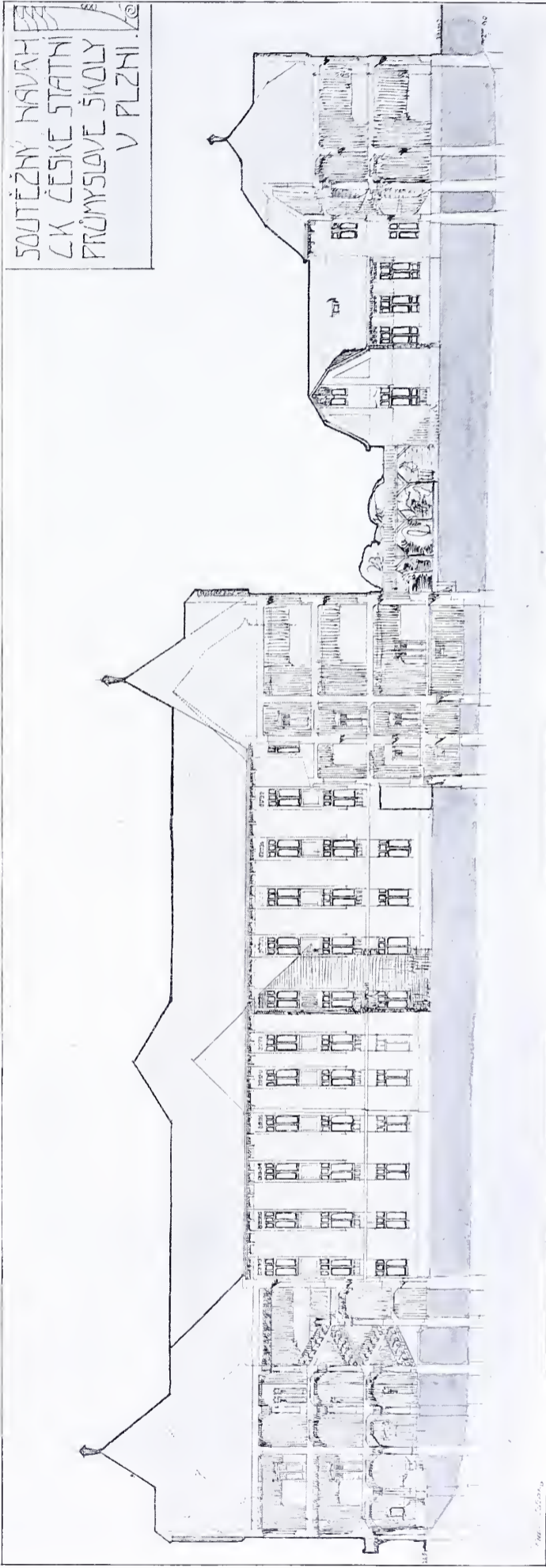

PRŮČELÍ DO ULICE

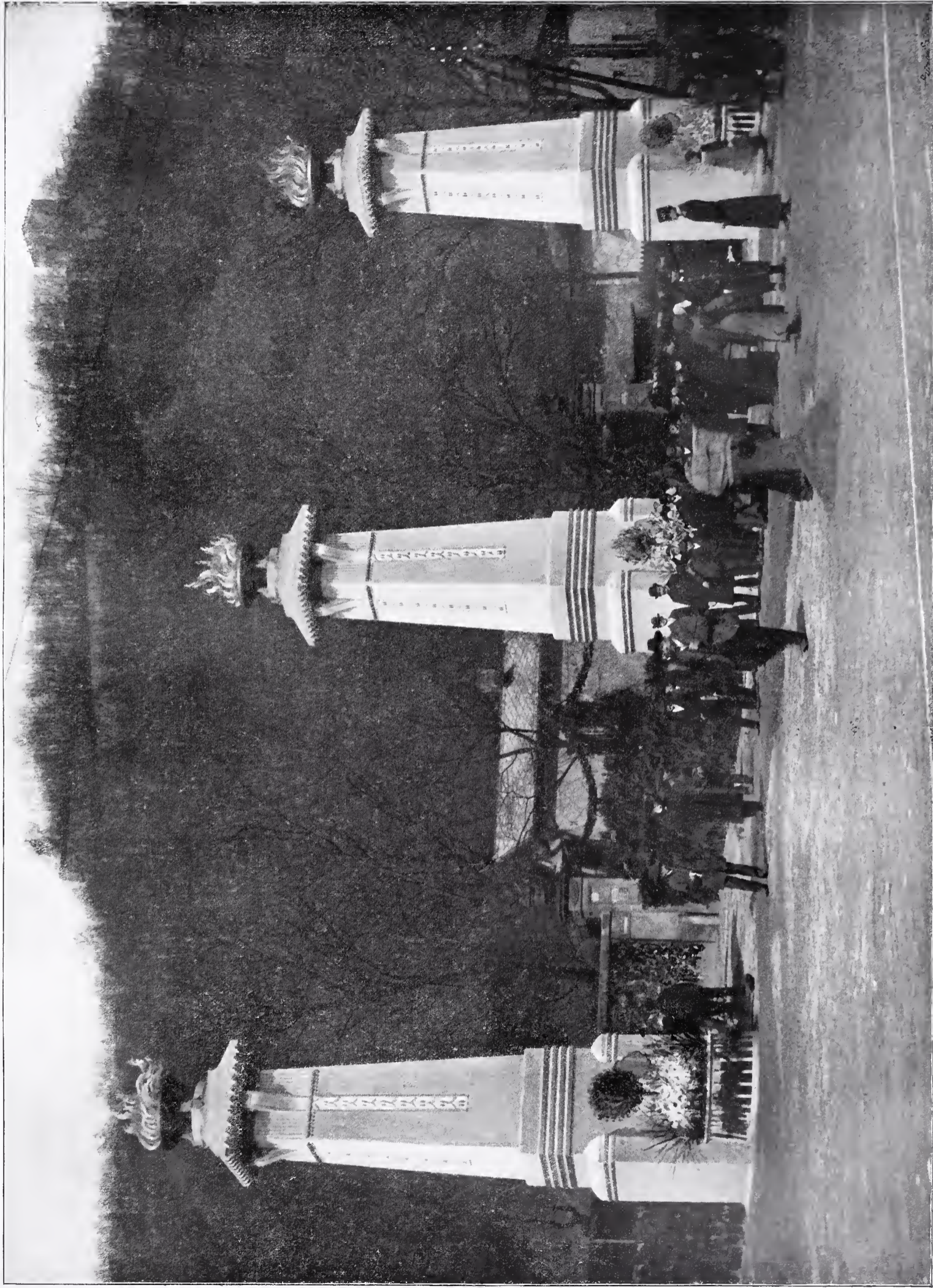

SOUTĚŽNÝ NÁVRH NOVÉ BUDOVY ČK ČESKÉ STÁTNI PRŮMYSLAVÉ ŠKOLY V PLZNI.

ŘEZ HLAVNÍ OSOU BUDOVY.

SOUTĚŽNÝ NÁVRH
ČK ČESKÉ STÁTNI
PRŮMYSLAVÉ ŠKOLY
V PLZNI.

VÝZDOBA SMÍCHOVA PŘI NÁVŠTĚVĚ PANOVNÍKOVĚ V R. 1907. — PILONY PŘED ZAHRADOU KINSKÉHO A UL. KARLOVOU.

Arch. prof. ANTONÍN CECHNER.

PERSPEKTIVNÍ POHLED NA VSTUP DO PRŮK

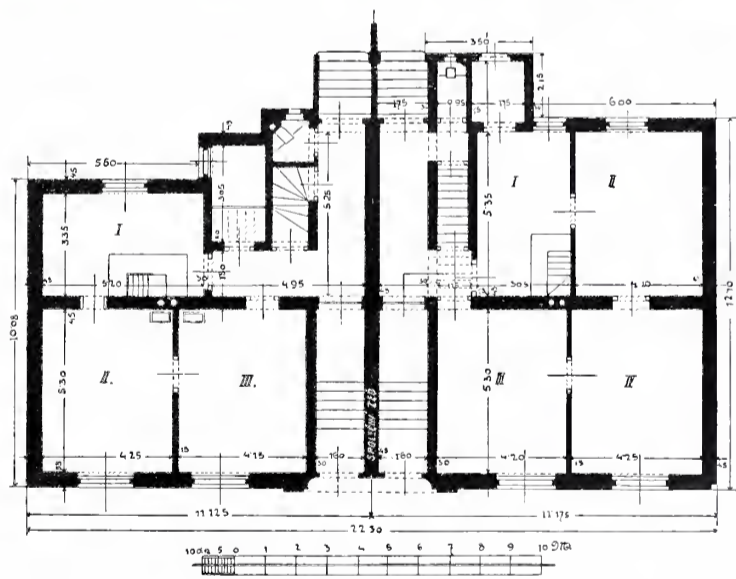
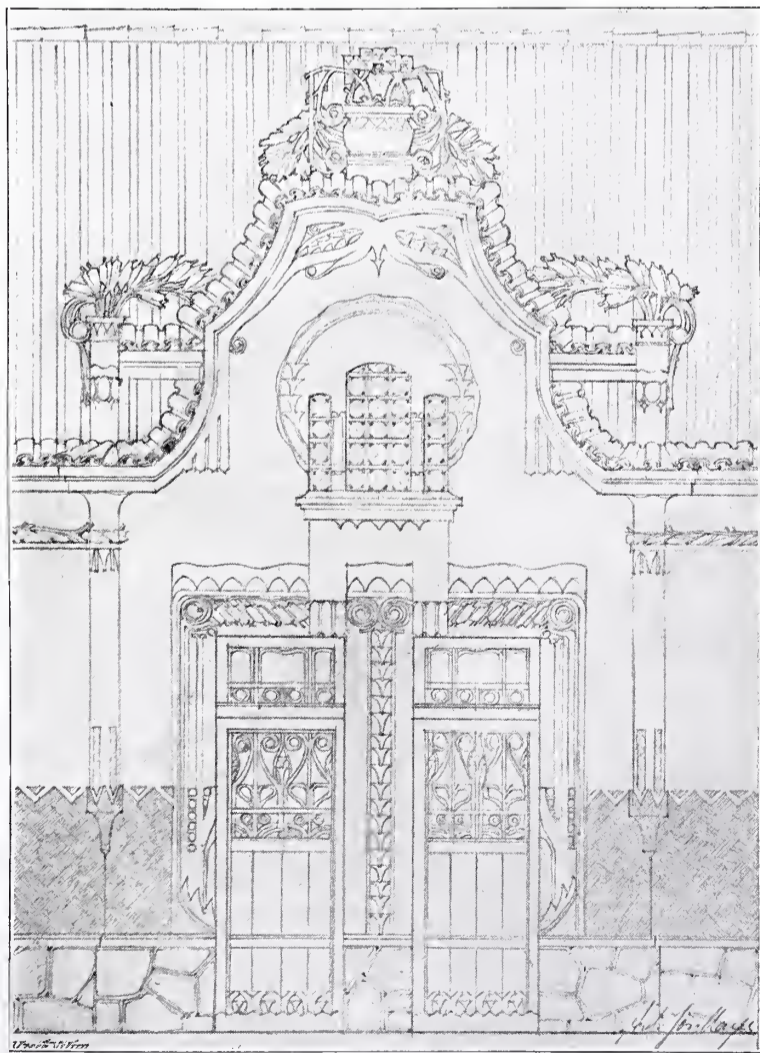
Návrh arch. z.

LETENSKÉ PLÁNĚ S ASSANAČNÍM MOSTEM.

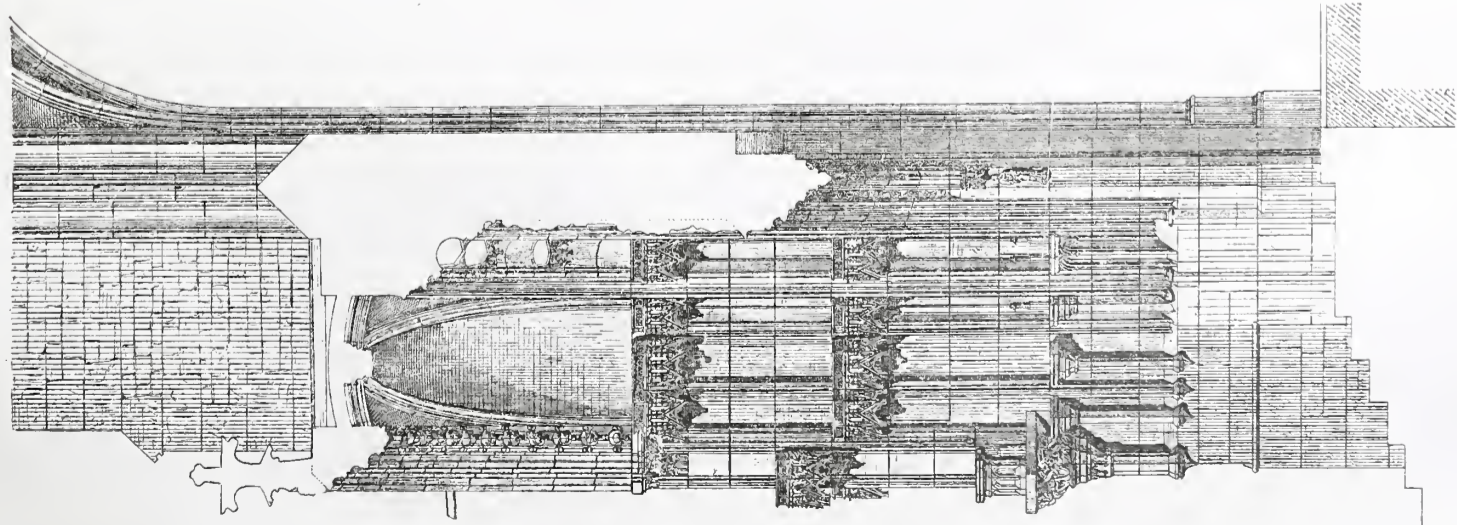
ANA KOULY

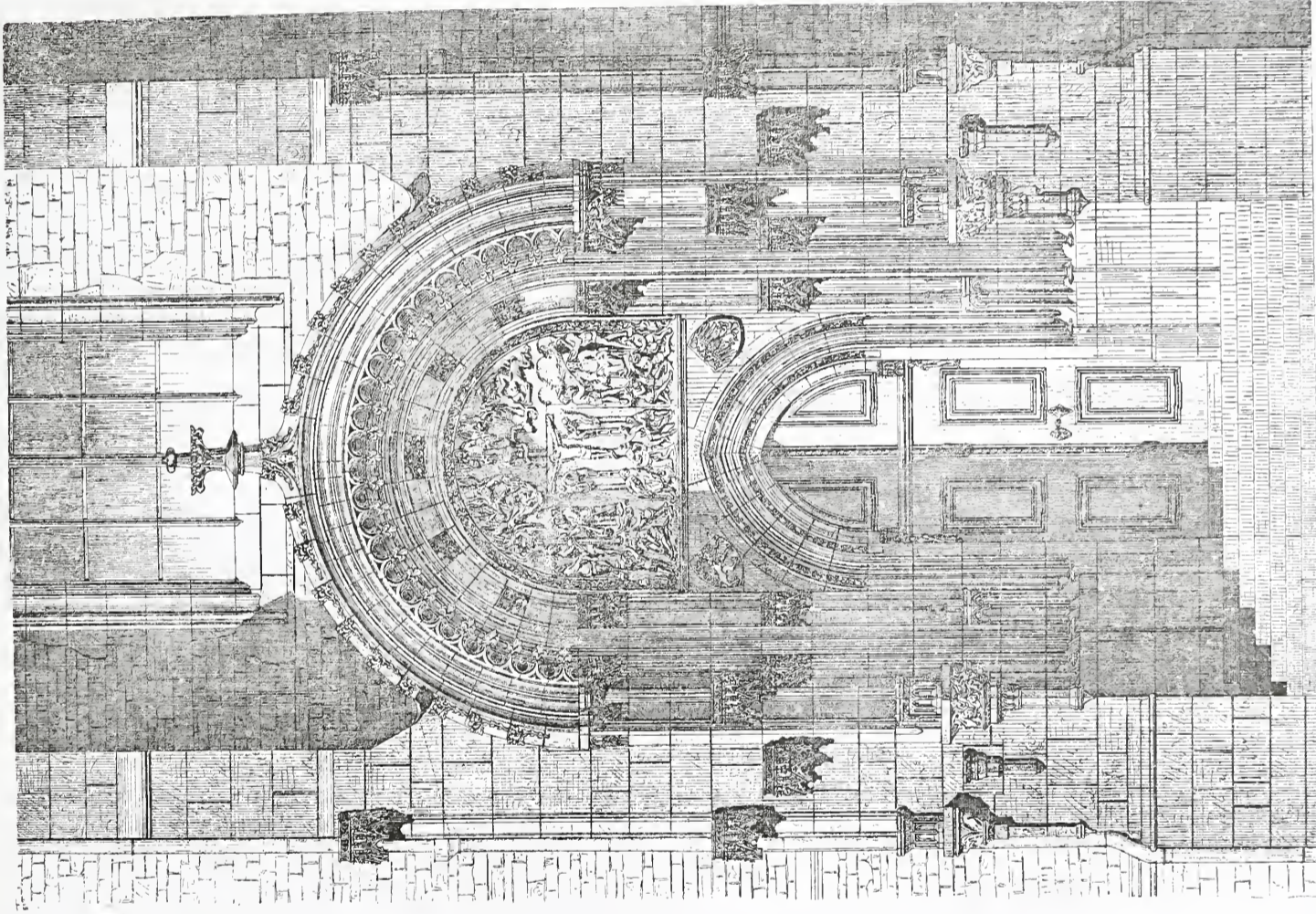

Rodinné domky v Poděbradech.

Průčelí od arch. J. MAYERA,
půdorysy od zedn. mistra
□ JOS. FIALY. □

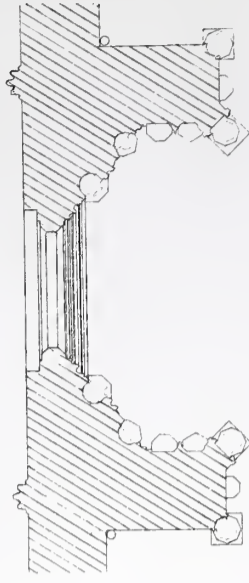
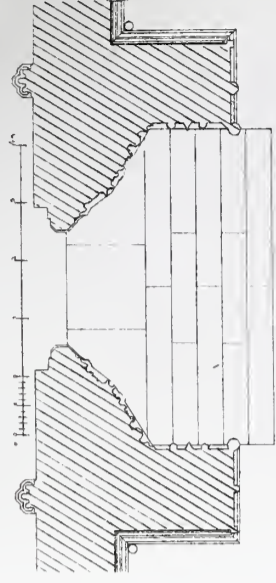

Svislý řez osou.

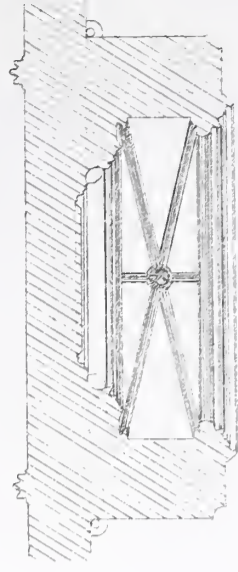

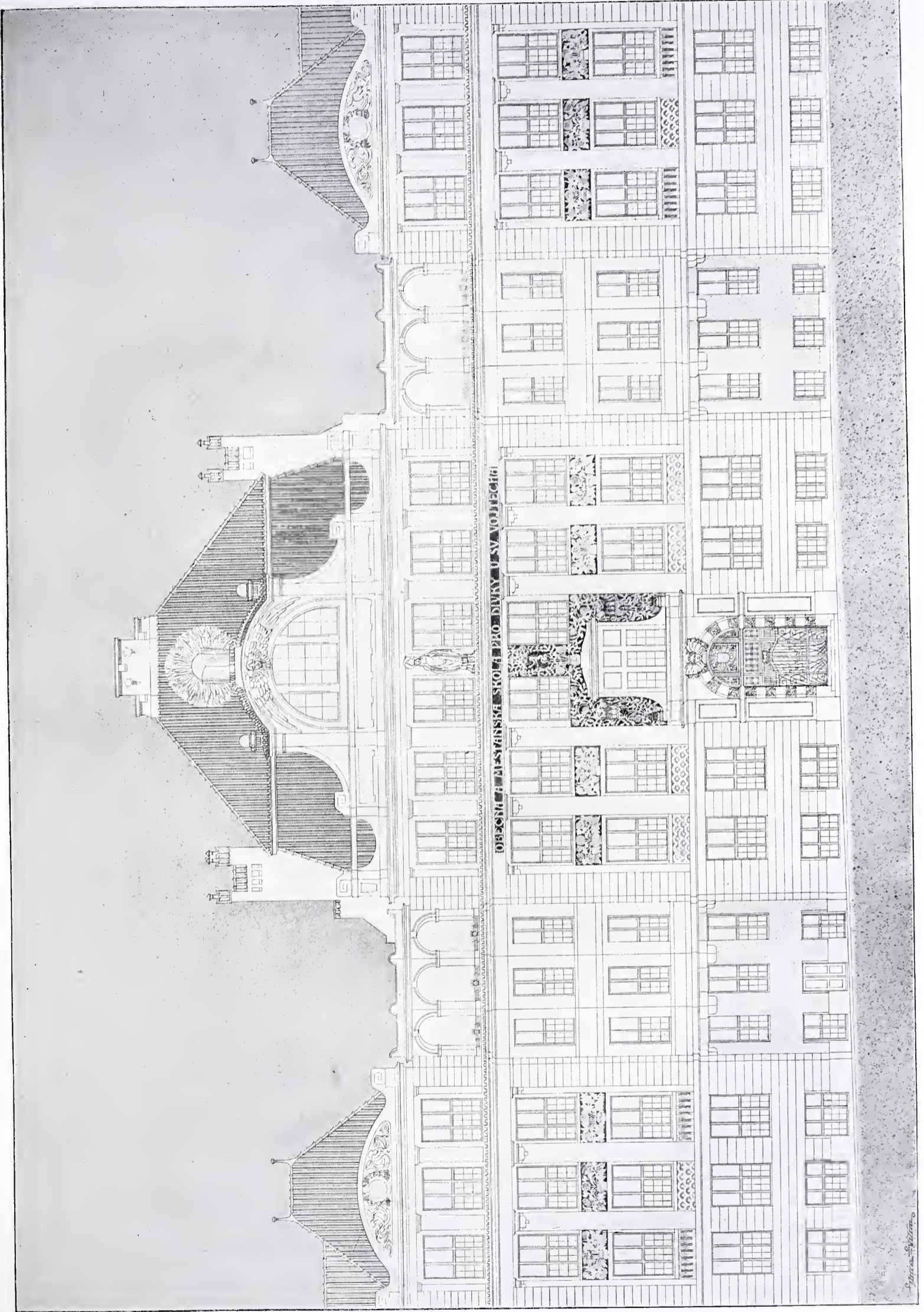
Štěrpní portál chrámu Vyšehého.

Hlavní pohled.

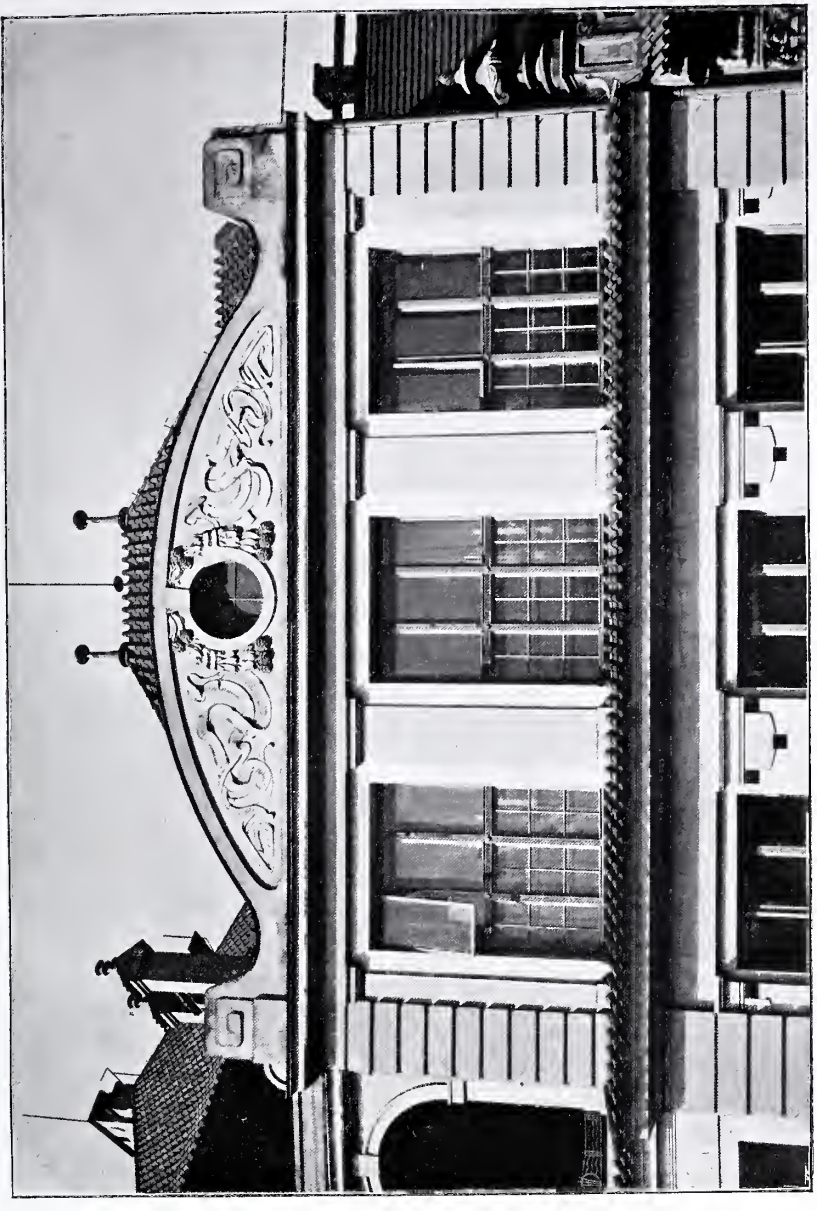
Řezy vodorovné.

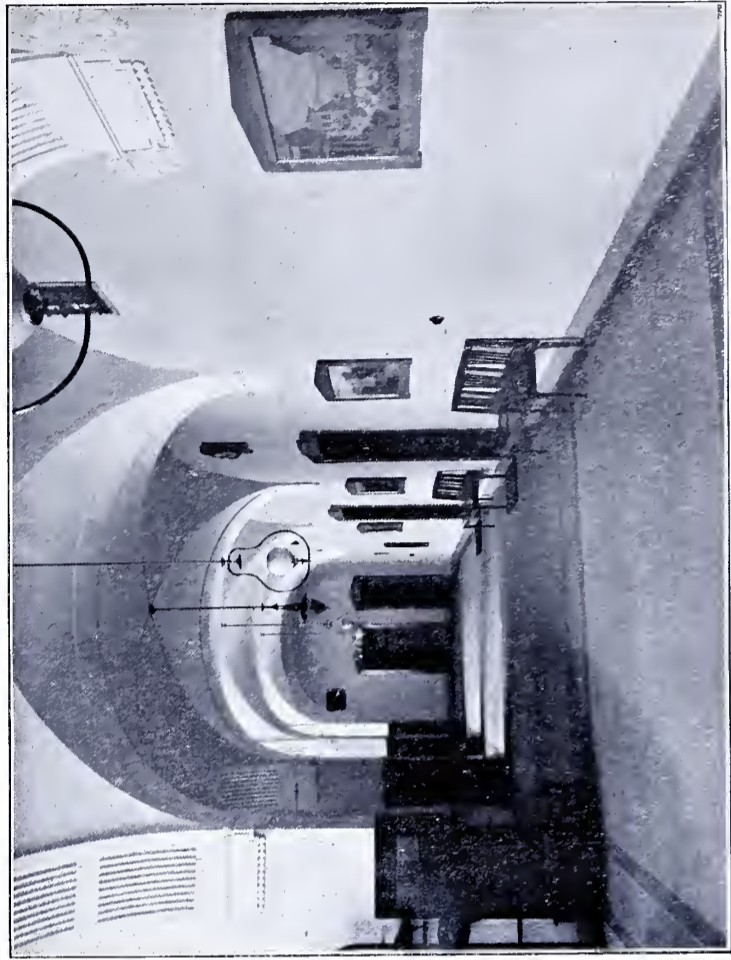
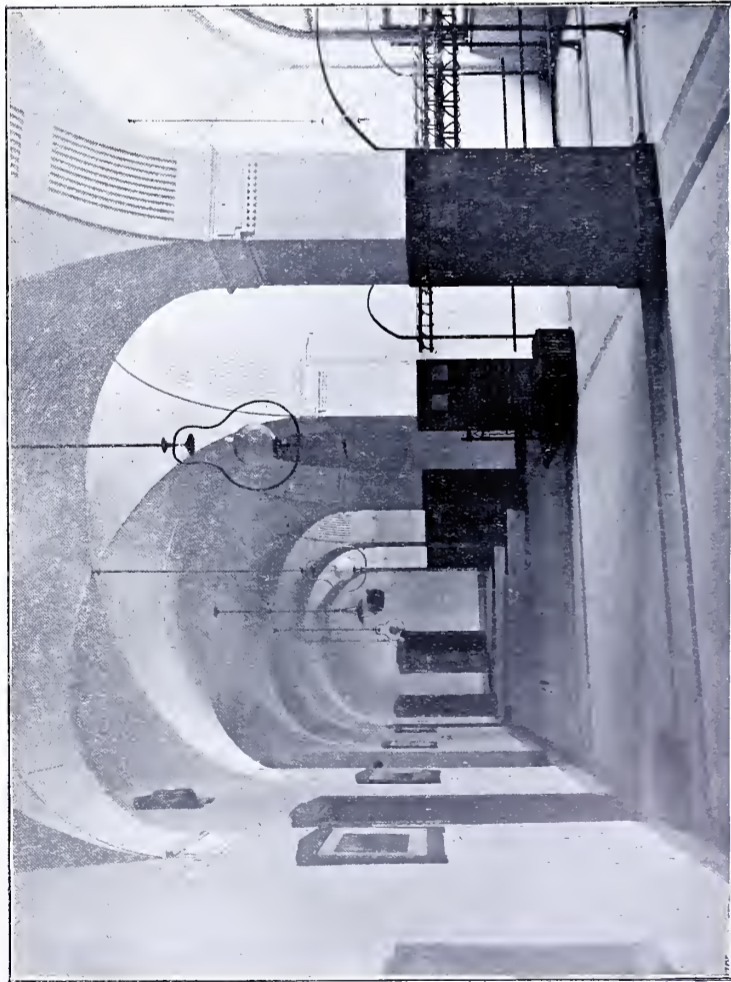
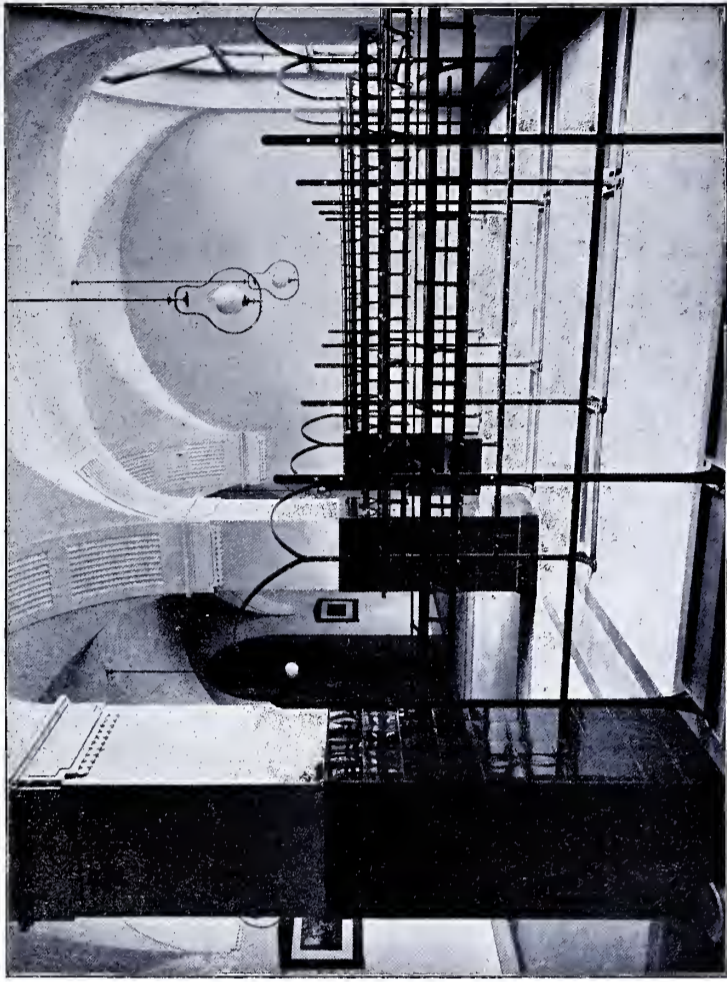
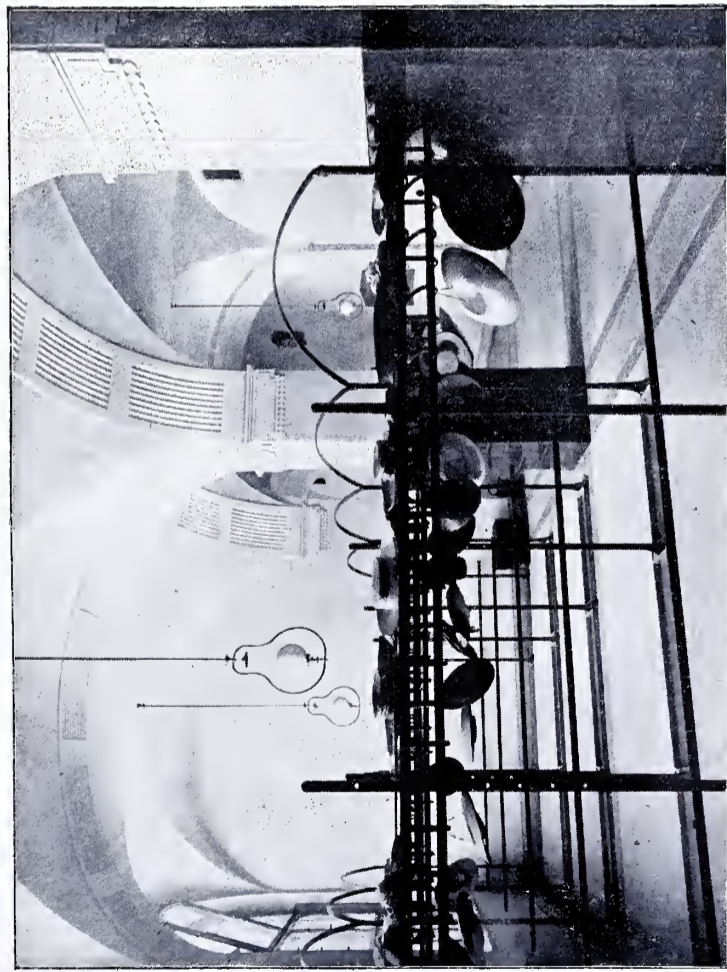

NOVÁ OBECNÁ A MĚŠTANSKÁ ŠKOLA DÍVČÍ U SV. VOJTĚCHA V PRAZE-II.
 Arch. A. Velich, inženýr stav. úřadu král. hlav. města Prahy.

Arch. A. Velich

NOVÁ OBEČNÁ A MĚŠŤANSKÁ ŠKOLA DÍVČÍ U SV. VOJTĚCHIA V PRAZE.II.

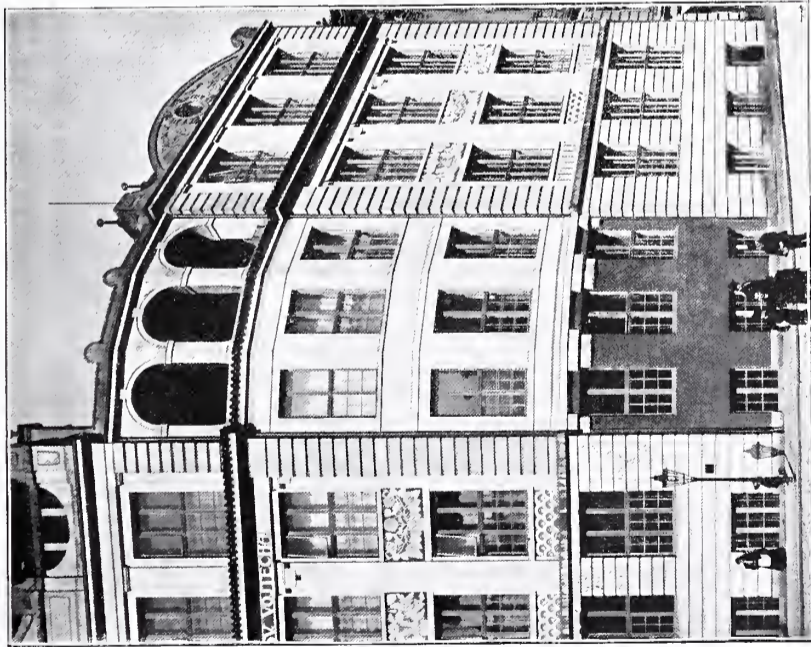
NOVÁ OBECNÁ A MĚŠŤANSKÁ ŠKOLA DÍVČÍ U SV. VOJTĚCHA V PRAZE-II. — ŠATNY A CHODBY.

Arch. A. Velič, inženýr stav. úřadu král. hlav. města Prahy.

MĚSTSKÁ SPOŘITELNA V NOVÉM BYDŽOVĚ.

Návrh arch. Jana Vejrycha.

PRŮČELÍ.
TELOCVIČNA.

ŘEDITELNA.
KRESLIRNA

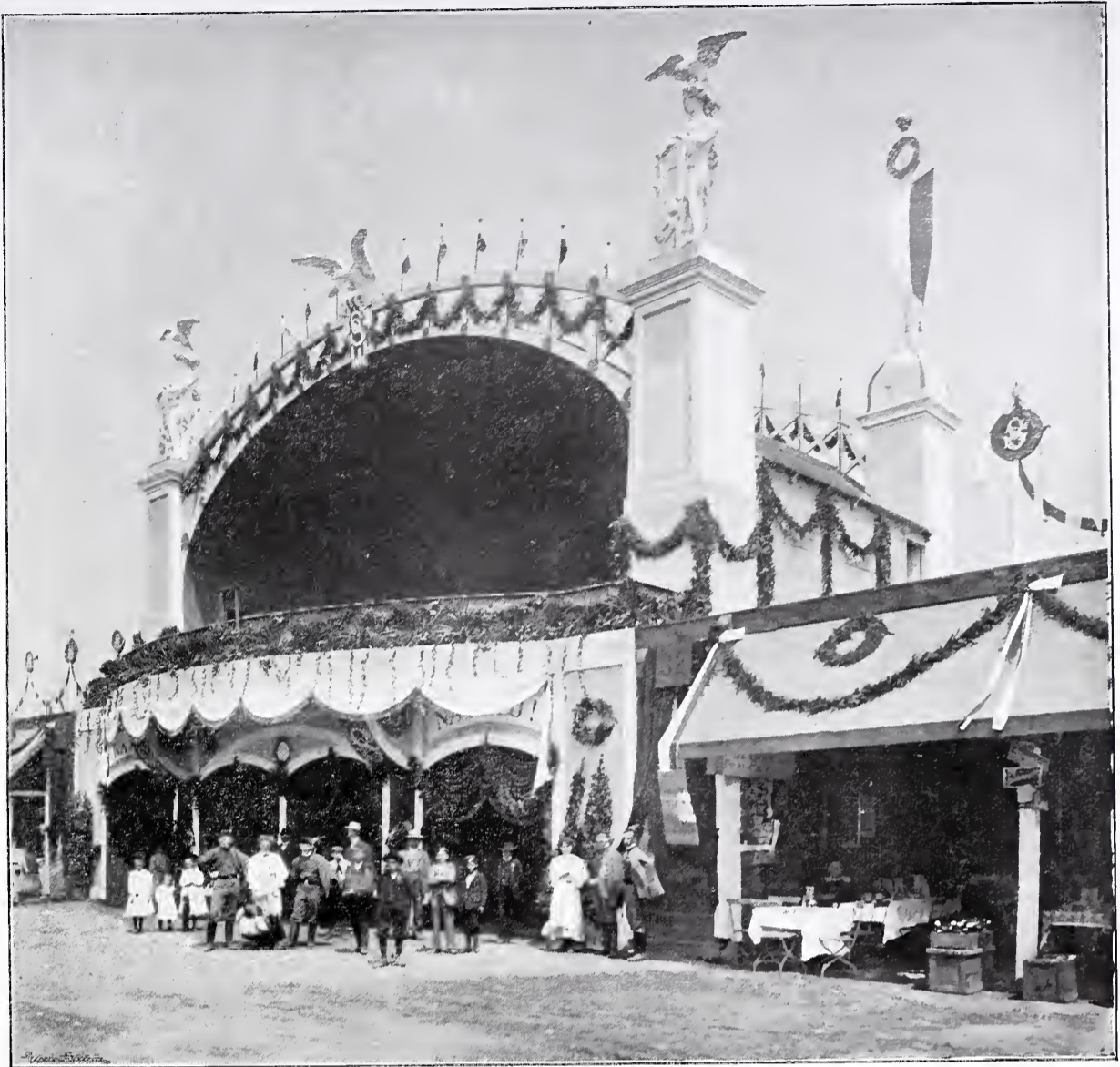
NOVÁ OBECNÁ A MĚŠTANSKÁ ŠKOLA DÍVČÍ U SV. VOJTĚCHA V PRAZE-II.
Arch. A. Velič, inženýr stav. úřadu král. hlav. města Prahy.

BRÁNA TYRŠOVA A SEVERNÍ BRÁNA BORCŮ.

SLAVNOSTNÍ CVIČIŠTĚ V. SLETU VŠESOKOLSKÉHO V PRAZE R. 1907.

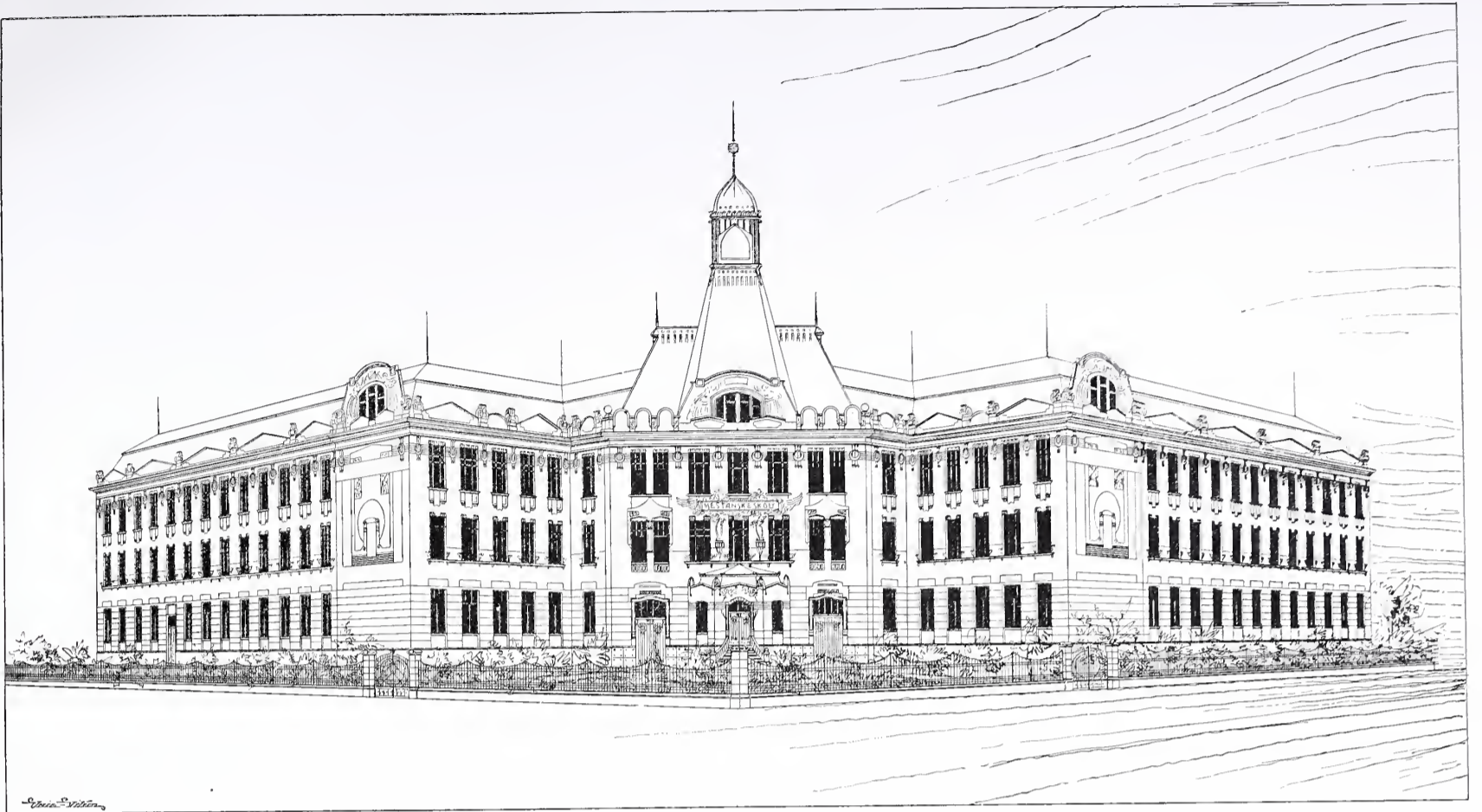
Návrh staveb. rady inž. Ludvíka Čížka.

STŘEDNÍ BRÁNA S HUDEBNÍM PAVILLODEM.

SLAVNOSTNÍ CVIČIŠTĚ V. SLETU VŠESOKOLSKÉHO V PRAZE R. 1907.

Návrh staveb. rady inž. Ludvíka Čížka.

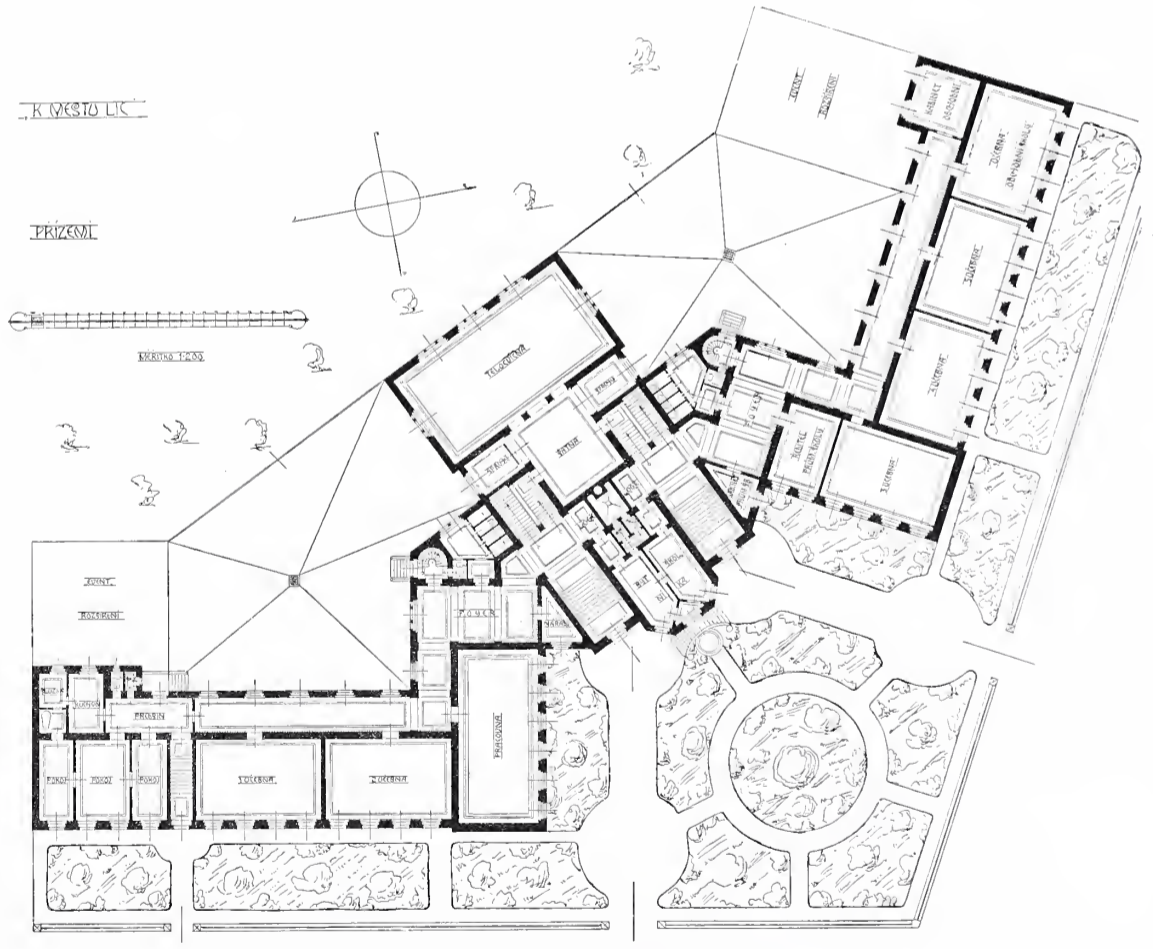
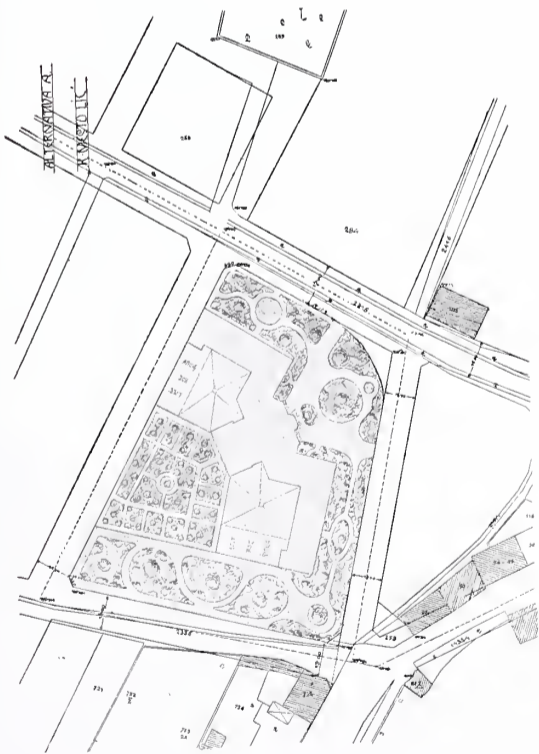
Půdorys přízemí.

Situace.

K MĚSTU LIC

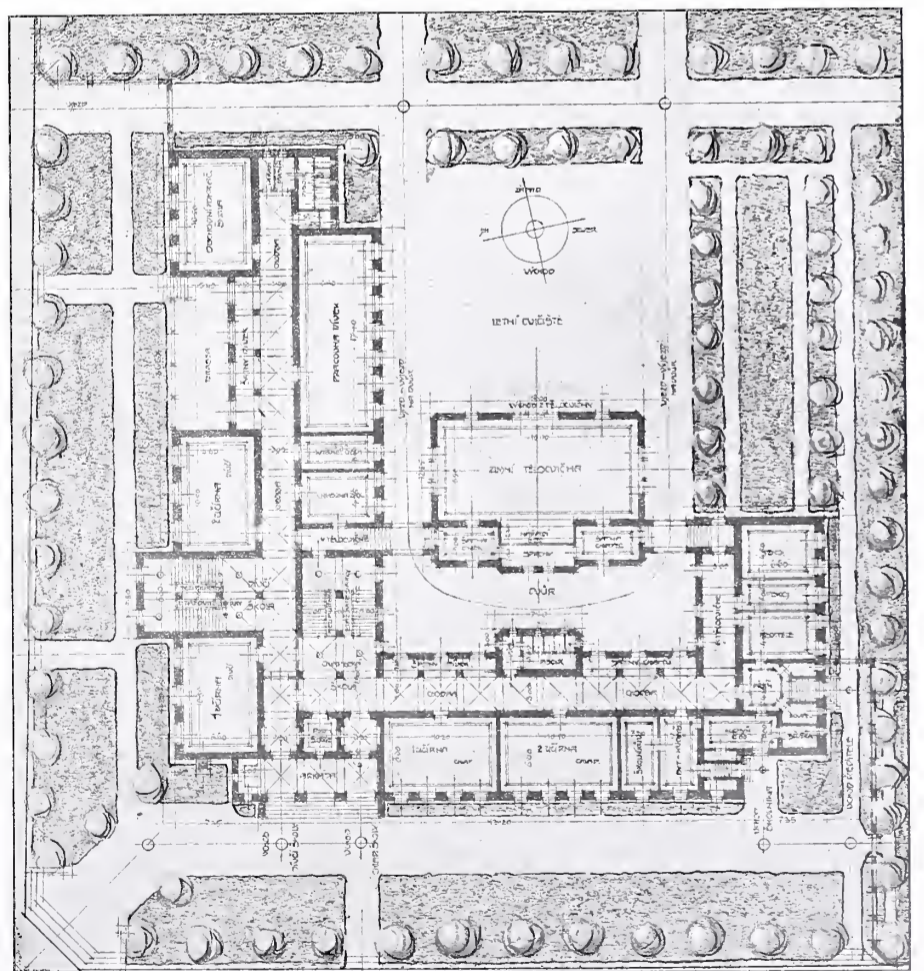
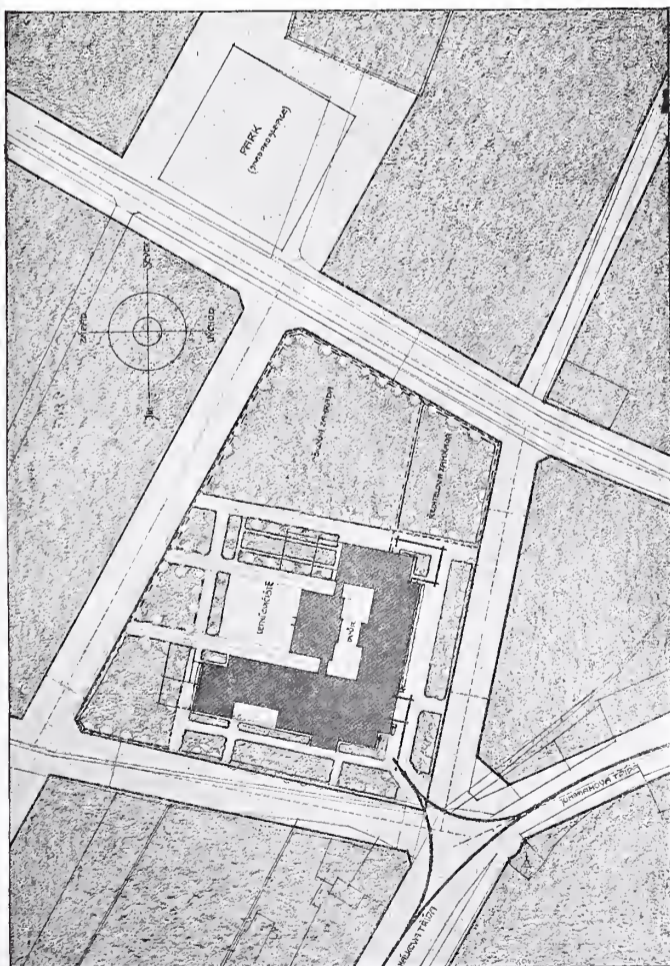
PRÍZEMÍ

MĚRKA 1:200

SOUTĚŽNÝ NÁVRH OBEČNÉ A MĚŠŤANSKÉ ŠKOLY V ROUDNICI.

Stavitel Jan Brodský. — I. cena.

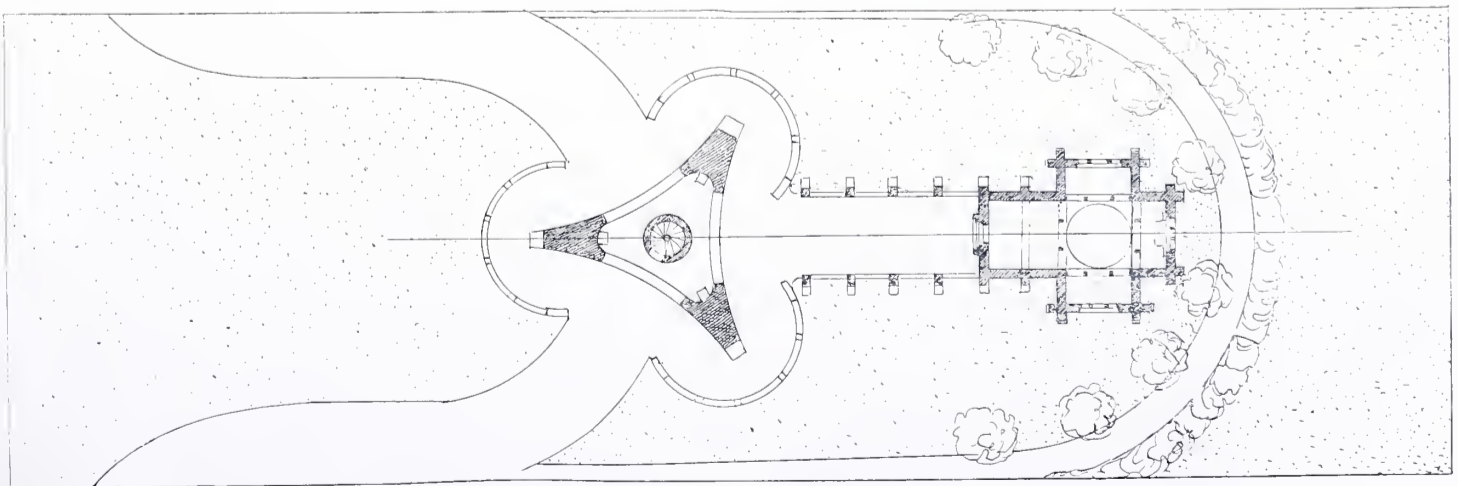

SITUACE.

PŮDORYS PŘÍZEMÍ.

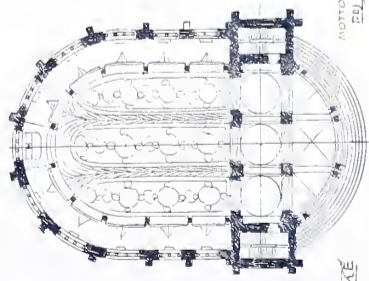
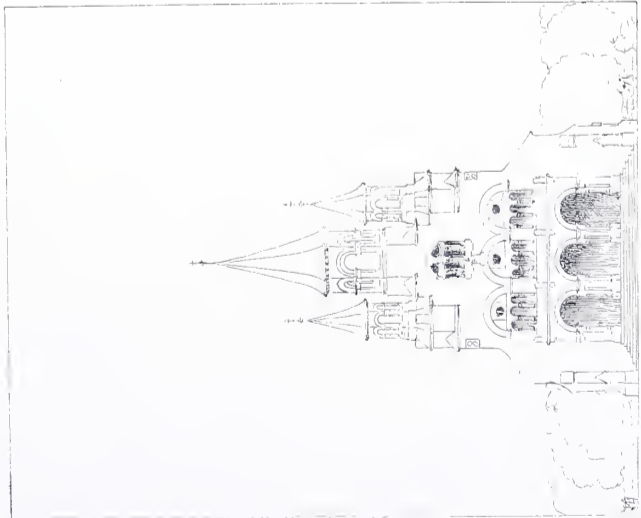
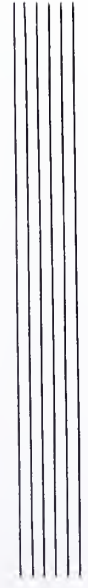
SOUTĚŽNÝ NÁVRH OBEČNÉ A MĚŠTANSKÉ ŠKOLY V ROUDNICI.

Arch. Ladislav Skřivánek. — II. cena.

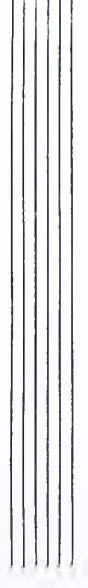
MOHYLA SMRTI. PAMÁTNÍK BITVY U SLAVKOVA NA HOŘE PRATSKÉ U SOKOLNICE.

Návrh arch. Jos. Fanty.

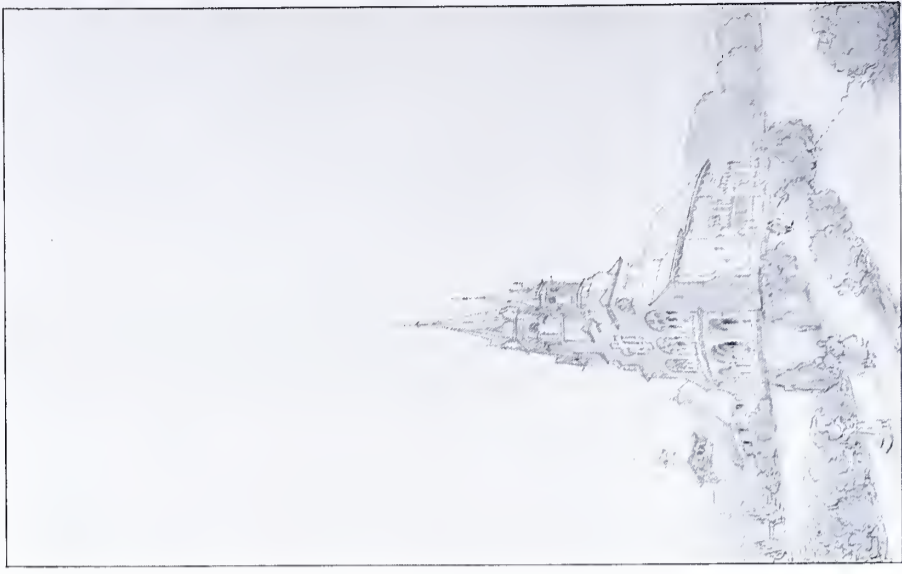
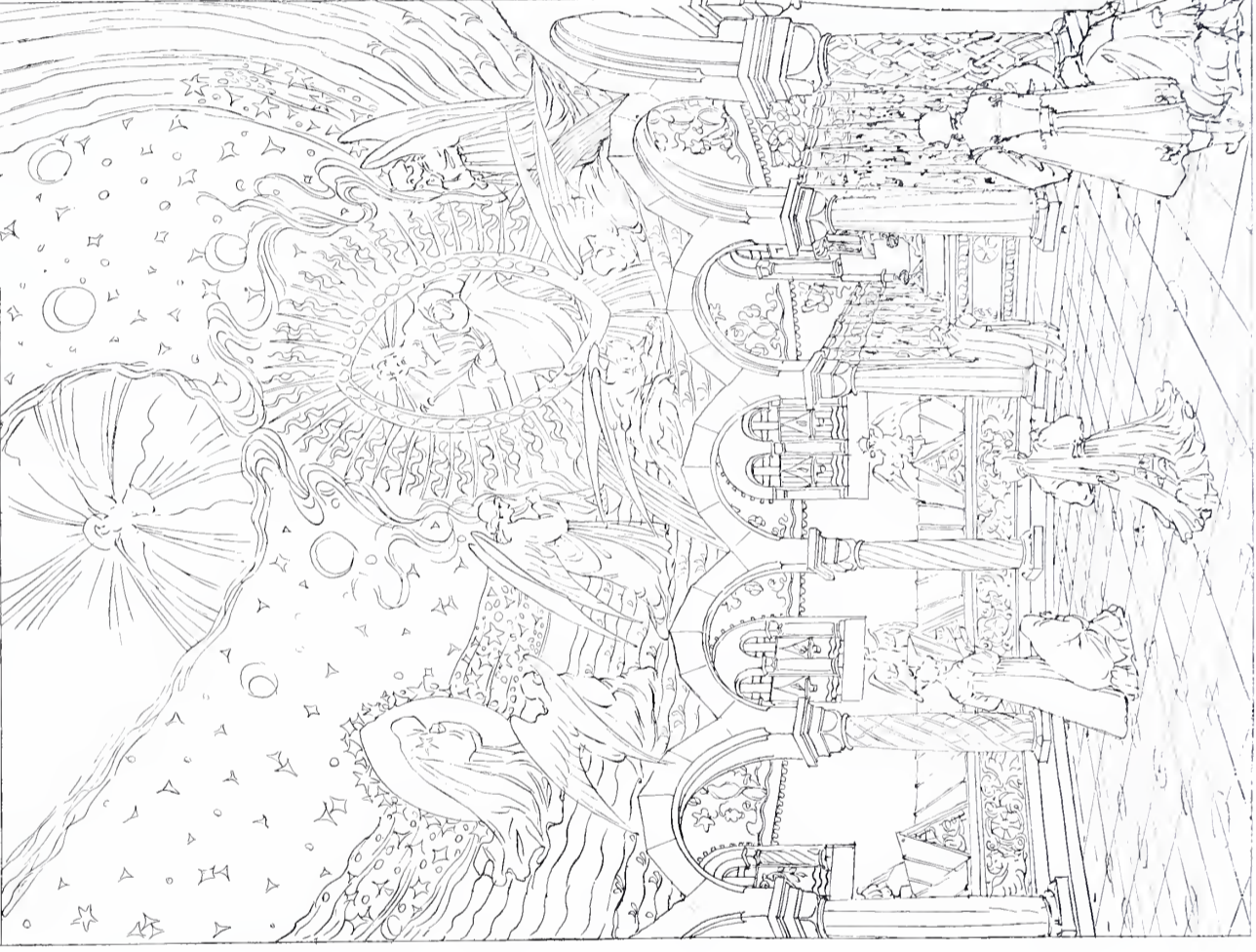

PAMĚTNÍ KOSTEL
S KOSTELNÍM ANEXEM
JEM A KŘIŽALDINOU
NA BOJIŠTI
SLAVKOVSKÉ

NOTTO: ODDOČINUTĚLNĚ
ED. JAV. C. DAVĚ.

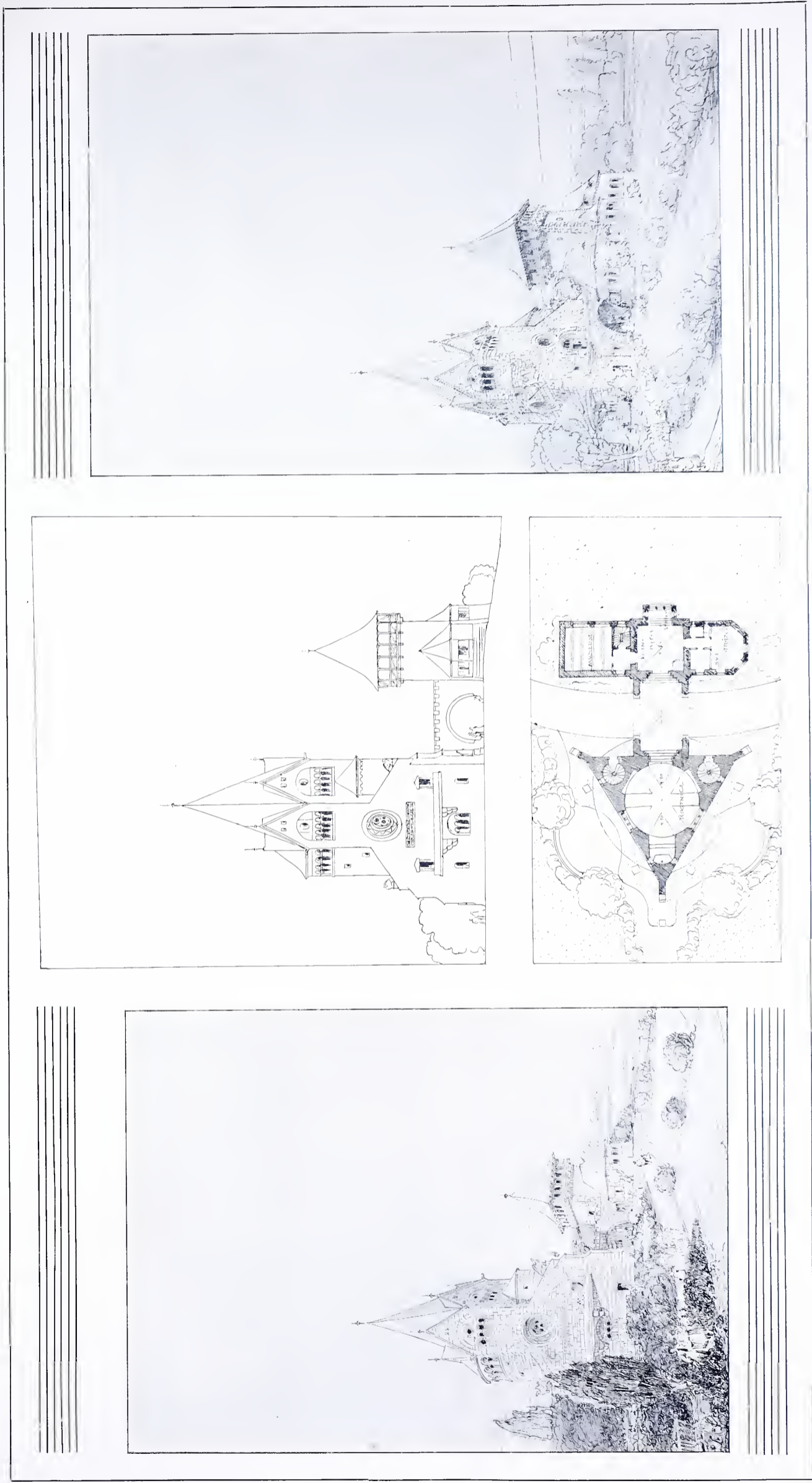

KOSTEL
NA BOJIŠTI SLAVKOVSKÉM
ODPOČINUTÍ LEHKÉ DEJ JIM O PANĚ
SUĚTLO VEČNÉ AT JIM SUJITÍ

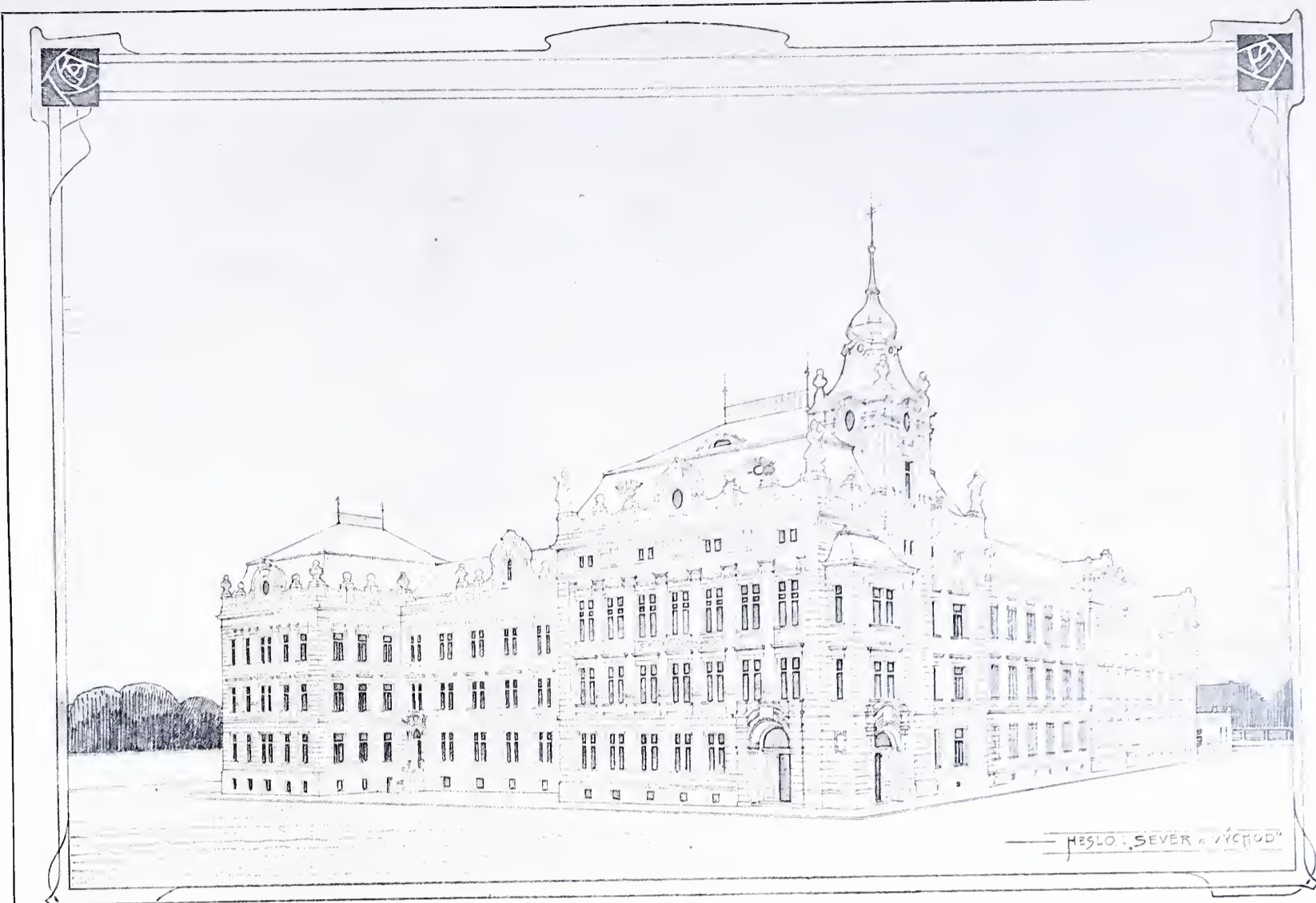
PAMĚTNÍ KOSTEL NA BOJIŠTI SLAVKOVSKÉM NA PRATU.

Návrh arch. Jos. Fauty.

KREMATORIUM A MUSEUM NA BOJIŠTI SLAVKOVSKÉM.

Návrh arch. Jos. Fauty.

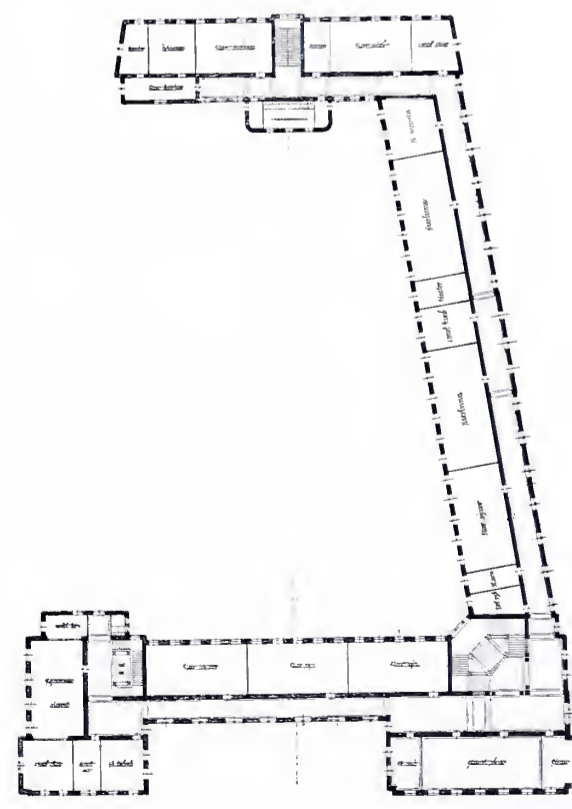
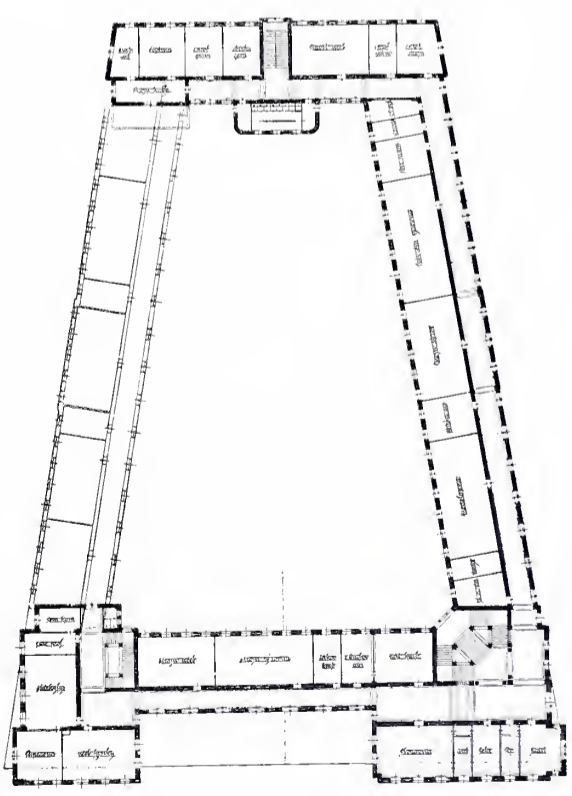
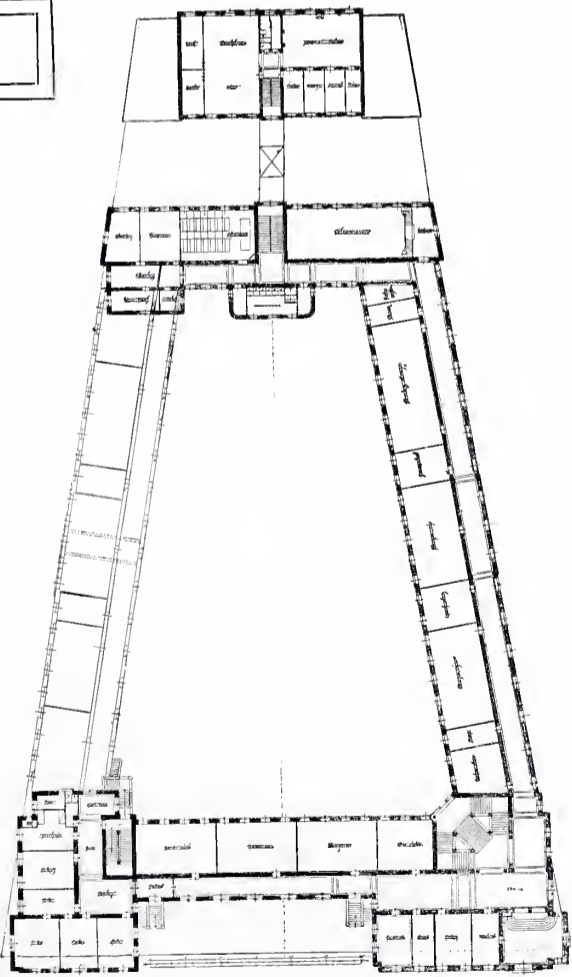

HEŠLO: „SEVER A VÝCHOD“

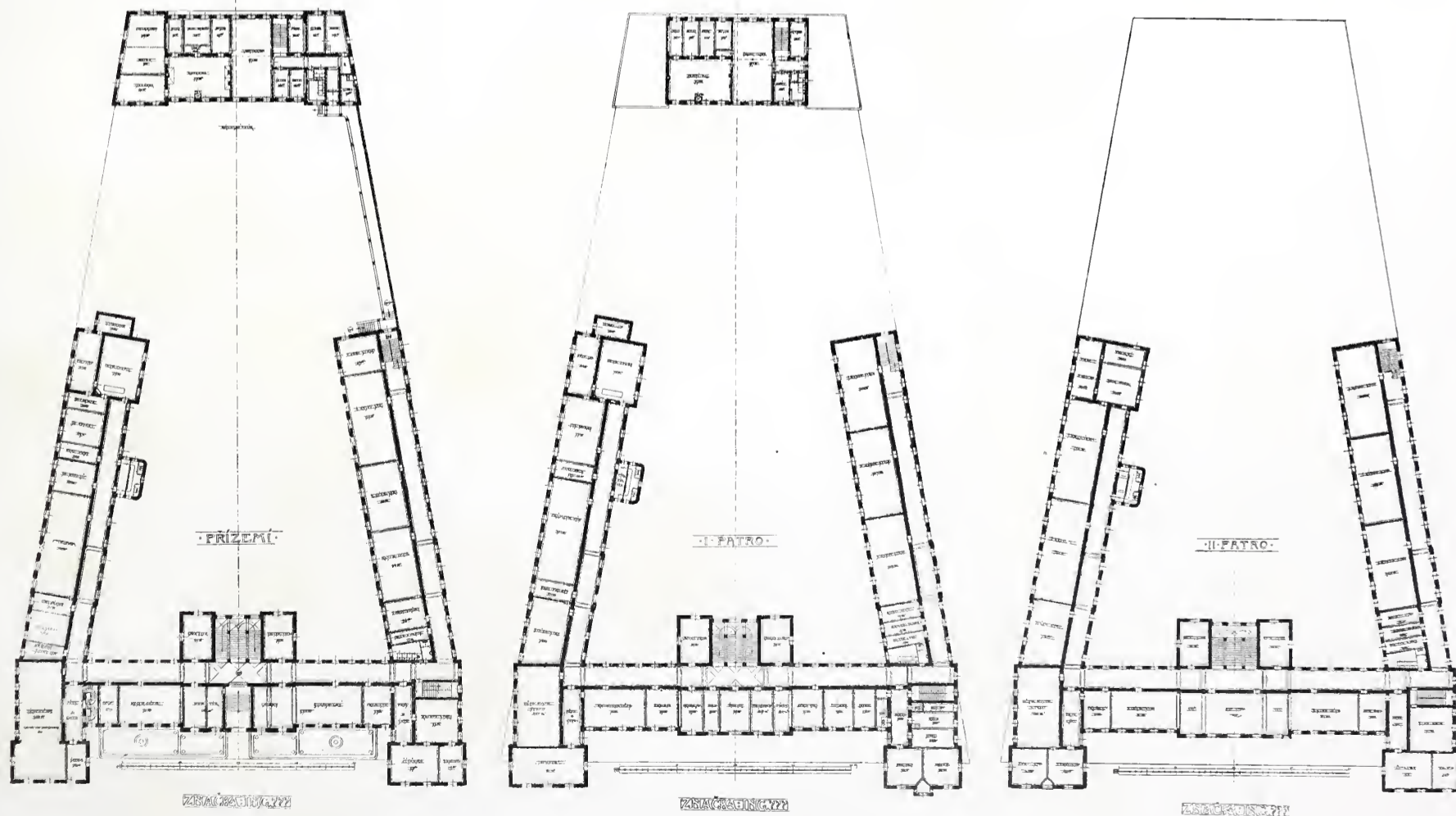
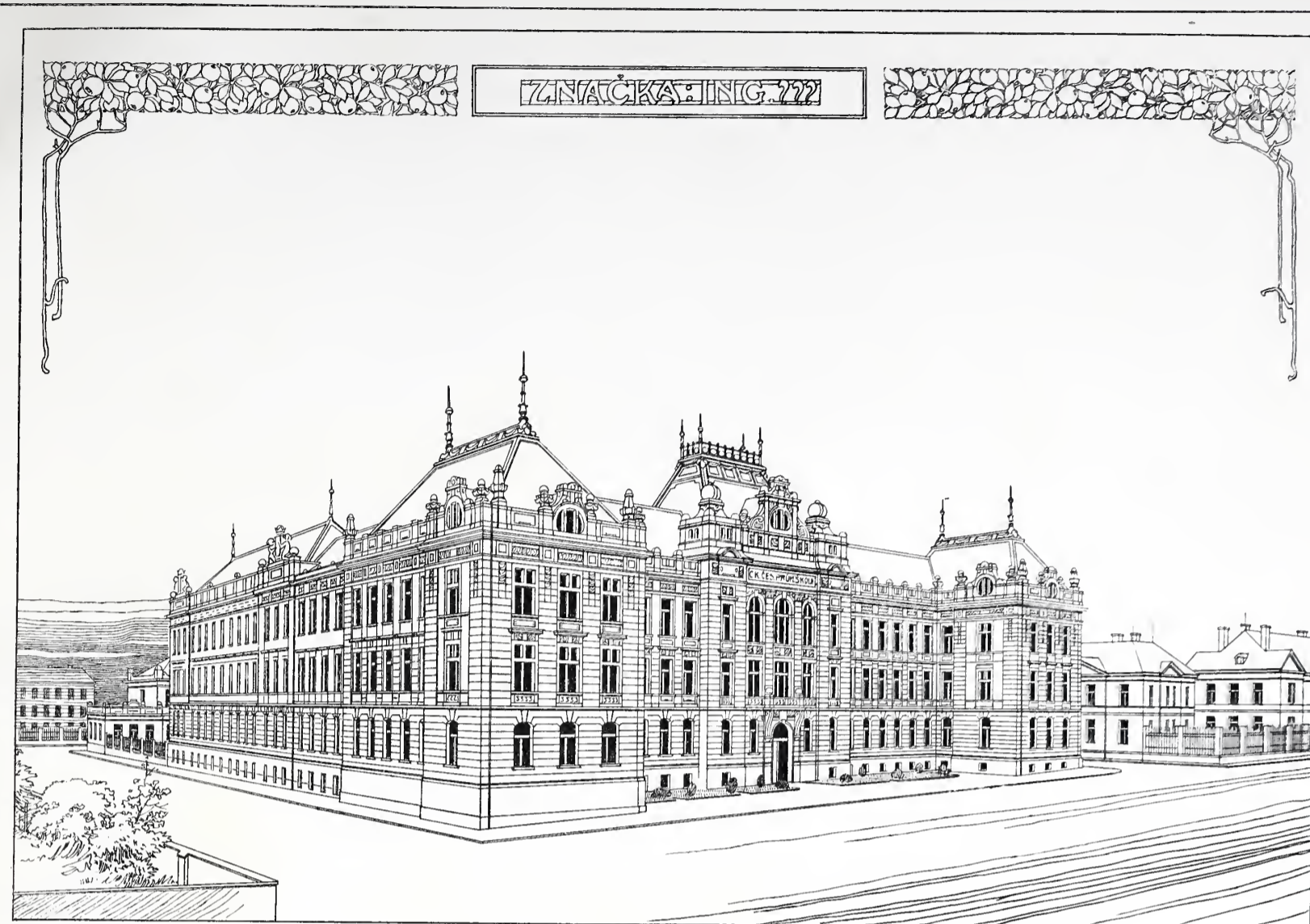
Přizemí.

I. patro.

II. patro.

SOUTĚŽNÝ NÁVRH ČESKÉ STÁTNÍ PRŮMYSLOVÉ ŠKOLY V PLZNI.
 Architekti J. Šula a V. Šulc, profesoři prům. školy v Plzni. — V užším posouzení.

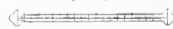
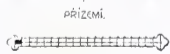
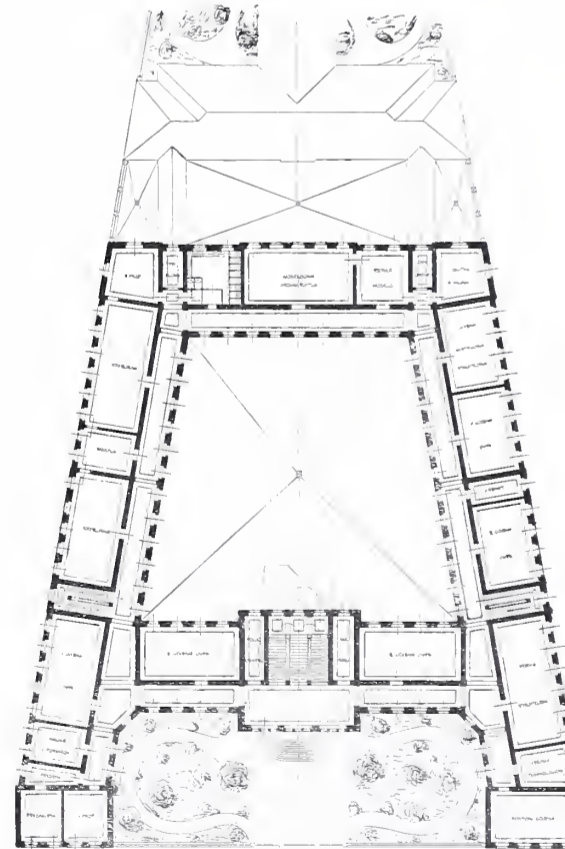
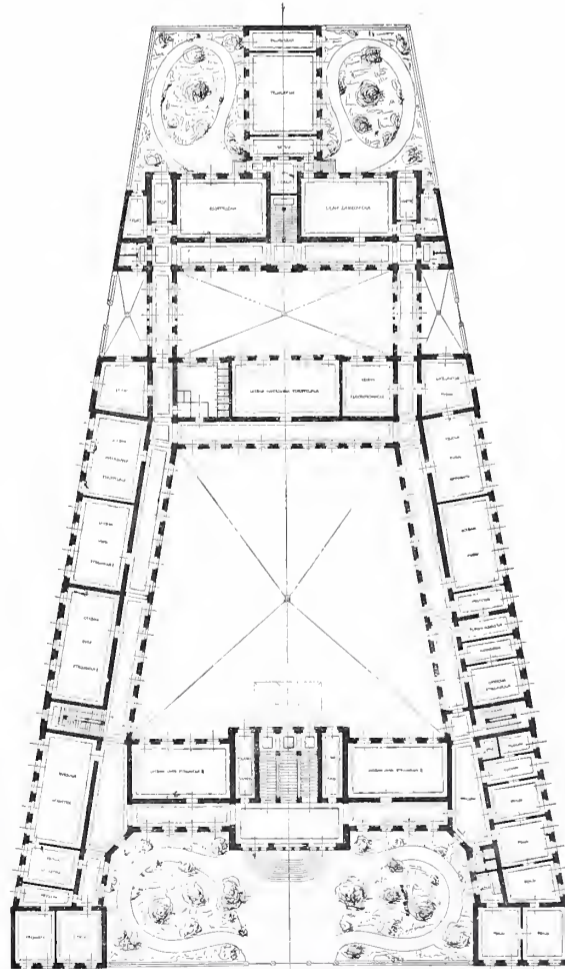
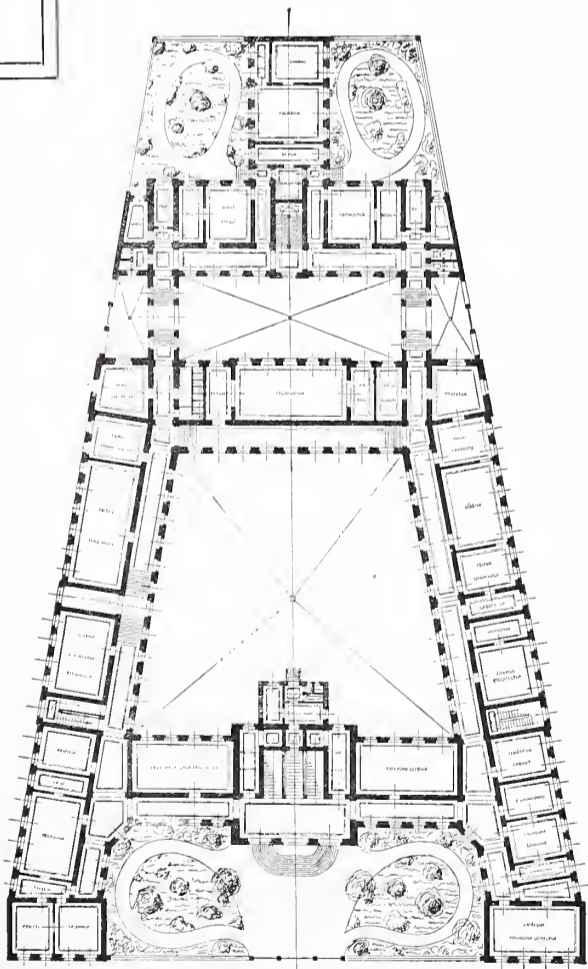
SOUTĚŽNÝ NÁURH ČESKÉ STÁTNÍ PRŮMYSLOVÉ ŠKOLY V PLZNI.
 (ARCHITEKTI J. ŠULA A V. ŠULC, PROFESSORI PRŮM. ŠKOLY V PLZNI. – V UŽŠÍM POSOUZENÍ.)

Přízemí.

I. patro.

II. patro.

SOUTĚŽNÝ NÁVRH ČESKÉ STÁTNÍ PRŮMYSLOVÉ ŠKOLY V PLZNI.
Stavitel Jan Brodský v Roudnici.

PRŮČELÍ DOMU Č. P. 608-I. NA STAROMĚSTSKÉM NÁMĚSTÍ.
Arch. prof. Richard Kl enka z Vlastimilu.

GETTY RESEARCH INSTITUTE

3 3125 01321 3695

